

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562

Volume 13 No.1 January – April 2019

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://rerujournal.reru.ac.th>

ISSN 1905-6036

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562

Volume 13 No.1 January – April 2019

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขา ภาษาศาสตร์ ศึกษาสาส์ตร บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธิ์นาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลย ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารีเคน
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวิระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย

Professor Dr.William R. Barratt

Professor Dr.Leslie B. Barratt

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ด็กสลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ชำปญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณตร วรวิรรณ
อาจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์

คณะกรรมการบริหารวารสาร

1. กรรมการฝ่ายเลขานุการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
อาจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจธรรม พรทวีกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขอบฟ้า จันทร์เจริญ
นางสาวอ้อมขวัญ ฤกษ์เกษภาพ
2. กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจธรรม พรทวีกุล
นางสาวอ้อมขวัญ ฤกษ์เกษภาพ
นางสาวชีวรัตน์ ศิลพันธ์
นางสาวพัฒนา สัจจาวาท
3. กรรมการฝ่ายข้อมูลและสารสนเทศ
อาจารย์ ดร.พิทักษ์ พลคชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขอบฟ้า จันทร์เจริญ
อาจารย์บดีรินทร์ ศิริเกษ
นายสุรินทร์ จันทร์ปุม
นางสาวอ้อมขวัญ ฤกษ์เกษภาพ
4. กรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธ์
อาจารย์ ดร.มนชิตา ภูมิพยัคฆ์
อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม
5. กรรมการตรวจรูปแบบบทคัดย่อภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ
อาจารย์ ดร.เดือนเพ็ญ รัชภัทแพทย์
อาจารย์กิ่งดาว ดลเจิม
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตร
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภาวีร์ มากดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ วิรัตน์ พงษ์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.นายรุ่ง ชัยก่าบัง	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลักจิต นิลผาย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ เลี้ยงพานิช	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสสา พลนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุม วสุนธราโคกิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียาภรณ์ เจริญบุตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ บุญเที่ยง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ภัฏญาคำ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละออง ภูเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
อาจารย์ ดร.เพียงแข ภูมายาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ไพศาล เน้นอุดร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาจารย์ ดร.จิตต์โสภณ พิเชษฐ์ลดาธรมณ์	มหาวิทยาลัยนครพนม
อาจารย์ ดร.วสิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)

เลขที่ 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

โทรศัพท์ 043 556 231 หรือ 043 556 001-8 ต่อ 1027

โทรสาร 043 556 231 หรือ 043 556 009

<https://rerujournal.reru.ac.th> Email : reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 13 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – เมษายน 2562 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://rerujournal.reru.ac.th>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
The Development of Problem-solving Ability and Learning Achievement in Chemistry Subject of Mathayomsuksa 6 Students Polpisit Talason and Kanyarat Cojorn.....	3
Using English Poetry to Enhance Students' Ability in Recognizing Word Categories Suwit Tikham and Nuruporn Sangsrichan.....	16
ผลกระทบของประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ e-LAAS ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผกามาศ มนต์ไธสง, อัครวิทย์ รอบคอบ และ ณัฐวรรณ มุสิก.....	28
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 การณียภาส ศิวะกรฤทธิรัฐ และ ธัชชัย จิตรนันท์.....	38
ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดหนองบัวลำภู ศรัญญา หยวกกุล, อพันธ์วี พูลพุดธา และอริญ ชูยกระเดื่อง.....	49
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กุลจิราภรณ์ ศิวะกรฤทธิรัฐ และ ธัชชัย จิตรนันท์.....	59
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปราชชาติ ไชยพรม, วันเพ็ญ นันทะ และ วาโร เพ็งสวัสดิ์.....	69
ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลัดดาวัน เณนาดี, จ่านง วงษ์ชาชม และ สุชานาถ สิงหาปัด.....	79
การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการ สถานักเรียน ศุภชัย สุการะกิจ, ไพศาล วรคำ และ อัจฉริยา พรมท้าว.....	89
การพัฒนาระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ แสงรุณีย์ มีพร.....	99

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
กระบวนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาบนฐานประชาธิปไตยชุมชน อัครศิริ ลาป้อ และ ภาณุ ธรรมสุวรรณ.....	111
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 วิชัย ประมูลจักษ์โก และ เผชญ์ กิจระการ.....	121
ปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด รัชนิดา ไสยรส และ วชิรินทร์ สุทธิชัย.....	138
การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พัชราภรณ์ แสงทามาตย์, ประภาพร สอนนา และ พิณพัฒนัสร์ อินทชัย.....	151
กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณัฐทิศา ภูเลี่ยมคำ, ไพศาล วรคำ และ ณัฐชัย จันทุม.....	162
สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จักรพงษ์ ช่างเหลา และ ประชาสรรค์ แสนภักดี.....	174
แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุลสิพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สุลสิพร บุตรพรม, จำเนียร พลหาญ และ สมบัติ ฤทธิเดช.....	185
การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ศราวุธ ผิวแดง, เสรี วงษ์มณฑา, ขวลิย์ ณ ถลาง และ สืบชาติ อันทะไชย.....	195
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ธนสวรรค์ ธาบุตร และ ธรินธร นามวรรณ.....	206
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ธิดาภรณ์ ละม้ายศรี, วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ พิศุทธิ์ กิตติศรีวรพันธ์.....	218

สารบัญ

บทความ	หน้า
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชญชนก หงส์เวียงจันทร์, ทิพาพร สุจारी และ สุรกานต์ จักรหาร.....	226
บทความวิชาการ.....	239
การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำปฏิเสธสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย ขวัญดาว มาอยู่.....	241
บทวิจารณ์หนังสือ.....	253
ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เฉลา ประเสริฐสังข์.....	255
ภาคผนวก.....	259
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	261

บทความวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Development of Problem-solving Ability and Learning Achievement in Chemistry Subject of Mathayomsuksa 6 Students

พลพิศฐ์ ตาละซอน¹ และ กัญญารัตน์ โคจร²

Polpisit Talason¹ and Kanyarat Cojorn²

Received : 3 ธ.ค. 2561

Revised : 6 ก.พ. 2561

Accepted : 8 ก.พ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 19 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีปัญหาความสามารถในการแก้ปัญหาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 วงรอบ เครื่องมือมีทั้งสิ้น 7 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา แบบอัตนัย 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี แบบปรนัย 5 ตัวเลือก 3) แบบสังเกตพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของผู้เรียน 4) แบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ 5) อนุทิน 6) แบบสัมภาษณ์ 7) แผนการจัดการเรียนรู้ ผลวิจัยพบว่า

1) วงรอบที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ 5.49 คิดเป็นร้อยละ 68.64 โดยมีผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.05 คิดเป็นร้อยละ 80.53 2) วงรอบที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ 5.49 คิดเป็นร้อยละ 68.64 โดยมีผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.47 คิดเป็นร้อยละ 74.74 3) วงรอบที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWL พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ 6.31 คิดเป็นร้อยละ 78.84 โดยมีผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 94.74 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.58 คิดเป็นร้อยละ 83.86

คำสำคัญ : ความสามารถในการแก้ปัญหา, การใช้ปัญหาเป็นฐาน, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The aims of this classroom action research were 1) to develop students' Problem Solving Ability in order to pass the criteria of 70% 2) to examine the learning achievement in chemistry subject. The sample group was selected by the purposive sampling with 19 students of Mathayomsuksa 6 who were considered as having limited in problem-solving ability. The purposive sampling was used to select the target group. The classroom action research consisted of 3 cycles. Furthermore, there were two participants

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: polpisit22@gmail.com

² อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.A. Student, Curriculum and Instruction, Mahasarakham University, Email: polpisit22@gmail.com

² Lecturer, Curriculum and Instruction, Mahasarakham University

in this study which were the chemistry co-teacher and the teacher in department of science. The instruments employed in this study were: 1) the problem-solving ability test 2) chemistry learning achievement test 3) problem solving observation form 4) Learning activity report 5) reflective 6) interview form 7) lesson plan. The results from classroom action research revealed that:

1) In phase 1, the students who learned by Problem-Based Learning had average score of Problem Solving Ability at 5.49 or 68.64%. There were 10 students from the sample group passed the criteria at a percentage of 70 which was 52.63%. Learning achievement score were 8.05 or 80.53%. 2) In phase 2, the students who learned by Problem-Based learning that cooperated with social media had average score of Problem Solving Ability at 5.49 or 68.64. There were 14 students from the sample group passed the criteria at a percentage of 70 which was 73.68%. Learning achievement score was 7.47 or 74.74%. 3) In phase 3, the students who learned by Problem-Based Learning cooperated with KWL technique had average score of Problem Solving Ability at 6.31 or 78.84%, There were 18 students passed the criteria at a percentage of 70 of total scores which was 94.74% The learning achievement score were 12.58 or 83.86%.

Keywords : Problem-solving ability, Problem-based Learning (PBL), Social network resource

Introduction

At present, our world has been rapidly changing in every aspect. Technology has an important role to our society and people have to adjust themselves to the current situation. Importantly, science and technology are the basic factors and important tools in our daily lives. People are required to be acquainted with science in order to have good-quality lives in the world of science (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2008 : 62). Moreover, constructing innovations is challenging people to be successful, which is one of the important factors in our lives. Therefore, the education aimed at thinking ability is necessary to the current changing world.

According to The Basic Education Core Curriculum, student-centered learning especially in science learning leads the students to learn by doing while the teachers who acts as facilitator monitors them. Due to the indicators and learning results of the curriculum, students are required to be able to have higher thinking process, problem-solving ability, and ability to handle with obstacles in order to acquire the learning outcomes, which students have to be considered about scientific minds with ethics and morals. In learning science, students learn about the nature of human by observing, exploring, checking and experimenting, and systematically organizing. According to the principle of National Education Act of B.E 2542 (1999), Section 22, all students are capable of learning and self-development, and are regarded as being most important. Students are also able to develop themselves at their own pace and to the best of their potentiality. The goal of learning science is focusing not only the knowledge content but also self-inquiry learning to solve problem (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2008, p.78). Chemistry, which is a branch of science learning, aims at learning

by doing and experimenting. In chemistry subject, the learning competence focuses on problem-solving which is relevant to the nature of the subject which students have to experiment, explore, analyze, and synthesize. Moreover, the expected outcome of the curriculum obligates students to develop themselves of the best of their potentiality.

In this study, the researcher formerly assessed student's problem-solving competence and found that students were evaluated as "very good" for 5 students, "good" for 12 students, and "moderate" for 9 students respectively. Due to the aforementioned problem which affected to learning management in chemistry subject, the researcher was interested in developing about problem-solving ability (Academic Department, Mattayomyangsisurat School, 2016 : 25). In addition, the researcher also interviewed the former chemistry teacher in the last semester and also observed learning activities in physics and biology subject. It is found that students mostly follow the teacher's instruction. In group activity, level of the students in each group was various. The "low-achieving" students preferred not to work in same group with "high-achieving" students. Mostly, the "low-achieving students didn't tend to work and not brave enough to express their opinion. When the students have to solve the problems, the "low-achieving" students stopped working and let the "high-achieving" students work instead. In addition, the researcher measured student's problem solving competence by using the objective test adapted from Siripmon Honghaem (Honghaem, 2008 : 32), which consisted of 5 situations. After being measured by the test, out of 26, the students passed the test in the criteria of 70% for 7 students and didn't pass the test in the criteria of 70% for 19 students. The procedures of measurement were divided into 4 phases. For phase 1, understanding the problems, students passed the test in the criteria of 70% for 10 students and didn't pass the test in the criteria of 70% for 16 students. For phase 2, planning to solve the problems, students passed the test in the criteria of 70% for 8 students and didn't pass the test in the criteria of 70% for 18 students. For phase 3, doing to solve the problems, students passed the test in the criteria of 70% for 7 students and didn't pass the test in the criteria of 70% for 19 students. For stage 4, finally, evaluating, students passed the test in the criteria of 70% for 7 students and didn't pass the test in the criteria of 70% for 19 students.

The researcher has studied about the learning techniques which focus on developing problem-solving ability to improve learning achievement in chemistry subject. There were tons of learning techniques such as problem-based learning, KWL (What you know - What you want to know -What you have learned) technique. Besides, there were also teaching tools which motivate students in learning such as social media. In each teaching method and technique, they are promoting problem-solving ability in a different way. In problem-based learning, social media also encourages students to solve the real-life situation by the process of inquiring, discovering, planning, hypothesizing, and deciding appropriate ways to solve the problem. Moreover, students are capable of taking part for evaluating themselves and their group. Teachers might lead the students into the real-world situation or might imitate the situation. In group activity, students can analyze and solve the problem together so that they will have a better understanding. Therefore, students will be able to be a self-exploring learners, systematic thinkers, and problem-solvers (Kammanee,

2008 : 137). In project-based learning, student-centered learning is the essence of this learning so that students will have life-long learning. Project-based learning also promotes students' self-inquiry and provides students' opportunity to learn by planning and doing by themselves which teachers' role is a facilitator. The progress of project-based learning is a discovering of science and technology focusing on problem-solving. The activities of project-based learning promotes about self-planning to solve the problems. In KWL technique, learning is promoted by activating students to analyze their prior knowledge, be self-planning on what they want, and synthesize prior knowledge and new knowledge with their own pace. It is assumed that KWL technique is consistent to students' problem as if the technique promotes them to solve the problem (Moonkam & Moonkam, 2001 : 92). In cooperative learning, students are encouraged in learning environment as a group which the members of each group are potentially different, and all students are participated in the activities (Kammanee, 2008 : 40). The cooperative learning persuades students to share, synthesize, and develop their knowledge in order to solve the problems in steps by steps. Lastly, social media effectively activates students in learning because it is one of communication channel to discuss what they learn. In short, several of teaching methods and techniques that researcher are interested develops student's problem-solving ability.

From the aforementioned problem, the researcher systematically thinks about how to develop students' problem-solving ability and gain more understanding of the lessons, so the researchers conducts action research focusing on problem-based learning to develop Mattayomsuksa 6 students at Mattayomyangsisurat school, Maha Sarakham Province in order to boost students to have a higher problem-solving ability as to be consistent to the Basic Education Core Curriculum B.E 2551 (2008) (revised Edition B.E. 2560 (2017)

Objectives

This research consisted of two objectives including:

1. To develop Mattayomsuksa 6 students' problem-solving ability who were studying at Mattayomyangsisurat school in order to pass in the criteria of 70%
2. To study learning achievement in chemistry subject topic "Petroleum and Polymer"

Research Methodology

1. Participants

The participants of this study were 19 student in MattayomSuksa 6 who studying at Mattayomyangsisurat School. They were selected by purposive sampling because their problem-solving ability was below the criteria of 70%.

2. Content of the Study

The content used in this study was from chemistry 5 subject topic "Petroleum and Polymer" based on The Basic Education Core Curriculum B.E 2551 (2008)

3. Time Duration of the Study

This research was conducted during 1st semester, academic year 2018. The times were taken for 14 hours using 7 lesson plans.

4. Data Collection

The researcher collected the data from action research, which was divided in to 3 phases as following:

4.1 For phase 1, the students were taught by problem-based learning using 2 lessons plan together with behavior observation form in problem-solving ability and learning achievement test in chemistry subject. After that, the outcome was concluded in order to make a guideline for problem-solving for phase 2.

4.2 For phase 2, the students were taught by problem-based learning cooperated with social media using 2 lesson plans together with behavior observation form in problem-solving ability and learning achievement test in chemistry subject. After that, the outcome was concluded in order to make a guideline for problem-solving for phase 3.

4.3 For phase 3, the students were taught by problem-based learning cooperated with social media using 2 lesson plans together with behavior observation form in problem-solving ability and learning achievement test in chemistry subject.

5. Data Analysis

The data was analyzed based on 7 instruments including

5.1 The problem-solving ability test with 8 items in order to measure students' problem-solving ability. Discrimination value of the problem-solving test in phase one was 0.33 to 0.75 accounting that all items were appropriate. Discrimination value of the problem-solving test in phase two was 0.33 to 0.75 accounting that all items were appropriate. Discrimination value of the problem-solving test in phase three was 0.67 to 0.75 accounting that all items were appropriate. For the item difficulty value, the value in phase one was 0.42 to 0.54 accounting that all items were appropriate. In phase 2, the value of item difficulty was 0.46 to 0.58 accounting that all items was appropriate. And for phase 3, the value of item difficulty was 0.25 to 0.71 accounting that all items were appropriate. The reliability calculated by using Cronbach's alpha applied to measure problem-solving ability in 3 phases. In phase 1, the reliability value was 0.88 which is acceptable. To measure problem-solving ability in phase 2, the reliability value was 0.85 which is acceptable. Besides, to measure problem-solving ability in phase 3, the reliability was 0.79 which is acceptable.

5.2 The achievement test in chemistry subject which evaluated by the experts found that the IOC value was 0.67 – 1.00 which is acceptable. The test contains 12 items in phase 1, 16 items in phase 2, and 24 items in phase 3 respectively. After that, the test was piloted to non-participants which their qualification was similar to the participants, which are 25 students who were studying in Mattayomsuksa 6/2.

5.3 Behavior observation form in problem-solving using to indicate behavioral appropriateness had the mean score of 4.33, which was considered as "good". Moreover, the mean scores of behavior observation form in problem-solving using to indicate the criterial appropriateness was 4.67,

which was considered as “very good”. Finally, the mean scores of behavior observation form in problem-solving using to indicate the appropriateness of language and form was 4.67, which was considered as “very good”

5.4 Learning activity report

5.5 reflective

5.6 interview form

5.7 lesson plans integrated with problem-based learning, problem-based learning cooperated with social media, and problem-based learning cooperated with KWL technique for 7 lessons. The mean scores of lesson plan, which was evaluated by the experts, were from 4.53 to 4.83. That was interpreted as “very appropriate” Furthermore, the experts suggested to have the more media and techniques used in learning. After being learnt, the researcher quantitatively analyzed the data in each phase including problem-solving ability and learning achievement in chemistry subject. Finally, the data was analyzed by each phase.

Research Results

The content of the lessons conducted in this study can be divided into 3 phases as following:

In phase 1, the content of the lesson was “Crude Oil Refining and Defining Natural Gas” using problem-based learning for 2 lessons plan

In phase 2, the content of the lesson was “Determining the Quality of Gasoline Diesel” using problem-based learning cooperated with social media such as Facebook and Google Drive for 2 lessons plan.

In phase 3, the content of the lesson was “Plastic, Fiber, and Rubber” using problem-based learning cooperated with KWL technique for 3 lessons plan.

1. Problem-solving Ability

The participants in this study were 19 students who took problem-solving test for 3 phases. The results are shown as following:

Table 1 Student's Problem-solving Ability

Participant No.	Problem-solving Ability								
	Phase 1			Phase 2			Phase 3		
	Score (Out of 8)	Percentage	Interpretation	Score (Out of 8)	Percentage	Interpretation	Score (Out of 8)	Percentage	Interpretation
1	5.00	62.50	Failed	5.67	70.83	Passed	5.67	70.83	Passed
2	5.67	70.83	Passed	6.00	75.00	Passed	5.67	70.83	Passed
3	7.00	87.50	Passed	6.33	79.17	Passed	6.33	79.17	Passed
4	5.33	66.67	Failed	7.67	95.83	Passed	6.00	75.00	Passed
5	5.67	70.83	Passed	6.00	75.00	Passed	7.00	87.50	Passed
6	5.67	70.83	Passed	5.67	70.83	Passed	6.33	79.17	Passed
7	5.50	68.75	Failed	2.67	33.33	Failed	5.00	62.50	Failed
8	5.00	62.50	Failed	3.67	45.83	Failed	7.17	89.58	Passed
9	6.33	79.17	Passed	6.00	75.00	Passed	5.67	70.83	Passed
10	6.00	75.00	Passed	6.00	75.00	Passed	7.00	87.50	Passed
11	6.00	75.00	Passed	5.17	64.58	Failed	5.67	70.83	Passed
12	6.83	85.42	Passed	5.67	70.83	Passed	6.00	75.00	Passed
13	5.67	70.83	Passed	6.00	75.00	Passed	6.33	79.17	Passed
14	4.50	56.25	Failed	3.17	39.58	Failed	6.50	81.25	Passed
15	4.33	54.17	Failed	3.83	47.92	Failed	7.67	95.83	Passed
16	4.00	50.00	Failed	5.83	72.92	Passed	6.33	79.17	Passed
17	5.00	62.50	Failed	5.67	70.83	Passed	5.67	70.83	Passed
18	5.67	70.83	Passed	7.67	95.83	Passed	7.00	87.50	Passed
19	5.17	64.58	Failed	5.67	70.83	Passed	6.83	85.42	Passed
$\bar{X}$	5.49	68.64	Failed	5.49	68.64	Failed	6.31	78.84	Passed
Number of Passed Students			10			14			18

From the table 1, it is shown that

In phase 1, the overall mean scores was 5.49 or 68.64%. The number of students who passed the test in the criteria of 70% was 10 or 52.63% while the number of students who didn't passed the test in the criteria of 70% was 9 or 47.37.

In phase 2, the overall mean scores was 5.94 or 68.64%. The number of students who passed the test in the criteria of 70% was 14 or 73.68% but the number of students who didn't pass the test in the criteria of 70% was 5 or 26.32. There was one student who passed the test in phase 1 but didn't pass the test in phase 2.

In phase 3, the overall mean scores was 6.31 or 78.84%. The number of students who passed the test was 18 or 94.74%. However, the number of students who didn't pass the test was 1 or 5.26%.

The researcher collected the data from achievement test in chemistry subject by having students taken posttest after every 3 phases. In phase 1, the test about "Crude Oil Refining and Defining Natural Gas" consisted of 10 items. In phase 2, the test about "Determining the Quality of Gasoline Diesel" consisted of 10 items. Finally, in phase 3, the test about "Plastic, Fiber, and Rubber" consisted of 15 items. The results from the test were shown in the table 2.

Table 2 The Chemistry learning achievement

Participant No.	Learning Achievement in Chemistry's Subject					
	Phase 1		Phase 2		Phase 3	
	Score (Out of 10)	Percentage	Score (Out of 10)	Percentage	Score (Out of 15)	Percentage
1	7	70.00	6	60.00	11	73.33
2	7	70.00	6	60.00	13	86.67
3	9	90.00	7	70.00	12	80.00
4	8	80.00	7	70.00	14	93.33
5	7	70.00	7	70.00	14	93.33
6	8	80.00	7	70.00	13	86.67
7	9	90.00	7	70.00	12	80.00
8	8	80.00	9	90.00	13	86.67
9	8	80.00	8	80.00	14	93.33
10	9	90.00	8	80.00	12	80.00
11	9	90.00	9	90.00	12	80.00
12	8	80.00	8	80.00	10	66.67
13	8	80.00	8	80.00	13	86.67
14	8	80.00	7	70.00	14	93.33
15	9	90.00	8	80.00	12	80.00
16	8	80.00	8	80.00	13	86.67
17	8	80.00	7	70.00	13	86.67
18	7	70.00	8	80.00	12	80.00

Participant No.	Learning Achievement in Chemistry's Subject					
	Phase 1		Phase 2		Phase 3	
	Score (Out of 10)	Percentage	Score (Out of 10)	Percentage	Score (Out of 15)	Percentage
19	8	80.00	7	70.00	12	80.00
$\bar{x}$	8.05	80.53	7.47	74.74	12.58	83.86

The table 2 showed the results from learning achievement test using problem-based learning and techniques. The results can be divided into 3 phases which are:

In phase 1, the scores from achievement test were 8.05 or 80.53%

In phase 2, the scores from achievement test were 7.47 or 74.74%

In phase 3, the scores from achievement test were 12.58 or 83.86%

Conclusion

The students who were taught by problem-based learning cooperated with social media and KWL technique in order to develop their problem-solving ability found that there were 18 students or 94.74% considered as "passed" of all students. However, only 1 student or 5.65% Failed the test from the whole participants. If considering in each phase, it is found that:

In phase 1, the students were taught by problem-based learning. The results revealed that there were 10 students or 52.63% passing the test in the criteria of 70%.

In phase 2, the students were taught by problem-based learning cooperated with social media such as Facebook and Google Drive. The results revealed that there were 14 students or 73.68% passing the test in the criteria of 70%.

In phase 3, the students were taught by problem-based learning cooperated with KWL technique. The results revealed that there were 4 students or 94.74% passing the test in the criteria of 70%

In learning achievement, 19 students were required to take a learning achievement posttest after being learn by problem-based learning cooperated with social media and KWL technique. The results showed that learning achievement score was 8.05 or 80.53% in phrase 1. Moreover, in phrase 2, the learning achievement score was 7.47 or 74.74%. Finally, the learning achievement score in phrase 3 was 12.58 or 83.86%.

Discussion

Apart from researching on developing 19 students' problem-solving ability who were studying in Mattayomsuksa 6 by using problem-based learning cooperated with social media and KWL technique, the results indicated that 18 students or 94.74% out of 19 students were passed in the criteria of 70% after completing phase 3. From conducting this action research, the teacher applied systematic and reliable

process to discover the situation or context in the classroom, and directly solve the students' problem (Nuengchalerm, 2013 : 57). In addition, two researchers used problem-based learning cooperated with social media and KWL technique to authentically assess. It is assumed that assessment in problem-based learning was realistic and systematic because there were various ways in learning assessments (Eggen & Kauchak, 2001 : 256-259). For more details, it can be discussed that:

In phase 1, after students learnt by problem-based learning, the results revealed that students has developed their problem-solving ability and passed for the criteria of 70% accounted for 10 students or 52.63% of the whole students. It is because students were taught to think, practically do, and discuss, which leads students to share knowledge in the group together. After finishing lesson 1, the researcher integrated what is incomplete in lesson 1 to lesson 2 and 3 in terms of time, activity organization, and more interesting and real-life situation in order to be consistent with Thitsana (2008 : 137). She stated that problem-based learning is considered as a learning tool that students are activated to reach their goal, which teachers might lead the students to face in real-life situation or practical problems. Moreover, students are taught to analyze and the problems so that they clearly understand the problems. Students are able to identify problems from the challenging situation but they are not able to solve by themselves because they have to be guided by adults or friends who have more experience. Students are able to solve problem because of learning (Berk & Winsler, 1995 : 232; cited in Vygotsky, 1978). In some situation, the researcher as a teacher provided some real-life situations into the problems in order to guide the students to think and analyze the problem by themselves. As a result, the students will clearly understand those problems and point out the choices and method in many ways to solve problem. Students will be acquired of self-ambition, thinking process, and problem-solving process (Kammanee, 2008 : 137). For the 19 students who didn't pass the criteria, there might be some factors to impede the students' opportunity to express their opinion. For example, the students already knew the answer but they didn't have a chance to express what they know because the other students answer those before. Besides, when the teacher provided activity to work in various group, there only "high-achieving" students worked on it. Then, the "low-achieving" students as the participants had no chance to work. In summary, the teacher brought those problems to adjust in phase 2.

In phase 2, after students learnt by problem-based learning cooperated with social media, the results revealed that students has developed their problem-solving ability and passed for the criteria of 70% accounted for 14 students or 73.68% of the whole students. It is because students analyzed the problem one day before going to the class in order that students had more time to think more thoroughly. Students also had a chance to identify problems through social media. Resulting from students analyzing and discussing about the problems in classroom and social media, students gained more problem-solving ability which is consistent to (Torp, L., & Sage S, 1998 : 8-22), which he stated that problem-based learning cooperated with social media can develop problem-solving ability. Therefore, students were able to identify problems, share knowledge, and present their own information in the freedom way (Laothing, 2014 : 61-64). Moreover, students had more time in learning cooperated with social media especially in identifying, replacing

a formula to find the answer and giving the reasons. For the students who didn't passed the criteria, it is assumed that the students still had obstacles on analyzing problem level. The researcher brought the limitations in phase 2 to adjust in phase 3.

In phase 3, after students learnt by problem-based learning cooperated with KWL technique, the results revealed that students has developed their problem-solving ability and passed for the criteria of 70% accounted for 18 students or 94.74% of the whole students. It is because the teacher integrated what the students know, what the students want to know, and what the students learned. KWL technique motivates students' attention and interesting (Moonkam & Moonkam, 2001 : 88), which also develop student's problem-solving ability in planning stage. After finishing learning activity, students were able to apply knowledge to new or real-life situation. Students can be also brought what their learnt to plan in solving problems in other situation. Apart from the learning, students had knowledge in the situation and be able to determine the topic to study further together with discussing and sharing knowledge so that students gained enough knowledge to solve the problem of the situation in classroom. Moreover, students thoroughly check their knowledge, which is consistent to Suwit & Orathai (2001 : 88). They claimed that the objectives of KWL are to facilitate students to aware of the process of self-learning by planning, setting goal, checking understand, and effectively organizing knowledge, which is also consistent to Rungrawee (2018: 48-84). She studied about comparing analytical ability and learning achievement in department of science topic "acid and base" and investigated the attitudes towards chemistry subject of Mattayomsuksa 6 students who was taught by using 7E learning cycle model, KWL technique, and traditional method. The results indicated that students learning by KWL technique is improved their analytical ability better than learning by traditional method.

The current research results indicated that learning through problem-based learning was such learning activities to support student's to solve problem, which is consistent to Pramote (2017 : 77-79). He conducted a research about developing Mattayomsuksa 5 students' problem-solving ability using problem-based learning. His results found that the score of students' problem-based ability was improved from 62.22% to 84.56%. Moreover, problem-based learning cooperated with social media enhances students' in problem-solving ability and the right to express opinion, which is consistent to Pichittong (2016 : 89-91). He conducted a study about developing learning activity in physics subject using problem-based learning cooperated with social media to enhance learning achievement problem-solving ability, and student's putting effort persistently. His findings indicated that students' problem-based ability during taught by lesson 1-5 was in a high level ($\bar{x} = 2.7$, S.D = 0.34). Besides, cooperating KWL technique enriches learning in the planning level so that students had a chance to plan better. That caused students to have higher problem-solving ability, which is consistent to Sujitraporn (2014 : 77-84). She studied about learning achievement, thinking for problem-solving and learning satisfaction for Mattayomsuksa 4 students using 7E learning cycle model, 7E learning cycle model cooperated with KWL technique. Her research results revealed that there were 13 students or 86.67% out of 15 students passed the criteria of 75%.

Recommendation

The recommendation for the future research will be described as follow:

1. Students' problem-solving ability was individually different, so there should be flexible criteria based on students' individual difference.
2. Other kind of social media is suggested to cooperate in the learning in suitable and various ways.

References

- Academic Department Mattayomyangsisurat. (2016). *Self development of Mattayomyangsisurat Mahasarakham*. Mahasarakham: Mattayomyangsisurat School.
- Berk, L. E., & Winsler A. (1995). *Scaffolding children's learning: Vygotsky and early childhood education*. Washington: National Association for the Education of Young Children.
- Laothiang, C. (2014). *Ethics of Social media study (in Thai)*. Bangkok: Saisupan.
- Eggen, P. & Kauchak, D. (2001). *strategies and Models for Teachers: Teaching Content and ThinkingSkills (5th Edition)*. North Florida: University of North Florida.
- Kammanee, T. (2008). *Teachology: the components for effective learning management (in Thai) (7th ed)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kammoon, S. & Kammoon, O. (2008). *How to manage learning to develop thinking process [in Thai]*. Bangkok: Phabpim Press.
- Krongphonkhwa, P. (2016). *Development of Physics Learning Activities by Using ProblemBased Learning cooperated Social Media to Promote Learning Achievement, Scientific Problem-Solving Ability and Putting Effort Persistently for 10 Grade Students (in Thai)*. Mahasarakham: Mahasarakham University.
- Moonkham, S. & Moonkham, O. (2001). *19 Methods for Instruction of Knowledge and Skill Development*. Bangkok: Thai Watana Panit.
- Nungchalem, P. (2013). *Research in learning and teaching ([in Thai])*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Paisri, S. (2014). *Developing learning achievement, thinking for problem-solving, learning satisfaction for Mattayomsuksa 4 students by using 7E learning cycle model, 7E learning cycle modelcooperated with KWL technique (in Thai)*. Mahasarakham: Mahasarakham University.
- Rangsi P. (2017). *Developing problem-based ability by using problem-based learning for Mattayomsuksa 5 (in Thai)*. Mahasarakham: [in Thai]. Mahasarakham University.
- Siriboonnarn, R. (2018). *Comparisons of analytical thinking abilities, science learning achievement on Acid-base, and attitudes toward chemistry learning of Matthayomsueksa 5 students learned by the 7-E learning cycle, KWL learning method, and the conventional approach (in Thai)*. Mahasarakham: Mahasarakham University.

- Siripimon, H.. (2008). *The Development of science-problem Solving Ability and avidity for learning Characteristic of tenth grade students taught by inquiry approach (in Thai)*. Bangkok: Silaphakorn University.
- The Institute for the promotion of teaching science and technology. (2008). *5th years Strategic of The Institute for the promotion of teaching science and technology 2014 to 2018*. Bangkok: IPST.
- The Ministry of Education. (2017). *The Basic Education Core Curriculum B.E 2551 (2008) (revised Edition B.E. 2560 (2017)*. Bangkok: IPST.
- Torp, L., & Sage S. (1998). *Problems as possibilities: Problem-based learning for K-12 education*. as Possibilities: Science and Education. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Using English Poetry to Enhance Students' Ability in Recognizing Word Categories

การใช้บทกวีภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความสามารถของนิสิตในการจดจำชนิดของคำ

สุวิทย์ ดีคำ¹ และ นฤพร แสงศรีจันทร์²Suwit Tikham¹ and Nuruporn Sangsrichan²

Received : 2 ต.ค. 2561

Revised : 19 พ.ย. 2561

Accepted : 19 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการจดจำชนิดของคำก่อนและหลังเรียนบทกวีภาษาอังกฤษ และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนบทกวีภาษาอังกฤษในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 41 คน สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องชนิดของคำ แบบฝึกหัด แผนการสอน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนชนิดของคำผ่านบทกวีภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการทดสอบ T-test ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิตที่เรียนโดยใช้ร้อยกรองภาษาอังกฤษมีความสามารถในการจำชนิดของคำสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) จากการสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนชนิดของคำผ่านบทกวีภาษาอังกฤษ นิสิตมีความพึงพอใจอยู่ในภาพรวมระดับดีมาก

คำสำคัญ : บทกวีภาษาอังกฤษ, การจดจำ, ชนิดของคำ

Abstract

This research aimed to 1) study students' ability in recognizing word categories before and after studying English poetry and 2) study the satisfaction of students toward studying English poetry in the classroom. The participants of this study were 41-third-year-students majoring in Art and Design, School of Architecture and Fine Arts, University of Phayao selected from purposive sampling method. The instruments were pre-test and post-test of word categories, exercises, lesson plans, and a satisfaction questionnaire toward studying English poetry. The data were analyzed using mean, standard deviation, and T-test. The study found that

1) the students' recognizing ability who studied word categories from English poetry was higher than before with the statistical significance level at 0.05 and 2) the students' satisfaction in studying from English poetry was very high.

Keywords : English Poetry, Recognizing, Word Categories

¹ อาจารย์ผู้สอนสาขาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: boysuwit@hotmail.com

² อาจารย์ผู้สอนสาขาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ English Lecturers at Department of English, School of Liberal Arts, University of Phayao, Email: boysuwit@hotmail.com

² English Lecturers at Department of English, School of Liberal Arts, University of Phayao

Introduction

In the present time, English has been used worldwide as an international language, and it becomes one of the world's top languages that people used as a medium for communication. People use English for work and study, and they take it as a foreign language or a second language around the globe (Ahmad, 2016 : 123).

However, there are various styles of teaching and learning English nowadays. Learning English in the language classroom consists of many procedures such as writing stories or essays, practicing through listening, speaking with friends, and reading from texts. In Thailand, though the learners are embedded learning English in various ways such as learning linguistics, literature or even grammatical structure, the English proficiency of the students is still in the low level (Chawwang, 2008 : 5). Due to the problems of studying English, many educators use many teaching procedures to strengthen students in learning a foreign language. Moreover, using the poems as a medium for teaching is one popular strategy among the language teachers that helps promote students in enriching them to study languages. Additionally, a poem is a short piece of writing if comparing to other kind of literature like a prose therefore it attracts to students' reading more than spending time with other kind of literature. Furthermore, McCall (2004) describes that in poetry could grasp students' attention due to the length of the sentences and ballad because the structure of phrases and short sentences help students understand the text easily. Therefore, it suits for students to learn language more effectively. Likewise, Shettel (2011 : 13) illustrates the use of poetry as it is "helping teachers understand and embrace the use of poetry in the classroom".

The importance of using poetry in education is that the poetry consists of ideas and feelings. In addition to the language used, the poet could show passion or even anger through the poems. In Thailand, teaching through poetry is not new for young Thai students especially in university education. In teaching English as a foreign language classroom, poetry has been used in teaching in terms of developing language acquisition, a literacy skill, and linguistics knowledge. Nonetheless, poetry is also a power material for students to learn more about poetic concepts and cultural assumptions. In terms of studying poems, it increases the students' knowledge of the English language. The main reason why poetry should be taught at the English curriculum is that students can increase their own vocabulary more effectively. The purpose of using poetry in the English classrooms is to create a learning environment by increasing vocabulary, building listening comprehension, enhancing speaking, reading, and writing skills and expanding cultural knowledge (Hijazi & Al-natour, 2012 : 295). Further, poetry always promotes literary, and it helps students to draw an image of everything in mind which the readers can feel, explain and talk about. Thus, poetry is musical and rhythmic, so it catches the readers' attention (Mittal, 2014 : 21).

Poetry in the Language Classroom

The use of poetry becomes a tool of teaching in the language classroom, particularly, in the English language. Firstly, Yusef, Haj, Kundu & Satpathy (2016 : 7) reveals that learning from poetry can

develop language skills and literacy. In addition to this, the teacher as the main instructor could help students' learning by demonstrating simple poems which help students understand the poems clearly. Thus, poems especially modern poems are also good materials for the young learners because they are obviously direct to students' age and interest so the poem used in class should be relevant to students' environment. Moreover, Padak (2001) states that poetry can be a useful material for teaching to help promote students in the language classroom. Furthermore, Ahmad (2014 : 123) mentions that poetry can offer a wide range of language learning opportunities to the learners if it is interactive learning. Poetry is embellished with rhythm, beautiful wording and promoted grammatical features. These features can serve as a powerful teaching material which helps motivate students in learning grammar, vocabulary and integrated language skills. Kirkgoz (2008 : 97) described the selection guidelines of poems that the poems need to be relevant to students' age and interests and in the language textbooks students should be familiar with.

Interestingly, there are many researchers who did the studies in using poetry in the language classroom. First, Susikaran (2013 : 17) mentioned that simple poems could promote students in studying grammar besides concentrating from the language esthetics. It was found that poem is a powerful material to students to practice grammar structure in studying English. Second, Cetinavci (2012 : 75) investigated that the study was motivated the useful of poetry as being remote from language teaching contexts. The result of the study showed that most of participants were satisfied to use poetry in teaching because it can help the youth learners develop the language proficiency more effectively. Last, Alabi (2015 : 23) used novel, poetry and drama as a medium of teaching English as a foreign language in the classroom, and found that it helped students realize that literature solves language problems. It familiarized students with new words while reading the text. And it was also an interactive section in the class and even enhances students' understanding of the subject.

Needs to study word categories

One of the effective ways of learning language is that the learners should balance the cognitive of learning grammar and vocabulary. Moreover, teaching English, learning vocabulary is one important step that can help promote students in learning cognitive about vocabulary. Categorizing words in order to determine the categorical status of an individual words, we can ask whether it asks the inflectional and derivational properties of a particular category of word. For example, we can tell that "happy" is an adjective because it has the derivational properties of typical adjectives. It can take the negative prefix-un (forming the negative adjective unhappy), the comparative/ superlative suffixes -er/ -est (giving rise to the forms happier/happiest), the adverbializing suffix-ly (deriving the adverb happily) and the nominalizing suffix -ness (giving rise to the noun happiness). Categorization problems which illustrate the kind of categorization problems that can arise when we try and categories words (Radford, 2016). Moreover, Swan & Walter (2001), Nimnual (2007 : 25) describe parts of speech that in the English language, words can be

considered as the smallest elements that have distinctive meanings. Based on their use and functions, words are categorized into several types or parts of speech. This article will offer definitions and examples for the 8 major parts of speech in English grammar: noun, pronoun, verb, adverb, adjective, conjunction, preposition, and interjection. Further, Coady & Huckin (1997 : 273) mentioned that vocabulary is the important strategy in learning language because if the learners do not understand the vocabulary, it affects to their reading comprehension.

In Thailand, university students lack of ability in studying English vocabulary and they also cannot identify the part of speech in English sentences or words. Due to this problem, it affects to their ability in learning English such as speaking, reading and writing. In addition to this, there are many researchers who studied problems, barriers in many ways that can help promote students in learning more English vocabulary and word categories and also it can help teachers in teaching English in their language classrooms. For example, Khotsuk, Natpratan & Tayjasanant (2015 : 817) illustrated that there are many strategies of learning English vocabulary toward students, that is, memory-related strategies, cognitive strategies, compensatory strategies, metacognitive strategies, affective strategies and social strategies. From all of these strategies, the affective strategies is that the students can put themselves in the comfort zone and relax. For example, using music to relax from seriousness which students can use this strategies in writing their own learning experience in diary, and having conversation about feelings from learning languages to others. Therefore, the way that can help students in learning word categories by enhancing them to learn from new things is that the teachers use poetry as a medium for teaching due to the style of selected free verse poems which suits students. It consists of aesthetics, rhythm which help students to image about the stories as well as they can enjoy learning and bring them more funnily.

Due to the important and problem of learning English towards university students mentioned above, teachers as a key of role of educational development in this crisis need to solve this problem and shed light on students in learning by using interested strategies which they can further apply it to their real situation. The problem is that students do not know the meaning of vocabulary, cannot read the vocabulary and cannot identify the part of speech which makes them write or speak with the wrong grammar (Nation, 2001 : 23).

As the university lecturers, the researchers would like to study the use of English poetry to enhance students' ability in recognizing word categories of third year students at School of Architecture and Fine Arts, University of Phayao.

Objectives

The objectives of this study are:

1. To study students' ability in recognizing word categories before and after learning English poetry
2. To study the satisfaction of students toward learning English poetry in the classroom

Research Methodology

Participants

The participants of this study were 41 third-year students majored in Arts and Design in School of Architecture and Fine Arts selected by purposive sampling method who enrolled English for Specific Purposes course in Semester 1, Academic Year 2016.

Instruments

The instruments used in this research are described as follows:

1. The Selected Poems

The used poems were 10 poems from the selected book entitled *No Women in Poetry* written by Zakariya Amataya, a winner of S.E.A. Write (South East Asian Writers Awards) in 2010. The poems are *If I Die*, *The Missing*, *Wings*, *Teardrops of Time*, *The Physics of Truth*, *In What Colour shall I Record the Words of Sadness?*, *Beyond the Distant Universe*, *Why Don't You Board the Train?*, *The Song neither Coming nor Going*, and *Where Should I Put These Roses?*. The reason why the researchers choose *No Women in Poetry* is that because it is familiar with students' background knowledge. Furthermore, it mostly takes place in the south of Thailand, and it is actually about events in Thailand which students could be familiar with (Kirkgoz, 2008 : 97).

2. Pretest and Posttest

The English reading test consisted of pre-test and post-test. It consisted of 1 part with 20 items with 8 choices from parts of speech.

3. A Questionnaire

The questionnaire consisted of 2 parts. The first part consisted of 15 items to study students' satisfaction, and the second part was an open-ended question.

Procedure

1. Selecting the Poems

The 10 poems out of 36 poems used in this study were selected in purposive sampling from the book entitled *No Women in Poetry* written by Zakariya Amataya (Amataya, 2011 : 13). This book was selected as a medium for teaching because it is a master piece that won S.E.A. Write (South East Asian Writers Awards) in 2010. The poems used in this study were *If I Die*, *The Missing*, *Wings*, *Teardrops of Time*, *The Physics of Truth*, *In What Colour shall I Record the Words of Sadness?*, *Beyond the Distant Universe*, *Why Don't You Board the Train?*, *The Song neither Coming nor Going*, and *Where should I put these Roses?*

2. Learning Word Categories through Poems

Students studied English poems and part of speech in the class of English for Specific Purposes for 3 weeks.

3. Testing on Students' Word Categories Recognition

The English reading test consisted of pre-test and post-test. This tests were designed by the researchers. It consisted of 1 part with 20 items with 8 choices from parts of speech. Moreover, the test of word categories recognition was verified by the three experts and the reliability of the test was at 0.50

Data Analysis

The data collected from the test of students' tests. The multiple choices used to measure the students learning word categories. The collected data were analyzed from using statistics to find out means and percentages. The data analysis will be used from the test by percentages, mean score ($\bar{x}$), and standard deviations (S.D.). The result and discussion based on the result of students' gained score of the tests.

The data collection will be divided into 6 main parts as follow:

1. Specify the participants and objects.
2. Preparing the pre-test and post-test.
3. Examining the pre-test from the participants.
4. Editing the test.
5. Collecting data from the objects.
6. Analyzing data from the collected post-test.

Findings

Test Results

Table 1 Paired sample statistics of the word categories tests

	N	Mean	Standard Deviation	Standard Error Mean
Pre-test	41	9.12	3.78	0.59
Post-test	41	14.66	3.03	0.47

According to Table 1, there were 41 students who did the test, and each test consisted of 20 items. In terms of the mean score ($\bar{x}$), the value of pretest and posttest showed 9.12 and 14.66 respectively. The different value of standard deviation (SD) of the pre-test demonstrated at 3.78, whereas the post-test was at 3.03 which means that it was different at 0.75. For standard error mean, the value of pre-test was 0.59 and the post-test was 0.47 which the difference was at 0.12.

Table 2 The summary of satisfaction

The satisfaction	Mean	Standard Deviation	Meaning of Satisfaction
1. The satisfaction towards the subject content	4.25	0.66	very
1.1 suits with provided time	4.61	0.70	the most
1.2 is interesting and not too difficult	4.27	0.84	very
1.3 easy to understand and memorize	3.71	0.78	very
1.4 suits with the students' background knowledge	4.10	0.49	very
1.5 is useful for the further study	4.51	0.51	the most
2. The satisfaction towards learning procedure from poetry	4.38	0.73	very
2.1 suits with teaching time	4.37	0.70	very
2.2 is interesting and not too difficult	4.29	0.46	very
2.3 students love to study from poetry	4.46	0.74	very
2.4 students were pleasant	4.59	0.74	the most
2.5 students were eagerly to do activities	4.20	1.01	very
3. The satisfaction towards teaching instruction	4.63	0.63	the most
3.1 provides teaching activities that enhance students to have more knowledge and can apply in real life	4.54	0.74	the most
3.2 enhances students to join the activities	4.85	0.42	the most
3.3 enhances students to learn by self-study	4.49	0.75	very
3.4 enhances students to develop critical thinking, discussing, asking and giving opinions	4.46	0.78	very
3.5 students were eagerly to do activities	4.80	0.46	the most

Due to the summary of the satisfaction of students towards learning English poetry in the classroom shows the three main satisfactions through the subject content, learning procedure from poetry and teaching instruction. In addition to this findings, it may conclude that students were satisfied the teaching instruction the most at the mean score at 4.63, followed by learning procedure from poetry at the mean score at 4.38 and the subject content at the mean score at 4.25 respectively.

Firstly, talking about the satisfaction toward the subject content students agreed that it suited with provided time at the mean score of 4.61, followed by they believed that it was useful for their further study at the mean score of 4.51, interesting and not too difficult at the mean score of 4.27, suits with students' background knowledge at the mean score of 4.10, and it is easy to understand and memorize at the mean score of 3.71 respectively.

Secondly, students rated the satisfaction towards learning procedure from poetry that they were pleasant from learning at 4.59, followed by they love to study from poetry at 4.46, it suits with teaching time at 4.37, it is interesting and not too difficult at 4.29, and they were eagerly to do activities in the class at 4.20 respectively.

Lastly, students shows the satisfaction towards teaching instruction that it enhances them to join the activities at 4.85, followed they were eagerly to do activities at 4.80, then it provides teaching activities that enhance them to have more knowledge and can apply in real life 4.54, it enhances them to learn by self-study at 4.49, and it enhances students to develop critical thinking, discussing, asking and giving opinions at 4.46 respectively.

Discussion

1. Students' learning ability in recognizing word categories of students from learning English poetry

According to the first research objective, "to study students' learning ability in recognizing word categories of students before and after learning word categories from English poems", the findings of the study were shown that the means score of the pre-test and post-test were obviously different. Therefore, this seems to be confirmed that the instruction from English poetry could increase students' word categories recognition. In addition to this, the mean score of the test including pre-test and post-test could confirm the following point because the mean score of pre-test was 9.12 while the mean score of post-test was 14.66. Consequently, the mean score of pre-test and post-test in word categories test could confirm the work of Cetinavci (2012 : 83) that using poetry could enhance students to improve language proficiency. Further, the studies of Coady & Huckin (1997 : 273); Nation (2001: 23) which demonstrated that learning vocabulary is the important part in learning language that will shed light on students' learning ability particularly reading comprehension. Therefore, the conclusion of the word categories test could be finalized that the instruction focusing on English poetry could increase the students' ability in recognizing parts of speech more effectively. This finding was interpreted that the instruction focusing

on English poetry learning ability could increase the students' recognizing word categories competence. This related to the work of Alabi (2015 : 23) who mentioned the use of using poems in the language classroom that it did not only increase literature language skill, but it also helped promote students in obtaining more knowledge in studying new words. Therefore, the students in this study attempted to employ time gaining strategies frequently when there was a communication obstacle emerging from the comprehension.

To illustrate the useful of using poetry in the language classroom, this echoes the work of Susikaran (2013 : 17) that poem could be a tool to students to improve language skill in English such as tenses, article or preposition. Learning from poetry in one of the useful strategies to learn English from literature. It is such one of a great methodology for the educators to imply and intervene in the language classroom. This evidence is supported by Hijazi & Al-natour (2012 : 295) who mentioned that poetry is useful for language teaching such as listening, speaking, reading and writing skill. In addition to this, students also obtain cultural knowledge from studying poetry. Padak (2001 : 1); Ahmad (2014: 123) illustrated that poetry offers many good ways of learning English such as wording and promotes grammatical structure. Therefore, the students in this study attempted to employ time gaining strategies frequently when there was a communication obstacle emerged from the comprehension.

In addition, this finding is in line with (Kirkgoz, 2008 : 96) that the aesthetic of poetry is that it consists of with rhythm that beautifully enhances the readers to continue reading poetry. In this research, the selected poems were familiar with students' background because it mostly takes place in Thailand. This strategy will help promote students learn more effectively from life. According to this, tradition and culture mentioned in the poetry enhanced students to read the poems eagerly. This might be because most of students are non-English major and did not familiar with foreign culture therefore reading poems about Thai culture shed light on them in learning more English effectively. In regard to gaining skills of language, McCall (2004 : 172); Shettel (2011 : 13) illustrated that poetry is useful for students because they could learn more from poems. For example, students who are interested in linguistics could learn about words or phonemes while students who are interested in literature could learn more about history or style of poet's writing. Additionally, Yusef, Haj, Kundu & Satpathy (2016 : 7) said modern poems that direct to student's age and interest might be enhance students' learning most because it relates to their own knowledge and interest.

This findings could present that students' ability in recognizing word categories increased from learning through English poetry.

2. The satisfaction of students toward learning English poetry in the classroom

Due to the second objective of the study, "to study the satisfaction toward students from learning English poetry in the classroom", the findings of the study were shown that most of students were satisfied with teaching instruction through the content, learning from poetry and teaching procedure respectively. The questionnaire investigating the satisfaction of the group (n=41) with the instruction focusing on learning

through English poetry consisted of two parts which were the satisfaction with the instruction focusing on English poetry and an open-ended question.

According to the satisfaction of the contents in the course, learning procedure from the poetry, and teaching instruction were in the level of “very” and “the most” through the satisfaction. Talking about the satisfaction towards the content in the course, most of students were satisfied with the provided time and they believed that it might be useful for their further study in the level of “the most” for their satisfaction. However, they all agreed that the contents in the course also interesting to their learning in the language classroom and not too difficult, easy to understand and memorize, as well as suit with their background knowledge which relates and echoes the work of Kirkgoz (2008 : 97) that if the teacher selects the suitable poems to students, it helps them to understand the poems easily.

Speaking about the satisfaction towards learning procedure from poetry, students were pleasant with learning poetry at the level of “the most”, In addition, they love to study from poetry, and they thought that it suits with teaching time in the class because it is interesting and not too difficult and they were early to do activities in the classroom with friends.

However, students were satisfied with teaching instruction in the level of “the most” which the meaning of satisfaction was the highest comparing with another satisfaction. Further, the reasons that they thought that teaching instruction were attract them because it enhanced them to join the activities in the class, they were eagerly to do the activities and enhanced them to have more knowledge and can apply in real life. Apart from learning in the classroom, learning from poetry enhanced them to learn by themselves and develop their critical thinking, discussion, asking and giving opinions.

To summarize the results of the questionnaire investigating the student’s satisfaction with the instruction from learning poetry, the study showed that using English poetry could help the third year students majoring in Art and Design improve their learning word categories and they were satisfied with the provided course. Consequently, from the satisfaction levels were interpreted “the most and very satisfied” as mentioned in Table 2.

Recommendations

To improve students’ English skill in word categories, this will be definitely a challenge to deal with using English poetry for the further study. At least, this means that this study is the preliminary investigation to raise the importance of English learning awareness that will help improve the language proficiency. For the further study, it would be interesting to explore how teachers can use their own variety of teaching such as using poetry to teach students in the language classroom.

Limitation of the study

1. The current study was limited by data collecting duration, with only three weeks available for the research observations. With the limitation, this could not fully get the rich data of the learning

word categories as the researcher expected. And all participants are non-English major and continually only three weeks in studying therefore if the research lasts more than three weeks, it might be more useful and more effective to students.

2. The limitation of this study was focused only in learning word categories which students could learn other field of study such as vocabulary, grammar or critical thinking.

Refereces

- Ahmad, J. (2014). Teaching of poetry to Saudi ESL learners: Stylistics approach. *Study in English language teaching*, 2(1), 123-139.
- Ahmad, S. R. (2016). Importance of English communication skills. *International journal of applied research* 2016, 2(3), 478-480.
- Alabi, A. M. (2015). Teaching vocabulary through poetry in an EFL classroom. *International journal of new trends in arts, sport & science education*, 4(4), 22-30.
- Amataya, Z. (2011). *No women in poetry*. (Charoenbutra, P. & Supanthamat, S., Trans.). Bangkok: Parbpim.
- Cetinavci, U. R. & Tutunis, B. (2012). Making use of poems to teach English. *The journal of language teaching and learning*, 2012(2), 75-88.
- Chawwang, N. (2008). *An investigation of English reading problems of Thai 12th grade students in Nakhonratchasima Educational Region 1, 2, 3, and 7*. Master Thesis, M.A. English . Bangkok: Srinakarinwirot University.
- Coady, J. and Hunckin, T. (1997). *Second language vocabulary acquisition*. Cambrige: Cambrige University Press.
- Hijazi, D. & Al-natour, A. (2012). The impact of using music on teaching English poetry in Jordanian University. *Journal of international education research-third quarters* 2012, 8(3), 295-302.
- Khotsuk, S., Natpratan, N. & Tayjasanant, C. (2015). Vocabulary learning strategies of Matthayomsuksa 5 students, Thaduangpittayakom School, Nong Phai, Phetchabun. *Proceedings of 53rd Kasetsart University Annual Conference: Education, Economics and Business Administration, Humanities and Social Sciences*. Bangkok, Thailand, 3-6 February 2015, 817-824.
- Kirkgoz, Y. (2008). Using poetry as a model for creating English poems. *Journal of language and linguistics studies*, 4(2), 94-106.
- McCall, A. L. (2004). Using poetry in social studies classes to teach about cultural diversity and social justice. *The social studies*, 95(4), 172-176.
- Mittal, R. (2014). Teaching English through poetry: A powerful medium for learning second language. *IOSR Journal of humanities and social science (IOSR-JHSS)*, 19(5), 21-23.
- Nation, I.S.P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nimnual, W. (2017). *English structure*. Bangkok: Triple Education.
- Overton, B. (1991). Teaching eighteenth century English poetry: An experiment. *English*, 40, 137.

- Padak, N. (2001). Poetry in the adult literacy classroom. *Teacher to teacher*, September, 1-3.
- Paowpan, N., Wattanaboot, L., Satitanun, S. & Somsena, S. (2011). A study on learning English vocabulary through a visual memory model based on theory of multiple intelligence for vocational diploma students, Teerapada Technology School, Roi-Et Province. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal; RMUJ*, 5(3), 57-66.
- Radford, A. (2016). *Analyzing English sentences* (2nd ed). United Kingdom: University Printing House.
- Shettel, J. W. (2011). How far we have come in a century of teaching poetry?. *A century of teaching poetry*, 3-22. Restriped from <http://ksrapa.org/wp-content/uploads/2011/09/Poetry.pdf>.
- Susikaran, R. S. A. (2013). Teaching grammar with playful poems. *International journal on studies in English language and literature*, 1(4), 17-21.
- Swan, M. & Walter, C. (2001). *The good grammar book*. Oxford: Oxford University.
- Yusef, G. A., Haj, A. M., Kundu, M. & Satpathy, G. (2016). Teaching English poetry in Faculties of Education, Hodeidah University, Yemen: Out dated syllabi and methods. *Research journal of English language and literature*, 4(2), 2016.

ผลกระทบของประสิทธิผลของระบบสารสนเทศทางการบริหารส่วนท้องถิ่น อิเล็กทรอนิกส์ e-LAAS ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Effects of the Effectiveness of Electronic Local Administrative Accounting System e-LAAS on Quality Financial Reports of Municipality in Northeastern Thailand

ผกา มาศ มนต์ไธสง¹ อัครวิทย์ ครอบคอบ² และ ณัฐวรรณ มุสิก³
Phakamas Monthaisong¹, Aukkarawit Robkob² and Naratthawun Musik³

Received : 14 มิ.ย. 2561

Revised : 18 ก.ย. 2561

Accepted : 21 ก.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และทดสอบผลกระทบของประสิทธิผลของระบบสารสนเทศทางการบริหารส่วนท้องถิ่น อิเล็กทรอนิกส์ e-LAAS ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารกองคลัง เทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 717 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม ดังนั้น เทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้การใช้ระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่น อิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) เพื่อให้ใช้งานได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้สะดวก และลดขั้นตอนการทำงานเอกสารที่ซับซ้อน ซึ่งส่งผลทำให้รายงานทางการเงิน ที่เป็นผลลัพธ์จากประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่น อิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ที่มีคุณภาพ แสดงข้อมูลครบถ้วน และถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, ระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS), คุณภาพรายงานการเงิน

Abstract

This study aimed to study and test the effects of effectiveness of electronic local administrative accounting system e-LAAS on quality financial reports of municipality in Northeastern Thailand, by using a questionnaire as an instrument for collecting data from 717 accountants in municipalities in Northeastern Thailand. The statistics used for data analysis were multiple correlation analysis, multiple regression analysis and simple regression analysis. The results showed the following: the effectiveness of electronic local administrative accounting system e-LAAS has relationships and positive impacts to the quality of the financial

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: kandy070580@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master degree student of Accounting Major, Mahasarakham University, Email: kandy070580@hotmail.com

² Assistant Professor, Lecturer in Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Lecturer in Mahasarakham University

report in overall. Therefore, the municipalities in Northeastern has to give priority to learn to use electronic local administrative accounting system e-LAAS to be efficiency and effectiveness and to make it easy for operators to do jobs and reduce redundant works. These results affected the financial reports that were the results from the effectiveness of electronic local administrative accounting system e-LAAS on quality, show complete information and accurately match to the reality. This to provide financial reports that can be used by the chief financial officer for making decisions correctly and accurately.

Keywords : Effectiveness, Electronic Local Administrative Accounting System e-LAAS,
Quality Financial Reports

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ช่วยตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น เป็นหน่วยงานทางการปกครองขนาดเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการรวมศูนย์อำนาจที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงาน ให้มีลักษณะ คล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น โดยในระเบียบกระทรวงมหาดไทย (2547 : 2) ว่าด้วยการรับเงินการเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีและทะเบียนรายรับ รายจ่าย รวมทั้งสรรพบัญชี หรือทะเบียนอื่นใดตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานคลังทำรายงาน แสดงรายรับรายจ่ายและงบทดลองเป็นรายเดือน เสนอปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสามารถนำข้อมูลทางการเงินไป ใช้ในการวิเคราะห์วางแผนและประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจัดทำบัญชีในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถรายงานข้อมูลทางด้านงบประมาณ การเงินการคลัง การบัญชีได้ทันตามความต้องการของหน่วยงาน ส่วนกลางได้ อันจะทำให้ได้มาซึ่งความถูกต้องและทันสมัยของข้อมูลไม่ทันการ และอาจได้มาซึ่งข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้การดำเนินงานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารระบบการคลัง และระบบทางการบัญชีที่ดีสามารถนำข้อมูล ทางการเงินมาใช้เพื่อการวิเคราะห์ วางแผน และประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน (ลักขณา ปัสานนท์, 2551 : 1) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี e-LAAS (Electronic Local Administrative Accounting System) ถือเป็นระบบบัญชี คอมพิวเตอร์ของภาครัฐ สังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีประโยชน์ในการนำมาใช้บริหารงานการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิด การบริหารงานคลัง และระบบบัญชีที่ดีในแต่ละปีงบประมาณ เพื่อสามารถนำข้อมูลทางการเงินใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน และประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจัดทำบัญชีในปัจจุบันขององค์กรปกครอง (ศูนย์ข้อมูลความรู้ของระบบบัญชี คอมพิวเตอร์, 2552 : ออนไลน์) ซึ่ง ณ ปัจจุบันการจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถรายงานข้อมูล ทางด้านงบประมาณ การเงินการคลัง การบัญชี ได้ทันตามความต้องการของหน่วยงานส่วนกลางได้ อันจะทำให้ได้มาซึ่งความ ถูกต้องและทันสมัยของข้อมูลไม่ทันการ และอาจได้มาซึ่งข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้การดำเนินงานล่าช้าไม่เป็น ปัจจุบัน การจัดทำรายงานการเงินพร้อมงบประกอบการเงิน ไม่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์นโยบาย การวางแผน เกิดความ ผิดพลาด และการไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (ศูนย์ข้อมูลความรู้ของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์, 2552 : ออนไลน์) จากปัญหาที่กล่าวมาจึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ จึงได้เริ่มสร้างมาตรฐาน ในการปฏิบัติงานด้านการคลังและบัญชี และสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการดำเนินการให้มีโครงการ ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แบบศูนย์รวม กำหนดและพัฒนารูปแบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็น การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติจากการปฏิบัติงานในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง การบัญชี รวมถึงข้อมูลบุคลากรต่าง ๆ

มาจัดทำระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546 : 6) จึงถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ต่อการจัดการการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระเบียบกำหนด ด้านการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารได้รวดเร็วเป็นปัจจุบัน ด้านการทำงานด้านการคลังที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้าง ความน่าเชื่อถือ รวมทั้งสนับสนุนให้ข้อมูลทางบัญชี มีคุณภาพต่อการรายงานทางการเงิน (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2548 : 104)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า ระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) มีผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารกองคลังของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินการคลัง ในระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ของเทศบาลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถบันทึกบัญชี ปิดงบแสดงฐานะทางการเงินเป็นปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของระบบบัญชีและคุณภาพรายงานทางการเงินทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของประสิทธิผลของระบบบัญชีและคุณภาพรายงานทางการเงินทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) คือ นโยบายการกระจายอำนาจส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งมีจำนวนประมาณ 8,000 หน่วย มีรายได้เพิ่มขึ้น การมีความพร้อมในด้านการคลังระดับหนึ่งในการพัฒนาบริการสาธารณะ ในพื้นที่ให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นประสิทธิภาพของการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงดำเนินการให้มีโครงการระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แบบรวมศูนย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการดำเนินการ นอกจากนี้ในกรณีที่ต้องมีการปรับปรุงโปรแกรม หรือเพิ่มลดรายการบันทึกบัญชีจากส่วนกลางก็สามารถดำเนินการได้ง่ายโดยผ่านระบบ Online องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) (สภาวชิราวุธบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งระบบงานของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยระบบงานด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นการวางแผนการจัดหาและการใช้จ่ายเงิน ในปีนั้น ๆ โดยมีการประมาณการรายรับที่คาดว่าจะได้รับ และประมาณการรายจ่ายที่จะดำเนินการ ภายในวงเงินงบประมาณที่รับที่กำหนดไว้
- 1.2 การจัดเก็บและหารายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง และได้รับการจัดสรรจากรัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายต่อไป
- 1.3 การจัดซื้อจัดจ้าง หรือจัดหาพัสดุ และการดำเนินการเบิกจ่ายเงินตามโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่าย

2. ประสิทธิภาพของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ หรือระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่มีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนต่อการปฏิบัติงานคลังและระบบบัญชีที่ดี ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยประยุกต์จากแนวคิดความสำเร็จในการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป e-LAAS ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดังนี้ (ลักขณา ปัสานนท์, 2551 : 1)

2.1 ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระเบียบกำหนด (Operations Required by the Regulations Set) หมายถึง การนำนโยบายและระเบียบการรับเงิน การเบิกจ่ายเงินให้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ

2.2 ด้านการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน (Reduce Redundant Work) หมายถึง การจัดการฐานข้อมูลระบบงบประมาณรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้ง่ายต่อการออกเอกสารที่เกี่ยวข้องได้โดยไม่ต้องออกเอกสารงานด้วยระบบมือ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลอันเป็นส่วนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาล

2.3 ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารได้รวดเร็วเป็นปัจจุบัน (Providing Information to Executives Quick Up to Day) หมายถึง การจัดทำรายงานและทะเบียนต่าง ๆ โดยระบบอัตโนมัติ ซึ่งผู้บริหารสามารถเรียกดูรายงานการเงินได้ตลอดเวลา ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลโดยสามารถแสดงฐานะการคลังเป็นรายวัน รายเดือน รายไตรมาสและรายปี กระทรวงมหาดไทย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 มาใช้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

2.4 ด้านการทำงานด้านการคลังที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Financial Performance is the Same Standard) หมายถึง การนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยให้เทศบาล มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ เพื่อให้การบริหารงานการคลังด้านการบัญชี และการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน

2.5 ด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี (The Cause of Good Internal Control) หมายถึง การนำนโยบายระเบียบปฏิบัติงานทางการบัญชีและการคลัง มาใช้ในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติตาม และผู้บริหารสามารถควบคุมได้ ก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางเป้าหมายไว้

3. คุณภาพรายงานทางการเงิน (Quality Financial Reporting)

คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึง คุณลักษณะที่ช่วยลดข้อมูลทางการเงินที่ทำให้รายงานการเงินมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินมากที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558 : ออนไลน์) ดังนี้

3.1 ด้านความเข้าใจได้ (Understandability) หมายถึง การนำเสนอรายงานการเงินจะต้องสามารถทำให้ผู้ใช้รายงานสามารถเข้าใจได้ง่าย และได้รับประโยชน์ในการนำไปใช้ตัดสินใจ หากผู้ใช้รายงานทางการเงินมีความรู้พื้นฐานด้านการเงินหรือบัญชี

3.2 ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลทางการเงินและบัญชี จะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เมื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยผู้ใช้งบการเงินประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน อนาคตและเป็นข้อมูลที่ช่วยยืนยัน หรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาในอดีตของผู้ใช้งบการเงินได้

3.3 ด้านความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินที่ปราศจากความผิดพลาดที่เป็นนัยสำคัญ ซึ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

3.4 ด้านการเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินนั้นผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินของกิจการเดียวกันในรอบระยะเวลาบัญชีที่ต่างกัน หรือเปรียบเทียบกับข้อมูลในงบการเงินของกิจการอื่นในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกันได้ เพื่อหาสาเหตุความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงกันของข้อมูลระหว่างกิจการ เพื่อประเมินฐานะการเงินผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา ศรีสุข (2554 : 4) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ e-LAAS ของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลของจังหวัดสงขลา พบว่าบุคลากรของเทศบาลมีปัญหา 5 ด้าน 1) ด้านบุคลากร พนักงานไม่มีเวลาเพียงพอในการศึกษาเพิ่มเติมการใช้ระบบ 2) ด้านเทคโนโลยีระบบ ระบบฐานข้อมูลมีความทันสมัยแต่ไม่สะดวกต่อการใช้งาน 3) โปรแกรมที่ใช้ในระบบไม่สามารถเข้าใจได้ง่าย 4) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวกับโปรแกรมไม่มีคุณภาพทนทานและเพียงพอต่อการใช้งานอย่างดี ด้านสถานที่ยังไม่จัดให้มีสถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นสัดส่วน และยังไม่มีความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 5) ด้านการบริหาร/การจัดการ การติดต่อประสานงานระหว่างองค์กรไม่มีความสะดวกและล่าช้า สำหรับปัญหาการใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของระบบ พบว่าด้านฮาร์ดแวร์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์มีสภาพเก่า และมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ด้านซอฟต์แวร์หรือระบบโปรแกรม พนักงานเทศบาลส่วนใหญ่เจอปัญหาระบบมีรูปแบบรายงานข้อมูลที่ประมวลผลและเข้าใจยาก และไม่มีความยืดหยุ่นด้านระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูล (Network) มักเกิดการล้มเหลวและเครือข่ายการเชื่อมโยงข้อมูลล่าช้า ด้านความรู้และความเข้าใจของผู้ใช้ระบบพบว่า มีปัญหาบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจแต่ไม่ชำนาญในการใช้งานโปรแกรม

สุภาวดี เนตรสุวรรณ (2554 : 5) ได้ศึกษา ปัญหาการนำระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน พบว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระบบ e-LAAS มีความรู้ความเข้าใจในระบบงบประมาณ ระบบข้อมูลรายรับ ระบบข้อมูลรายจ่าย และระบบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินคุณภาพของระบบ e-LAAS ในเรื่องคุณลักษณะของซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพ 6 ด้าน โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยด้านความสามารถในการบำรุงรักษา ด้านความสามารถในการโอนย้ายระบบอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การนำระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์กรนั้นจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบ และเกิดความแม่นยำในการทำงานมากยิ่งขึ้น

Nicolaou (2000 : 91-105) ได้ศึกษา โมเดลการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ในระบบสารสนเทศทางการบัญชีและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการประสานงานและการควบคุมองค์การ พบว่า โมเดลพยากรณ์ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติสำหรับการประสานงานและการควบคุมองค์การ ซึ่งสองสิ่งนี้มีผลต่อการพัฒนาการควบคุมของระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณสมบัติขึ้นอยู่กับระดับความเป็นทางการของหน่วยงาน การเป็นอิสระทางสารสนเทศต่าง ๆ การแบ่งปันสารสนเทศในหน่วยงาน และการเชื่อมต่อการเปลี่ยนแปลงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ถูกตรวจสอบในงานวิจัยนี้ ความเที่ยงตรงในการรวมระบบเข้าด้วยกันโดยใช้คุณสมบัติต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาเป็นกุญแจสำคัญที่มีผลต่อความเชื่อทางด้านประสิทธิภาพของระบบ ผลการศึกษาโดยการสังเกตพบว่า ความพอเหมาะระหว่างการออกแบบและการพยากรณ์เป็นปัจจัยที่ทำให้ระบบประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะระบบที่เข้ากันพอดีเป็นปัจจัยที่โดดเด่นในการอธิบายความหลากหลายของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มุ่งไปที่ข้อบ่งชี้ที่สำคัญในการวิจัยระบบสารสนเทศทางการบัญชีซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ง่ายขึ้นและควบคุมวัตถุประสงค์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารกองคลังของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 717 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารกองคลังทั้งหมด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555 : ออนไลน์)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด เกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารกองคลังของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และตำแหน่งการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย รูปแบบเทศบาล ระยะเวลาการดำเนินงาน จำนวนพนักงาน รายได้เฉลี่ยของเทศบาล และสถานที่ตั้ง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี e-LAAS ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี e-LAAS จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระบุกำหนดจำนวน 3 ข้อ ด้านการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนจำนวน 3 ข้อ ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารได้รวดเร็วเป็นปัจจุบัน จำนวน 2 ข้อ ด้านการทำงานด้านการคลังที่เป็นมาตรฐานเดียวกันจำนวน 3 ข้อ และด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดีจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานการเงิน ของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยครอบคลุมถึงคุณภาพรายงานการเงิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ จำนวน 3 ข้อ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ จำนวน 4 ข้อ ด้านความเชื่อถือได้ จำนวน 3 ข้อ และด้านความเปรียบเทียบกันได้ จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2 ขออนุญาตจากคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยจะแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารกองคลังของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 717 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างในวันที่ 30 มิถุนายน 2557 ตามชื่อ ที่อยู่ของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแนบซองจดหมายติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบกลับทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม

3.4 เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 15 วัน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 47 ฉบับ และเมื่อถึงวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 62 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามที่ตอบกลับมามีปริมาณน้อย ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์เมื่อถึงวันที่ 30 กันยายน 2557 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 112 ฉบับ รวม 221 ฉบับ สำนวนความครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับ พร้อมจัดทำรูปแบบการรับคืนแบบสอบถามรวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 93 วัน แบบสอบถามที่นำไปวิเคราะห์ข้อมูลมีจำนวน 221 ฉบับ

3.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับทั้ง 221 ฉบับ ซึ่งมีแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์จำนวน 221 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 30.82 เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังประชากรกลุ่มตัวอย่าง จากเกณฑ์ของ Aaker & Day (2001) การส่งแบบสอบถามมีอัตราตอบกลับเกินร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้

3.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของทางการตลาด กับผลการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

สรุปผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) กับคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวมของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	YT	ORR	RRW	PLE	EPS	CGC	VIFs
$\bar{x}$	4.26	4.33	4.34	4.26	4.26	4.32	
S.D.	0.456	0.529	0.474	0.481	0.433	0.401	
YT	-	0.493*	0.442*	0.347*	0.425*	0.499*	
ORR		-	0.386*	0.263*	0.397*	0.313*	1.293
RRW			-	0.421*	0.444*	0.318*	1.424
PLE				-	0.530*	0.291*	1.481
EPS					-	0.448*	1.756
CGC						-	1.304

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) มีค่าตั้งแต่ 1.293– 1.756 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญในระดับค่าที่จะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.263-0.530

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยของประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) กับคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม ของเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหาร ส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS)	คุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (α)	0.388	0.319	1.217	0.225
ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระบุ กำหนด (ORR)	0.247	0.051	4.865**	0.000
ด้านลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน (RRW)	0.170	0.059	2.863**	0.005
ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารได้รวดเร็ว เป็นปัจจุบัน (PLE)	0.076	0.060	1.271	0.205
ด้านการทำงานด้านการคลังที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน (EPS)	0.056	0.072	0.771	0.441
ด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี (CGC)	0.347	0.067	5.159**	0.000
F = 31.430 p = 0.000 Adj R ² = 0.409				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระบุกำหนด (ORR) ด้านลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน (RRW) ด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี (CGC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพการทำงาน โดยรวม (YT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ด้านการปฏิบัติงานครบถ้วนตามที่ระบุกำหนด ด้านลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม เนื่องจากระบบสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรในปัจจุบัน การที่องค์กรนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาช่วยให้กิจการสามารถค้นหาข้อมูล และหลักฐานทางการบัญชีเพื่อประกอบการปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และช่วยให้กิจการสืบค้นข้อมูลทางการบัญชีที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วน นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการนำเอาระบบสารสนเทศทางการบัญชี มาช่วยให้เทศบาลให้มีการเชื่อมโยงกระบวนการและข้อมูลในการปฏิบัติงานด้านบัญชีให้เป็นระบบ ลดความล่าช้าของการทำงานและข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลักขณา ปันสนานนท์ (2551 : 4) กล่าวว่าประสิทธิผลของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ซึ่งประกอบด้วย ระบบงบประมาณ ระบบการจัดเก็บรายได้ โดยมีฐานข้อมูลผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีของภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย พร้อมออกใบเสร็จรับเงิน ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายเงิน พร้อมการจัดทำฎีกาและออกเช็ค ระบบการบันทึกบัญชี การจัดทำรายงานการเงินเป็นรายวัน รายเดือน รายไตรมาสและรายปี พร้อมงบประกอบ งบการเงิน ครบถ้วนตามที่ระบุกำหนด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้ใช้ระบบดังกล่าวเพื่อจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงาน

ทำงานได้สะดวก ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน สามารถให้ข้อมูลผู้บริหารได้อย่างรวดเร็วเป็นปัจจุบัน และสิ่งที่สำคัญ คือ เกิดการทำงานด้านการคลังที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี อีกทั้งระบบดังกล่าว สามารถรองรับการปฏิบัติงานสำหรับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบระบบบัญชีให้กับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2560 : ออนไลน์) กล่าวว่า ประโยชน์ของระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ดังต่อไปนี้ 1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีได้ถูกต้อง ปิดบัญชีได้เร็ว ตรวจสอบได้ 2) ทำให้การปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบันทึกบัญชีและปิดงบแสดงฐานะทางการเงินได้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพลกร มาวัน (2554 : 3) พบว่า การบริหารงานคลังบนระบบโปรแกรมการบันทึกบัญชี ด้วยระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) ของเทศบาลตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากการที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและรูปแบบในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น 4 แนวทาง และนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว พบว่าข้อมูลรายงานทางการเงินมีจำนวนรายการและจำนวนเงินถูกต้องตรงกับกรบันทึกบัญชีด้วยระบบมือ และการบริหารงานคลังมีความสะดวกรวดเร็ว มีข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ก็เนื่องจากการใช้โปรแกรมการบันทึกบัญชีด้วยระบบบัญชีทางการบริหารส่วนท้องถิ่นอิเล็กทรอนิกส์ (e-LAAS) มาใช้ในการบริหารงานคลัง นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารกองคลังของเทศบาล ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชี ด้านลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยการลดการทำเอกสารด้วยระบบมือแล้วเพิ่มการบันทึกเอกสารต่าง ๆ ด้วยระบบสารสนเทศทางการบัญชี บันทึกบัญชีต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง เพื่อหลีกเลี่ยงการผิดพลาดของข้อมูลนั้น ๆ และเพื่อประหยัดเวลาในการค้นหาเอกสารเพื่อนำมาใช้ในการบันทึกบัญชีย้อนหลัง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการลดปัญหาด้านการใช้เอกสารอย่างฟุ่มเฟือยและประหยัดเวลาในการค้นหาเอกสารต่าง ๆ และลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ช่วยให้การปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้นั้นต่อความต้องการของผู้ใช้

1.2 ผู้บริหารกองคลังของเทศบาล ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชีด้านการก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี โดยการนำนโยบายระเบียบปฏิบัติงานทางการบัญชีและการคลัง มาใช้ในการควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติตาม และผู้บริหารสามารถควบคุมได้ก่อให้เกิดการบรรลุดูประสงค์ที่ได้น่าเป้าหมายไว้ เนื่องจากการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ ทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาดได้น้อย หากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นก็สามารถหาข้อผิดพลาดได้ง่าย ทราบถึงที่มาของข้อผิดพลาด ตัดปัญหาการทุจริตของพนักงานได้ดีกว่าการจดบันทึกข้อมูลไว้เป็นเอกสาร ซึ่งมีส่วนช่วยในการควบคุมภายใน ทำให้รายงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ สามารถนำรายงานทางการบัญชีไปใช้ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจทำให้งานวิจัยมีประสิทธิผลและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เช่น ผู้บริหารฝ่ายบัญชีในภาคอุตสาหกรรม ผู้บริหารฝ่ายบัญชีหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำเชื่อถือ ถูกต้องชัดเจนมากขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2555). *ข้อมูลทั่วไป การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2560, จาก www.dla.go.th
- กระทรวงมหาดไทย. (2547). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง.
- กาญจนา ศรีสุข. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ e-LAAS ของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลของจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นวลนารถ มานัน. (2554). *การพัฒนาการปฏิบัติการการบริหารงานคลังบนระบบโปรแกรมการบันทึกบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ของเทศบาลตำบลสวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลักขณา ปีสานนท์. (2551). *คู่มือแนะนำการใช้งานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนพัฒนาระบบบัญชีท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2548). การศึกษาประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ กสท. ส่งให้แก่สำนักงานการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546-2548. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 27(104), 1-20.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์. (2552). *ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2559, จาก www.kmlaas.go.th
- สุภาวดี เนตรสุวรรณ. (2554). *ปัญหาการนำระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรัสวดี ทีเขียว. (2553). *ปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ Local Administrative Accounting System (LAAS) มาใช้ในการบริหารงานการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนนทบุรี*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *กรอบแนวคิดการรายงาน*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2560, จาก <http://www.fap.or.th>
- Aaker, D.A., Kumar, V., & Day, G.S. (2001). *Marketing research* (7th ed). New York: John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making* (4th ed). USA: John Wiley & Sons.
- Nicolaou, D. (2000). "Multi-channel marketing in the retail environment,". *Journal of Consumer Marketing*, 21(5), 91-105.

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

The Development of Program for Enhancing Personnel Officers' Competency in Personnel Administration Section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2

การณียภาส ศิวะกรภูริหิรัญ¹ และ ธัชชัย จิตรนันท์²Karanyaphat Shivakonphurihiran¹ and Thatchai Chiranun²

Received : 8 ก.ค. 2561

Revised : 29 ก.ย. 2561

Accepted : 30 ก.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และ 3) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 136 คน และระยะที่ 3 วิเคราะห์ PNI_{Modified} ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างบุคลากร และประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบประเมิน แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 46 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่ามีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : สมรรถนะ, การเสริมสร้างสมรรถนะ, กลุ่มบริหารงานบุคคล

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the elements and indicators of personnel officers' competency in Personnel Administration Section under Kalasin Primary Educational Service Area

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: jong1711@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: thatchai.c@msu.ac.th

¹ Graduate Student, Educational Administration and Development, Mahasarakham University, Email: jong1711@gmail.com

² Assistant Professor Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: thatchai.c@msu.ac.th

Office 2, 2) to study current state and desirable state and performance enhancement method for Personnel Officers of Personnel Administration Section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to develop program for enhancing personnel officers' competency in Personnel Administration Section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. Research and Development used 3-phase process; phase 1 : studying of elements and indicators of personnel officers' competency of Personnel Administration Section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, validated by 7 experts, phase 2 : studying of current and desirable state and performance enhancement method, the sampling were 136 personnel officers of personnel administration section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. And phase 3 : analyzing Needs Index ($PNI_{Modified}$), studying and evaluating development programs personnel enhancement by 7 experts. Research instruments for collecting data included Evaluation Form, Questionnaire and Interview Form. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation. The research findings were as follows:

1) The elements and indicators of enhancing the personnel officers' competency in personnel administration section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, consisted of 6 elements and 46 indicators, validated by 7 experts. In overall, they were suitable at the highest level. 2) The study of the current state and desirable state and performance enhancement method personnel officers in personnel administration section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, in overall, were at a high level. And adverse conditions that were at the highest level. 3) The Program development for enhancing the personnel officers' competency in personnel administration section under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, the benefit, possibility and suitability, in overall, were at the highest level.

Keywords : Competency, Enhancing Competency, Personnel Administration Section

บทนำ

การบริหารงานในองค์กรจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการ ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนการจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การขึ้นนำ และการควบคุม ซึ่งในกระบวนการเหล่านี้ปัจจัยด้านคนมีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ดำเนินไปตาม ทิศทางหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะหน้าที่ของการจัดคนเข้าทำงานที่ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ทางวิชาการที่เรียกว่าการบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน วิลาวรรณ รพีพิศล (2554 : 12) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงาน ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว และมีอิสระในการบริหารจัดการ การบริหารงาน จะประสบความสำเร็จได้ด้วยดีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการบริหาร “คน” ในองค์กร เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ ผู้บริหารกระทำเพียงคนเดียวไม่ได้ต้องมีผู้ร่วมงานเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จ

การกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรในภาครัฐ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญโดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการพลเรือน มีเป้าประสงค์หลักให้ข้าราชการมีสมรรถนะและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติราชการ ยึดหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นักบริหารทุกระดับมีศักยภาพในการเป็นผู้นำการบริหารราชการยุคใหม่ เพื่อให้การข้าราชการมีขีดความสามารถและมาตรฐานการปฏิบัติงานในระดับสูงเทียบเท่าเกณฑ์สากล โดยมียุทธศาสตร์การเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะให้แก่ทรัพยากรบุคคลภาครัฐ รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ที่เอื้อต่อการสร้างกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ ในการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกอบรมต่อทางไกล การฝึกอบรมโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547 : 30) ซึ่งการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 3) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 35) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2546) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐาน การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่นและมีหน้าที่กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตลอดทั้งมีหน้าที่ ในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มบริหารงานบุคคล 3) กลุ่มนโยบายและแผน 4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 5) กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และ 6) หน่วยตรวจสอบภายใน กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 46) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ในปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีกลุ่มงานอยู่ 6 กลุ่มงาน มีดังนี้ 1) กลุ่มบริหารงานบุคคล 2) กลุ่มอำนวยการ 3) กลุ่มการเงินและสินทรัพย์ 4) ส่งเสริมการจัดการศึกษา 5) กลุ่มนิเทศและติดตามประเมินผล และ 6) หน่วยตรวจสอบภายใน มี 5 อำเภอ 1) อำเภอยางตลาด 2) อำเภอฆ้องชัย 3) อำเภอห้วยเม็ก 4) อำเภอหนองกุงศรี และ 5) อำเภอท่าคันโท มีจำนวนโรงเรียน 171 โรงเรียน แต่ละฝ่ายก็มีความสำคัญกลุ่มงานด้านงานธุรการหรืองานด้านสารบรรณ ยังมีปัญหาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังมีปัญหาคืองานด้านธุรการ ยังมีความล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนดทำให้เกิดความเสียหายทางด้านต่าง ๆ เช่น การรับ-ส่งหนังสือล่าช้าไปตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับเอกสารงานตรงตามเวลาที่กำหนด ทางกลุ่มบริหารงานบุคคลจึงได้การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จัดอบรมการใช้โปรแกรมงานธุรการให้เกิดความรวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับข้าราชการครูผู้มาติดต่อ แต่หลักฐานจากการพัฒนาจากการปรับปรุงงานธุรการปีงบประมาณ 2558 ที่ผ่านมาสอบถามและสรุปโครงการผู้วิจัยในฐานะบุคลากรและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ในกลุ่มการบริหารงานบุคคลได้ทราบและมีข้อมูลนี้ จึงสนใจที่จะทำวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เอกสารทางราชการสำหรับหน่วยงานในสังกัดเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติราชการซึ่งประกอบด้วย ทะเบียนหนังสือรับ ทะเบียนหนังสือส่ง ทะเบียนคำสั่ง และทะเบียนเกียรติบัตรการใช้งานโปรแกรมระบบทะเบียนรับส่งหนังสือราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ซึ่งผลการวิจัย จะเป็นข้อมูล ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ให้มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารกลุ่มบริหารงานบุคคล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อหน่วยงานทางการศึกษาในการวางแผนการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ วิธีการเสริมสร้าง และความต้องการจำเป็นของผู้ปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 212 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan อรณุช ศรีสะอาด (2558 : 42) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบไปด้วย 5 อำเภอ อำเภอชาติตระการ อำเภอหนองมะโมง อำเภอวังทรายพูน อำเภอห้วยเม็ก อำเภอหนองกุงศรี และอำเภอท่าคันโท และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น Stratified Random Sampling Technique ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินองค์ประกอบของการทำวิจัยเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาบุคลากรของการทำวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ค่า IOC ตั้งแต่ .60 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .87 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .89

2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิธีการพัฒนาบุคลากร การทำวิจัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในการทำวิจัยเป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์เพื่อให้ได้ องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีเกณฑ์คุณสมบัติ คือเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาและสาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นำองค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่ได้จาก ระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 136 คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการ และการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในเขตพื้นที่การศึกษาด้านการบริหารงาน บุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 3 แห่ง แล้วร่างโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลแล้วประเมินโปรแกรม และคู่มือการใช้โปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีเกณฑ์คุณสมบัติ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาและสาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับ ความต้องการจำเป็น

4.4 การวิเคราะห์ผลการศึกษาแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงาน บุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 2 ทักษะต่อการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง องค์ประกอบที่ 4 บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล องค์ประกอบที่ 5 อุปนิสัย และองค์ประกอบที่ 6 แรงกระตุ้น/การประเมิน/ข้อมูลป้อนกลับ/ผลลัพธ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ค่าอยู่ในระดับมาก (S.D.= 4.50)

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.79$) ค่าอยู่ในระดับมาก (S.D.= 4.50) สภาพที่พึงประสงค์ของบุคลากรในการทำวิจัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ค่าอยู่ในระดับมากที่สุด (S.D.= 4.67) ความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ด้านการวางแผนการวิจัย และด้านการรวบรวมข้อมูลตามลำดับ วิธีการในการพัฒนาบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ใช้วิธีการพัฒนา 6 วิธี ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การสัมมนา 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 4) การประชุมปฏิบัติการ 5) การศึกษาดูงาน และ 6) การศึกษาจากเอกสารตำรา

3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีส่วนประกอบดังนี้ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหาประกอบด้วย Module 1 ความรู้ในการปฏิบัติงาน Module 2 ทักษะต่อการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ Module 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง Module 4 บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล Module 5 อุปนิสัย Module 6 แรงกระตุ้น/การประเมิน/ข้อมูลป้อนกลับ/ผลลัพธ์

3.2 การประเมินโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) ค่าอยู่ในระดับมากที่สุด (S.D. = 4.83) และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.53$) ค่าอยู่ในระดับมากที่สุด (S.D.=4.70)

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และมีตัวชี้วัด 46 ข้อ องค์ประกอบของการพัฒนาเสริมสร้างผู้ปฏิบัติงานบุคลากรประกอบด้วย 1) ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ 2) ทักษะต่อการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 3) ความเห็นเกี่ยวกับตนเอง 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล 5) อุปนิสัยและ 6) แรงกระตุ้น/การประเมินผล/ข้อมูลป้อนกลับ/ผลลัพธ์ ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะเอกสาร วารสารทางวิชาการ ข้อมูลในองค์กรรวมทั้งบทความวิจัย และยังได้รวบรวมข้อมูลดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญทั้งนักวิชาการและนักการศึกษา จนสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงาน สรุปได้ว่าผู้วิจัยใช้วิธีการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) และองค์ประกอบ

ของสมรรถนะ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลพบว่า สอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าองค์ประกอบสำคัญในความหมายของสมรรถนะ ตามแนวคิดของนักวิชาการส่วนมาก ให้ความหมายเกี่ยวกับความรู้ (knowledge) มากที่สุดรองลงมา คือ ทักษะ (Skills) และบุคลิกลักษณะของบุคคล (Traits) ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของผู้วิจัยที่ได้จำแนกความหมาย และองค์ประกอบของสมรรถนะเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถมองเห็น หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และส่วนที่มองไม่เห็นเป็นส่วนที่ซ่อนอยู่ในตัวของแต่ละคน หมายถึง มโนทัศน์ เกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) บุคลิกลักษณะ (Traits) แรงจูงใจ (Motive) จินตนาการส่วนบุคคล (Self-image) และบทบาททางสังคม (Social Role) เช่นเดียวกับ McClelland ที่ได้แสดงทัศนะไว้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ ส่วนที่เป็นความรู้และทักษะ เป็นส่วนที่แต่ละคนสามารถพัฒนาให้ได้ดีไม่ยาก ซึ่งสามารถดำเนินการได้ด้วยการศึกษาค้นคว้าทำให้เกิดความรู้และด้วยการปฏิบัติ ก่อให้เกิดทักษะ ส่วนองค์ประกอบของสมรรถนะที่เป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองบุคลิกลักษณะ แรงจูงใจ จินตนาการส่วนบุคคล และบทบาททางสังคม เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากเพราะเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในตัวของบุคคล

จากการสรุปความหมายและองค์ประกอบของสมรรถนะดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในการพัฒนาสมรรถนะผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลตามโปรแกรมพัฒนาในครั้งนี้ มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถแต่ละสมรรถนะเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้อง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2551 : 31) ที่สรุปว่า แนวคิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ (Bloom's Taxonomy) มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือน ดังนี้

- 1) การพัฒนาสมรรถนะหลักของข้าราชการต้องเริ่มจาก การให้เกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehensive) ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การศึกษา คุณลักษณะผู้ปฏิบัติงาน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายของผู้ปฏิบัติงาน 4) การกำหนดเนื้อหา 5) จัดกิจกรรมการฝึกอบรม
- 6) แรงกระตุ้น/การประเมินผล 7) การให้ข้อมูลป้อนกลับ/ผลลัพธ์ ทั้งนี้เมื่อนำไปทดลองใช้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ดังนี้คือ
- 1) วิทยามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสูงขึ้น วิทยามีความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากรในด้านการธุรการ ด้านการใช้เทคโนโลยีในสำนักงานและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนองค์ประกอบด้านความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 1) การเสนอสถานการณ์ปัญหา 2) การฝึกคิดเป็นรายบุคคล 3) การฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย 4) การนำเสนอและอภิปรายผลการคิด และ 5) การประเมินกระบวนการคิด สอดคล้อง ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการคิดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้จริง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ
- 1) ขึ้นเสนองาน 2) ขึ้นฝึกกระบวนการคิด แบ่งเป็น 2.1) ฝึกการคิดเป็นรายบุคคล 2.2) ฝึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย 2.3) เสนอผลการคิด 3) ขึ้นประเมินกระบวนการคิดและสอดคล้องกับสมชาย รัตนทองคำ (2545 : 106) พบว่า รูปแบบการสอนคิด ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ชื่นนำ 2) ชื่นสอน และพัฒนากระบวนการคิด แบ่งเป็นการคิดไตร่ตรองรายบุคคล การคิดไตร่ตรองระดับกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) ขึ้นสรุป 4) ขึ้นพัฒนาทักษะ 5) ขึ้นพัฒนาการนำไปใช้ และ 6) ขึ้นประเมิน และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะตามแนวคิดของ McClelland (1973) เกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ดังนี้ ประกอบด้วย 1) ทักษะ 2) ความรู้ 3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล 4) การตั้งสมมติฐาน 5) การสรุปอ้างอิง และ 6) การตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนกวร จุฑาสงษ์ (2559 : 257-266) พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และสอดคล้องกับ สุรินทร์ ภักดีวุฒิ (2556 : 125-126) ได้สร้างโปรแกรม การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมการผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการของโปรแกรมพัฒนา

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และวิธีการพัฒนาฝึกอบรม การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร หรือหาปัญหาที่จะต้องพัฒนาบุคลากร การสำรวจความต้องการบุคลากรนั้น ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2539 : 63) ได้เสนอแนะว่า องค์การพึงกระทำเป็นระยะเพื่อทราบระดับความต้องการ ว่าสูงพอเข้าไปทำโปรแกรมขึ้นหรือไม่ ที่น่าสนใจคือบุคลากรได้ร่วมในการพัฒนาบุคลากรอยู่ด้วย ซึ่งแนวโน้มจะเกิดความพึงพอใจสูงและมีระดับในการสร้างขวัญและกำลังใจให้สูงขึ้นในการปฏิบัติงาน และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติ ให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ระบบงานสารบรรณด้านธุรการเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ปฏิบัติงานเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้และทักษะอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงมุ่งพัฒนาซึ่งมาจากหลายแหล่งที่มีทรัพยากรรับ ได้วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการฝึกอบรมความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในระดับการศึกษามีภาระงานมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรหรือคู่มือในการปฏิบัติงาน และการอบรมความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่มีการวัดผล ประเมินผลไม่เหมาะสม ขาดการนิเทศติดตาม การพัฒนาบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ขาดอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม 2) ผลการศึกษาสภาพฝึกการอบรมด้านความรู้ ทักษะ ผู้ปฏิบัติงานบุคลากร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรได้รับการพัฒนาทางวิชาการมากขึ้น แต่มีปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และขาดความคิดสร้างสรรค์ ด้านวิทยากร และบุคลากรทางการศึกษาพบว่า ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ทำให้มีการกิจเพิ่มขึ้น เกิดวิกฤตการณ์ขาดแคลนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกลุ่ม ในทุกกลุ่มงาน การได้สามารถจูงใจคนที่มีความรู้ความสามารถ มาเป็นบุคลากรด้านการฝึกอบรมพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรหรือคู่มือการปฏิบัติงาน มีการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการอบรมผู้บริหาร บุคลากร และศึกษานิเทศก์ ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานพบว่า ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการหาความรู้ ในการปฏิบัติงานในเนื้อหาสาระที่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของผู้เกี่ยวข้องพบว่า มีปัญหาการดำเนินงานการกระจายอำนาจการบริหาร ในการฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน หรือไม่มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน ขาดกลไกที่จะจูงใจให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการฝึกอบรมน้อย และ 3) ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาบุคลากรและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธน ธนาพงศธร (2540 : 31) ได้วิจัยพัฒนาระบบพัฒนาบุคลากร สรุปดังนี้ ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ดำเนินการพัฒนาบุคลากร ปัญหาด้านวิทยากร ปัญหาด้านตัวบุคลากรที่เข้ารับการพัฒนา แยกได้ 4 ลักษณะ คือ ผู้เข้ารับการพัฒนาไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการพัฒนา ผู้เข้ารับการพัฒนามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพัฒนาบุคลากร บางคนมีทัศนคติในทางอนุรักษนิยม พอใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางเดิมที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมา การสร้างโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การประเมินผลโปรแกรมสำหรับ

โครงสร้างเนื้อหา และกิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ระยะที่ 2 การพัฒนา ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ Module 2 ทักษะต่อการสนับสนุน และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน Module 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง Module 4 บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล Module 5 อุปนิสัย และ Module 6 แรงกระตุ้น/การประเมิน/ข้อมูลป้อนกลับ/ผลลัพธ์ โดยใช้ระยะเวลาการพัฒนา 120 ชั่วโมง ซึ่งวิธีการพัฒนา ได้แก่ การฝึกอบรม และการพัฒนาตนเอง ระยะที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และระยะที่ 4 การประเมิน หลังการพัฒนา และผลการจัดทำ การใช้คู่มือโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 โปรแกรม การพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ส่วนที่ 3 การนำโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลไปใช้ และส่วนที่ 4 การประเมินผลสอดคล้องกับงานวิจัย Barr and Keating (1990) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) มีรูปแบบ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment) เป็นความต้องการของผู้เข้าร่วม โปรแกรมประเมินสิ่งแวดล้อม ประเมินทรัพยากร ทั้งบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรทางกายภาพ ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การพัฒนาที่วางแผน การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผลการเลือก วิธีการปฏิบัติ การจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดหางบประมาณที่จะใช้ การกำหนดเวลาที่ใช้ จนถึงสิ้นสุดโปรแกรม ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Implementation) ประกอบด้วย การกำหนดผู้รับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำตามแผนที่วางไว้ การประเมินผลกระบวนการและการประเมินผลผลิต ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-Assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจ อนาคตของโปรแกรมและขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิง บริหาร (Administrative Decision) เป็นการตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรม ต้องไปหรือยุติโปรแกรมหรือจะดำเนินการแก้ไข อุนดา นพคุณ (2546 : 9-10) ได้สรุปไว้ว่า กระบวนการพัฒนาโปรแกรม มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการว่าเป็นใคร มีภูมิหลังอย่างไร ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาให้สอดคล้องกับ ประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการ ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการฝึกปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนลงสู่การไปปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโครงการ โครงสร้าง และ (7) การวัดและประเมินผลกระบวนการของโปรแกรม และสอดคล้อง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และสอดคล้อง (Incubation) ประกอบด้วย กิจกรรม 3 : สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด 3) ขั้นการเห็นแจ้ง (Insight) ประกอบด้วย กิจกรรม 4 : ประยุกต์แนวคิด และกิจกรรม 5 : การนำไปปฏิบัติ 4) ขั้นการตรวจสอบ ประเมินค่า ประกอบด้วย กิจกรรม 6 : การนิเทศติดตามผลและประเมินผลร่วมกัน และ 5) ขั้นเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประกอบด้วย กิจกรรม 7 : ให้ข้อมูล ย้อนกลับและการเสริมสร้างและกิจกรรม 8 : การสัมมนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง

จากเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงาน บุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความตระหนักในคุณค่าและเห็นว่าโปรแกรม การพัฒนาดังกล่าวเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรได้ในสถานการณ์จริงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ฉะนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนา และต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ตามโปรแกรมการพัฒนา อีกทั้งยังต้องจัดสรรเวลาในการเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรมให้สอดคล้องกับคู่มือการใช้โปรแกรมการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล เนื่องจากการพัฒนาตามโปรแกรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นโปรแกรม ดังนั้นจึงควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษาให้ผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ได้รับการพัฒนาตนเองในหลายๆ รูปแบบ เช่น การเข้ารับการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้อง และศึกษาดูงาน เป็นต้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรส่งเสริมสนับสนุนในเชิงนโยบายเกี่ยวกับด้านทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเร่งด่วน นำมาใช้กับผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อให้การพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากร ในการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากร ให้บรรลุเป้าหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยคู่มือโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากร ในการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานบุคลากรอื่น เพื่อจะได้พัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล ในการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานอื่น ให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานด้านบุคลากรสูงสุด

2.2 ควรนำโปรแกรมการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไปใช้ในการพัฒนากับบุคลากรกลุ่มงานต่าง ๆ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และสถานศึกษาจริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช*.
- _____. (2545). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กุลธน ธนาพงศธร (2540). “การพัฒนาบุคลากร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล หน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนกพร จุฑาสงฆ์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ธีรภูมิ ประทุมณพรัตน์ (2539). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 532 การบริหารงานบุคลากรทางการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2554). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2554). ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกรรม.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2545). การพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษา ภายใบบำบัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2551). โครงการวางระบบมาตรฐานดำเนินการพัฒนาข้าราชการก่อนปฏิบัติราชการ: รายงานฉบับสมบูรณ์ เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- _____. (2547). การใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สุธินันท์ ภักดิ์วุฒิ. (2556). การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรนุช ศรีสะอาด. (2558). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- อันทา นพคุณ. (2546). กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ขวนพิมพ์.
- McClelland, D.C. (1973). Testing for Competence Rather than for Intelligence. *American Psychologist*, 28(2), 1-14.
- Keating, D. P. (1990). *Adolescent thinking*. In S. S. Feldman & G. R. Elliott (Eds.), *At the threshold: The developing adolescent*. Cambridge, MA, US: Harvard University Press.

ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู
Problems of Secondary School Teachers of Social Studies, Religion and Culture
Department in Nongbua Lamphu Province for Implementing the Basic
Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)

ศรัณยา หยวกกุล¹ อพันตรี พูลพุทธา² และ อรุณ ชูยกระเดื่อง³
Sarunya Yuakkul¹, Apantee Poonputta² and Arun Sulkraduang³

Received : 11 ก.ย. 2561

Revised : 1 พ.ย. 2561

Accepted : 2 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู 3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน 2) ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านการใช้สื่อตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน สาขาที่จบ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ต่างกันมีสภาพและปัญหาไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการแก้ไขปัญหการใช้หลักสูตร ได้แก่ 3.1) ด้านบริหารจัดการหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมการใช้หลักสูตร และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคม 3.2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและบริบทของนักเรียนในโรงเรียน 3.3) ด้านการใช้สื่อ ควรเพิ่มและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน 3.4) ด้านการวัดและประเมินผล ครูควรวัดผลประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลและควรประเมินตามสภาพจริง

คำสำคัญ : สภาพปัญหา, การใช้หลักสูตร, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: 598210570118@rmu.ac.th

² อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Master of Education Program in Social Studies Faculty of Education, Rajabhat Maha sarakham University, Email: 598210570118@rmu.ac.th

² Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Maha sarakham University

³ Assistant Professor in Faculty of Education, Rajabhat Maha sarakham University

Abstract

The objectives of the research were to: 1) study the current conditions and problems of the implementation of the Basic Education Core Curriculum 2008; 2) to compare the problems of the teachers of the Social Studies, Religion and Culture Department about implementing the Basic Education Core Curriculum of secondary schools in Nong Bau Lumpu Province and; 3) to investigate guidelines for problem solutions of the curriculum implementation. The sampling group of the study were ninety two secondary school teachers of the Social Studies, Religion and Culture Department in Nong Bau Lumpu Province. The instruments were questionnaire and interview. The research instrument was a questionnaire. Standard deviation. T-test (Independent) and One Way ANOVA were employed for the study. The results of the research were as follows:

1) The findings showed that the overall condition of the curriculum implementation of the teachers for all issues was at a low level. 2) The problem of the teachers at the medium-sized school and the small-sized school about using the teaching materials was significantly different at the .05 level. Whereas, the condition and problem of the teachers about implementing the curriculum regarding the different genders, ages, educational backgrounds, majors and work experiences were not significantly different. 3) The practical guidelines for problem solutions were as follows: 3.1) There should be training courses of the curriculum implementation and design based on the social context. 3.2) Instructional management should base on the core curriculum and serve the current context of school, needs and problems of the students. 3.3) Teaching materials should be modern, appropriate and sufficient for the current instruction. 3.4) Individual assessment and authentic assessment should be used for assessing learning outcomes of the students.

Keywords : Problems, Curriculum, Social Studies

บทนำ

สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยี ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมไทยจะต้องมีการปรับตัวเรียนรู้และพัฒนา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยมีปัจจัยที่สำคัญประกอบไปด้วย คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้คนในสังคมมีคุณภาพที่พัฒนาและผลักดันการพัฒนาประเทศและสภาพสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน แต่ที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาคือ หลักสูตรการศึกษา (ชนัท ธาตุทอง, 2550 : 4-5) หลักสูตรการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนานคนในสังคมให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม ให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังมีการวางแผนงาน ข้อกำหนด ที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู-อาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้สู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อม อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 แทนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีเงื่อนไข คือ ให้มีการปรับให้โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกระดับชั้น

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก็เช่นกัน เรื่องทักษะกระบวนการคิด เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนทุกระดับ เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมที่ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับ ดังนั้นสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และมีคุณลักษณะของคนที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข วิชสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นวิชาที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสถาบันสังคม มนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพ การแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติตนในสังคมมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างชีวิตที่ดีมีความสุข ดังเนื้อหาในสาระประวัติศาสตร์ ที่นับว่าเป็นวิชาที่สำคัญยิ่งในหลักสูตร เป็นสาระที่จะหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรัก ความห่วงหา ความภูมิใจ ตลอดจนความผูกพันกับท้องถิ่น ประเทศชาติ รวมถึงมนุษยชาติในภูมิภาคและสังคมโลกด้วยกัน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553 : 90) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงมีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับวิธีการของครูในการเลือกใช้เทคนิค วิธีการหรือรูปแบบการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาและวิธีการสอน จะต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ และต้องยอมรับว่าการพัฒนาการเรียนของนักเรียนจะเป็นไปในระดับที่แตกต่างกัน

จังหวัดหนองบัวลำภู มีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาในการนำหลักสูตรมาใช้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพราะมีครูผู้สอนบางส่วนไม่ได้จบในสาขาสังคมศึกษามาโดยตรง แต่มีความจำเป็นต้องสอนเนื่องจากครูในโรงเรียนไม่เพียงพอ การศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักสูตร ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา ขนาดโรงเรียน และประการณ์การทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหา การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 116 คน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 21 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู กำหนดขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน 92 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งทำให้ได้จำนวนครูโรงเรียนขนาดเล็ก 10 คน โรงเรียนขนาดกลาง 15 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 20 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 47 คน รวมทั้งหมด 92 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1.2 ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้หาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67- 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้และหาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ จำนวน 45 ข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.61-0.90 แล้วหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.96

2.1.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบ่งสัมภาษณ์ครูผู้สอนตามขนาดโรงเรียน ขนาดโรงเรียนละ 2 ท่าน ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สัมภาษณ์ครูผู้สอนโรงเรียนละ 3 ท่าน โดยคำถามมีจำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

3.2 ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยนัดหมายกับครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาของแต่ละโรงเรียนที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อชี้แจงแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามให้กับบุคลากร และมีการนัดหมายการส่งกลับให้กับผู้วิจัย โดยแจกไป 92 ฉบับ

และสามารถเก็บรวบรวมได้ครบทั้ง 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

3.4 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจากครูผู้สอนโดยแบ่งสัมภาษณ์ครูผู้สอนตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนละ 2 ท่าน ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สัมภาษณ์ครูผู้สอนขนาดโรงเรียนละ 3 ท่าน รวม 10 ท่าน โดยได้นัดหมายกับครู ก่อนไปสัมภาษณ์ 5 วัน จากนั้นเดินทางไปสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมายไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4.3 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) และจำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

4.4 แนวทางการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

สรุปผล

1. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู

1.1 สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2. เปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน

2.1 เพศ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู เพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู ระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 สาขาวิชาที่จบการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู สาขาวิชาที่จบสังคมศึกษา และไม่ได้จบสังคมศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อตามหลักสูตร ส่วนอีก 3 ด้านที่เหลือมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.5 ประสิทธิภาพการทำงาน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางแก้ปัญหา การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านบริหารจัดการหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมการใช้หลักสูตร และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคม

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและบริบทของนักเรียนในโรงเรียน

3.3 ด้านการใช้สื่อ ควรเพิ่มและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน

3.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูควรวัดผลประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลและควรประเมินตามสภาพจริง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู

1.1 สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีการวางแผนในการทำงาน ดำเนินการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่ชัดเจน มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร มีการวางแผนและศึกษาเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาเพื่อปรับให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชากลุ่มสาระสังคมศึกษา ดังนั้น สภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู มีสภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตติมา เชื้อนคำ (2550 : 49-50) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรินทร์น สีสเมอ (2554 : 104) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นโดยรวมต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับน้อยทุกด้าน อาจเนื่องมาจากครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร มีการวางแผนและศึกษาเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาเพื่อปรับให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ดังนั้นปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู มีปัญหาในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของพิชชาพร พุ่มมาก (2559 : 52-53) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชรินทร์ สีเสมอ (2554 : 100) ได้ศึกษาปัญหาการใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชา ที่จบการศึกษา ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน

2.1 เพศ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะเพศแตกต่างกันแต่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธิญญภัต วิรัตน์เกษม (2557 : 124) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎี ของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีทฤษฎีต่อ ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิญญภัต วิรัตน์เกษม (2554 : 124) ได้ศึกษาปัญหา การใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทฤษฎีต่อปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 สาขาวิชาที่จบการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและ รายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูที่ไม่ได้จบทางด้านสังคมเป็นครูที่สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเป็นเวลานาน มีประสบการณ์ในการทำงาน อาจจะผ่านการอบรม ศึกษาดูงาน จึงมีปัญหาในการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของธีราร มาสา (2550 : 61) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูสถานศึกษา เอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาเอกชนที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของธีราร พุ่มพวง (2550 : 203) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 ขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการบริหารจัดการที่ไม่ได้เป็นระบบที่สมบูรณ์เท่าที่ควร อีกทั้งสื่อการเรียนการสอน ไม่ได้มีความพร้อมเหมือนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน บริหารจัดการหลักสูตร ทำให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบมีความพร้อมในเรื่องของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชาพร พุ่มมาก (2559 : 92-93) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เมื่อพิจารณารายคู่ของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชินรัตน์ สีเสมอ (2554 : 104-105) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลาง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เมื่อพิจารณารายคู่ของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีความแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ประมาณ (2555 : 88-89) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ระดับประถมศึกษาโรงเรียนต้นแบบ ในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการใช้หลักสูตรตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญ์ณภัส วิรัตน์เกษม (2557 : 124) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอชลบุรีจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการใช้หลักสูตรตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน ในโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรีไม่แตกต่างกัน

2.6 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากงานหลักของครูผู้ที่ต้องปฏิบัติ ต้องจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกัน ต่างให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการสอน มีการประชุม วางแผน เตรียมรับมือกับการใช้หลักสูตรก่อนการปฏิบัติจริง จึงทำให้การปฏิบัติงานและความคิดเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ ประมาณ (2555 : 88-89) พบว่าการเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระหว่างครูผู้สอนวิชาพลศึกษาระดับประถมศึกษา ตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของทพพร สระแก้ว (2550 : 93-95) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนพลศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการอบรมการเตรียมการใช้หลักสูตร และพบว่าหลังการอบรมครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจ และมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบกับครูในปัจจุบันถึงแม้จะมีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ก็ต้นตัว

และให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองให้ทันกับโลกปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นคุณภาพของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การใช้หลักสูตรการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. แนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา จัดการประชุม วางแผนการใช้หลักสูตร และควรมีการจัดการอบรมปฏิบัติการในด้านต่าง ๆ จัดทำแผนการเรียนการสอน เพื่อครูผู้สอนจะปฏิบัติงานให้ประสิทธิภาพ ตลอดจนทำให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนและบูรณาการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย บางโรงเรียนมีการวางแผนงานไว้แล้ว แต่ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน การเรียนการสอนครูผู้สอนก็ใช้หนังสือในการสอนไม่ครอบคลุมเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคม

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ครูผู้สอนในกลุ่มสาระควรที่จะศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา ควรมีการวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายเพื่อความสนใจของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรควรอิงถึงศักยภาพของนักเรียน มีการปรับให้สอดคล้องกับนักเรียนและครูผู้สอนในกลุ่มสาระวิชา เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชาให้เข้าใจ ถึงแม้ว่าจะมีการวางแผนโดยจัดทำแผนการเรียนรู้อยู่ แต่ครูผู้สอนบางคนก็ไม่ได้สอนตามที่ได้จัดทำแผนการเรียนรู้อยู่ และในการสอนก็ไม่ได้มีความหลากหลายที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้

3.3 ด้านการใช้สื่อตามหลักสูตร ในการใช้สื่อการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อที่มีความทันสมัย โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โรงเรียนควรมีการสนับสนุนสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเปิดให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า หรือให้ครูผู้สอนค้นคว้าสื่อการเรียนออนไลน์ เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากบางโรงเรียนต้องการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ แต่ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้บางโรงเรียนไม่ได้ใช้สื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอน

3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจน ควรเป็นเครื่องมือวัดผลที่เป็นมาตรฐานให้มีความสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่จะยึดติดกับวิธีการวัดผลประเมินผลแบบเดิม ๆ เช่น การออกข้อสอบที่เป็นข้อตัวเลือก เพื่อให้ง่ายสำหรับการตรวจของครูผู้สอน ทำให้มองไม่เห็นการพัฒนาของนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรวัดผลประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรประเมินตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการจัดอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามความต้องการของบุคลากรและโรงเรียน

1.2 ควรมีการวางแผน การสร้างเครื่องมือวัดผล และมีการติดตามการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 ควรมีการศึกษาความเหมาะสมการใช้สื่อการเรียนของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู

1.4 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จิตติมา เชื้อนาคำ. (2550). *สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชรินรัตน์ สีเสมอ. (2554). *สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญญ์ณัฏฐ์ วิรัตน์เกษม. (2554). *ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอลงขันบุรีจังหวัดชลบุรี*. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 11(1), 119-126.
- ธีรรา มากสาข. (2550). *ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พิชชาพร พุ่มมาก. (2559). *ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชชิน พุ่มพวง. (2550). *สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวลักษณ์ ประมาน. (2555). *ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนต้นแบบในเขตภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

The Development of Program for Developing Early Childhood Teacher on Whole Language Approach for Schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2

กุลจิราภรณ์ ศิวะกรภูริหิรัญ¹ และ ธัชชัย จิตรนันท์²

Kunchiraphon Shivakonphurahiran¹ and Thatchai Chiranun²

Received : 8 ก.ย. 2561

Revised : 10 ต.ค. 2561

Accepted : 11 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา 3) เสนอโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสำหรับสถานศึกษา ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์สำหรับสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย จำนวน 152 คน และระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน โดยแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .87 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 4.76 2) สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ 4.74 องค์ประกอบที่ 1 มีค่ามากที่สุด คือ 3.83 และองค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้อยที่สุดคือ 3.33 และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักการของโปรแกรม (2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม (3) เป้าหมายของโปรแกรม (4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา (5) โครงสร้างของโปรแกรม (6) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย 6 Module

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์, ภาษาแบบองค์รวม, โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: teeranee1991@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: thatchai.c@msu.ac.th

¹ Graduate Student, Educational Administration and Development, Mahasarakham University, Email: teeranee1991@gmail.com

² Assistant Professor Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: thatchai.c@msu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the elements and indicators of Early Childhood Teacher Development on Whole Language Approach for Schools 2) to study current state and desirable state of Early Childhood Teacher Development on Whole Language Approach for Schools and 3) to offer the program for developing Early Childhood Teacher on Whole Language Approach for Schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. Research and Development used 3-phase process; phase 1: studying of elements and indicators of Early Childhood for Schools validated by 7 experts, phase 2: studying of current state and desirable state of Early Childhood for Schools, the sampling were 152 early childhood teachers, and phase 3: the development of early childhood for Schools confirmed by 7 experts. The research instruments were the questionnaire, interview form and evaluation form. The questionnaire, correspondence-index between the question IOC value from 0.80-1.00, the reliability value of current questionnaire was .87 and desirable questionnaire was .89. The statistics used for data analysis consisted of the Percentage, Mean, Standard Deviation and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) The research findings were as follows :

1) The elements of early childhood teacher development on Whole Language Approach for Schools consisted of 6 elements and 24 indicators, confirmed by experts, were at the highest level of 4.76 2) The current state of early childhood teacher development on Whole Language Approach for Schools was at high level of 4.74, the first element was at highest of 3.83 and the third was at least of 3.33. And the desired state, in overall, was at the highest level. 3) The developed program for developing, Early Childhood Teachers on Whole Language Approach for Schools consisted of elements including: (1) the principle of program, (2) the objectives of program, (3) the goal of program, (4) the model and approach of program development, (5) the structure of program. (6) The content and essence of the program, consisted of 6 Modules

Keywords : Experience Management, Whole Language, Program for Early Childhood Teacher Development

บทนำ

พัฒนาการทางภาษาของเด็กกำลังเป็นประเด็นที่กล่าวถึงกันมากท่ามกลางความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาภาษาโดยรวมของเด็กไทยกำลังถดถอยลงไป ปัญหาเด็กไม่ชอบอ่านหนังสือ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่องกลายเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน พรพิไล เลิศวิชา (2553 : 1) ปัญหาการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย ซึ่งเกิดจากการสอนที่ครูมุ่งเน้นสาระทางภาษาเป็นหลัก ทำให้การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติคือไม่เหมาะกับวัย ความสนใจและความสามารถของเด็ก เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาในการเรียนรู้กับการสื่อสารในชีวิตจริง การสอนภาษาแบบเดิมซึ่งเป็นความเข้าใจทักษะทางภาษาเป็นหลักนั้น ไม่เน้นความสำคัญของผู้เรียน ไม่นำทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีทางภาษามาใช้ร่วมกัน ไม่เน้นความสำคัญของการประสบการณ์ทางภาษาที่เด็กใช้ในชีวิตจริง จึงไม่ได้ให้โอกาสเด็กเรียนรู้ภาษาและใช้ภาษาเพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายเท่าที่ควร สอดคล้องกับรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 9) จากผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ยังพบว่า การใช้ภาษาสื่อสาร และความเชื่อมั่นในตนเองมีพัฒนาการตามระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะ

ด้านการใช้ภาษา จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเด็กฟังแล้วไม่สามารถนำไปพูดถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟังได้และยังไม่กล้าแสดงออก ส่งผลกระทบให้การทำกิจกรรมและผลการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นปัญหาต้องรีบแก้ไขโดยเร่งด่วน ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยและคุณภาพเด็กไทยในอนาคต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (2560 : 35) ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากครูผู้สอนในระดับปฐมวัย บางส่วนที่ไม่ได้จบการศึกษาตรงสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และอาจเป็นเพราะขาดแคลนโปรแกรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ครูได้เลือกใช้ได้ตามความสนใจ

แนวทางแก้ไขและการที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอย่างต่อเนื่องนั้น จำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การสร้างหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อม และการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาแรกเริ่มให้สอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาจึงเป็นสิ่งที่ครูปฐมวัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึง และศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาให้เหมาะสมกับพัฒนาการ และมีความหมายต่อตัวเด็ก เพื่อให้เด็กได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก อีกทั้งนำบริบททางวัฒนธรรม ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาที่ติดตัวเด็กก่อนเข้าเรียน มาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ภิญญาพาชญ์ เพ็ชรรัตน์ (2551 : 37-52) ดังนั้นครูปฐมวัยควรบูรณาการการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของเด็กให้กลมกลืน กับกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง ครูจึงควรทำความเข้าใจความหมายของภาษาให้ชัดเจน เพื่อปรับมุมมองของตนที่มีต่อภาษาให้ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบการจัดประสบการณ์ทักษะทางภาษาให้เด็กปฐมวัยต่อไป

แนวการสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach) เป็นแนวการสอนที่ไม่ใช้วิธีการ ไม่ใช้ข้อกำหนดใด ๆ ที่จะชี้ความสำเร็จที่มีรูปแบบตายตัว แต่เป็นเรื่องของปรัชญาแนวคิดที่จะให้เด็กเรียนรู้ ให้อ่านออกเขียนได้ ธารณี ศุภรัตน์ (2540 : 1-49) กล่าวว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบองค์รวม ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยไม่แยกออกจากกัน การฟัง ฟังออกเสียงและฝึกใช้ภาษาที่ถูกต้อง การอ่านให้เด็กเล่าเนื้อหาเรื่องราวจากภาพเล่าเรื่อง จากธรรมชาติจริง หรืออ่านในมุมหนังสือ รวมทั้งอ่านคำตามครู การเขียน การวาดภาพ การเขียนสัญลักษณ์ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดประสบการณ์ตามแนวทางของเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia Approach) ที่กล่าวว่า เด็กบอกความรู้สึก ความต้องการผ่านการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งก็คือภาษาศิลปะ เด็กมีการแสดงตัวตนและการแปลความหมายที่ได้จากการเรียนรู้ที่ได้ด้วยการสื่อสารภาษา และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบไฮสโคป (High Scope) ที่สนับสนุนให้เด็กได้วางแผน ลงมือปฏิบัติ ทบทวนผลการปฏิบัติผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบบทเรียนที่หลากหลายท่ามกลางบรรยากาศที่อบอุ่น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เด็กปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ หลังจากเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็จะสรุปทบทวนงานที่ตนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ฝึกการแก้ปัญหา โดยครูผู้สอนเป็นผู้ให้การสนับสนุนความคิดของเด็ก และกระตุ้นในการใช้เหตุผลสำหรับการแก้ปัญหาต่อไป วรนาท รักสกุลไทย (2551 : 73)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม เห็นด้วยกับพัฒนาการทางปัญญาของเพียเจต์ ที่กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาและทางความคิดของเด็กเริ่มด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้นพัฒนาการทั้ง 2 ด้านจะเป็นไปร่วมกัน ทิศนา ขัมมณี (2550 : 133-137) กล่าวว่าเด็กจะเริ่มเรียนรู้อ่านเขียนได้ด้วยตนเอง โดยการสร้างองค์ความรู้ผ่านประสบการณ์ทางภาษา และเข้าใจภาษาได้ดี หากสิ่งที่เรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวมีความหมายกับตัวเด็ก ภิญญาพาชญ์ เพ็ชรรัตน์ (2551 : 37-52) เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน จนทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด มีความเข้าใจสัญลักษณ์เมื่อสามารถใช้ภาษาสื่อสารความคิดของตนเองจะส่งผลให้เด็กพัฒนาความคิดที่ซับซ้อน ได้รับประสบการณ์ วุฒิภาวะเพิ่มขึ้นจนทำให้เด็กสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยโดยตรง ได้มองเห็นความสำคัญของปัญหาและแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาภาษาแบบองค์รวมในระดับชั้นปฐมวัยดังกล่าว ผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ได้โปรแกรมการพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในการจัดประสบการณ์ด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทและสถานการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องและสนองตอบพัฒนาการและธรรมชาติของเด็กปฐมวัย จึงได้ออกแบบคู่มือเพื่อพัฒนาคู่มือด้วยระบบการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาภาษาแบบองค์รวมของเด็กปฐมวัย ในการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในบริบทชั้นเรียน ในเหตุการณ์จริงให้ประสบความสำเร็จ และมีคุณภาพของสถานศึกษา ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคู่มือ ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์การพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 2 จำนวน 171 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 2 จำนวน 152 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (อรนุช ศรีสะอาด, 2558 : 42) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินองค์ประกอบของการทำวิจัย เพื่อพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาเป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษาโดยใช้เทคนิค IOC มีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach'Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .87 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .89

2.3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices)

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โปรแกรมการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบประเมินพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับโรงเรียน การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์เพื่อให้ได้ องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถาม เพื่อถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 152 คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับ สถานศึกษา การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ $PNI_{Modified}$ และศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง แล้วร่างโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้าง การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน แล้วประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ด้านการบริหารและพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาโปรแกรม โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ค่าระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ของการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : $PNI_{Modified}$) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4.4 การวิเคราะห์ผลการศึกษานวปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

4.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโปรแกรมการพัฒนาคู ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ มี 4 ตัวบ่งชี้ 2) การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย มี 4 ตัวบ่งชี้ 3) การกำหนดเนื้อหา มี 4 ตัวบ่งชี้ 4) การจัดกิจกรรมประสบการณ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ 5) การประเมินผล มี 4 ตัวบ่งชี้ 6) ข้อมูลป้อนกลับ มี 3 ตัวบ่งชี้ พบว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.76 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 5 มีค่ามากที่สุด คือ 4.75 องค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้อยที่สุดคือ 4.58

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 มีค่ามากที่สุด คือ 3.83 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้อยที่สุด คือ 3.33 สภาพที่พึงประสงค์การจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมของครูปฐมวัยสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.74 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 5 มีค่ามากที่สุด คือ 4.83 และองค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้อยที่สุด คือ 4.50 ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยเรียงลำดับความจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ 2) ข้อมูลป้อนกลับ 3) การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย 4) การประเมินผล 5) การจัดกิจกรรมประสบการณ์ และ 6) การกำหนดเนื้อหาตามลำดับ

3. การสร้างโปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การประเมินผลโปรแกรม สำหรับโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ระยะที่ 2 การพัฒนา ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ Module 2 การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย Module 3 การกำหนดเนื้อหา Module 4 การจัดกิจกรรมประสบการณ์ Module 5 การประเมินผล และ Module 6 ข้อมูลป้อนกลับ โดยใช้ระยะเวลาการพัฒนา 118 ชั่วโมง ซึ่งวิธีการพัฒนา ได้แก่ การฝึกอบรม และการพัฒนาตนเอง ระยะที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และการประเมินหลังการพัฒนา และผลการจัดการใช้คู่มือโปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 โปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์ ส่วนที่ 3 การนำโปรแกรมการพัฒนาคูไปใช้ และส่วนที่ 4 การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคู ผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สร้างและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคูผู้นำการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ (1) วิสัยทัศน์ (2) หลักการ (3) วัตถุประสงค์ (4) เนื้อหา (5) กระบวนการ (6) โครงสร้าง และ (7) การวัดและประเมินผลกระบวนการของโปรแกรมทั้งนี้ยังสอดคล้องกับบริบท กาลพัฒน์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับเด็กปฐมวัย มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การวัดและการประเมินผล และสอดคล้องกับชนกพร จุฑาสงษ์ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้าง ของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ติดตามผลและประเมินผลร่วมกัน

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และมีตัวชี้วัด 24 ข้อ องค์ประกอบของการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ 2) การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การจัดกิจกรรมประสบการณ์ 5) การประเมินผล และ 6) ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัด การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะเอกสาร วารสารทางวิชาการ ข้อมูลในองค์รวมทั้งบทความวิจัย และยังได้รวบรวมข้อมูลดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญทั้งนักวิชาการและนักการศึกษา จนสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบ และตัวชี้วัด การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ จิรัสมพร บุญมาก (2558 : 294) ได้วิจัยพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การศึกษาคุณลักษณะผู้เรียน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ 4) การกำหนดเนื้อหา 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) การประเมินผล 7) การให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครู ในด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากการนำระบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นหน่วยศึกษา พบว่ารูปแบบดังกล่าวส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านครูและนักเรียน ดังนี้คือ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้น จะเห็นได้จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนการอบรมมีความรู้อยู่ในระดับน้อย และหลังการอบรมมีความรู้ในระดับมาก 2) ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ ครูมีความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาครู ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมประสบการณ์ประกอบด้วย 1) การสร้างความสนใจ 2) การฝึกเผชิญสถานการณ์ 3) การฝึกการลงปฏิบัติ 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุปและ 5) ขั้นประยุกต์ใช้และประเมินผลและสอดคล้องกับบริบท กาลพัฒน์ (2558 : 201-202) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับเด็กปฐมวัยมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การวัดและการประเมินผล

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด และการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ 2) ข้อมูลป้อนกลับ 3) การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย 4) การประเมินผล 5) การจัดกิจกรรมประสบการณ์ และ 6) การกำหนดเนื้อหาตามลำดับ ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ภาษาเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย (2553 : 55) ได้วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกในกลุ่มสาระที่สอน มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลไม่เหมาะสม ขาดการนิเทศติดตาม การพัฒนาครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ขาดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม 2) ด้านผู้เรียน พบว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางวิชาการมากขึ้นแต่มีปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และขาดความคิดสร้างสรรค์ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่าได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ทำให้มีการกึ่งเพิ่มขึ้น เกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนครูผู้สอนในทุกช่วงชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การไม่สามารถจูงใจคนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของผู้เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัญหาการดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขาดกลไกที่จะจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา และ 3) ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์พร บุญมาก (2558 : 294) ได้วิจัยพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสพบว่าสภาพการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ปัญหาการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการพัฒนาครูโดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และความต้องการวิธีการพัฒนาครูจากความต้องการมากที่สุดไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานการนิเทศภายใน การพัฒนาทีมงานครู การอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา การวิจัย การพัฒนาตนเอง การสัมมนา การช่วยเหลือครูโดยตรงและการศึกษาต่อ

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวมสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1 โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) โครงสร้างของโปรแกรม 6) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย 6 Module คือ Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์ Module 2 การพิจารณาความพร้อมของเด็กปฐมวัย Module 3 การกำหนดเนื้อหา Module 4 การจัดกิจกรรมประสบการณ์ Module 5 การประเมินผล Module 6 ข้อมูลป้อนกลับ

3.2 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.60 และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน เท่ากับ 4.87

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ที่พบว่าโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ฉะนั้นผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบระเบียบ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนเป็นโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัยให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กระบวนการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม ในการจัดประสบการณ์ให้กับ เด็กปฐมวัย พบว่าควรมุ่งเน้นด้านการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ครูปฐมวัยได้มีการจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้เด็ก ได้เผชิญสถานการณ์ การฝึกให้เด็กลงมือปฏิบัติ ให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดและสรุป ฝึกให้เด็กมีการประยุกต์ใช้และประเมินผล เพื่อให้ครูปฐมวัยได้ตระหนักถึงการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม ในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้มี ประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยคู่มือโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการพัฒนาครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาครูในการสาระการเรียนรู้อื่น ให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

2.2 ควรนำโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไปใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัยกับสถานศึกษาจริง

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545) *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- ชนกพร จุฑาสงฆ์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิฆัมพร บุญมาก. (2558). *การพัฒนาระบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *รูปแบบพัฒนาครูการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชมน กาลพัฒน์. (2558). *การพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแบบองค์รวม สำหรับเด็กปฐมวัย*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2553). *ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการการเรียนรู้.

- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). เด็กปฐมวัยทามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 1(1), 49.
- ภิญญาพัชญ์ เพ็ชรรัตน์. (2551). การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูปฐมวัยเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาแรกเริ่มของเด็กปฐมวัยในจังหวัดชลบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 19(3), 174-176.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วนาพ รักสกุลไทย. (2551). *รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (2560). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยปีงบประมาณ 2560*. กาฬสินธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย. (2553). *การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก เรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2551). *รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก.
- อรนุช ศรีสะอาด. (2558). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียน

บ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Development of Training Curriculum to Enhance Problem-solving Skills of Bannontae School Students under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

ประชาชาติ ไชยพรหม¹ วันเพ็ญ นันทะศรี² และ วาโร เฟ่งสวัสดิ์³

Prachachat Chaiyaprom¹, Wanpen Nantasri² and Waro Phengsawat³

Received : 19 ต.ค. 2561

Revised : 7 ม.ค. 2562

Accepted : 11 ม.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน และ 2) ประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2) ประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ อำเภอนวนนิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าสถิติทดสอบที (t-test for dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 4) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ก่อนอบรม $\bar{x}$ = 9.10; S.D.=1.93) (หลังอบรม $\bar{x}$ =15.34; S.D.=1.04) 2) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับดี ($\bar{x}$ =3.17; S.D.=0.19) 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.80; S.D.=0.28)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะการแก้ปัญหา, นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to 1) develop a training curriculum to enhance students' problem-solving skills and 2) evaluate the efficiency of the developed training curriculum. The study was

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขานวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: chaiyaprom121@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ M.Ed. (Educational Administrative Innovation) Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: chaiyaprom121@gmail.com

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

divided into 2 phases-*the development and the evaluation*. In Phase 1, the curriculum was developed. The appropriateness and congruence of the elements were evaluated by five experts. In Phase 2, the efficiency of the developed training curriculum was assessed. The target sample group was consisted of 26 students enrolled in Prathomsuksa 4-6 (Grades 4-6) at Bannontae School, in Wanon Niwat District, which was under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The study was taken place in the second semester of the academic year B.E. 2560 (2017). The samples were drawn by purposive sampling. Statistics used in data analysis included percentage, mean, standard deviation (S.D.), and t-test for dependent samples. The study yielded the following results:

1. The developed training curriculum on enhancing students' problem-solving skills comprised four elements namely 1) objectives, 2) content, 3) training activities, and 4) measurement and evaluation.
2. It could be explained about the efficiency of the developed training curriculum that 1) the sample students' knowledge and understanding on problem-solving skills after participating in the curriculum was higher than that prior to the participation with a statistical significance level at 0.1 (before participation $\bar{x} = 9.10$; S.D. = 1.93, after participation $\bar{x} = 15.34$; S.D. = 1.04), 2) the students' problem-solving skills were at a good level ($\bar{x} = 3.17$; S.D. = 0.19), and 3) students' satisfaction of the developed training curriculum was at the highest level ($\bar{x} = 4.80$; S.D. = 0.28).

Keywords : Training Curriculum Development, Problem-Solving Skills, Primary students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาดำเนินการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผูกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์ และประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิต สามารถใช้สติปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 9)

การแก้ปัญหาของบุคคลนั้นมีการพัฒนาตามวัย ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิดตลอดจนประสบการณ์เดิม จากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมาเป็นพื้นฐานในการจัดกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้ที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างฉับไวและเหมาะสม ย่อมสามารถดำเนินชีวิตไปตามจุดหมายปลายทางอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสังคม และเมื่อมีโอกาสได้เป็นผู้นำกลุ่มและผู้ประสานการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ก็ย่อมบังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกนักเรียน

ซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศชาติให้เป็นผู้รู้จักแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2552 : 137)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สมรรถนะเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก นอกเหนือจากคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนไว้ 5 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามศักยภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555 : ก) เห็นได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นอีกหนึ่งสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมิน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โรงเรียนบ้านโนนแต้ เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนระดับอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โรงเรียนได้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 5 ด้าน ปัจจุบันพบปัญหาในการประเมินที่สำคัญ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการแก้ปัญหา ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุและผล เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นยังขาดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการจัดสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะ มาวิเคราะห์ ซึ่งมีกระบวนการประกอบด้วย การตระหนักรู้ปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหาหรือรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายปัญหา การกำหนดปัญหา การหาแนวทางในการแก้ปัญหา ค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหา การยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเกิดทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ระหว่างก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลังเข้ารับการฝึกอบรม
 - 2.2 ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกรบเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกรบ เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการแก้ปัญหา และด้านความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกรบเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ แบ่งการดำเนินงาน มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีเป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกรบ เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกรบ โดยมีรายละเอียด การดำเนินการดังนี้ 2.1) การร่างหลักสูตรฝึกรบ 2.2) การประเมินร่างหลักสูตรฝึกรบ ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกรบ และแบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกรบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 2.3) การแก้ไขและปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกรบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกรบ

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงหลักสูตรฝึกรบ เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกรบภายหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร โดยนำผลจากการทดลองในระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกรบเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ โดยนำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรฝึกรบ 2) แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก(r) ตั้งแต่ 0.37-0.73 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.60-0.80 และค่าความเชื่อมั่น(KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.8977 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8924 3) แบบประเมินทักษะด้านการแก้ปัญหา และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกรบ หาค่าความสอดคล้องเนื้อหา กับข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดย

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของร่างหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการโดยการส่งแบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างหลักสูตร พร้อมทั้งร่างหลักสูตร และเอกสารคำชี้แจงการประเมิน

ให้แก่ผู้ประเมินด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันรับผลการประเมินด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดวันรับผลการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของร่างหลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 65)

4.2 วิเคราะห์หาความสอดคล้องของร่างหลักสูตร โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 245)

4.3 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ

4.3.1 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 240-241)

4.3.2 หาค่าอำนาจของแบบทดสอบ (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 236)

4.3.3 หาค่าความยากของแบบทดสอบ (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 236)

4.4 วิเคราะห์หาความสอดคล้องของแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551 : 245)

4.5 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.5.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$)

4.5.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.5.3 t-test แบบ Dependent (Dependent Samples)

สรุปผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการสร้าง ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีองค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมี 3 ข้อ ได้แก่

1.1.1 เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมาย การระบุประเด็นปัญหา ขอบเขตและความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาสาเหตุและผลกระทบและเข้าใจวิธีการของการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ

1.1.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะการแก้ปัญหาไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียน

1.1.3 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียน

1.2 เนื้อหา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ระบุปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การระบุสาเหตุของปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเสนอแนวทางแก้ปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกแนวทางแก้ปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การดำเนินการแก้ปัญหา

1.3 กิจกรรมการฝึกอบรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนำเสนอกรณีตัวอย่าง 2) การศึกษากรณีตัวอย่าง 3) การอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ 4) การอภิปรายคำตอบ 5) การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา วิธีแก้ปัญหา และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

1.4 การวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดและประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านการประเมิน ต้องผ่านเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1.4.1 ผู้เข้าอบรมร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 1.4.2 ผู้เข้าอบรมส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรมและครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 1.4.3 ผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
- 1.4.4 ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ขึ้นไป

ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.66$) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 นำไปใช้ได้และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหา หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ก่อนอบรม $\bar{x}=9.10$; S.D.=1.93) (หลังอบรม $\bar{x}=15.34$; S.D.=1.04)

2.2 ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ พบว่าคะแนนทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x}=3.17$; S.D.=0.19) เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะการแก้ปัญหา ในด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับดี โดยทักษะการแก้ปัญหาด้านระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุดที่ 3.41 และทักษะการแก้ปัญหาด้านการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.00

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.80$; S.D.=0.28) เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดพบว่า ด้านสถานที่/ระยะเวลา ด้านวิทยากรดำเนินการ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน คือ 4.85 รองลงมา คะแนนเฉลี่ย 4.75 คือ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 และด้านกิจกรรมการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.72

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าจากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์จนได้ องค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การวัด และประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1989 : 5-6); ศศิธร ชันติธรากร (2550 : 5) และบุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 14-15) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander (1981 : 30-39 อ้างถึงใน ขวลิติ ชูกำแพง, 2551 : 53-54); Tyler

(1989 : 1) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 19) โดยสรุปรูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ระยะเวลาที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างหลักสูตรผูกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรผูกอบรม ระยะเวลาที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรผูกอบรม จึงทำให้หลักสูตร ผูกอบรมมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและการจัดหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งยังได้ศึกษาข้อมูล การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ เพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน พบว่าสมรรถนะด้านการแก้ปัญหาควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จึงได้นำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตร ผูกอบรมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การระบุ ปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอแนวทางแก้ปัญหา 4) การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา และ 5) การดำเนินการ แก้ปัญหา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษา Polya (1957 : 6-22); Dewey (1976 : 130); Stanish (1997 อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551 : 154-157); วลีนิกา ผลากบาง (2550 : 77) และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2555 : 145) ในการกำหนดเป็นทักษะการแก้ปัญหา หลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตรผูกอบรม ตรวจสอบร่างหลักสูตรผูกอบรม นำหลักสูตร ผูกอบรมไปทดลองใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตรผูกอบรม

ผลการตรวจสอบหลักสูตรผูกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบเป็นไปตามเกณฑ์ ที่กำหนดคือมีค่าความสอดคล้องมากกว่า .50 ทุกประเด็นหมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตรผูกอบรมมีความสอดคล้องกัน อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรผูกอบรม โดยดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ Saylor and Alexander (1981 : 30-39 อ้างถึงใน ขวลิศ ชูกำแพง, 2551 : 53-54); Tyler (1989 : 1) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 19) ได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่ การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร ผูกอบรม มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน ที่ได้พัฒนาหลักสูตรผูกอบรมแล้วพบว่าหลักสูตรผูกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะของผู้เข้ารับการศึกษาผูกอบรมได้ เช่น นภาพิไล ลัทธศักดิ์ศิริ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรผูกอบรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจสำหรับพนักงาน ระดับหัวหน้างานศูนย์บริการลูกค้าธุรกิจยานยนต์อู่ชู ในภาคตะวันออก ประเทศไทย พัชร ศรีษะภูมิ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผสมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จิรัชญา จรวงษ์ (2556 : 11) ได้พัฒนาหลักสูตรผูกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอน ทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และอรรพรรณี ไชยปัญญา (2556 : 11) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในลักษณะหลักสูตรการผูกอบรม

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผูกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โรงเรียน บ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าหลักสูตรผูกอบรมมีประสิทธิภาพดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ พบว่าคะแนนทดสอบหลังผูกอบรม สูงกว่าก่อนผูกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลักสูตรผูกอบรม สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้เพิ่มขึ้นจริง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น นำข้อสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มี

ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 (วาโร เริงสวัสดิ์, 2551 : 236) รวมเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ ทั้งฉบับนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (วาโร เริงสวัสดิ์, 2551 : 240-241) ผลการทดลอง เพื่อหาคุณภาพแบบทดสอบ ได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง .60-.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .37-.73 และค่าความเชื่อมั่น (KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.8977 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับบุญเกิด กลมทุกสิ่ง (2555 : 119) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการทำแบบทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ เพื่อประเมินทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ในทุกหน่วยการเรียนรู้ พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับดี โดยทักษะการแก้ปัญหา ด้านระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.41 และทักษะด้านการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.00 สอดคล้องกับชอนกลั่น กาหลง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ มีผลคะแนนทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับชัยรัช จันทรมุต (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม และจำแนกตามอายุตามตำแหน่งงานมีความรู้และความตระหนักในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยรวมและเป็นรายด้านเพิ่มขึ้น จากก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสรญา วิชะรังศา (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านสถานที่/ระยะเวลา 2) ด้านวิทยากรดำเนินการ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.85$) และด้านกิจกรรมการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.72$) ทั้งนี้อาจเพราะแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีความเหมาะสมและได้รับการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว อีกทั้งการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับวัยไม่ยากจนเกินไป และสื่อมีความหลากหลาย น่าสนใจ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ได้ฝึกคิด พูด ถาม ระดมความคิด แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างอิสระ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ มีการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร

มีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย แต่ก็มีความท้าทายเหมาะกับวัย และความสามารถของนักเรียน สอดคล้องกับสมชาย สังข์สี (2550 : 115-116) กล่าวว่า วิทยากรที่ให้ความรู้ในการฝึกอบรม ต้องมีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์อย่างแท้จริง มีความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ในจิตวิทยาการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี มีเทคนิค และวิธีการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เข้าใจชัดเจน กระตือรือร้นและให้ความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ ที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ความพึงพอใจ และมีทักษะการแก้ปัญหาสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านการฝึกอบรมมีทักษะการแก้ปัญหาในระดับดี เนื่องจากในกระบวนการฝึกอบรมมีการให้ความรู้และนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นการฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย ควรมีเวลาในการนำความรู้สู่การปฏิบัติ และให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้เข้าฝึกอบรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน สู่การพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตาม ศักยภาพ เช่น ความสามารถในการคิด ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

2.2 ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมีระยะเวลาที่จำกัด หากได้มีการจัดทำหลักสูตร เสริมในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งหรือทั้งปีการศึกษา น่าจะทำให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาที่คงทนและยั่งยืน

2.3 ควรนำหลักสูตรนี้ไปทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ ในระดับศูนย์เครือข่ายหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิรฐา จรวงษ์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอนทักษะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยธัช จันทรมุต. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ช่อนกลิ่น กาหลง. (2559). *การวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นภาพิล ลัทธศักดิ์ศิริ. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจสำหรับพนักงานระดับหัวหน้างานศูนย์บริการลูกค้าธุรกิจยานยนต์อู่ชู ในภาคตะวันออก ประเทศไทย. วารสารการศึกษา และการพัฒนาสังคม*, 11(2), 235.

- บุญเกิด กลมทุกสิ่ง. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควรรณคดี.
- พระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พัชรี ศรีษะภูมิ. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผสมผสานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(2), 121.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัลลิกา ฉลากบาง. (2550). *เอกสารคำสอนวิชาการคิดและการพัฒนาตน*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีน.
- ศศิธร ชันดิธรางกูร. (2550). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สรญา วัชรสังกาต. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2555). *คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *กรอบการนำทักษะการคิดสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมชาย สังข์สี. (2550). *หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2552). *พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.
- _____. (2555). *พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควรรณคดี.
- อรรณนี ไชยปัญญา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Tyler, R. W. (1989). *Basic principle of curriculum: An instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแสผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Information Database of Mae Lai Pha Saew Phu Thai in Savannakhet Province of the Lao People's Democratic Republic

ลัดดาวัน เนานาดี¹ จ๋านง วงษ์ชาชม² และ สุชานาท สิงหาปัต³
Latdavanh Naonady¹, Chumnonng Wongchachom² and Suchanart Singhapat³

Received : 1 พ.ย. 2561

Revised : 19 ธ.ค. 2562

Accepted : 20 ธ.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแสผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแสผู้ไทให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีชาวผู้ไทช่วงอายุระหว่าง 50-80 ปี จำนวน 30 คน อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน และบ้านเมืองจัน เมืองเซโปน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผ้าแส คือ ผ้าสี่เหลี่ยมขนาดเล็กสีขาว เป็นสิ่งทอของชาวผู้ไทซึ่งรวบรวมลายต่าง ๆ ไว้บนผืนผ้า ลวดลายที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ลายพืช ลายสัตว์ ลายของใช้ของสอย และลายอื่น ๆ 2) การวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบระบบแม่ลายผ้าแสผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างโดยใช้ data flow และพัฒนาระบบ (SDLC) ตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล 3) ผลของการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแสผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวม องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าแสซึ่งเป็นต้นแบบฐานข้อมูลเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอพื้นเมือง

คำสำคัญ : ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแสผู้ไท, ระบบสารสนเทศ, แขวงสะหวันนะเขต

Abstract

The purpose of this research was to develop an information database of silk fabric which is called Mae Lai Pha Saew Phu Thai in Savannakhet Province, the Lao People's Democratic Republic. The developed information database would benefit as a source of local wisdom learning, conserving, and disseminating. The population of the research was 50-80 year-old Phu Thai women living in Ban Lahanam

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: naonady_tk@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹ Graduate Student, of the Information Science and Technology at Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: naonady_tk@hotmail.com:

² Associate Professor, lecturer of the Information Science and Technology at Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Lecturer of the Innovation for Development Faculty of Liberal Arts Kalasin University

in Muong Song Khone and Ban Mouang Jan in Xepon, Savannakhet Province. Purposive sampling was administered to draw 30 samples. The research instruments for data collection were an interview form, group discussion, and a questionnaire whereas the statistics for data analysis were percentage, mean, and standard deviation The research findings showed that:

- 1) Pha Saew is a small white rectangular fabric weaved among the Phu Thai people. It is an original textile of the people, who collected various patterns and presented them on the cloth. The patterns that appear on the cloth are divided into 4 types; plants, animals, utensils, and others.
- 2) The analysis of the data structures for system analysis of the database was done through data flow and the system development life cycle (SDLC).
- 3) The result of the development of the information database was that it built a body of knowledge of Pha Saew. It was a prototype for further databases for local wisdom conservation on native fabric.

Keywords : Information Database of Mae Lai Pha Saew Phu Thai, Informatic System, Savannakhet Province

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT) ได้รับการยอมรับและมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ด้วยคุณค่าและมูลค่าของผู้ที่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการเพื่อประเทศ องค์กร และสังคมด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้โดยสะดวก เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ประโยชน์และช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง (พงษ์ศักดิ์ ผนวกมาศ, 2553 : 5-6) อีกด้านหนึ่งของการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ ยังสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับเป็นเครื่องมือในการรวบรวม จัดเก็บ และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ผ่านกระบวนการประมวลผลแล้วอย่างเป็นระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้งานหรือใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบนคอมพิวเตอร์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ (ทรงพันธ์ วรรณมาศ, 2556 : 6) นอกจากนี้ การพัฒนาด้านการจัดการสารสนเทศในปัจจุบันมีผลต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีความพยายามในการหาวิธีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูล (Database) เพื่อใช้ในการสืบค้นและนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ ระบบสารสนเทศ (Information System) ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการจัดการจัดเก็บข้อมูลสินค้าชุมชน ตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายเศรษฐกิจกระบวนการของระบบสารสนเทศสามารถจัดการข้อมูล ปรับปรุงข้อมูล และเรียกใช้ข้อมูลได้ทันกับความต้องการใช้ได้ทันที จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการนำสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากลได้ (ทรงพันธ์ วรรณมาศ, 2556 : 6)

แขวงสะหวันนะเขตตั้งอยู่ภาคกลางของ สปป.ลาว ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 480 ก.ม. มีประชากรมากที่สุดในประเทศ คือประมาณ 872,000 คน (ปี พ.ศ. 2552) มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 11 ชนเผ่า เช่น ลาวลุ่ม ผู้ไท ไทดำ กะตาง ตะไถ่ ฯลฯ กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่เดิมอาศัยอยู่ในเมืองแถน หรือเมืองแถง ศูนย์กลางอาณาจักรสิบสองจุไท (พื้นที่บางส่วนของประเทศเวียดนามและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (วัชรพร วงศ์กัณหา, 2558 : 60-63) กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทถือเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่ยังคงยึดถือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของผู้ไทดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของสตรีชาวผู้ไท ซึ่งสตรีชาวผู้ไทจะนิยมสวมใส่ชุดแต่งกายพื้นบ้านเนื่องในโอกาสสำคัญหรืองานบุญ

ประเพณีต่าง ๆ ประกอบด้วยเสื้อผ้าฝ้ายพื้นเมืองย้อมครามที่ขอบเสื้อตกแต่งด้วยผ้าลายขีดหรือลายกะปุ่นน้อยพื้นสีแดง นุ่งซิ่นไหม แล้วใช้ผ้าไหมแพรวา (ภาษาลาวเรียกว่า ผ้าเป้ง) เป็นสไบห่มเฉียงไหล่หรือใช้เป็นผ้าคลุมไหล่ หรือใช้เป็นผ้าโพกศีรษะ (ผ้าแพรมน) ร่วมกับเครื่องประดับ (เครื่องย่องของเอ) อื่น ๆ อาทิ ก้องแขน (กำไลข้อมือ) กระจอนยอย (ตุ้มหู) สร้อยเม็ดมะยม ปิ่นปักเกล้า ฯลฯ (ภูวตล ศิริเศรษฐ, 2558 : 82-85) ทั้งนี้สตรีชาวผู้ไทจะนิยมเก็บรักษาแม่ลายผ้าแพรวาที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับจินตนาการของตนเองหรือแม่ลายทั่วไปที่มีความสวยงาม และตนเองชื่นชอบโดยวิธีใช้เส้นด้ายสีดำ สีคราม และสีแดงปักแม่ลายต่าง ๆ ลงเป็นช่อง ๆ (1 ช่อง คือ 1 ลาย) บนผืนผ้าฝ้ายสีขาวรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็กเรียกว่า “ผ้าแส่ว” หนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

ผ้าแส่ว คือ ผืนผ้าสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก มีพื้นสีขาว โดยมากจะเป็นผ้าฝ้าย ซึ่งภายในผืนผ้านั้นมีการบรรจุลวดลายผ้าแบบต่าง ๆ มากมาย ที่ผ่านการพิจารณาแล้วว่า เป็นลายผ้าที่สวยงามและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้และผู้ทอ เป็นลวดลายผ้าพื้นฐานที่ทอง่ายไปจนกระทั่งลวดลายที่มีลักษณะความสลับซับซ้อน โดยกระบวนการทอผ้าแส่วด้วยเทคนิคการเก็บขีด (Weft Brocade) หรือการสะกิดด้ายเส้นขึ้น-ลง ด้วยวิธีการจก (ยก-ข่ม) พร้อมกับการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษไปตามจังหวะที่กำหนด ก่อให้เกิดลวดลายบนผ้าแส่วที่มีลักษณะนูนเด่น ปรากฏบนผืนผ้าแส่วอย่างงดงาม และนิยมนำฝ้ายย้อมครามมาใช้เป็นเส้นพุ่งเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของลวดลาย นอกจากนี้ผ้าแส่วยังเป็นการบันทึกลวดลายที่ผู้เป็นแม่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจัดเก็บลายผ้าทั้งหมดนั้นเอาไว้ในผืนผ้าแส่ว เพื่อจะได้ส่งมอบให้กับลูกสาวเมื่อลูกสาวแต่งงานและออกเรือนไป จึงถือได้ว่าเป็นมรดกที่สำคัญอีกประการหนึ่งของชาวผู้ไทเพื่อให้ลูกสาวได้อนุรักษ์และสืบทอดไว้ และใช้ผ้าแส่วนี้นำไปเป็นต้นแบบในการทอผ้าแพรวาต่อไป (สุชานาถ บุญเที่ยง, 2558 : 126-127) ผ้าแส่ว (Pa Saew) เปรียบเหมือนแหล่งจัดเก็บแม่ลายผ้าแพรวานั้นเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากสตรีชาวผู้ไทที่เป็นช่างฝีมือทอผ้าแพรวาส่วนใหญ่เสียชีวิตแล้ว ส่วนกลุ่มที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแล้วแต่เป็นผู้สูงวัย (สุชานาถ บุญเที่ยง, 2558 : 68) ยังไม่มีการอนุรักษ์หรือจัดเก็บแม่ลายดังกล่าวเอาไว้ในรูปแบบอื่นที่จะสามารถให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ทำให้องค์ความรู้ที่มีอยู่จะสูญหายไปพร้อมกับผู้สูงวัยเหล่านี้ การศึกษาเพื่อรวบรวมลวดลายของผ้าที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทในแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อจัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูลสารสนเทศช่องทางหนึ่งในการอนุรักษ์ เพื่อไว้สำหรับเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไทด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก่ชุมชน เยาวชนรุ่นหลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจศึกษา ได้มีโอกาสเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่านี้ได้โดยง่าย อันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ด้านการศึกษาและเกิดผลกระทบวงกว้างในด้านการอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส่วผู้ไทให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) วิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีชาวผู้ไทที่มีความสามารถประดิษฐ์ลายผ้าแพรวาบนผ้าเส้าและสามารถบอกชื่อลายผ้าได้ มีช่วงอายุระหว่าง 50-80 ปี ที่อาศัยอยู่ในแขวงสะหวันนะเขต ได้แก่ 1) บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน 2) บ้านเมืองจัน เมืองเซโปน คัดเลือกแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 1 ชุด ใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) สัมภาษณ์สตรีชาวผู้ไท เกี่ยวกับบริบทผ้าเส้า ความเป็นมาของผ้าเส้า ประเภทของแม่ลายที่ปรากฏบนผ้าเส้า

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

แบบสอบถาม เป็นการประเมินความพึงพอใจกับประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีมาตราวัดสากล (Rating Scale) ประมาณ 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสถิติและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการไว้เป็น 3 ระยะดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทผ้าเส้าและรวบรวมแม่ลาย แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

- 1) จัดทำแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มที่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- 2) เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นัดหมายกับบุคคลที่จะทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม
- 3) เพื่อทำการสัมภาษณ์ประชากรและสนทนากลุ่มโดยลงพื้นที่ไปทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

ด้วยตนเอง

3.2 ระยะที่ 2 เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าเส้าผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) ผู้วิจัยนำเสนอโครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบระบบแม่ลายผ้าเส้าผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนำเสนอต่อที่ปรึกษา

2) ตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างข้อมูลภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และออกแบบฐานผ่านโปรแกรมตามขั้นตอน

3.3 ระยะที่ 3 จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าเส้าผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าเส้าผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้โปรแกรม Microsoft visual studio 2010

2) ใช้ PHP ในการเขียนโค้ด เพื่อให้โปรแกรมสามารถนำขึ้นบนเว็บไซต์

3) ทดสอบและพัฒนารูปแบบการใช้งานของโปรแกรมให้สมบูรณ์ภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

5) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของการใช้งานระบบและสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ดังนี้

4.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ ทฤษฎีและข้อมูลภาคสนามจากแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบ 3 เส้า (Triangulation) โดยนำผลที่ได้กลับไปเสนอต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องพร้อมทั้งกลับไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4.3 จัดทำฐานข้อมูลและพัฒนารูปแบบการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศฐานแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4.4 ประเมินความพึงพอใจด้านการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ 1) สตรีชาวผู้ไท ที่เชี่ยวชาญด้านผ้าแสบ 2) นักวิชาการคอมพิวเตอร์ 3) นักวิชาการทางด้านภาษาศาสตร์ 4) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 5) นักศึกษา ที่เป็นลูกหลานชาวผู้ไท

4.5 การนำเสนอผลการศึกษา

สรุปผล

จากการศึกษาระบบสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามวัตถุประสงค์พบว่า

1. บริบทแม่ข่ายผ้าแสบผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

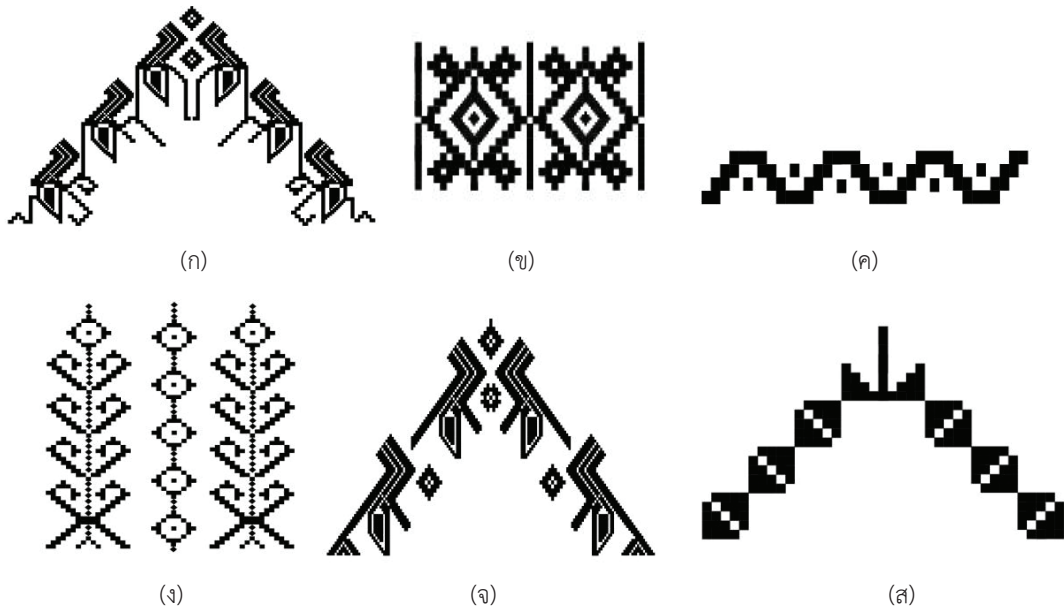
ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องบริบทผ้าแสบ พบว่าสตรีชาวผู้ไทได้เรียนรู้ลายผ้าเพื่อนำมาทอจากผืนผ้าแสบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นลายต้นแบบที่สำคัญ และถือได้ว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาที่ได้รับการตกทอดมายังลูกหลานซึ่งสวดลายที่วิจิตรบรรจง ยังบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทด้านศิลปะ และปัจจุบันนี้มีผ้าแสบเหลือน้อยมากในชุมชน และยังไม่มีการทอผ้าแสบแล้ว ซึ่งมีแนวโน้มว่าผ้าแสบจะสูญหายไปในอนาคต โดยได้แบ่งแม่ข่ายออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1.1 ลายพืช เป็นสวดลายที่ได้จากลักษณะของพืช ที่มีการเรียกชื่อลายเป็นภาษาผู้ไท เป็นลายที่ได้จากลักษณะต่าง ๆ ของพืช มีชื่อเรียกลายเป็นภาษาของผู้ไท ได้แก่ ลายกาบแบดตัด ลายกามันกบ ลายกามันปู ลายดอกแก้ว ลายดอกแก้วน้อย ลายดอกพินมหา ลายต้นดอกไม้ ลายพินมหาอุ้มหน่วย

1.2 ลายสัตว์ เป็นลายที่ได้จากลักษณะของสัตว์และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ได้แก่ คนขี่ช้าง ลายกะปูผ้าล้อ ลายกาละเกด ลายกาละเกดขี่ม้า ลายงูลอย ลายดอกต้าง ลายต้างขาแซ ลายตุ้ม ลายนาคไล่ข้าว ลายนาคอุ้มหน่วย ลายแมงกะเบ้ หรือลายผีเสื้อ ลายหงส์

1.3 ลายของใช้ของสอย คือ สวดลายที่ได้จากสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ลายขาเข

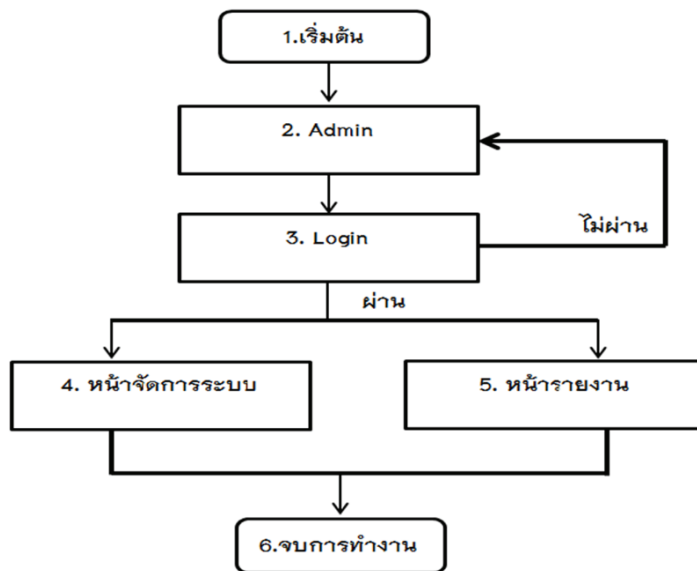
1.4 ลายอื่น ๆ ได้แก่ กาบขอลายยี่ปุ่นโบราณ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงตัวอย่างแม่ลายที่ปรากฏบนผ้าแส้ว (ก) ลายนาคอุ้มหน่วย (ข) ลายกะปู้ผ้าลื้อ (ค) ลายงูลอย (ง) ลายต้นดอกไม้ (จ) ลายนาคไล่ข้าว (ส) ลายกาบแบดตัด

2. โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาจากการวิเคราะห์โครงสร้างในวงจรการพัฒนาระบบ เริ่มต้นจากการศึกษาระบบเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบมาเขียนเป็นการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagrams) โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาระบบ SDLC กำหนดขั้นตอน กำหนดความต้องการ (Requirement Definition) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การออกแบบระบบ (System Design) การพัฒนาระบบ (System Development) การทดสอบระบบ (System Testing) การติดตั้งระบบ (System Implement) การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) เป็นกระบวนการการพัฒนาระบบตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล ดังภาพประกอบ 2

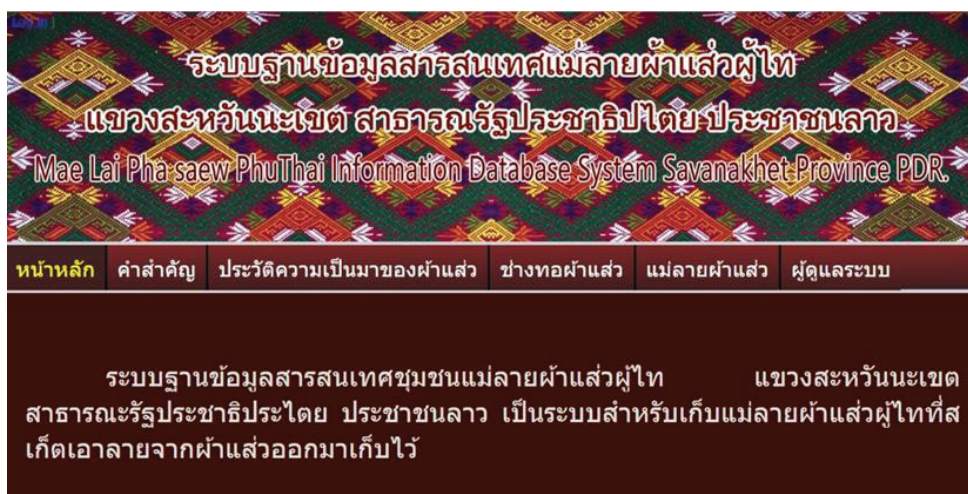

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagrams) แม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.1 ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแม่ลายผ้าแล้ว หน้าหลักประกอบด้วย คำสำคัญ ประวัติความเป็นมาของ ผ้าแล้ว ช่างทอผ้าแล้ว แม่ลายผ้าแล้ว ผู้ดูแลระบบฯ สามารถศึกษารายละเอียดที่ www.savannakhet.gov.la ดังแสดง ตัวอย่างในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงตัวอย่างหน้าหลักของระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานของฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการประเมินการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานฐานข้อมูลสารสนเทศฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจากกลุ่มเป้าหมายพบว่า ด้านรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ด้านข้อมูลพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการเข้าใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความพึงพอใจในการเข้าใช้งานฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยรวม ภาพรวมเป็นรายด้าน

ลำดับที่	ความพอใจในการเข้าใช้งานระบบสารสนเทศแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านรูปแบบ	4.20	.489	มาก
2	ด้านข้อมูล	4.36	.260	มาก
3	ด้านการใช้งาน	4.48	.481	มาก

อภิปรายผล

1. บริบทแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือได้ว่าผ้าทอมือมีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของสตรีในแถบกลุ่มน้ำโขงมานาน สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของชาวผู้ไท สตรีชาวผู้ไทยังยึดถืออาชีพการทอผ้าเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการสร้างรายได้และนำไปใช้ในครัวเรือน (สุชนาถ บุญเที่ยง, 2559 : 58-67) กิจกรรมการทอผ้าส่วนใหญ่จะดำเนินโดยสตรี ในขณะที่บุรุษจะเป็นผู้คอยช่วยส่งเสริมในการทอ เช่น ช่วยในการปลูกต้นหม่อน การทำที่ทอผ้า การช่วยจัดหาอุปกรณ์ในการทอผ้า เพื่อนำสิ่งทอเหล่านี้มาใช้ในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชนาถ สิงหาปัด (2560 : 59-60) ได้ศึกษาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม กิจกรรมสร้างรายได้เพิ่มแก่ชุมชนผู้ไท บ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชาวผู้ไท คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญที่ปรากฏการตั้งถิ่นฐานกระจายตัวอยู่สองฟากฝั่งลำน้ำโขง มีอัตลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าทอที่ยังคงสืบทอดต่อกันมา วิธีการทอผ้าแส่ว เป็นกรรมวิธีการทอที่จัดอยู่ในประเภทการถักทอด้วยการนำเส้นฝ้ายขึ้นทอที่ทอผ้า และใช้ฝีมในการทอสลับกับการเก็บขิดเพื่อสร้างลวดลายด้วยวิธีการสะกิดด้วยเส้นยืนขึ้นลงด้วยวิธีการจก พร้อมกับการเพิ่มด้วยเส้นพุ่งพิเศษไปตามจังหวะที่กำหนด จึงก่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าและมีลักษณะนูนเด่นปรากฏขึ้น การทอผ้าถือเป็นงานหัตถศิลป์ที่ถือเป็นสิ่งบ่งชี้ทางวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีชาวผู้ไท และมีการทอผ้าจากผ้าต้นแบบที่ได้มาจากบรรพบุรุษ (ภูวดล ศรีเรศ, 2558 : 178-179) แม่ลายของผ้าแส่วนั้นจึงเกิดจากการสร้างสรรค์ลวดลายที่คิดค้นจากจินตนาการที่ได้จากสิ่งแวดล้อมรอบกาย ก่อให้เกิดต้นแบบของลวดลายแล้วนำมาทอบนผืนผ้า ได้แก่ ลายพืช ลายสัตว์ ลายของใช้ ลายอื่น ๆ ลายที่ปรากฏบนผ้าแส่วจึงเป็นภูมิปัญญาในการสืบทอดองค์ความรู้ที่สำคัญ ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์เชิงศิลปะของชาวผู้ไทได้อย่างดียิ่ง (แก้วตา จันทรานุสรณ์, 2546 : 57)

2. การวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลเพื่อออกแบบฐานข้อมูลแม่ลายผ้าแส่วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการศึกษากระบวนการเดิม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบมาเขียนเป็นกราฟไหลของข้อมูล (Data Flow Diagrams) โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาระบบ SDLC โดยมีการกำหนดความต้องการ (Requirement Definition) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis)

การออกแบบระบบ (System Design) การพัฒนาระบบ (System Development) การทดสอบระบบ (System Testing) การติดตั้งระบบ (System Implement) การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) โดยการนำวงจรการพัฒนาระบบ (SDLC) ตามลำดับขั้นตอนแผนภาพของข้อมูล นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงข้อมูลในระบบ เป็นสื่อที่ช่วยในการวิเคราะห์ที่เป็นไปได้โดยง่ายและมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบเอง หรือระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบกับโปรแกรมเมอร์ หรือระหว่างผู้วิเคราะห์ระบบกับผู้ใช้ระบบ (รัชณี กัลยาวิสัย และอัจฉรา ธารอุไรกุล, 2545 : 45)

3. การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไท แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการพัฒนาระบบเป็นระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าแล้ว ไม่ว่าจะเป็น ประวัติความเป็นมา ช่างทอผ้าแล้ว แม่ข่ายผ้าแล้ว เป็นระบบที่สามารถสืบค้นผ่านเว็บไซต์ในประเด็นที่สำคัญ คือ หน้าหลัก คำสำคัญ ประวัติความเป็นมาของผ้าแล้ว ช่างทอผ้าแล้ว แม่ข่ายผ้าแล้ว ผู้ดูแลระบบ ที่เป็นต้นแบบและนำไปใช้พัฒนารูปแบบสวดลายหรือต่อยอดการออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นกระบวนการที่ใช้เทคนิค การศึกษา วิเคราะห์ และการออกแบบสารสนเทศขององค์กร ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ไพบุลย์ เกียรติโกมล และณัฏฐพันธ์ เขจรนนท, 2551 : 87) โดยจะเรียกวิธีการดำเนินในลักษณะนี้ว่า การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design) เนื่องจากมีการศึกษาและวิเคราะห์ กระแส ข้อมูล ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลรับเข้า กระบวนการ ข้อมูล ส่งออก การพัฒนาโปรแกรม การติดตั้ง และการบำรุงรักษา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบในอนาคต การพัฒนาระบบสารสนเทศควรคำนึงถึงเจ้าของระบบและผู้ใช้ระบบ พยายามเข้าถึงปัญหาให้ตรงจุด กำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมในการทำงานโดยแตกระบบใหญ่ให้เป็นระบบย่อย พร้อมกับกำหนดมาตรฐานระหว่างการพัฒนาและจัดทำเอกสารประกอบในทุกขั้นตอน เตรียมความพร้อมหากแผนงานหรือโครงการต้องถูกยกเลิกหรือต้องทบทวนใหม่ ออกแบบระบบเพื่อรองรับการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จนกว่าจะได้ระบบที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ต้องมีการวางแผนกำหนดตั้งแต่เริ่มโครงการพัฒนาระบบให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทชุมชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ฐานข้อมูลแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทนำมาใช้เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านผ้าแล้วที่ครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

1.2 ฐานข้อมูลสารสนเทศแม่ข่ายผ้าแล้วผู้ไทสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนารูปแบบสวดลายหรือการต่อยอดออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศชุมชน เพื่อสนับสนุนระบบฐานข้อมูลการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

แก้วตา จันทนาสุรณ. (2546). *ภูมิปัญญา คุณค่าและหน้าที่ในสารวัฒนธรรมปีที่ 9 ฉบับที่ 2 สำนักวัฒนธรรม*

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา.

วัชรพร วงศ์กัณหา. (2558). *วิถีชีวิตชาว มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งใหม่*. ขอนแก่น: บริษัท ศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.

- ทรงพันธ์ วรรณมาศ. (2556). การจัดระบบฐานข้อมูลแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และสืบทอดมรดกชาติในผ้าทอพื้นบ้านภาคเหนือ เพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- รัชณี กัลยาวิสัย และอัจฉรา ธารอุไรกุล. (2545). การวิเคราะห์และออกแบบระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัทการศึกษา.
- ไพบูลย์ เกียรติโกมล และณัฐพันธ์ เขจรนนท. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2553). ระบบไอซีที และการจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิตต์กรุ๊ป.
- สุชานาถ บุญเที่ยง. (2558). วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งไหม. ขอนแก่น: บริษัท ศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.
- _____. (2559). ผ้าแล้ว : ต้นแบบแห่งลวดลายบนผืนผ้าแพรวา. วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(3), 58-67.
- สุชานาถ สิงหาปัด. (2560). ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วัฒนธรรม กิจกรรมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผู้ไท บ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 5(1), 58-60.
- ภูวดล ศรีเรศ. (2558). แพรเปียงผู้ไทในบริบทของการจัดการคุณค่าและมูลค่า. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์, 2(3), 178-179
- _____. (2558). วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งไหม. ขอนแก่น: บริษัทศิริภัณฑ์ 2497 จำกัด.

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสภานักเรียน

The Development of a Training Program to Enhance Leadership in the 21st Century for Student Council

ศุภชัย สุการกิจ¹ ไพศาล วรคำ² และ อัจฉริยา พรหมท้าว³
Supachai Sukarakij¹ Paisarn Worakham² and Achariya Promtouw³

Received : 31 ส.ค. 2561

Revised : 2 ม.ค. 2562

Accepted : 2 ม.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสภานักเรียน 2) พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสภานักเรียน 3) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสภานักเรียน และ 4) ประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสภานักเรียน กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้โปรแกรม ได้แก่ คณะกรรมการสภานักเรียน โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 40 คน มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมฝึกอบรมแบบสังเกตทักษะ แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำที่สำคัญ คือ การพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน 2) ประสิทธิภาพ ของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ 84.62/90.67 3) ภาวะผู้นำของคณะกรรมการสภานักเรียน ที่เข้าฝึกอบรมมีทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 หลังฝึกอบรมมีภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรม ของคณะกรรมการสภานักเรียนผู้เข้าอบรมตามโปรแกรมอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.12)

คำสำคัญ : โปรแกรมฝึกอบรม, ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, คณะกรรมการสภานักเรียน

Abstract

The purposes of this study were to 1) study guidelines to strengthen leadership in the 21st century for the student council, 2) develop training programs to strengthen leadership in the 21st century

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: supachai4730@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master student discipline Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University
Email: Supachai4730@gmail.com

² Assistant professor Subject Instructor Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University

³ Subject Instructor Research and Evaluation Faculty of Education Rajabhat Maha sarakham University

for the student council, 3) study results of using the training programs to strengthen leadership in the 21st century for the student council and 4) evaluate the satisfaction of using the training programs to strengthen leadership in the 21st century for the student council. The target group included 40 students of the student council at Dindamwangchaiwittaya school in 2018 academy year. Samples were selected by using purposive sampling. Research tools included a training program, a skills observation form and a satisfaction evaluation form. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (One Group Pretest Posttest Design). Results of the research were as follows:

1) The important guidelines to strengthen the leadership were skills development about knowledge and ability to work, responsibility in work and human relations in work. 2) The effectiveness of training programs to strengthen the leadership in the century Council 21 for students, as 84.62 / 90.67. 3) Leadership of student council committees who attended leadership skills in the 21st century training, after the training had leadership higher than before attending the training with statistical significance at .05 level. And 4) Satisfaction to the training program of student council committees who attended the training to enhance leadership in the 21st century in overall were at the highest level ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.12).

Keywords : The Training Program, Leadership Skills in the 21st Century, The Student Council

บทนำ

สถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยแบ่งเบาระยะของครูได้เป็นอย่างมาก การเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีทักษะการเป็นผู้นำที่ดี เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการทำงาน เพื่อเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้นำในกิจกรรมของชุมชนและสังคม ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมองค์กรและทุกหน่วยงาน อีกทั้งสถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยการสนับสนุนให้นักเรียนได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการประชาธิปไตยที่ได้ปฏิบัติจริงในรูปแบบการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน เริ่มจากการเลือกตั้งหัวหน้าห้อง หัวหน้าระดับชั้น ประธานชุมนุม คณะกรรมการนักเรียน และสถานักเรียนซึ่งจะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการนิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาลเพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคงเข้มแข็งของสังคมไทย (คู่มือสถานักเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 6-12)

ผู้นำที่ดีในศตวรรษที่ 21 กิจกรรมสถานักเรียนเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จะให้นักเรียนเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ และเป็นความรู้ในการตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจที่ดีและถูกต้อง มีความกล้าหาญ เด็ดขาด และไม่โลเล โลมั่นที่จะสร้างผลงานและมาตรฐานในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความสามารถในการจูงใจผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการคัดเลือกและพัฒนาผู้ตามหรือเพื่อนร่วมงาน สร้างความสามัคคีมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตใจ ลักษณะผู้นำที่ดีประกอบด้วยคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำ ได้แก่ มุ่งแสวงหาบรรลวิที่ที่จะนำผู้ร่วมงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสถานักเรียนตามที่กำหนดไว้ การแสดงออกในรูปของพฤติกรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์ กับผู้ร่วมงาน ความสามารถในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความเป็นผู้นำสูง สามารถแสดงบทบาทในการนำด้วยบารมี สร้างความจงรักภักดีให้เกิดในจิตสำนึกของเพื่อนร่วมงานต่อกิจกรรมสถานักเรียน สร้างความพึงพอใจด้วยการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่กับผู้ร่วมงานจนสามารถสร้างทีมงานได้ ผู้นำที่ดีต้องมีความตื่นตัว มีความสามารถในการตัดสินใจรวดเร็ว

และถูกต้องมีความสามารถในการจูงใจคน มีความรับผิดชอบและมีความฉลาดรอบรู้ ทันโลกทันเหตุการณ์และมีความสามารถในการแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2557: 1-3)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นในการพัฒนาการเป็นผู้นำที่ดี ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ และมองเห็นว่าคณะกรรมการสถานักเรียน ยังขาดทักษะประสบการณ์ ขาดภาวะผู้นำที่ดีในการทำงาน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ให้คณะกรรมการนักเรียนสำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่เน้นเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน เพื่อให้คณะกรรมการนักเรียนสำหรับคณะกรรมการ สถานักเรียน โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีภาวะผู้นำที่ดี และสามารถ ทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งส่งผลให้การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และคณะกรรมการ นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับการพัฒนาให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะทางสังคม มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถเป็นผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการ สถานักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่น และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครูศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ในการติดต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาวะผู้นำ ที่เลือกเป็นกลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ เพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21
- 3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย
- 3.4 นำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์และสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยนี้จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม จำนวน 2 ท่าน มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ จำนวน 2 ท่าน มีประสบการณ์ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน มีประสบการณ์ด้านวิจัยและประเมินผลไม่น้อยกว่า 10 ปี รวมเป็น 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียนในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 จำนวน 15 คน มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

2.3 แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

3.2 นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ

3.3 นำแบบประเมินทักษะภาวะผู้นำและโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

3.4 นำโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไปทดลองใช้ (Try-out) กับคณะกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์ เพื่อหาประสิทธิภาพของโปรแกรมตามเกณฑ์ 85/85

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินคุณภาพโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82)

4.2 หาประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียนตามเกณฑ์ 85/85

ระยะที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดินด่างชัยวิทยา อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ใช้แบบประเมินภาวะผู้นำ ประเมินก่อนเข้าโปรแกรมโดยประเมินหลังจากทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมเสร็จ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยและคณะวิทยากรบรรยาย ทำกิจกรรม และควบคุมดูแล การฝึกอบรม โดยโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

3.3 เมื่อจบโปรแกรมการฝึกอบรมแล้วทำการประเมินภาวะผู้นำหลังฝึกอบรม (Post-test) โดยใช้แบบประเมินภาวะผู้นำ ฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเข้าโปรแกรมฝึกอบรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินภาวะผู้นำทั้ง 2 ครั้ง ก่อนฝึกและหลังการฝึกอบรมมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากคะแนนก่อนฝึกและหลังฝึก โดยใช้การทดสอบ t-test (Dependent Sample) (ไพศาล วรคำ, 2559 :363)

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน โรงเรียนดินด่างชัยวิทยา จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้า

2.2 กระบวนการ

2.3 ผลผลิต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังการเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ผู้วิจัยแจกแบบประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมกับคณะกรรมการสถานักเรียน โรงเรียนดินด่างชัยวิทยา จำนวน 40 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำมาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 121)

สรุปผล

1. แนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ที่สำคัญผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมฝึกอบรมซึ่งจะพัฒนาทักษะใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และ 3) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน
2. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน เท่ากับ 84.62/90.67 ซึ่งตามเกณฑ์ 85/85 ที่กำหนดไว้
3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน พบว่าหลังฝึกอบรมมีภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลของการประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D.= 0.26) อันดับต่อมา คือ ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.=0.02) และด้านสุดท้าย คือ ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D.= 0.12) สรุปเฉลี่ยโดยรวมใน 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.12)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน จากการศึกษา งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 คน พบว่าการที่จะพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ทักษะดังต่อไปนี้ 1) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และ 3) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน เป็นแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 : ซึ่งสอดคล้องกับทักษะพื้นฐานในเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ คู่มือของคณะกรรมการสถานักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 6-12) ได้อธิบายว่า แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำจะต้องเสริมสร้างมี 3 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะในการปฏิบัติงาน 2. การมีความรับผิดชอบในการทำงาน 3. การมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ซึ่งสถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการ นิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมมาภิบาลเพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดี ซึ่งการที่จะเป็นคณะกรรมการสถานักเรียนจะต้องมีความสามารถในการวางแผนการจัดองค์กร การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และยังสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 16-17) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำมี 3 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาโดยใช้การรับรู้ด้วยตนเอง การรับรู้หรือการรู้จักตนเองถือเป็นกลไกสำคัญที่ควรเน้นหรือจดจำในการพัฒนาด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้อนกลับด้วยตนเอง 2) การพัฒนาด้วยการสร้างวินัยในตนเอง เป็นการปฏิบัติตนด้วยการควบคุมตนเองให้สามารถปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) พัฒนาด้วยการให้การศึกษา ประสบการณ์ และการให้คำแนะนำจากผู้มีอาวุโสกว่า ปัจจัยทั้งสามประการนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของบุคคลอย่างยิ่ง เพราะระดับการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในส่วนหนึ่งของเรื่องราวต่าง ๆ และมีการยอมรับตรงกันว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการบริหารและคุณภาพของการปฏิบัติงาน ส่วนประสบการณ์จะก่อให้เกิดความมั่นใจ

มองเห็นช่องทาง และช่วยเพิ่มระดับความสามารถของผู้นำได้มากขึ้น ส่วนการแนะนำจากผู้ที่มีอาวุโสกว่าก็จะช่วยเสริมในการสอนแนะนำ ชี้แนะในด้านต่าง ๆ ในการทำงานของผู้นำได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน

2. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการฝึกอบรมแบบกลุ่ม ได้แบ่งคณะกรรมการนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน โดยดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมเริ่มแรกก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรม สมาชิกในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย เด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์อยู่ที่ 85/85 ซึ่ง 85 ตัวแรก คือคะแนนจากแบบประเมินทักษะในแต่ละกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกอบรม และ 85 ตัวที่สอง คือ คะแนนจากแบบสังเกตทักษะภาวะผู้นำ หลังการเข้ากิจกรรมตามโปรแกรม ซึ่งผลการหาประสิทธิภาพเท่ากับ 84.62/90.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 85/85 เนื่องมาจากการวางแผนการวิจัย การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสถานักเรียน จากการสังเกตและสอบถามพบว่า ขณะจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกอบรม คณะกรรมการสถานักเรียน มีความสนุกสนาน ร่วมกันทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ดังที่ David K.Berol (2503 : 43) ได้อธิบายว่าการสื่อสารสามารถใช้หลักการได้ คือ 1) ผู้ส่งสาร (Source) การสื่อสารจะทำหน้าที่ในการส่งสารหรือเป็นแหล่งกำเนิดสารเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ 2) ข่าวนสาร (Message) การกำหนดประเด็นเรื่องที่ถูกลำเสนอออกมาจากผู้ส่งสารการใช้ภาษา ได้แก่ ส่วนแรก คือ วัจนภาษา 3) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งช่องทางของสื่อจะมีพัฒนาการจากสื่อดั้งเดิมอันมีกระบวนการในการสื่อสาร 4) ผู้รับสาร (Receiver) บุคคลซึ่งเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมและผลกระทบต่อบุคคล ซึ่งจัดเป็นความรู้ในแง่ของผู้รับสารที่สำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Watson (2550 : 58) ได้วิจัยภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนของประเทศแคนาดา โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้นำในภาคเอกชนรับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การมีวิสัยทัศน์การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะการสอน การเจรจาต่อรอง ทักษะระหว่างบุคคล จริยธรรม ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม ความอดทน การใช้เทคโนโลยี และการตื่นตัวจากกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นความสามารถที่สำคัญของผู้นำ การปรับวิธีการลดขนาดกำลังคนในการทำงาน และยอมรับความหลากหลายของสังคม ก็มีความสำคัญเช่นกันนอกจากนี้ผู้นำยังเห็นความสำคัญในการที่จะผลักดันให้นวัตกรรมไปปฏิบัติขยายแนวคิดสู่บริบทโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาถึงความสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำว่าควรเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้นำที่มีมุ่งสู่นาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในด้านอื่น ๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การทำงานแบบเป็นทีม เพื่อการก้าวเข้าสู่ภาวะผู้นำ

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน พบว่าคณะกรรมการสถานักเรียน จากที่เข้าฝึกอบรมด้วยโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 คณะกรรมการสถานักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำหลังเข้าโปรแกรมอยู่ในระดับมากกว่า ก่อนเข้าโปรแกรม ($\bar{x} = 47.63$, S.D.=1.93) และหลังเข้าโปรแกรม ($\bar{x} = 64.58$, S.D.=3.23) โดยคณะกรรมการสถานักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานักเรียนที่ได้ฝึกอบรมโดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ มีทักษะภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลที่นักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น เนื่องจากคณะกรรมการสถานักเรียนได้ศึกษาตามกระบวนการโดยการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นผลให้คณะกรรมการสถานักเรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น Caffarella (2545 : 39) ได้อธิบายไว้ว่า โปรแกรมพัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน คือ 1) การเปลี่ยนแปลงในตัวของผู้คนแต่ละคน (Individual Change) คือ การพัฒนาโปรแกรมก่อให้เกิดผลที่คาดหวัง คือ การเปลี่ยนแปลงที่ผู้เข้าร่วม

แต่ละคนได้รับความรู้ สามารถพัฒนาทักษะ รู้จักการพิจารณาใคร่ครวญทบทวนความเชื่อ เจตคติที่มีอยู่ 2) การเปลี่ยนแปลงในองค์กร (organization Change) คือ การพัฒนาโปรแกรมก่อให้เกิดผลที่คาดหวังคือ ทำให้องค์กรมีการปรับตัวอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทั้งในด้านนโยบาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนการปฏิบัติงาน 3) การเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคม (Community and Societal Change) คือ การพัฒนาโปรแกรมก่อให้เกิดผลที่คาดหวังคือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนหรือสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และสังคมที่มีสภาพแวดล้อมและสภาพการณ์ที่ต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาพัฒน์ อรุณบุญวาทิ (2549 : 213) ได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมมีวินัยในตนเอง สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับจิราพร อมรไชย (2553 : 185) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำของนักบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน หลังการทดลองเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลของการประเมินความพึงพอใจการใช้โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D.= 0.26) อันดับต่อมา คือ ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.=0.02) และด้านสุดท้ายคือ ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D.= 0.12) สรุปเฉลี่ยโดยรวมใน 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.12) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ ยอดสละ (2556 : 248) พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของตัญญูลักษณ์ พวงนิล (2555 : 507) ได้วิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกอบรม ครูควรศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมโดยละเอียด เพื่อที่จะปฏิบัติได้ถูกต้อง และยังสามารถปรับกิจกรรมทั้ง 15 กิจกรรมเพื่อสอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.2 ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรให้เวลานักเรียนคิดและปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด ควรกระตุ้นและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และแสวงหาความรู้การสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเองของนักเรียนเอง พร้อมทั้งยกย่องชมเชยผลงานของนักเรียนทุกคน เช่น การให้คำชม การให้รางวัล การประกาศเกียรติคุณ และการให้คะแนน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

1.3 การจัดกิจกรรมควรจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้แนะนำและให้ข้อเสนอแนะจะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง

1.4 โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาและส่งเสริมทักษะการเป็นผู้นำได้ ครูต้องสนใจและให้คำแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิด จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ มีกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลาย เอกสารประกอบการอบรมจะเป็นสื่อสำคัญให้นักเรียน เกิดการแสวงหาความรู้ที่ให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำมากขึ้น

1.5 การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ใช้ต้องไม่มากเกินไป เพราะจะทำให้ นักเรียนและครูมีกิจกรรมที่เกิดจากการวัดและประเมินผลมาก ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการไม่ทันเวลาที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำโปรแกรมฝึกอบรมไปศึกษาผลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการจัดการความรู้ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านอื่น

เอกสารอ้างอิง

กนกกร สมปราชญ์. (2550). *ภาวะผู้นำ : แนวคิด ทฤษฎีและการพัฒนา*. ขอนแก่น: ภาควิชาการบริหารศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวี วงศ์พุ่ม. (2535). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กิริตินันท์ จันทรประไพ. (2555). *ความหมายของจิตอาสา*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2561,

จาก <http://freedommusa.blogspot.com>

จิราพร อมรไชย. (2553). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำของนักบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *ดุชนิพนธ์ การศึกษาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทวีญจลักษณ์ พวงนิล. (2555). *โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=246470>

พรนพ พุกะพันธ์. (2544). *ภาวะผู้นำและแรงจูงใจ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีย์ โปรดักท์.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2549). *ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินติ้ง.

ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

ไพศาล ศรีสำราญ. (2549). *ประเมินผลการอบรม การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (พัฒนานักวิจัยระดับโรงเรียน) โดยใช้รูปแบบของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)*. สกลนคร: ศูนย์วิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

วิโรจน์ ชัยรัตน์. (2557). การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(1), 10-27.

วิลาพัฒน์ อรุณอนุชาติ. (2549). *การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561,

จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/7919>

สุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ เจ้าหน้าที่มาตรฐานการศึกษา มจร.ห้องเรียนวัดพระแก้ว เชียงราย. *การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/573158>.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2549). *การพัฒนาตามโปรแกรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. สืบค้นเมื่อ

21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.saengtham.ac.th/journal/download/academic/academic_v10_no1.pdf

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธนัธการพิมพ์.

รัตน์ บัวสนธิ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2545). *การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์: แนวคิดพื้นฐาน และวิธีการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- David, K. B. (2503). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก www.baanjomyut.com/library/communication_theory/03_2.html
- Watson, E. (2550). *ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนของประเทศแคนาดา*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://sunzil.lib.hku.hk/ER/detail/hkul/3756850>

การพัฒนาระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่

A Developing of Area-Based Learning Reform towards Students Mechanical System

แสงรุณี มีพร¹

Sangrunee Meeporn¹

Received : 22 ต.ค. 2561

Revised : 21 ธ.ค. 2561

Accepted : 24 ธ.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ และ 2) ประเมินระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านคำพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย แนวทางการใช้ระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ และแผนนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ 2) เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการประกอบด้วย แบบประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ แบบสังเกตการสอน แบบบันทึกการทบทวนผลการปฏิบัติงาน และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ผลการวิจัยพบว่า

1) ระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ มีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในแต่ละวงจร โดยเริ่มจากโค้ชประจำโรงเรียนจัดทำแผนและเครื่องมือนิเทศ ต่อจากนั้นโค้ชประจำโรงเรียนสร้างข้อตกลงกับครูและผู้บริหารโรงเรียน หลังจากนั้นครูปฏิบัติการสอนโดยมีโค้ชประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันนิเทศครู ต่อมาครูปฏิบัติการสอนโดยมีเพียงผู้บริหารโรงเรียนนิเทศช่วยเหลือครู เมื่อครูปฏิบัติการสอนได้ระยะหนึ่งแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนนำคณะครูจัดกิจกรรมการทบทวนผลการปฏิบัติงานโดยมีโค้ชประจำโรงเรียนร่วมสังเกตการณ์ และสุดท้ายครูปฏิบัติการสอนโดยมีโค้ชประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันนิเทศครู 2) การจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77) 3) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77)

คำสำคัญ : ระบบกลไก, การปฏิรูปการเรียนรู้, เชิงพื้นที่

Abstract

This research was an action research. The purpose of this research was to 1) develop an area-based learning reform towards students mechanical system and 2) assess an area-based learning reform towards students mechanical system. The target group consisted of 18 primary and lower secondary teachers in Ban Khamphra School under the Office of Amnatcharoen Primary Educational Service Area in the academic year 2015. The instruments were 1) practicing instruments which consisted of an area-based learning reform

¹ ศึกษาในเทรคเชี่ยวชาญ ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อีเมล: sangrunee2013@gmail.com

¹ Expert educational supervisor Dr. of Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office,
Email :Sangrunee2013@gmail.com

towards students mechanical system guideline and an Active Learning supervision, monitoring and assessment plan and 2) reflection instruments which consisted of integrated subject structure, integrated learning unit design and integrated lesson plan evaluation forms, teaching observation form, After Action Review note form and interview form. The obtained data were then calculated and analyzed by using percentage and mean. The finding of this research were as follows:

1) The area-based learning reform towards students mechanical system was systematic continuous practicing step by step in each spiral beginning from the school coach makes a supervision plan and instruments. Then the school coach makes an agreement with the teachers and the principal. After that the teachers practice teaching while the school coach joining supervision with the principal. Next the teachers practice teaching while only the principal helps supervising and supporting them. When the teachers have been teaching for a while, the principal sets an After Action Review (AAR) for the teachers while the school coach taking observation. Last the teachers practice teaching while the school coach joining supervision with the principal. 2) Making integrated subject structures, designing integrated learning units and making integrated lesson plans of the teachers in total were at the highest level ($\bar{x} = 4.77$). 3) Active Learning teaching behaviors of the teachers in total were at the highest level ($\bar{x} = 4.77$).

Keywords : Mechanical system, Learning reform, Area-based

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 1) ได้นำเสนอไว้สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการโดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School Based Decision Making) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) โดยกำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำกับดูแล เป็นต้น

ในห้วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา มีหลากหลายกลุ่มผู้มีส่วนร่วมทางการศึกษา ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน/ธุรกิจ สถานประกอบการ ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น แม้กระทั่งภาคการเมือง ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทย สังคมไทยและประเทศชาติมากขึ้น แต่จากข้อเท็จจริงก็ยังมองเห็นปัญหาของการศึกษาที่สะท้อนการลงทุนสูง ทั้งงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา แต่คุณภาพของผู้เรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้เรียนขาดทักษะการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสะท้อนผลกลับไปยังความด้อยคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการการศึกษา คุณภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อการศึกษา อาทิ ปรัชญาการศึกษา ความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งจากความพยายามในการปฏิรูปการศึกษามากหลายครั้ง แต่ก็ไม่สามารถทำให้การศึกษาเป็นพลังอำนาจของ

การเดินหน้าพัฒนาประเทศได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 2-3) ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาและการอบรมครู ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู การนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : ก-ค)

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งวางยุทธศาสตร์ระยะยาวและระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ดีขึ้น ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และมีความเป็นพลเมืองไทยที่ดี ทั้งนี้ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเจ้าภาพหลักในการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเริ่มต้นจากการทดลองกระจายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา หนุนเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนพร้อมปลดล็อกอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษา ที่ขัดขวางการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยตนเองของโรงเรียน ด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้เต็มรูปแบบ (Full Scheme Model) และดำเนินการวิจัยคู่ขนานให้ได้ข้อค้นพบเชิงประจักษ์สำหรับใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานในวงจรการปฏิรูปในระยะต่อไป ซึ่งกำหนดรอบการดำเนินงานเบื้องต้นไว้ จำนวน 3 ปีต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558-2560 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 8-9)

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรับสมัครเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมโครงการ และคัดเลือกเขตพื้นที่การศึกษานำร่องเพียง 20 แห่ง เข้าร่วมโครงการในระยะแรก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็น 1 ใน 20 เขตพื้นที่การศึกษานำร่องดังกล่าว ได้คัดเลือกโรงเรียนนำร่องในสังกัดเข้าร่วมโครงการตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 โรงเรียน มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริงในพื้นที่ รวมทั้งนิเทศ ช่วยเหลือในรูปแบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) โดยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ในสังกัดรับผิดชอบเป็นโค้ช (Coach) ประจำโรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 15 คน ซึ่งผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ได้รับมอบหมายให้เป็นโค้ชประจำโรงเรียนชุมชนบ้านคำพระ ซึ่งเป็น 1 ใน 15 โรงเรียน ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ จึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่” ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่
2. เพื่อประเมินระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (Kemmis & McTaggart (1988 : อ้างถึงใน ประวิทย์ เอราวรรณ, 2545 : 11-13) โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ดำเนินการวิจัย 2 วงรอบ คือ วงรอบที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ระหว่าง พฤษภาคม-กันยายน 2558 และวงรอบที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ระหว่างพฤศจิกายน 2558 – มีนาคม 2559

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านคำพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 18 คนแยกเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนชุมชนบ้านคำพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ มีดังนี้

2.1.1 แนวทางการใช้ระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ เป็นระบบการดำเนินการเพื่อให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้แบบเดิม เป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยโค้ชประจำโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้วิจัย จัดทำแผนและเครื่องมือในเทคนิคเพื่อใช้ในการนิเทศครูกลุ่มเป้าหมายร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนด้วยวิธีการนิเทศแบบ Coaching and Mentoring โดยนัดหมายโรงเรียนให้พร้อมรับการนิเทศทั้งผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูกลุ่มเป้าหมายทุกคน ซึ่งโค้ชประจำโรงเรียนสร้างข้อตกลงกับครูและผู้บริหารโรงเรียนก่อนปฏิบัติการนิเทศ โดยมุ่งเน้นให้ครูสามารถจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ และจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูเมื่อครูจัดการเรียนรู้ตามที่โค้ชประจำโรงเรียนนิเทศได้ระยะเวลาหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสมแล้วโค้ชประจำโรงเรียน จึงเริ่มสังเกตการสอนของครูทุกคน รวมทั้งจัดให้ครูมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง และกำหนดช่วงเวลาตามบริบทของโรงเรียน ตลอดจนมุ่งเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนิเทศช่วยเหลือครูและสังเกตการสอนของครูได้อย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาที่โค้ชประจำโรงเรียนไม่ได้นิเทศครูที่โรงเรียน ทั้งนี้โค้ชประจำโรงเรียนเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการระหว่างนิเทศครู ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยสร้างระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ขึ้นด้วยตนเอง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน

2.1.2 แผนนิเทศ ติดตาม และประเมินผลสำหรับผู้วิจัยใช้ในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล ปฏิทิน และเครื่องมือในเทคนิค ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน

2.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 คน มี 5 ขั้นตอนตามลำดับ ประกอบด้วย 1) Learning to question : เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามให้นักเรียนคิดหาคำตอบมาตอบคำถาม เพื่อนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยความสนใจอยากรู้ อยากเห็น 2) Learning to search : เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนค้นหารายละเอียดในสิ่งที่นักเรียนสนใจอยากรู้ อยากเห็นด้วยตนเอง ซึ่งอาจค้นหาค้นหาเดี่ยวหรืออาจค้นหาเป็นกลุ่มตามที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน ในการนี้ครูเป็นผู้แนะนำแหล่งค้นคว้าให้นักเรียน ซึ่งอาจเป็นแหล่งค้นคว้าในโรงเรียน แหล่งค้นคว้านอกโรงเรียน หรือแหล่งค้นคว้าทั้งในและนอกโรงเรียน 3) Learning to construct : เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนนำรายละเอียดในสิ่งที่นักเรียนสนใจอยากรู้ อยากเห็นด้วยตนเองจากที่ค้นคว้ามาได้ มาสร้างเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองคนเดียวหรืออาจดำเนินการเป็นกลุ่มตามที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน 4) learning to communicate : เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นซึ่งกันและกันกับเพื่อนคนอื่น ๆ หรือเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ตามที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน แล้วสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

ทั้งชั้นเรียน โดยมีครูประจำรายวิชาเป็นที่ปรึกษา และ 5) Learning to serve : เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนนำองค์ความรู้ที่สรุปร่วมกันทั้งชั้นเรียนเผยแพร่แก่นักเรียนชั้นอื่น ๆ โดยอาจนำเสนอหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ในมุมวิชาการในห้องเรียนและห้องสมุดของโรงเรียน หรืออาจเผยแพร่ใน website ต่าง ๆ ตามบริบทของโรงเรียน

2.1.4 เนื้อหาการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำหรับผู้วิจัยใช้ในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา การออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการโดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ดังนี้

1) การจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา เพื่อกำหนดลำดับหน่วยการเรียนรู้บูรณาการสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้ต่อเนื่องตามลำดับหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ ประกอบด้วย หัวข้อลำดับที่หน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด เวลา และน้ำหนักคะแนน

2) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ โดยการนำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยที่กำหนดไว้ในโครงสร้างบูรณาการรายวิชา มาออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ โดยดำเนินการตามลำดับ 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดเชื่อมโยงรายวิชา 2) การกำหนดแก่นความรู้/ความคิดหลัก และ 3) การกำหนดสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด เพื่อนำมากำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ และเมื่อดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอน เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำรายละเอียดที่ได้จากการดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอน ไปเขียนหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ ประกอบด้วย หัวข้อ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ค่านิยมหลัก ขัณงาน/ภาระงาน การวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ดำเนินการโดยการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นรายชั่วโมง ตามรายละเอียดที่ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ไว้ ประกอบด้วย หัวข้อชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลำดับแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลหลังสอน

2.2 เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน มีดังนี้

2.2.1 แบบประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา สำหรับผู้วิจัยใช้ในการประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชาที่คณะครูกลุ่มเป้าหมายจัดทำขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย หัวข้อลำดับที่หน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด เวลา และน้ำหนักคะแนน

2.2.2 แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ สำหรับผู้วิจัยใช้ในการประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่คณะครูกลุ่มเป้าหมายออกแบบขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย หัวข้อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดเชื่อมโยงรายวิชา การกำหนดแก่นความรู้/ความคิดหลัก การกำหนดสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด เพื่อนำมากำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ค่านิยมหลัก ขัณงาน/ภาระงาน การวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

2.2.3 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ สำหรับผู้วิจัยใช้ในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะครูกลุ่มเป้าหมายจัดทำขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย

หัวข้อชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลำดับแผนการจัดการเรียนรู้ สารสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลหลังสอน

2.2.4 แบบสังเกตการสอน สำหรับผู้วิจัยและผู้บริหารโรงเรียนใช้ในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของคณะครูกลุ่มเป้าหมาย เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย หัวข้อขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้ง 5 ขั้นตอน

2.2.5 แบบบันทึกการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ใช้สำหรับครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนบันทึกการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จ และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีก เป็นรูปแบบของคณะครูกลุ่มเป้าหมายที่สะท้อนและมีส่วนร่วมในการทบทวนผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย หัวข้อวัน เวลา สถานที่ และผู้เข้าร่วมกิจกรรม การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ผลการปฏิบัติงาน และวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2.6 แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์คณะครูกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย ประเด็นกระบวนการนิเทศแบบ Coaching and Mentoring ของ Coach ประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ความรู้ความเข้าใจ และทักษะของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา การออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ และผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และความเหมาะสมของระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูกลุ่มเป้าหมาย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการระหว่างการปฏิบัติการวิจัย 2 รอบ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกิจกรรมการพัฒนา ดังนี้

3.1 การประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ผู้วิจัยได้ประเมินตามที่คณะครูกลุ่มเป้าหมายได้จัดทำขึ้น หลังจากได้รับการนิเทศจากผู้วิจัยแล้ว โดยใช้แบบประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ และบันทึกผลด้วยตนเอง

3.2 การสังเกตการสอน ผู้วิจัยและผู้บริหารโรงเรียนสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของคณะครูกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสังเกตการสอน และบันทึกผลการสังเกตการสอนด้วยตนเอง

3.3 การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการทบทวนผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของคณะครูกลุ่มเป้าหมาย โดยมีคณะครูกลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมทุกคน และมีครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บันทึกการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จ และปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้แบบบันทึกการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

3.4 การสัมภาษณ์คณะครูกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ ผู้วิจัยสัมภาษณ์คณะครูกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และบันทึกผลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการศึกษาข้อมูล และทำความเข้าใจข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดหลาย ๆ รอบ (Read and Reread) แล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แล้วสรุปเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2543 : 99-100)

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 1

1.1 ผลการประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม จัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.2 ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.3 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.4 ผลการสังเกตการสอน พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.5 ผลการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการทบทวนผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของคณะครูกลุ่มเป้าหมาย ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2558 เดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 ครั้ง ปัญหาโดยภาพรวม พบว่า

1.5.1 การจัดตารางสอนของครูผู้สอนบางกลุ่มที่ไม่ลงตัวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งบางหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดชั่วโมงสอนตามลำดับกิจกรรมที่ออกแบบไว้ในหน่วยการเรียนรู้ร่วมกัน

1.5.2 ครูผู้สอนบางคนยังจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบเดิม และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

1.5.3 นักเรียนบางชั้นเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการศึกษาค้นคว้าและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเท่าที่ควร

1.5.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนยังไม่มีสภาพคล่องเท่าที่ควร

1.6 ผลการสัมภาษณ์คณะครูกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบกลไกการปฏิบัติการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ โดยภาพรวม พบว่าคณะครูกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับระบบดังกล่าว เนื่องจากครูผู้สอนได้ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเต็มที่ มีโค้ชประจำโรงเรียนปฏิบัติการนิเทศครูร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนด้วยวิธีการนิเทศแบบ Coaching and Mentoring ไม่ต้องออกไปรับการพัฒนาด้านนอกโรงเรียน รวมทั้งช่วงที่โค้ชประจำโรงเรียนไม่ได้มาปฏิบัติการ

นิเทศครู ก็ยังมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการนิเทศครูแทน ทั้งโค้ชประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนต่างก็ดูแลชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยงให้ครูอย่างกัลยาณมิตร แต่เนื่องจากครูผู้สอนต้องใช้เวลาในการปรับตัวให้คุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จึงมีความประสงค์ให้มีการยืดหยุ่นเวลาให้ครูในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 มาปรับปรุงการดำเนินการวางแผนในขั้นการวางแผน (Planning) ของการวิจัยในวงรอบที่ 2 แล้วดำเนินการในขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) เช่นเดียวกันกับที่ได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ผลการวิจัยในการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินโครงสร้างบูรณาการรายวิชา พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม จัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 และจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชาได้ในระดับมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.2 ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 และออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.3 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.4 ผลการสังเกตการสอน พบว่าครูผู้สอนโดยภาพรวม มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่าครูผู้สอนมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 และมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.5 ผลการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการทบทวนผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของคณะครูกลุ่มเป้าหมาย ในเดือนธันวาคม 2558-กุมภาพันธ์ 2559 เดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 ครั้ง พบว่า

2.5.1 การจัดตารางสอนของครูผู้สอนบางกลุ่มที่ไม่ลงตัวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งบางหน่วยการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องจัดชั่วโมงสอนตามลำดับกิจกรรม ที่ออกแบบไว้ในหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันสามารถปรับตารางสอนของครูผู้สอนได้ลงตัวทุกคน

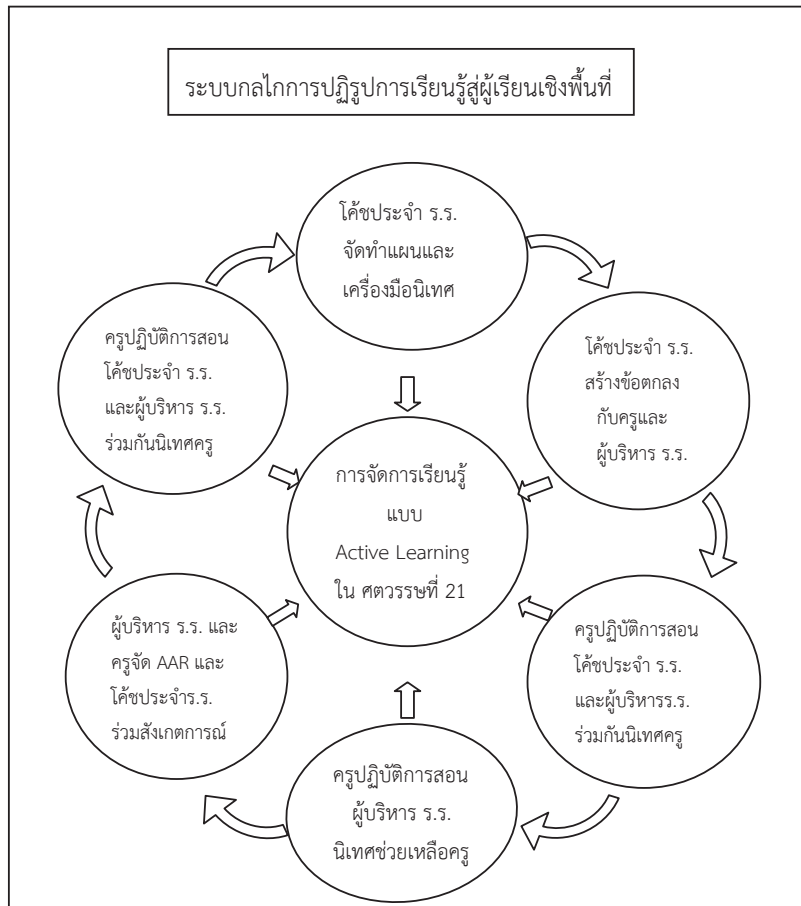
2.5.2 ครูผู้สอนทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ

2.5.3 นักเรียนทุกชั้นเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้เท่าที่ควร

2.5.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนมีสภาพคล่องเท่าที่ควร

2.6 ผลการสัมภาษณ์คณะครูกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ โดยภาพรวมพบว่าคณะครูกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับระบบดังกล่าวเช่นเดิม ตามเหตุผลที่ได้ให้การสัมภาษณ์

ในการดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 1 รวมทั้งสามารถดำเนินการเตรียมการสอนในการจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ และจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้เวลาในการดำเนินการน้อยกว่าการดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 1 ซึ่งระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ แสดงได้ดังภาพประกอบ 1 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้รับความเอาใจใส่ในการนิเทศช่วยเหลือ จากโค้ชประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับ ยุทธนา เพ็งสวัสดิ์ (2550 : 98-101) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร รังสรรค์ ถิ่นสุข (2551 : 86-103) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองขามหัวหนองสามัคคี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และชุนทกานต์ ชูดี (2555 : 118-119) ที่ได้ศึกษาค้นคว้า

เรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนวัดบ้านหนองคิม อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งต่างก็ใช้การนิเทศ ชี้นะ ช่วยเหลือ ในการพัฒนาครู และผลการศึกษาค้นคว้าต่างก็พบว่าครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพอย่างน่าพอใจมากที่สุด

2. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้รับความเข้าใจใส่ในการนิเทศ สังเกตการสอน ช่วยเหลือ จากโค้ชประจำโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และเป็นกัลยาณมิตร รวมทั้งครูผู้สอนมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ และร่วมกันหาแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ จากการร่วมกิจกรรมการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม และมีโค้ชประจำโรงเรียนเป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ตลอดจนครูผู้สอนมีการเตรียมการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำโครงสร้างบูรณาการรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้ในระดับมากที่สุด จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ และมั่นใจในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สอดคล้องกับประกายสิทธิ์ เศษสุวรรณ (2553 : 85-88) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านนาหม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553 : 110-111) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านดอนนา และเกศรา อุสาหะจิตต์ (2555 : 87-88) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนประชารัฐวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งต่างก็ใช้การนิเทศ ชี้นะ ช่วยเหลือ ในการพัฒนาครู และผลการศึกษาค้นคว้าต่างก็พบว่าครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการได้ในระดับที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

3. คณะครูกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ ที่มีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในแต่ละวงรอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้จากแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งเข้ารับการอบรมพัฒนาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน ตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนที่จะกำหนดระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเชิงพื้นที่ เพื่อนำมาปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในแต่ละวงรอบในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ดังที่สุพรรณิ ไจนวน (2550 : 14) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนศรีตระกูลวิทยา อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ และสรุปข้อค้นพบไว้ว่ากระบวนการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนอย่างสอดคล้องต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร การวางแผนพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการติดตาม ประเมินผล การพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สอนงานให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนิเทศ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจครูผู้สอนแทนผู้วิจัย ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยไม่ได้ปฏิบัติการณ์ที่โรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสอนงานให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้อย่างต่อเนื่องในแนวทางเดียวกันที่ผู้วิจัยได้สอนงานให้ครูผู้สอนในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการณ์ที่โรงเรียน ครูผู้สอนที่โรงเรียน โดยการปฏิบัติการณ์ที่ครูผู้สอนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ทุกครั้งที่ผู้วิจัยปฏิบัติการณ์ที่โรงเรียน ครูผู้สอนที่โรงเรียน ส่งผลให้ครูผู้สอนมีที่พึ่ง ที่ปรึกษาชี้นะในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้อย่างไม่ขาดตอน ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้นักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง ดังที่วิทยา จันทศิริ (2551 : 176) ได้กล่าวไว้ว่า การสอน หมายถึง การที่คน ๆ หนึ่ง ช่วยเหลือใครก็ตามได้พัฒนาขีดความสามารถในการทำงาน การสอนงาน ไม่ได้หมายถึงสาระของการสอนหรือบอกวิธีการทำงานเท่านั้น แต่หมายถึงความรวมถึงการช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ

การให้กำลังใจ และการให้โอกาสในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เป็นสิ่งที่ตระหนักว่า การสอนงานเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ได้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จในการทำงานอย่างเป็นอิสระ และมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โค้ชประจำโรงเรียนควรนิเทศครูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ อย่างกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูมีความคุ้นเคย และเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการให้ความร่วมมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรทำความเข้าใจในเนื้อหาและรูปแบบการนิเทศให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถนิเทศช่วยเหลือและเป็นที่พึ่งของครูในช่วงเวลาที่โค้ชประจำโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียน ได้เท่าที่ควร

1.3 ครูควรตระหนัก คำนึงถึงประโยชน์ และเปิดใจยอมรับ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน จากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิมเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบกลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเชิงพื้นที่ ในโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูโดยใช้ระบบกลไกเชิงพื้นที่ในด้านอื่น ๆ อีก เช่น การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

2.3 ควรวิจัยเพื่อหารูปแบบและวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกศรา อู่สาหะจิตต์. (2555). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนพระราชรัษฎวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑามาศ หมั่นแก้ว. (2553). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านดอนนา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทกานต์ ชูดี. (2555). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนวัดบ้านหนองคิม*. อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ประกายสิทธิ์ เศษสุวรรณ. (2553). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านนาทม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประวีต เอรารวรรณ์. (2545). *การวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- ยุทธนา เพ็งสวัสดิ์. (2550). *การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รังสรรค์ ถิ่นสุข. (2551). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองขามหัวหนองสามัคคี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- วิทยา จันทศิริ. (2551). *การพัฒนาสมรรถนะและจริยธรรมในการบริหาร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุพรรณิ ไฉนวน. (2550). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนศรีตระกูลวิทยา อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.*
- _____. (2558). *โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) “สะท้อนปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูป การศึกษาไทย”. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.*
- Kemmis, S. and R. McTaggart. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed). Victoria: Deakin University Press.

กระบวนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา

บนฐานประชาธิปไตยชุมชน

Management Process of Khuanru Civic Council, Rattaphum District, Songkhla Province Based on Democratic Community

อัศวศิริ ลาปี่¹ และ ภาณุ ทรมสุวรรณ²
Aussiri Lapie¹ and Panu Tumsuwan²

Received : 5 ก.ค. 2561

Revised : 22 ก.ย. 2561

Accepted : 24 ก.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา รวมทั้งศึกษาปัจจัยหนุนเสริมที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จจากการนำประชาธิปไตยระดับชุมชนสู่การพัฒนาศักยภาพของสภาพแวดล้อมตำบลควนรู อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของสภาองค์กรชุมชนและตัวแทนหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู นับเป็นผลผลิตสำคัญของการก่อรูปจากการเมืองสมานฉันท์ ซึ่งมีขอบข่ายการดำเนินงานด้วยกลไก “การจัดการตนเอง 8 ระบบ 30 แหล่งเรียนรู้” นอกจากนี้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาพแวดล้อมตำบลควนรู ในลักษณะของการจัดการภาคีสาธารณะแบบใหม่จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการเสริมสร้างอำนาจให้ประชาชนมีบทบาทผ่านช่องทางที่กำหนดไว้ร่วมกับองค์กรทางการเมืองทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นและสภาองค์กรชุมชนอีกด้วย ขณะเดียวกันภายใต้กลไกการสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนสู่การเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ตำบลควนรูดังกล่าวมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับของการจัดการตนเองหรือแนวคิดชุมชนประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ประชาธิปไตยชุมชน, สภาพแวดล้อมตำบลควนรู

Abstract

This research aimed to study management process of civic council in terms of area based on Khuanru Council, Rattaphum District, Songkhla Province and to study the supplementary factors of success by democratic community applied to development potentiality of Khuanru civic council. The qualitative

¹ อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
อีเมล: sirin.a@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Lecturer of Public Administration and Human Resource Management, Humanities and Social Sciences, Thaksin University,
Email: sirin.a@hotmail.com

² Associate professor of Public Administration and Human Resource Management, Humanities and Social Sciences,
Thaksin University

research method used included documents and in-depth interview. The samples were 27 members of local government, members of community organization councils and sub-district and head villagers. The obtained were analyzed through content analysis technique and spatial context. The result found management of Khuanru civic council was operated by self-organization on “8 system and 30 learning center”. In addition, Khuanru civic council network has a relationship with 3 political solidarity from local government organization, provincial administration and community organization council. In the meantime the citizenship was related to creative mechanism to Khuanru citizenship consistent with democratic ideology at the level of self management and communitarianism.

Keywords : Management Process, Democratic Community, Khuanru Civic Council

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อร่วมกันในการปกครองตนเองหรือเป็นการปกครองโดยประชาชน ซึ่งหมายถึงประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีพออย่างอิสระ ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญของ “ประชาธิปไตย” ดังนั้น “ประชาชน” หรือ “คน” ในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญ เนื่องจากคนมีความหลากหลายภายใต้หลักสิทธิ เสรีภาพและเสมอภาค ดังนั้นการบริหารจัดการประเทศให้ดำเนินไปตามหลักประชาธิปไตยอย่างราบรื่น ไม่ใช่แค่มีเพียงรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น ประชาชนต้องมีความเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือเป็นสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิ เสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่างจึงจะทำให้ประชาธิปไตยประสบความสำเร็จได้ (โชคชัย ลัมประดิษฐ์, 2552 : 65) ทั้งนี้แนวทางที่จะทำให้กลไกการเมือง ประสบความสำเร็จภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้นจำเป็นต้องนำหลักการพื้นฐานที่สำคัญมาประกอบสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับระบบและสถาบันในโครงสร้างทางการเมืองให้มีความเหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 รวมทั้งฉบับปี พ.ศ. 2560 ด้วยโดยมีหลักการที่สำคัญ คือ รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองของท้องถิ่นเพื่อให้สามารถตัดสินใจในกิจการในท้องถิ่นได้เองโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และยังกำหนดในรายละเอียดว่ารัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำกบนโยบาย การปกครอง การบริหารเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศโดยรวม (สวิง ตันอุด และไพสิฐ พาณิชย์กุล, 2556 : 72)

อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจถือว่าเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) รูปแบบหนึ่งที่มีขั้นตอนซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนหลากหลาย ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจที่ผ่านมา นั้น ถือได้ว่าเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป้าหมายสูงสุดแห่งการกระจายอำนาจก็คือ การทำให้อำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชน ซึ่งนับเป็นต้นตอของปัญหาที่ไม่สามารถทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ทั้งระดับนโยบายและชุมชน คือเรื่องการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกันการกระจายอำนาจที่ผ่านมา กลับต้องเผชิญกับอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ในชุมชนท้องถิ่นเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การแตกตัวทางสังคม” (Social Differentiation) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม ซึ่งถึงแม้สถานการณ์ดังกล่าวจะไม่ได้เกิดขึ้นในทุก ๆ ท้องถิ่น แต่ก็สามารถพบเห็นสถานการณ์ลักษณะนี้ได้โดยทั่วไป (ชัยณรงค์ เครือนวน และสิตางค์ เจริญวงศ์, 2556 : 38) ซึ่งวิธีที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่หลากหลายของชุมชนดังกล่าวนี้ จำต้องมีการปรับชุดความคิดนโยบายสาธารณะและนวัตกรรม

เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาสังคมในชุมชนของตนเอง พร้อม ๆ กับการพัฒนาความเข้มแข็งของภาคประชาชน ในการบูรณาการปัญหาหลากหลายรูปแบบในลักษณะของการจัดตั้งสมาคม เครือข่าย มูลนิธิและโดยเฉพาะ “สภาพลเมือง” ซึ่งแม้ว่ากระแสความคิดของสภาพลเมืองได้ถูกแบ่งออกเป็น สองกระแสใหญ่ที่มีความแตกต่างกันระหว่างกระแสความคิด แบบนักวิชาการกับกระแสความคิดแบบชาวบ้าน แต่อย่างไรก็ตามตัวอย่างของสภาพลเมืองที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้ง จากสองกระแสดังกล่าว คือ สภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา (องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู, 2555 : 21) ซึ่งนับเป็นการก่อรูปสำคัญของกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาระดับพื้นที่ที่น่าสนใจ

สภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา โดยถือเป็นตัวแบบในการศึกษาแนวทางบริหารจัดการ ในลักษณะของสภาพลเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้สถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. 2544 จากการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้ร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเมื่อมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นครั้งใหม่ โดยใช้กระบวนการคัดสรรผู้นำผ่านวงพูดคุยแลกเปลี่ยน บริหารหาหรือของคน ในชุมชน โดยเมื่อได้ฉันทามติเป็นที่เห็นพ้องร่วมกัน จึงมีมติให้ผู้ที่ได้รับการเห็นชอบจากการหาหรือของ ภาคประชาชนเป็นผู้ลงสมัคร เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่เพียงผู้เดียวโดยที่ไม่มีการแข่งขัน ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยน ครั้งสำคัญด้วยแนวคิดการเมือง เชิงสมานฉันท์จนก่อเป็นพลังความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม อย่างเป็นรูปธรรมเป็นต้นมา ประกอบกับกระแสการปฏิรูปประเทศไทยในปัจจุบันส่งผลให้กลไกการเมืองระดับต่าง ๆ ต้องยึด แนวทางส่งเสริมให้พื้นที่ของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งมากขึ้น ด้วยการสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองให้เกิดกับ ประชาชนอย่างกว้างขวางเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการปกครอง คือ การสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่น ให้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีความพยายามในการสร้างกลไกที่เป็นเสมือนสะพาน ในการ เชื่อมร้อยระหว่างภาคประชาชนกับองค์กรปกครองท้องถิ่นท่ามกลางสถานการณ์แห่งการแตกตัวและการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมนั้น คือ ภาพของข้อเสนอการจัดตั้ง “สภาพลเมืองตำบลควนรู” ดังกล่าวจึงนำมาสู่ประเด็นคำถามอันเป็นโจทย์หลักของงานวิจัย คือ รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรู มีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งอย่างไร ปัจจัยหนุนเสริม ใดบ้างที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จของสภาพลเมืองตำบลควนรู โดยสะท้อนให้เห็นถึงบริบทสำคัญ อันจะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้ ใหม่ในการอธิบายชุดกลไกของอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ต้องให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยหนุนเสริมที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จรวมทั้งการนำกลไกประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ไปใช้พัฒนา

ศักยภาพของสภาพลเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ จะมุ่งเน้นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลักเพื่อตกผลึก องค์ความรู้รวมทั้งวิพากษ์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสู่การอธิบายปรากฏการณ์ให้มีความชัดเจน และตอบวัตถุประสงค์ การวิจัยจากบริบทสำคัญของหน่วยวิเคราะห์ที่เป็นกรณีศึกษาพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลาซึ่งถือเป็นหน่วย การปกครองที่เปิดให้มีกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลาย นอกจากนี้รูปแบบการสร้างกิจกรรมประชาธิปไตยในทางการเมืองแล้ว ยังปรากฏการสร้างกิจกรรมประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างควบคู่กันด้วย ดังกล่าวจึงสะท้อนถึงบริบท และนิยามของสภาพลเมืองได้อย่างชัดเจน ผ่านรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมุ่งวิเคราะห์บริบทของสภาพเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา สู่กระบวนการสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งฝ่ายสภาองค์กรชุมชนซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างฝ่าย/หน่วยละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ส่วนทั้งในส่วนของการสำรวจองค์ความรู้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างในเชิงคุณภาพ คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจากลักษณะการก่อรูปของสภาพเมืองจากฐานข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและกระบวนการสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Satiation) โดยคณะผู้วิจัยจัดกลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักรวมจำนวนทั้งสิ้น 27 คน ตามรายละเอียดของแต่ละภาคส่วนจากฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

2.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

2.2 สภาองค์กรชุมชนตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา จำนวน 9 คน

2.3 ฝ่ายท้องที่ จากกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 คน จาก 9 หมู่บ้าน

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการจัดวางสัดส่วนของข้อมูลที่คาดว่าจะได้รับให้มีความสอดคล้องกันทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณของกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยมาจัดกระทำให้เป็นระบบและหาความหมายแยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อที่จะนำไปสู่การตีความ ซึ่งจะเป็นการทำความเข้าใจต่อบริบท ปรากฏการณ์และการเสริมพลังของปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การตรวจสอบข้อมูลคณะผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบ Investigator Triangulation โดยการนำข้อมูลกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและเพื่อแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2547) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎีรวมทั้งการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูลประกอบกันด้วย

สรุปผล

การนำเสนอผลการวิจัยในแต่ละส่วนภายใต้กรอบการดำเนินการครั้งนี้อยู่บนฐานความคิดของการตกผลึกองค์ความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยที่แบ่งเป็น 2 ส่วน ตามเนื้อหาและข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

บริบทของการก่อรูปสภาพเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา อันเนื่องมาจากความแตกแยกของชนควนรูเป็นผลมาจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2541 และ พ.ศ. 2543 มีการเลือกตั้งกำนัน มีการแข่งขันกันอย่างจริงจังอย่างผู้สมัครต่างยึดมั่นในศักดิ์ศรีแม้ไม่ได้ ต่างต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหาคะแนนเสียงสนับสนุนตนเองทั้งที่ต่างฝ่ายก็เป็นเครือญาติกัน ผลจากการเลือกตั้งดังกล่าวได้สร้างความขัดแย้งและสร้างความร้าวฉานในหมู่เครือญาติให้เด่นชัดขึ้น ชาวบ้านเริ่มเบื่อหน่ายต่อระบบการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น มีการจับกลุ่มกันวิพากษ์และวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดขึ้นอันไม่เป็นผลดีต่อชุมชน นับเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมาซึ่งจุดเปลี่ยนสำคัญดังกล่าวของการบริหารจัดการตำบลควนรู้ได้เกิดการปรับระบบความคิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 หลังจากการสั่งสมความรู้ เรียนรู้ จนก้าวสู่การมีกระบวนการชุมชนในการสร้างความสมานฉันท์ กลไกสำคัญคือ การที่มีผู้นำที่จิตใจกว้าง มีการเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนได้เข้ามาร่วมไม้ร่วมมือแลกเปลี่ยนความคิด ทั้งนี้เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ ชุมชนควนรู้ใช้กระบวนการคัดสรรผู้นำทางการเมือง โดยผ่านวงคุยแลกเปลี่ยนของชุมชน “จุดเปลี่ยนครั้งนี้ก็ด้วยทุนทางสังคมของ ควนรู้ ที่มีผู้นำชุมชน ครูและชาวบ้านที่มีจิตสำนึกสาธารณะรักถิ่นฐานไม่ยากเห็นความริ้วฉานในชุมชนเกิดขึ้นจนก่อเป็นพลัง หนุนไปสู่การสร้างความร่วมมือกันของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม” (ถัน จุลนวล, 2559 : สัมภาษณ์)

ทั้งนี้การก่อรูปของชุดปรากฏการณ์ “การเมืองสมานฉันท์” ที่พยายามลดข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่นเมื่อปี พ.ศ. 2544 และด้วยสาระสำคัญของการพัฒนาระดับกลไกการใช้อำนาจปกครองตนเองตามระบอบ ประชาธิปไตยจากทุนเดิมคือ “สภาประชาชนตำบลควนรู้” ตาม พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 จากการดำเนินงานของ ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชน จึงทำหน้าที่เสมือน “สภาประชาชน” มีเวทีพูดคุยปรึกษาหารือ เรียนรู้ ร่วมกันของผู้นำกลุ่มองค์กร โดยศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนร่วมกันวางกติกา/ข้อตกลงในการดำเนินการ ของสภาประชาชน โดยใช้ประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551 ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน และพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเข้มแข็งโดยร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการการบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่รวมถึงทำหน้าที่เป็น แกนกลางเชื่อมโยงด้วยการจัดระบบการบริหารจัดการศูนย์ มีการคัดเลือกคณะทำงานและการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วน ทุกวันที่ 20 ของเดือน ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีกลุ่ม/องค์กรชุมชน/เครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลและเป็นสมาชิก ของสภาองค์กรชุมชนรวม 13 เครือข่าย 101 กลุ่ม/องค์กรมีการประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้กลไก 8 ระบบ 30 แหล่งเรียนรู้เป็นฐานการสร้างงานพัฒนาชุมชนเข้มแข็งร่วมกับท้องถิ่น ท้องที่และสภา ประชาชนส่วนอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกงานด้วยฐานการพัฒนาที่เป็นฐานสำคัญด้วยการดำเนินงานเครือข่ายจัดตั้งสภา พลเมืองควนรู้ นั้น พบว่ามีการดำเนินงานด้วยแนวคิด “การจัดการตนเอง 8 ระบบ 30 แหล่งเรียนรู้” ของเครือข่ายสภาพลเมือง ตำบลควนรู้ โดยเฉพะระบบที่ 1 ซึ่งถือเป็นระบบบริหารจัดการตำบลระบบหลัก หรือ “เป็นหัวใจ” ในการบริหารจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระบบที่ 1 ระบบบูรณาการเชื่อมโยงสู่การหนุนเสริมไปยังอีก 7 ระบบให้มีแนวทางการขับเคลื่อนไปด้วยกัน
ทั้งระบบ

ระบบที่ 2 ระบบการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน เป็นระบบพัฒนาที่ดำเนินการที่ดำเนินการให้การเรียนรู้พัฒนาต่อเนื่อง เพื่อเป้าหมายการดำเนินการให้เป็นตำบลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ระบบที่ 3 ระบบความมั่นคงทางอาหารและสัมมาชีพ เป็นระบบที่มีกลุ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการดำรงชีพของคน ในชุมชน โดยอาศัยภูมิปัญญาและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ระบบที่ 4 ระบบการบริหารจัดการทุนทางสังคม เป็นระบบที่ส่งเสริมให้มีการพึ่งตนเองและบริหารจัดการทุน ในชุมชนเพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาการผลิตโดยอาศัยทุนเป็นองค์ประกอบ

ระบบที่ 5 ระบบเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบที่ส่งเสริมการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและการบริหารชีวิตตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง

ระบบที่ 6 ระบบสวัสดิการชุมชน เป็นระบบที่มุ่งหวังให้คนในชุมชนมีความมั่นคงในชีวิตปัจจุบันและอนาคต โดยการไม่ประมาทและอาศัยการรวมพลังเอื้ออาทรต่อกัน

ระบบที่ 7 ระบบการเรียนรู้ของเด็กเยาวชนและสตรี เป็นระบบที่มุ่งหวังต่อการสร้างความมั่นคงของการเป็นมนุษย์ อย่างมีระบบและมีศักดิ์ศรีอย่างยั่งยืน

ระบบที่ 8 ระบบสุขภาพชุมชน เป็นระบบที่มุ่งประเมินผลการเป็นตำบลสุขภาพโดยเริ่มตั้งแต่สุขภาพกาย สุขภาพใจ สู่กระบวนการสร้างสุขภาพสิทธิชุมชนร่วมกัน

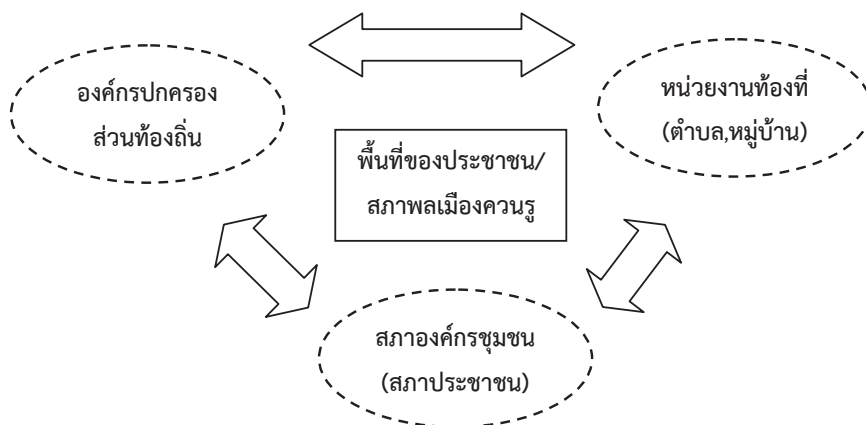
ในขณะเดียวกันผลผลิตอันเกิดจากการก่อรูปจากความร่วมมือที่นำไปสู่การจัดตั้งกลไกทางการเมืองผ่าน “สภาพลเมืองตำบลควนรู” นั้นได้เริ่มขับเคลื่อนกระบวนการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ด้วยกระบวนการ เชื่อมร้อยเครือข่ายของหน่วยงานที่นำไปสู่การประกอบสร้างของภาคีเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงพื้นที่ตำบลควนรู “ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลควนรู ในบริบทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความร่วมมือของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จากหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสภาองค์กรชุมชนที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” (ศักดิ์ชัย พูลผล, 2559 : สัมภาษณ์) ผ่านรูปแบบการประกอบสร้างของภาคี 3 ฝ่าย ซึ่งสะท้อนเงื่อนไขการก่อรูปของภาคีเครือข่าย ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู ในฐานะกลไกขับเคลื่อนผ่านตัวแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากกฎหมาย ที่สำคัญ คือ บทบัญญัติจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นฐานการดำเนินการ รวมทั้งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และกฎหมายอื่น ๆ ที่ให้อำนาจไว้

2) หน่วยงานราชการระดับท้องที่ อันประกอบด้วยเครือข่ายระดับตำบลและหมู่บ้าน ผ่านตัวแบบการประสาน เชื่อมร้อยเครือข่ายของกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน ที่อาศัยกรอบการดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ ดำเนินการ คือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

3) สภาองค์กรชุมชน มีรูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและสะท้อนบริบทสำคัญของการเคลื่อนไหว ภาคประชาสังคม ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

ด้วยกระบวนการเชื่อมร้อยของหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายที่นำไปสู่การประกอบสร้างรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรูเชิงพื้นที่ ทั้งในส่วนของกระบวนการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความร่วมมือ ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการขับเคลื่อนจากสภาองค์กรชุมชนที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดพื้นที่ของภาคประชาชน ด้วยโครงสร้าง ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แนวทางการประกอบสร้างภาคีเครือข่ายของการบริหารจัดการสภาพลเมืองตำบลควนรู
(ที่มา : อัศวศิริ ลาป้อ และภาณุ ธรรมสุวรรณ, 2559)

2. ปัจจัยหนุนเสริมที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จรวมทั้งการนำกลไกประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ไปใช้พัฒนาศักยภาพ การทำงานของสภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

การก่อรูปของสภาพพลเมืองพื้นที่ตำบลควนรู ซึ่งมีฐานคิดจากอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนและยกระดับสภาพประชาชนตำบลควนรูอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมในบริบทของเครือข่ายการขับเคลื่อนอุดมการณ์ประชาธิปไตยรวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมืองล้วนเป็นปัจจัยหนุนเสริมสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสภาพพลเมือง ในขณะเดียวกันการเชื่อมโยงของปัจจัยดังกล่าวสะท้อนความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมผ่านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้วยกลไกของสภาพพลเมืองนั้นเป็นผลมาจากเงื่อนไขสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทของผู้นำของสภาพพลเมืองควนรู ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงฝ่ายสภาและฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้นำการกระจายอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากนี้ผู้นำ สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทที่สำคัญในหนุนเสริมศักยภาพและการจัดการความรู้ประชาธิปไตยชุมชน รวมทั้งทำหน้าที่เป็นเสมือน “กาวใจ” ในการช่วยประสานงานและสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้าน เช่นเดียวกับการวิจัยของสุรสิทธิ์ วชิรจร (2559 : 78) พบว่าการดำเนินการของสภาองค์กรชุมชนต้องมีแกนนำที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำเพื่อนำพาชุมชนไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้นและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาที่หลากหลาย

2.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของภาคประชาชน หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ตำบลควนรู ประกอบไปด้วย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสงขลา, สถาบันการจัดการสังคม, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เป็นต้น

2.3 กระบวนการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผนโดยผ่านเวทีชุมชนเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนของสมาชิกในชุมชนด้วยกัน หลังจากทีโครงการเป็นที่ยอมรับของชุมชนแล้วก็จะร่วมกันทำกิจกรรมโดยมีการประชุมกันทุกเดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมก็จะมีการประชุมเพื่อช่วยกันประเมินผลความสำเร็จของโครงการ เป็นต้น

ในส่วนของบทบาทหน้าที่ของสภาพพลเมืองตำบลควนรู กับการสร้างเสริมประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่นผ่านรูปแบบประชาธิปไตยแบบปกครองตนเอง ที่เกิดขึ้นในตำบลควนรูนั้นยังเป็นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแรงบันดาลใจของพลเมืองกับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ อันเกิดจากความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ (Forrest.D.Mathews, 1999) ได้แก่ 1) การต้องการควบคุมความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นในอนาคต 2) ความต้องการแก้ปัญหาหรือทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3) ความต้องการในการเยียวยาความสัมพันธ์ที่อ่อนแอของชุมชน และความเสื่อมถอยทางการเมืองด้วยการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง นอกจากนี้สภาพพลเมืองยังเป็นความพยายามที่จะทำให้รูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ผ่านการเลือกตั้งเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งของการพยายามสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ไม่ใช่การทำให้ประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งเป็นเป้าหมายของประชาธิปไตย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งกระบวนการประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ภายใต้เจตนารมณ์ของมุมมองของการจัดสภาพพลเมืองตำบลควนรู ก็คือกระบวนการในการเป็นประชาธิปไตยจะต้องเป็นการผสมผสานระหว่างการใช้ระบบเสียงข้างมากและการมีส่วนร่วมรวมทั้งมีพื้นที่แสดงความคิดเห็น (ที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงเชิงรูปธรรม) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ในตำบล ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของธัญ เกตุวงศ์ (2558 : 65) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการก่อรูปของสภาพพลเมือง/สมัชชาพลเมืองว่ามีพื้นฐานมาจากแนวคิดประชาธิปไตยทางตรงที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและความเป็นไปของสังคมการเมืองของตนและเมื่อพิจารณากระบวนการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในตำบลควนรู ผ่านสภาพพลเมืองนั้นเป็นกลไกการทำงานในลักษณะที่คณะผู้วิจัยสรุปว่า รูปแบบและการบริหารจัดการของสภาพพลเมืองตำบลควนรู สอดคล้องกับประชาธิปไตยลักษณะปกครองตนเอง (Self-Government) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งจากชุดอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญด้วยการบูรณาการพื้นที่ทางการเมืองร่วมกับการเน้นกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนระดับท้องถิ่น ด้วยชุดความคิดของ “การลองผิดลองถูก” หรือ “Trial and Error” ซึ่งแตกต่างจากประชาธิปไตยแบบกระแสหลักภายใต้ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่เน้นการคำนึงเฉพาะกระบวนการที่อิงอยู่บนฐานคิดของการใช้เสียงส่วนใหญ่กำหนดชุดความคิดหลัก แต่กรณีของสภาพพลเมืองตำบลควนรูอยู่บนฐานคิดที่เกิดขึ้นกับลักษณะเรียนรู้กระบวนการทำงานโดยวิธี

“การแสวงหาวิสัยทัศน์ร่วมกันหลังจากนั้นทุกฝ่ายก็จะแสวงหาและ เดินตามหนทางต่าง ๆ ที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์เหล่านั้น” (สมนึก หุ่นเงิน, 2559 : สัมภาษณ์) กระทั่งสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาโลกในการนำประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นไปเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตำบลควนรู จากข้อค้นพบข้างต้นผสมผสานกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ในบริบทของสภาพแวดล้อมตำบลควนรูของประชาชนรวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อความสำคัญและความจำเป็นของสภาพแวดล้อมตำบลควนรู พบว่าสภาพแวดล้อมตำบลควนรูมีกลไกในการฝึกฝนการเรียนรู้และสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยระดับฐานราก ถือเป็นชุดความคิดสำคัญในการประกอบสร้างอำนาจของประชาชนด้วยบริบทของประชาธิปไตยแบบปกครองตนเองที่สะท้อนปรากฏการณ์การดำเนินงานผ่านแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและกลไกการบริหารจัดการของเครือข่ายสภาพแวดล้อม อันนำไปสู่การกำหนดกระบวนการดำเนินการในรูปแบบสภาพแวดล้อมควนรูนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าสภาพแวดล้อมมีสถานะและบทบาทที่สำคัญต่อการนำประชาธิปไตยไปเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมผ่านแนวทางการยกระดับพื้นที่ทางการเมืองให้เป็นเสมือนเวทีสาธารณะ (Civic Forum) ระดับตำบลและในบริบทของการเป็นเวทีในการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ผ่านการทำงานระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่ด้วยชุดของเครื่องมือที่เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการสาธารณะของรัฐ ซึ่งข้อค้นพบที่สำคัญดังกล่าวเป็นเสมือนกลไกที่ผลักดันให้เกิดการสถาปนาอำนาจประชาธิปไตยแบบปกครองตนเองระดับท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลานั้นได้สะท้อนถึงมิติของการเกี่ยวเนื่องจากความพยายามสร้างประชาธิปไตยระดับชุมชนด้วยกระบวนการที่ชุมชนท้องถิ่นลุกขึ้นมาจัดการชุมชนด้วยตนเอง จึงเสมือนเป็นกลไกสำคัญที่ฝึกฝนการเรียนรู้และสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งคำว่าพลเมืองในที่นี้จะสอดคล้องกับข้อสรุปจากการศึกษาของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2553 : 68) ที่สะท้อนการเปลี่ยนสภาพจากการที่ชาวบ้านในชุมชนชนบทที่ถูกมองในลักษณะการขาดความกระตือรือร้น (Passive) ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มชายขอบของอำนาจและวัฒนธรรมทางการเมือง และเป็นคนชายขอบของทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้กลายเป็นบุคคลตื่นรู้และอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการกำหนดชีวิตของตนเองทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้นข้อค้นพบสำคัญอันเกิดจากการก่อรูปของสภาพแวดล้อมตำบลควนรูในครั้งนี้ สามารถสรุปข้อค้นพบที่สำคัญได้ว่าจะพื้นฐานรากสำคัญของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ตามครรลองประชาธิปไตยที่เชื่อมร้อยกับการสถาปนาอำนาจของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และยิ่งตอกย้ำว่าการขยายตัวของอุดมการณ์แบบชุมชนประชาธิปไตยนั้น ได้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมสามารถเผชิญกับปัญหาที่มีเงื่อนไข อันเกิดจากประชาธิปไตยแบบแข่งขัน หรือประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วมของปัจเจกเพียงมิติเดียวได้อีกต่อไป จึงต้องพิจารณาถึงการให้ความเข้มแข็งทางการเมืองกับชุมชนมากขึ้นด้วยการให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไปพร้อมกันด้วย (Joseph & Others, 2007 : 7)

ในท้ายที่สุดบทบาทในการฝึกฝนและสร้างความเป็นพลเมืองของตัวแบบประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในตำบลควนรูนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผลพวงจากความพยายามที่ผู้คนในชุมชนปรับและเปลี่ยนความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกชุมชนใหม่ ด้วยของการปรับความคิดทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน การปรับองค์กรการเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ รวมถึงการปรับการทำงานของภาคประชาชนเข้าสู่กลไกประชาสังคมที่รัฐเป็นผู้สร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้การทำงานของภาคประชาชนได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายในสังคม ผ่านการจัดตั้งสภาพแวดล้อมตำบลควนรูด้วยกระบวนการปรับและเปลี่ยนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ที่จะเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตและวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยตัวชุมชนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าการที่ผู้คนในชุมชนชนบทเผชิญกับสภาพปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกทางการเมือง และตื่นรู้ในทางการเมือง นำไปสู่การแสวงหาโอกาสในการเข้าไป

มีส่วนร่วมด้วยพื้นฐานอำนาจการปกครองตนเอง รวมทั้งการตระหนักรู้ในสิทธิ บทบาทและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่สำคัญของสังคมในระดับต่าง ๆ ด้วยกลไกดังกล่าวจึงสัมพันธ์การสร้างสร้งสรรค์ความคิด ความเชื่อเชิงอุดมการณ์ในรูปแบบประชาธิปไตยผ่านสภาพเมืองตำบลควนรูครั้งนี้จึงเป็นเสมือนแนวทางสำคัญในการสร้างบุคคล ให้เป็นผู้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย พร้อมทั้งสร้างพื้นฐานการมีส่วนร่วมทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจควบคู่กับความเป็นพลเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญต่อไป (Yonne & Alan, 2007)

ข้อเสนอแนะ

1. การปรับปรุงแบบความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น จากภาคีเครือข่ายลักษณะ 3 ขา อันประกอบด้วย ท้องถิ่น ท้องที่ และสภาองค์กรชุมชน ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นโดยเปิดพื้นที่ให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีส่วนช่วยให้คำปรึกษาทางเทคนิคหรือวิชาการ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในฐานะของหน่วยสนับสนุนงบประมาณ ในกระบวนการดำเนินงานลักษณะภาคีเครือข่าย 5 ฝ่าย ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีความเป็นไปได้สูงในการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการสภาพเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การขยายช่องทางรวมทั้งพื้นที่ที่จะนำไปสู่กระบวนการสร้างการรับรู้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันอย่างหลากหลายของภาคีเครือข่ายในบริบทของสภาพเมืองจะขยายผลให้สามารถสร้างพื้นที่ ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความชัดเจนและบูรณาการบทบาทหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างสมดุล อันจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีทิศทางร่วมที่มีประสิทธิผล
3. ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชนด้วยการกระตุ้นเตือนให้ประชาชน เรียนรู้และตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพที่พึงมี เพื่อยกระดับความเป็นพลเมืองที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง พร้อมทั้งสร้างทัศนคติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยรูปแบบที่เหมาะสมตามครรลองของการใช้อำนาจที่แท้จริงในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยโครงการวิจัยเงินรายได้ มหาวิทยาลัยทักษิณ กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ ประเภททุนวิจัยตามยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 รวมทั้งการอนุเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลาทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยณรงค์ เครือนวน และสิตางค์ เจริญวงศ์. (2556). *การสร้างประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดสระแก้ว : ฐานการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่นจากภาคประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- โชคชัย ลิ้มประดิษฐ์. (2552). *อภิวัฒน์ท้องถิ่น : สรรพทฤษฎีการเมืองเพื่อสร้างท้องถิ่นให้เป็นฐานใหม่ของประชาธิปไตย*. ในเอนก เหล่าธรรมทัศน์. กรุงเทพฯ: ที คิว พี.
- ถัน จุลนวล. (2559). องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู ตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. (15 กันยายน 2559) สัมภาษณ์.
- ธัญ เกตวงกต. (2558). *บนทางแพร่งแห่งสภาพเมือง/สมัชชาพลเมืองของไทย*. รัฐสภาสาร, 63(7), 9-28.
- ศักดิ์ชัย พูลผล. (2559). องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู ตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. (11 กันยายน 2559) สัมภาษณ์.
- สวิง ดันอุด และไพสิฐ พาณิชย์กุล. (2556). *การศึกษารูปแบบสภาพเมืองที่เหมาะสมสำหรับเชียงใหม่จัดการตนเอง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- สมนึก หนูเงิน. (2559). องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู ตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. (13 กันยายน 2559) สัมภาษณ์.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ วชิรขจร. (2559). การประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(2), 31–58.
- อัศวศิริ ลาป้อ และภานุ ธรรมสุวรรณ. (2559). รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการสภาพลเมืองบนฐานประชาธิปไตย ชุมชน ศึกษากรณีการจัดตั้งสภาพลเมืองตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู. (2555). *โครงการสร้างสุขภาวะผู้เปราะบางตำบลควนรู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2553). *ประชาธิปไตยชุมชนรัฐศาสตร์สำหรับสภาองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- Forrest David Mathews. (1999). *Politics for Peoples: Finding a Responsible Public Voice* (2nd Ed.), Chicago: University of Illinois Press. Chapter 7.
- Joseph E Kahne and Others. (2007). *Developing Citizen : The Impact of Civic Learning Opportunity on Student's Commitment to Civic Participation*. Paper presented at The Annual Meeting of The American Political Science Association. Chicago: Illinois.
- Yonne Hebert and Alan Sears. (2007). *Citizenship Education*. Retrieved 30 July 2017. Form http://www.cea-ace.ca/media/en/Citizenship_Education.pdf

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

The Development of a Program to Enhance Physical Education Teacher in Learning
Process by Using Games for Schools under the Office of Mahasarakham Primary
Educational Service Area 2

วิชัย ประมูลจักโก¹ และ เพชฌัญญ์ กิจระการ²

Wichai Pramooljakko¹ and Pachoen Kidrakarn²

Received : 4 ก.ค. 2561

Revised : 22 ก.ย. 2561

Accepted : 24 ก.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม 3) ศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม 4) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู การวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน (ค่าอำนาจจำแนก 0.414-0.894 และค่าความเชื่อมั่น 0.977) และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ (ค่าอำนาจจำแนก 0.312-0.834 และค่าความเชื่อมั่น 0.968) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 230 คน 3) ศึกษาวิธีการพัฒนาครู โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 9 คน และ 4) พัฒนาโปรแกรมใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาครูซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในโปรแกรม ได้แก่อบรมให้ความรู้ ฝึกการปฏิบัติ ทดลองนำไปใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนิเทศการจัดการเรียนรู้ ผลการพัฒนาโปรแกรมองค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย บริบทของโปรแกรม ได้แก่ ชื่อโปรแกรม กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมด ความมุ่งหมายของโปรแกรม แผน/กิจกรรม และวิธีดำเนินโปรแกรม สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ผลการประเมินโปรแกรมพบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้พลศึกษา, เกมพลศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) investigate the indicators of components of physical education learning process by using games, 2) study the current state and desirable state of physical education

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: wichai1905@outlook.co.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Department of Educational Administration and Development, Mahasarakham University,

Email: madoc2522@gmail.com

² Lecturer of Education Faculty, Mahasarakham University

learning process by using games, 3) to study method for development teacher in physical education learning process by using games, 4) develop the program to enhance teachers. This research has 4 phases: 1) investigate the indicators and the components used the suitability assessment form assessed by 5 luminaries, 2) study the current state and desirable state used the current state form (discriminative power (r_{xy}) 0.414 - 0.894 and reliability (α) 0.977) and desirable state form (discriminative power (r_{xy}) 0.312-0.834 and reliability (α) 0.968), the samples were 230 physical teachers, 3) study method for development teacher used interview form, 9 keys informant were administrators and physical teachers of best practice schools, and 4) develop the program used suitability and possibility assessment form accessed by 5 luminaries. The descriptive statistics used in this research were average, standard deviation, and the priority need index ($PNI_{modified}$). The research results were:

The indicators of components of physical education learning process by using games including 12 components 45 indicators, the current conditions at the moderate level and the desirable conditions at the high level; the methods for teacher development applied to enhance the teacher program were training, practice, applied experiment, knowledge exchange and supervision on physical education learning process by using games; regarding the development to enhance teachers in physical education learning process by using games for schools under the office of Mahasarakham primary educational service area 2 program, the components of program were content, name of program, target, time to use, objective, plan/activity and program method/program media/program assessment, the luminaries were assessment program suitability and program possibility both at high levels.

Keywords : Teacher Development Program, Physical Education Learning Process, Physical Games

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยได้พัฒนาให้ก้าวทันกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเห็นได้จากการปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 5) การพัฒนานุเคราะห์ ถือว่ามีความสำคัญยิ่งในยุคปัจจุบัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ดังที่ จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 5) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นแนวทางที่จะพานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืนโดยการเรียนรู้พลศึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม และกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552 : 2)

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษานั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาต้องเน้นกระบวนการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกหัดให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงความสามารถไปสู่การมีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวมีสมรรถภาพทางกาย และมีพัฒนาการระดับของทักษะ ทั้งมีขนาดของร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสม และใช้ความรู้เป็นฐานให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหา ได้คิดเป็นและมีความคิดสร้างสรรค์ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548 : 54)

การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ เพราะนอกจากนักเรียนจะได้รับความสนุกสนาน ยังช่วยผ่อนคลายความเครียด ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ตลอดจนความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความสามัคคีในหมู่คณะ และการรู้จักการแบ่งปันและเสียสละได้อีกด้วย (ศรีวัย ศรีมณี, 2556 : 9) การใช้เกมที่มีลักษณะการเล่นเน้นการเคลื่อนไหวร่างกาย นักเรียนจะได้ใช้ทักษะทางกาย ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การทรงตัว ในการเล่นเกม ทำให้ได้ฝึกสมรรถภาพทางกาย เป็นการฝึกทักษะทางกาย ให้พร้อมสำหรับการเล่นกีฬา จึงมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา ครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนพลศึกษาได้ เพราะรูปแบบการใช้เกมมีความเข้าใจง่าย กติกาไม่ยุ่งยากซับซ้อน นักเรียนได้ฝึกสมรรถภาพทางกายขณะเล่นเกม และเป็นการเสริมสร้างพื้นฐานทางการกีฬาได้อีกทางหนึ่ง นักเรียนสามารถร่วมเล่นได้โดยไม่ต้องจำกัณฑ์ แม้จะไม่มีพื้นฐานทางพลศึกษาก็สามารถร่วมเล่นเกมได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประสบปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา ครูผู้สอนพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางพลศึกษา เนื่องจากขาดแคลนครูสาขาพลศึกษา ทำให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ จำเป็นต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพลศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย (สุวพร แสงรักษา, 2560 : ออนไลน์) ส่งผลให้ครูไม่สามารถฝึกทักษะทางการกีฬาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญทางด้านพลศึกษา ดังนั้น เพื่อให้ครูสามารถสอนรายวิชาพลศึกษาได้ด้วยวิธีการที่ง่าย สนุกสนาน และผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางการกีฬาอย่างถูกต้อง ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาได้แบบครูที่จบทางพลศึกษา การใช้โปรแกรมเพื่อพัฒนาครูจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะโปรแกรมจะถูกออกแบบให้มีวิธีการหลากหลายวิธี เพื่อพัฒนาครูอย่างรอบด้าน ทั้งการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบและการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูมีทักษะในการสอนและเกิดการพัฒนาค้นเองได้ (สกวรัตน์ นิลเพชรพลอย, 2554 : 48) จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนพลศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อช่วยเสริมสร้างความสามารถของครูให้จัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ช่วยทุ่นแรงผู้สอนและผู้เรียนยังได้รับความสนุกสนานจากการเล่นร่วมกัน และเป็นการส่งเสริมกระบวนการในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
4. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป สำเร็จการศึกษาด้านวิชาการบริหารการศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบประเมินความเหมาะสมมาตรวจบันทึกผลคะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยมีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนพลศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 410 คน จาก 225 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนพลศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 230 คน จาก 70 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.414–0.894 และค่าความเชื่อมั่น 0.977) และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.312–0.834 และค่าความเชื่อมั่น 0.968)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง ขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ส่วนหนึ่ง และจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง รวบรวมแบบสอบถามได้คืนมา จำนวน 210 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 91.30)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) จากค่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อทราบลำดับความต้องการได้รับการพัฒนาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นการกำหนดทิศทางการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมของโรงเรียนต้นแบบ ศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง โรงเรียนต้นแบบใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และได้รับรางวัลชนะเลิศด้านการแข่งขันกีฬา

ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับประเทศ และมีครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางพลศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนพลศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 9 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนรู้พลศึกษา การวัดและประเมินผลพลศึกษา และวิธีการพัฒนาครู
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา

ระยะที่ 4 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูแล้วได้นำโปรแกรมไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือการวัดผลการศึกษา หรือหลักสูตรและการสอน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครู มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบประเมินความเหมาะสมมาตรวจบันทึกผลคะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผล

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด และมีผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ รายละเอียดมีดังนี้
 - 1.1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 1.1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร 2 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ วิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง และลำดับความสำคัญของเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลางได้
 - 1.1.2 การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา 4 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ วิเคราะห์เชื่อมโยงความสอดคล้องและมีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ระหว่างสาระการเรียนรู้แกนกลางและคำอธิบายรายวิชา เพื่อนำสู่การจัดการเรียนรู้ได้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อวัดและประเมินผู้เรียนด้านพุทธิพิสัยด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัยได้
 - 1.1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา 2 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ กำหนดประเภทกีฬาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และคำอธิบายรายวิชา และวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬาที่ใช้ในแต่ละประเภทกีฬาได้
 - 1.1.4 การวิเคราะห์ผู้เรียน 5 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ด้านความพร้อมด้านสติปัญญา ด้านพฤติกรรมด้านร่างกายและจิตใจ และด้านความพร้อมด้านสังคม
 - 1.1.5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์ 4 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ วิเคราะห์ทักษะทางการกีฬาที่ใช้ในแต่ละเกม และทักษะทางการกีฬาสอดคล้องกับเกมได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเล่นเกมและเกมในการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาได้

1.2 ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.2.1 ขั้นเตรียม 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเกมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และรายละเอียดของเกม และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมขั้นเตรียมได้

1.2.2 ขั้นอธิบายและสาธิต 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ มีการอธิบายกติกาและวิธีการเล่นเกม สาธิตวิธีการเล่นเกม และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมขั้นอธิบายและสาธิตได้

1.2.3 ขั้นการเล่นและการใช้ 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ ออกแบบการเล่นเกมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเล่นอย่างทั่วถึง วิธีการเล่นเกมจากง่ายไปยาก และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมขั้นการเล่นและการใช้ได้

1.2.4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ ออกแบบการสรุปผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม ขั้นตอนสรุปปฏิบัติ และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติได้

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.3.1 การวัดความรู้ 6 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ สร้างข้อสอบเพื่อวัดพุทธิกรรมความรู้/ความจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์/การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าได้

1.3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ 5 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ มีเกณฑ์วัดทักษะปฏิบัติด้านการรับรู้ การกระทำตาม แบบการหาความถูกต้อง การกระทำอย่างต่อเนื่อง และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

1.3.3 การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ 5 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้ มีเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ด้านการรับรู้ การตอบสนอง การรู้คุณค่า การจัดระบบ และด้านลักษณะนิสัย

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมและผลการประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม	ผลการประเมินความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา			
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	3.90	0.74	มาก
1.2 การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา	4.05	0.76	มาก
1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา	3.70	1.06	มาก
1.4 การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.00	0.82	มาก
1.5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์	3.85	0.75	มาก
รวม	3.93	0.80	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม	ผลการประเมินความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม			
2.1 ขั้นเตรียม	4.07	0.80	มาก
2.2 ขั้นอธิบายและสาธิต	4.27	0.70	มาก
2.3 ขั้นการร่วมเล่นและการใช้	3.80	0.56	มาก
2.4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ	4.40	0.63	มาก
รวม	4.13	0.70	มาก
3. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม			
3.1 การวัดความรู้	4.10	0.66	มาก
3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ	4.32	0.69	มาก
3.3 การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้	4.00	0.58	มาก
รวม	4.14	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	4.06	0.73	มาก

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปรากฏผลดังในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาวิชา						
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	3.47	0.51	ปานกลาง	3.98	0.61	มาก
1.2 การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา	3.33	0.47	ปานกลาง	4.31	0.65	มาก
1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา	3.11	0.40	ปานกลาง	4.25	0.63	มาก
1.4 การวิเคราะห์ผู้เรียน	3.23	0.68	ปานกลาง	3.97	0.96	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์	3.11	0.67	ปานกลาง	4.23	0.56	มาก
รวม	3.24	0.60	ปานกลาง	4.14	0.74	มาก
2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม						
2.1 ขั้นเตรียม	3.22	0.75	ปานกลาง	4.31	0.81	มาก
2.2 ขั้นอธิบายและสาธิต	3.23	0.77	ปานกลาง	4.54	0.82	มากที่สุด
2.3 ขั้นการเล่นและการใช้	3.10	0.66	ปานกลาง	4.42	0.81	มาก
2.4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ	2.97	0.50	ปานกลาง	4.38	0.85	มาก
รวม	3.13	0.69	ปานกลาง	4.41	0.83	มาก
3. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม						
3.1 การวัดความรู้	3.31	0.87	ปานกลาง	4.10	0.98	มาก
3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ	3.09	0.88	ปานกลาง	4.62	0.67	มากที่สุด
3.3 การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้	2.75	0.73	ปานกลาง	4.02	0.96	มาก
รวม	3.07	0.87	ปานกลาง	4.24	0.92	มาก
รวมเฉลี่ย	3.15	0.73	ปานกลาง	4.25	0.84	มาก

จากตาราง 2 พบว่าด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$)

3. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาคู่มือในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาคำดัชนีความต้องการจำเป็น ปรากฏผลดังในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมโดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้พลศึกษา แบบใช้เกม	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา				
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	3.98	3.47	0.15	5
1.2 การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา	4.31	3.33	0.29	3
1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา	4.25	3.11	0.37	1
1.4 การวิเคราะห์ผู้เรียน	3.97	3.23	0.23	4
1.5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์	4.23	3.11	0.36	2
2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม				
2.1 ขั้นเตรียม	4.31	3.22	0.34	4
2.2 ขั้นอธิบายและสาธิต	4.54	3.23	0.40	3
2.3 ขั้นการเล่นและการใช้	4.42	3.10	0.42	2
2.4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ	4.38	2.97	0.47	1
3. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษา แบบใช้เกม				
3.1 การวัดความรู้	4.10	3.31	0.24	3
3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ	4.62	3.09	0.49	1
3.3 การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้	4.02	2.75	0.46	2

จากตาราง 3 สรุปได้ว่า ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้ การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา ($PNI_{(modified)} = 0.37$) การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์ ($PNI_{(modified)} = 0.36$) การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา ($PNI_{(modified)} = 0.29$) การวิเคราะห์ผู้เรียน ($PNI_{(modified)} = 0.23$) และการวิเคราะห์หลักสูตร ($PNI_{(modified)} = 0.15$)

ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม เรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้ ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ ($PNI_{(modified)} = 0.47$) ขั้นการเล่นและการใช้ ($PNI_{(modified)} = 0.42$) ขั้นอธิบายและสาธิต ($PNI_{(modified)} = 0.40$) และขั้นเตรียม ($PNI_{(modified)} = 0.34$)

ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม เรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้ การวัดทักษะปฏิบัติ ($PNI_{(modified)} = 0.49$) การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{(modified)} = 0.46$) การวัดความรู้ ($PNI_{(modified)} = 0.24$)

3.2 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปได้ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา

3.2.1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้อย่างละเอียดโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ชั้น ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางให้ครบถ้วน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ แล้วเรียงลำดับเนื้อหาตามความสำคัญเพื่อสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้

3.2.1.2 การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา การศึกษาเนื้อหาวิชาจากคำอธิบายรายวิชา ผู้สอนควรต้อง วิเคราะห์สิ่งที่ต้องพัฒนาผู้เรียนที่พบจากคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดให้ ในด้านพัฒนาการเรียนรู้ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ประเภทกีฬาที่เรียน ด้านทักษะการดำเนินชีวิต ด้านเจตคติ วิเคราะห์ร่วมกับตัวชี้วัด และนำสู่การเขียนจุดประสงค์

3.2.1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา ศึกษาประเภทกีฬาตามที่หลักสูตรกำหนด แล้วทำการวิเคราะห์ ทักษะทางการกีฬา ที่ต้องใช้ในการเล่นกีฬาประเภทนั้น

3.2.1.4 การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียนว่ามีความพร้อมสำหรับการเรียนหรือไม่ โดยควรศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนในด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ความพร้อมด้านสติปัญญา ด้านพฤติกรรม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

3.2.1.5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์ จากผลการวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬาตามประเภทกีฬา ที่หลักสูตรกำหนด ผู้สอนสามารถเลือกใช้เกมเพื่อส่งเสริมทักษะทางการกีฬาตามที่กำหนดได้ และสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ ของการเล่นเกมน เพื่อพัฒนาทักษะทางการกีฬา และพัฒนาด้านเจตคติของผู้เรียน

3.2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม

3.2.2.1 ขั้นเตรียม การสอนพลศึกษาแบบใช้เกมในขั้นเตรียมครูจะต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเตรียม ความพร้อมของสถานที่ ในกรณีที่มีการจัดสถานที่ให้พร้อมสำหรับการทำกิจกรรม

3.2.2.2 ขั้นอธิบายและสาธิต การอธิบายและสาธิตวิธีการเล่นเกม ควรอธิบายกฎ กติกาของการเล่นเกม ให้นักเรียนเข้าใจก่อนที่จะเริ่มเล่นเกม โดยอาจให้ตัวแทนนักเรียนร่วมอธิบายและสาธิตวิธีการเล่นเกมด้วยได้ และควรมีการ ทดลองปฏิบัติก่อนการเล่นเกม

3.2.2.3 ขั้นการเล่นและการใช้ การเริ่มเล่นเกมครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนให้ความสำคัญกับเรื่องของ การรักษาความปลอดภัย และในการเล่นอาจเพิ่มความสุขสนานด้วยการแข่งขัน และบทลงโทษเล็ก ๆ น้อย ๆ

3.2.2.4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ หลังจากการทำกิจกรรมแล้วครูควรสรุปทักษะทางการกีฬาที่ได้จาก การปฏิบัติ และเชื่อมโยงถึงทักษะที่ใช้ในการเล่นกีฬาประเภทนั้น การปฏิบัติตนในการดูแลสุขอนามัยของนักเรียน

3.2.3 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม

3.2.3.1 การวัดความรู้ อาจนำหลักการหรือทฤษฎีทางการวัดผลการศึกษาที่สำคัญมาใช้เป็นหลักในการ วัดด้านความรู้ ได้แก่ การวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม (Bloom's Taxonomy) จำแนกเป็น 6 ระดับ คือ 1) ความรู้/ความจำ (Knowledge) 2) ความเข้าใจ (Comprehension) 3) การนำความรู้ไปประยุกต์/การนำไปใช้ (Application) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) และ 6) การประเมินค่า (Evaluation)

3.2.3.2 การวัดทักษะปฏิบัติ อาจนำหลักการหรือทฤษฎีทางการวัดผลการศึกษาที่สำคัญมาใช้เป็นหลัก ในการวัดด้านทักษะ ได้แก่ ทฤษฎีของบลูม ที่ได้จำแนกพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเป็น 5 ระดับ คือ 1) การรับรู้ 2) การกระทำ ตามแบบ 3) การหาความถูกต้อง 4) การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจ และ 5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ

3.2.3.3 การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ อาจทำการจำแนกการวัดด้านเจตคติออกเพื่อให้ครอบคลุม ตามพฤติกรรม ได้แก่ 1) การรับรู้ 2) การตอบสนอง 3) การรู้คุณค่า 4) การจัดระบบ 5) ลักษณะนิสัย

3.2.4 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูที่ได้จากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบ และนำมาประยุกต์ใช้ในโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การฝึกการปฏิบัติ การทดลองนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้

4. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.1 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย

4.1.1 บริบทของโปรแกรม ได้แก่

ชื่อโปรแกรม : โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมาย : ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมด : 37 ชั่วโมง

4.1.2 ความมุ่งหมายของโปรแกรม มี 3 ข้อ คือ

- 1) ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาวิชาได้
- 2) ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมได้
- 3) ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสามารถวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมได้

4.1.3 แผน/กิจกรรม กิจกรรมของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) อบรมให้ความรู้ 2) ฝึกการปฏิบัติ 3) ทดลองนำไปใช้ 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) นิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 6) สรุปผล

4.1.4 วิธีดำเนินโปรแกรม/สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม/การประเมินผลโปรแกรม

- 1) สื่อที่ใช้ ได้แก่ เอกสารประกอบการอบรม วีดิทัศน์ แบบฝึกปฏิบัติ
- 2) วัดและประเมินผลโดยการทดสอบอัตนัย และการตรวจแบบฝึกปฏิบัติ

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. บริบทของโปรแกรม						
1.1 ชื่อโปรแกรม	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
1.2 กลุ่มเป้าหมาย	4.00	0.71	มาก	4.40	0.89	มาก
1.3 ระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมด	4.40	0.89	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมายของโปรแกรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
3. แผน/กิจกรรม						
3.1 ภาพรวมของโปรแกรม	3.80	0.45	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4. วิธีดำเนินโปรแกรม/สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม/การประเมินผลโปรแกรม						
4.1 โมดูลการวิเคราะห์และเนื้อหารายวิชา หน่วยที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2 โมดูลการวิเคราะห์และเนื้อหารายวิชา หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา	4.00	0.71	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 โมดูลการวิเคราะห์และเนื้อหารายวิชา หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์ทักษะทางการศึกษา	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
4.4 โมดูลการวิเคราะห์และเนื้อหารายวิชา หน่วยที่ 4 การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 โมดูลการวิเคราะห์และเนื้อหารายวิชา หน่วยที่ 5 การกำหนดเกมและวัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
4.6 โมดูลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 1 ขั้นเตรียม	4.00	0.71	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4.7 โมดูลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 2 ขั้นอธิบายและสาธิต	3.80	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4.8 โมดูลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 3 ขั้นการเล่นและการใช้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
4.9 โมดูลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 4 ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ	4.20	0.84	มาก	4.20	0.84	มาก
4.10 โมดูลการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 1 การวัดความรู้	4.00	1.00	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
4.11 โมดูลการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 2 การวัดทักษะปฏิบัติ	3.60	0.55	มาก	3.80	0.45	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4.12 โมดูลการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม หน่วยที่ 3 การวัด เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้	3.80	0.84	มาก	4.20	0.45	มาก
รวม	4.20	0.69	มาก	4.51	0.57	มาก

จากตาราง 4 ผลการประเมินโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในมาก ($\bar{x} = 4.51$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬา การวิเคราะห์ผู้เรียน และการกำหนดเกมและวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ก่อนที่จะจัดการเรียนรู้ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์หลักสูตรให้เกิดความเข้าใจชัดเจน เพื่อทราบถึงความมุ่งหมายของหลักสูตรคืออะไร เนื้อหารายวิชามีขอบเขตอย่างไร ทักษะทางการกีฬาที่ต้องสอนหรือต้องใช้ในการเรียนมีอะไรบ้าง โดยความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์รายวิชานี้จะทำให้ทราบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมว่า จะกำหนดเกมในรูปแบบใดที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นอกจากวิเคราะห์เนื้อหารายวิชาแล้ว ครูยังต้องทำการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อศึกษาความแตกต่างเบื้องต้นของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งการทำความเข้าใจผู้เรียน จะทำให้เกิดการเตรียมการแก้ไขหรือรับมือในกรณีที่ผู้เรียนมีความแตกต่างด้านร่างกาย สุขภาพ หรือความพร้อมในการเรียนได้ เมื่อครูทำการวิเคราะห์หลักสูตร รายวิชา วิเคราะห์ผู้เรียนแล้ว จะเป็นการกำหนดเกมที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เกมที่สามารถเป็นเป้าหมายที่พัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2542 : 96) ซึ่งได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้เป็นบัญญัติไว้ว่า ผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้กระจ่าง วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างดี และมีกิจกรรม/ทำอุปกรณ์ เป็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้ เพราะการวิเคราะห์หลักสูตรจะเป็นการทำความเข้าใจความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ และทราบทิศทางที่จะพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

1.2 ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ขั้นเตรียม คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเกมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และรายละเอียดของเกม และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ขั้นเตรียมได้ ขั้นอธิบายและสาธิต คือ การอธิบายกติกาและวิธีการเล่นเกม สาธิตวิธีการเล่นเกม และจัดการเรียนรู้พลศึกษา

แบบใช้เกมขั้นอธิบายและสาธิตได้ ขั้นการร่วมเล่นและการใช้ ได้แก่ ออกแบบการเล่นเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเล่นแบบอย่างทั่วถึง วิธีการเล่นเกมจากง่ายไปยาก และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ขั้นการร่วมเล่นและการใช้ได้ ขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ ได้แก่ การออกแบบการสรุปผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม ขั้นตอนสรุปปฏิบัติ และจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมขั้นสรุปและสรุปปฏิบัติ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามปกติ สอดคล้องกับ สกูล โสรจ (2539 : 34) ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นอธิบายและสาธิต 3) ขั้นการร่วมเล่นและขั้นใช้ 4) ขั้นส่งเสริม และ 5) ขั้นสรุปและประเมินผล เพราะการจัดการศึกษาพลศึกษาที่ครอบคลุมขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบตั้งแต่การเตรียมการสอน การปฏิบัติการสอน และการให้คำแนะนำหลังการสอน

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ การวัดความรู้ ได้แก่ สร้างข้อสอบเพื่อวัดพฤติกรรมความรู้/ความจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์/การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าได้ การวัดทักษะปฏิบัติ ได้แก่ มีเกณฑ์วัดทักษะปฏิบัติด้านการรับรู้ การกระทำตามแบบ การหาความถูกต้อง การกระทำอย่างต่อเนื่อง และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ การวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ มีเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนด้านการรับรู้ การตอบสนอง การรู้คุณค่า การจัดระบบ และด้านลักษณะนิสัย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม มีการจัดการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดและประเมินผลครูจึงจะต้องวัดทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านเจตคติ ซึ่งการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องตามแนวคิดการวัดและประเมินผลผู้เรียนของ บลูม (Bloom's Taxonomy) จำแนกเป็น 6 ระดับ คือ 1) ความรู้/ความจำ (Knowledge) 2) ความเข้าใจ (Comprehension) 3) การนำความรู้ไปประยุกต์/การนำไปใช้ (Application) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) และ 6) การประเมินค่า (Evaluation) และการวัดทักษะปฏิบัติ อาจนำหลักการหรือทฤษฎีทางการวัดผลการศึกษาที่สำคัญมาใช้เป็นหลักในการวัดด้านทักษะ ได้แก่ ทฤษฎีของบลูม ที่ได้จำแนกพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเป็น 5 ระดับ คือ 1) การรับรู้ 2) การกระทำตามแบบ 3) การหาความถูกต้อง 4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากตัดสินใจ และ 5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งการวัดทักษะปฏิบัตินี้ มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้พลศึกษา เพราะพลศึกษาเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติ และเพื่อให้ทราบผลการสอนทักษะทางการกีฬาโดยใช้เกม ผู้สอนควรได้มีการทดสอบทักษะทางการกีฬาหรือสมรรถภาพของนักเรียน โดยอาจทดสอบระหว่างก่อนเรียน-หลังเรียน หรือทดสอบเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่สอนปกติกับกลุ่มที่สอนด้วยเกม สอดคล้องกับการศึกษาของ Valentine & Sporis (2017) ได้ศึกษาผลเกี่ยวกับการใช้เกมบุคที่แตกต่างกันต่อการออกกำลังกายในเด็กโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจผลกระทบประโยชน์ของเกมที่มีต่อการออกกำลังกายในเด็กโรงเรียนประถมศึกษา ผลการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าเกมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาเพราะผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าวิธีการนี้ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกาย มากกว่าการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ พลศึกษาแบบใช้เกมโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม และด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูที่ได้จากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบ และนำมาประยุกต์ใช้ในโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การฝึกการปฏิบัติ การทดลองนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่ผู้รับการพัฒนา ฝึกการปฏิบัติให้ลองปฏิบัติได้จริง และตรวจสอบความถูกต้องด้วยการนิเทศการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วณิช นิรันตรานนท์ (2552 : 106) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการพัฒนากลุ่มสมรรถนะที่ 2 สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้กิจกรรมหลักในการพัฒนา 3 กิจกรรมหลัก คือ 1) การฝึกอบรม 2) การให้พี่เลี้ยง และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรมของครูผู้เข้าร่วมพัฒนาสมรรถนะมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.1 องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย บริบทของโปรแกรม ได้แก่ ชื่อโปรแกรม กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมด ความมุ่งหมายของโปรแกรม แผน/กิจกรรม และวิธีดำเนินโปรแกรม/สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม/ การประเมินผลโปรแกรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัชวาลย์ รัตนพร (2556 : 164-171) ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการเป็นวิทยากรนันทนาการของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการเป็นวิทยากรนันทนาการของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 3) โครงสร้างของโปรแกรม 4) เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม 5) วิธีการหรือขั้นตอนการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม 7) การประเมินผล

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในมาก สอดคล้องกับ ชานันต์ ตี๋ย (2556 : 225-229) ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดหมายของโปรแกรม 3) สมรรถนะที่ต้องการจะเกิดขึ้นตามจุดหมายของโปรแกรม 4) สารที่ใช้พัฒนา 5) กิจกรรมที่ใช้พัฒนา และ 6) แนวทางการประเมินผลตามโปรแกรม โดยโปรแกรมดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยใช้เกณฑ์ Joint Committee พบว่าโปรแกรมมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความสมเหตุ สมผล และมีความถูกต้องแม่นยำอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรครู ให้เกิดผลสำเร็จ โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญและให้การส่งเสริม มอบหมายนโยบายอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม ผู้บริหารควรเป็นมอบหมายและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และกำหนด

วันที่ชัดเจนในการตรวจสอบและติดตามผลงาน รวมถึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาโดยให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนในการพัฒนาอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านครู การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา มีธรรมชาติของวิชาเป็นวิชาปฏิบัติ ดังนั้น ครูควรมีความรู้ในการพัฒนาทักษะทางการกีฬาเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ก่อนจัดการเรียนรู้ ครูควรได้ศึกษาคู่มือโปรแกรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมควรเลือกใช้เกมที่เหมาะสมกับทักษะทางการกีฬาที่ต้องการพัฒนา ซึ่งครูอาจนำเกมที่จะใช้มาปรึกษาวิทยากรหรือผู้รู้เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

1.3 การวิเคราะห์ทักษะทางการกีฬาจากกีฬาแต่ละประเภทที่กำหนดให้ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สามารถวิเคราะห์และใช้ได้จนกว่าจะมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร โดยผู้สอนอาจปรับเปลี่ยนเกมใหม่ให้หลากหลายขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

1.4 ผู้สอนสามารถคิดเกมเพื่อพัฒนาทักษะทางการกีฬาขึ้นได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมแบบบูรณาการเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกมบูรณาการกับวิชาภาษาอังกฤษ โดยนำคำศัพท์หรือบทสนทนาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการกีฬามารวมในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผู้เรียน สำหรับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบใช้เกม โดยเฉพาะ ได้แก่ เครื่องมือวัดทักษะทางการกีฬาที่สอดคล้องกับทักษะทางการกีฬาที่ใช้ในเกมนั้น และมีการกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2542). *การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์.
- ชัชวาล รัตนพร. (2556). *โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการเป็นวิทยากรนันทนาการของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทองคูณ หงศ์พันธุ์. (2542). *สอนดีต้องมีหลัก*. กรุงเทพฯ: แสงสว่างการพิมพ์.
- ธนานันต์ ดีอิง. (2556). *โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วณิช นรินทร์านนท์. (2552). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). *หลักการพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.
- ศรีวิทย์ ศรีมณี. (2556). *เกมและเกมนำ*. กรุงเทพฯ: อาร์ ที พี พรินติ้ง.

- สกวรัตน์ นิลเพชรพลอย. (2554). พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู การศึกษาสภาพปัญหา การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สกุล โสรังจ. (2539). เกม. มหาสารคาม: วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.
- สุพร แสงรักษา. (2560). สภาพและปัญหาการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2560, จาก www.researchgate.net
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Valantine, I. M., Dejan & Sporis, G. (2017). Effects of invasion games on physical fitness in primary school children. *EQOL Journal*, 9(1), 15-22.

ปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด

Potential Factors Affecting the Competitiveness of Thailand Post in Roi - Et Province

รชณิดา ไสยรส¹ และ วชิรินทร์ สุทธิชัย²Ratchanida Sairos¹ and Watcharin Sutthisai²

Received : 30 ก.ย. 2561

Revised : 8 พ.ย. 2561

Accepted : 12 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทย 2) ศึกษาระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย 4) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้บริการบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 399 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์เพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และข้อเสนอแนะผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่และพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการแข่งขันการบริการของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .771 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการแข่งขันบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 61.90 $R^2 = .619$ Adjusted $R^2 = .613$ F เท่ากับ 106.268 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ข้อเสนอแนะโดยเรียงจากค่าความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรเปิดสาขาเพิ่มอีกเพราะการเดินทางไม่สะดวกและต้องเสียเวลาเข้าคิวนาน ควรประชาสัมพันธ์การให้บริการของบริษัทไปรษณีย์ร้อยเอ็ดให้ผู้รับบริการทราบอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ : ปัจจัยศักยภาพ, การแข่งขัน, บริษัทไปรษณีย์ไทย

Abstract

This research aimed to 1) study the level of potential factors of the competitiveness of Thailand post; 2) study the competitive level of Thailand Post; 3) study the relationship between factors of the competitiveness and competitive level of Thailand Post; and 4) factors affecting the potential of the competitiveness of Thailand post. The samples were 399 customers of Thailand Post in Roi-Et province. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation

¹ อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: pook_maymay@hotmail.com

² อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: wsutthisai@hotmail.com

¹ Lecturer guest of Political Science and Public Administration ,Master of Public Administration (Public and Private Management) Rajabhat Maha Sarakham University, Email: pook_maymay@hotmail.com

² Lecturer of Political Science and Public Administration ,Master of Public Administration (Public and Private Management) Rajabhat Maha Sarakham University, Email: wsutthisai@hotmail.com

and the hypothesis was analyzed by Pearson - Product - Moment Correlation, and Multiple Linear Regression Analysis (Enter method) with the statistical significance level at .05. The recommendations were proposed by using frequency distribution and narrative method. The results of the research were as follows;

- 1) The level of potential factors of the competitiveness of Thailand post in Roi-Et province as a whole was at a high level.
- 2) The level of the competitive... of Thailand post in Roi-Et Province, as a whole was at a high level.
- 3) The relationship between the factors of the competitiveness and the competitive level of Thailand Post in Roi-Et Province as a whole was rated at a high level (.771).
- 4) All factors were able to explain the competitiveness of Thailand Post, Roi Et Province at 61.90 percent with $R^2 = .619$ Adjusted $R^2 = .613$ and the value of $F = 106.268$ with the statistical significance at .05 level.
- 5) The recommendations for the potential competitiveness factors of Thailand Post in Roi-Et Province the from high to low frequency were as follows; should offer more branches expansion because it was inconvenient to travel and a waist of time to wait for long queues, should have more promotion about it's services for customers to know thoroughly .

Keywords : Potential Factors, Competitiveness, Thailand Post

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์ วรเดช ตั้งกิจการไปรษณีย์ของสยามประเทศขึ้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2426 ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่มีชื่อว่า “กรมไปรษณีย์” กิจการไปรษณีย์ได้เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ มีการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานทางด้านการบริหาร ตลอดจนการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจให้เจริญรุดหน้าตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยกิจการไปรษณีย์ในสยามได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ที่เห็นได้ชัดคือเหล่าประเทศมหาอำนาจตะวันตกต่างแสวงหาดินแดน ในตะวันออกซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรล้ำค่านานาชนิดที่หมายปอง เพื่อนำกลับไปสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศของตน “สยาม” ประเทศเล็ก ๆ ในดินแดนแหลมทองก็ถูกหมายตาจากประเทศอาณานิคม ในขณะเดียวกันชนชั้นนำในสยามเอง ตระหนักดีว่าสภาพการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป มิได้มีเพียงแต่ประเทศข้างเคียงที่คอยขับเคี่ยวสู้รบกันมาเช่นในอดีตอีกต่อไปแล้วที่จ้องจะรุกราน ดังนั้นการที่จะดำรงอยู่ได้ในสถานการณ์เช่นนี้ สยามจำเป็นต้องปรับตัวในทุก ๆ ด้าน เพื่อเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ จากตะวันตก มาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ ด้วยเหตุนี้การก่อกำเนิดกิจการไปรษณีย์สยาม เป็นอีกหน้าที่หนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทยอันว่าด้วยการพัฒนาประเทศสยามให้ทันสมัยตามกระแสโลก (บริษัทไปรษณีย์ไทย, 2551 : 8)

การไปรษณีย์เป็นกิจการประเภทบริการเครือข่าย (Infrastructure Services) ซึ่งหมายถึงธุรกิจบริการที่จำเป็นต้องการจัดตั้งเครือข่ายขึ้นรองรับการให้บริการแก่ลูกค้า โดยมีรูปแบบดั้งเดิมของการให้บริการประกอบด้วยการรับฝากข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ เงิน และส่งต่อผ่านเครือข่ายไปรษณีย์เพื่อนำไปจ่ายให้แก่ผู้รับตามที่อยู่ของผู้ฝากส่งระบุ ซึ่งคุณลักษณะที่เป็น “มูลค้ำพื้นฐาน” ของบริการไปรษณีย์มี 2 ประการ ได้แก่ ความปลอดภัยและความแน่นอน โดยถือเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างความเชื่อถือในตัวบริการและเครือข่ายการให้บริการ นอกเหนือจากมูลค้ำพื้นฐานทั้งสองแล้วความสำเร็จของกิจการไปรษณีย์ยังขึ้นอยู่กับคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการที่เป็นตัวกระตุ้นให้มีความต้องการใช้บริการไปรษณีย์เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ความรวดเร็ว ความสะดวกในการเข้าถึง และความคุ้มค่าของตัวบริการซึ่งผลจากความต้องการใช้บริการขนส่งด่วนที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของธุรกิจ e-Commerce ทำให้มีคู่แข่งรายใหม่เกิดขึ้นในตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยคู่แข่งรายใหม่ ได้มีการพัฒนาตัว

แบบทางธุรกิจที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มบริการไปรษณีย์ (Mail Service) และกลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (Express and Service) ที่ถือเป็นฐานรายได้หลักของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปัจจุบัน (บริษัทไปรษณีย์, 2560 : 1)

ปัจจุบัน บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้พัฒนารูปแบบบริการใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในอนาคตมากขึ้น โดยผลิตภัณฑ์และบริการหลักในปัจจุบันจำแนกได้ 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ (Mail Service) กลุ่มบริการนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนบริการสื่อสารเดิม แต่มีการแยกบริการระหว่างประเทศออกมา เพื่อให้การวางยุทธศาสตร์การดำเนินงานมีความชัดเจนมากขึ้น โดยบริการหลักในกลุ่มนี้ได้แก่ บริการจดหมาย ไปรษณียบัตร ของตีพิมพ์ในประเทศ และบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน 2) กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (Express and Logistics Service) ซึ่งในปัจจุบันเป็นการให้บริการเป็น Logispost ให้บริการสำหรับสิ่งของที่ฝากส่งที่มีน้ำหนักมาก มีขนาดใหญ่ เช่น รถจักรยานยนต์ ตู้เย็น เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น กลุ่มบริการนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนบริการขนส่งเดิม แต่มีการแยกบริการระหว่างประเทศออกมา โดยบริการหลักในกลุ่มนี้ได้แก่ บริการพัสดุไปรษณีย์ บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) และบริการขนส่งสินค้าในประเทศ 3) กลุ่มบริการระหว่างประเทศ (International Service) เป็นกลุ่มบริการที่รวมบริการระหว่างประเทศทั้งหมดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ไว้ด้วยกัน โดยบริการหลักของกลุ่มนี้ได้แก่ บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) บริการพัสดุไปรษณีย์ บริการจดหมาย ไปรษณียบัตร ของตีพิมพ์ระหว่างประเทศ 4) กลุ่มบริการลูกค้าปลีก (Retail Service) เป็นกลุ่มบริการที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมแต่อย่างใด โดยบริการหลักในกลุ่มนี้ได้แก่ ตราไปรษณียากร สินค้าไปรษณีย์ และบริการตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ และ 5) กลุ่มบริการการเงิน (Financial Service) ซึ่งเป็นการบริการการเงินในประเทศ ได้แก่ บริการธนาคัตออนไลน์ บริการรับชำระเงิน (Pay at Post) และบริการตัวแทนต่าง ๆ โดยกลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ (Mail Service) และกลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (Express and Logistics Service) ถือเป็นกลุ่มบริการที่มีสัดส่วนรายได้สูงที่สุดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (บริษัทไปรษณีย์, 2560 : 14)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้มีความแข็งแกร่งทัดเทียมกับผู้ประกอบการชาวต่างชาติ เป็นผู้นำในธุรกิจไปรษณีย์และการให้บริการโลจิสติกส์ที่ครบวงจรในอาเซียน เป็นปัญหาที่ท้าทายในการดำเนินธุรกิจสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่มีผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ และคู่แข่งทางธุรกิจจำนวนมากราย เช่น Kerry Express (Thailand) Co.,Ltd., CJKorea Express (Thailand) Co.,Ltd. eCommerce Co.,Ltd. ,Quantium Solutions (Thailand) Co.,Ltd., TNT Express (Thailand) Co., Ltd. ,Alpha Network Logistics Co.,Ltd. และ SCG yamato Express ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปตามนโยบายของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีกทั้งยังนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของไปรษณีย์จังหวัดร้อยเอ็ดและเพื่อให้ผู้มาใช้บริการได้รับความพึงพอใจและประโยชน์สูงสุดในการมาใช้บริการ ตลอดจนเป็นการนำเงินรายได้จากการให้บริการส่งกลับเข้ารัฐบาลเพื่อที่รัฐบาลจะได้นำรายได้ส่วนนี้ไปพัฒนาท้องถิ่น สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับปัจจัยศักยภาพการแข่งขันของบริษัทไพรเมย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ระดับการแข่งขันของบริษัทไพรเมย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไพรเมย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไพรเมย์ไทยอยู่ในระดับสูง
4. ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไพรเมย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนผู้ใช้บริการไพรเมย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในเดือนมิถุนายน 2560 จำนวน 125,874 คน (ที่ทำการไพรเมย์จังหวัดร้อยเอ็ด, 2560 : 1) โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) จำนวน 399 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์รวมทั้งกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยแบ่งเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 ปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันบริษัทไพรเมย์จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ขององค์กร 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านระบบการปฏิบัติงาน 4) ด้านบุคลากร 5) ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ 6) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ 7) ด้านค่านิยมร่วม โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 การแข่งขันของบริษัทไพรเมย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มบริการไพรเมย์ภัณฑ์ ประกอบด้วย บริการจดหมาย บริการไพรเมย์บัตร์ บริการสิ่งตีพิมพ์ บริการพัสดุย่อย บริการเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ 2) กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ประกอบด้วย บริการพัสดุไพรเมย์ บริการไพรเมย์ด่วนพิเศษ (EMS) บริการ Logispost โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันบริษัทไพรเมย์จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้ช่วยวิจัยในการเก็บข้อมูล 5 คน เพื่อแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จนครบตามจำนวน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 4.2 การวิเคราะห์ระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย
- 4.4 การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย
- 4.5 ข้อเสนอแนะปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพรรณนาลักษณะของข้อมูล สถิติที่ใช้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) สถิติที่ใช้ในการวัดระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด และระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ใช้การแจกแจงความถี่ และใช้การพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออ้างอิงประชากร ซึ่งผู้วิจัยจะใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ ดังตาราง 1 (Walter, 1971 : 121)

ตาราง 1 ค่าระดับของความสัมพันธ์

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 2 ระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกลยุทธ์องค์กร	4.26	0.34	มากที่สุด
2. ด้านโครงสร้างองค์กร	4.18	0.35	มาก
3. ด้านระบบการปฏิบัติงาน	4.07	0.38	มาก
4. ด้านบุคลากร	4.06	0.37	มาก
5. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ	4.17	0.37	มาก
6. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ	4.11	0.38	มาก
7. ด้านค่านิยมร่วม	4.09	0.37	มาก
รวม	4.13	0.27	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์องค์กร ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.37) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.38) ด้านค่านิยมร่วม ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.37) ด้านระบบการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.38) และด้านบุคลากร ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.37)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 3 ระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. กลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์			
1.1 การบริการจดหมาย	4.09	0.36	มาก
1.2 การบริการไปรษณีย์บัตร	4.13	0.44	มาก
1.3 การบริการสิ่งตีพิมพ์	4.13	0.38	มาก
1.4 พัสดุย่อย	4.08	0.37	มาก
1.5 การบริการเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ	4.10	0.37	มาก
รวม	4.11	0.28	มาก
2. กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์			
2.1 การบริการพัสดุไปรษณีย์	4.11	0.35	มาก
2.2 การบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ	4.11	0.37	มาก
2.3 บริการขนส่งโลจิสติกส์	4.15	0.41	มาก
รวม	4.13	0.31	มาก
รวมทั้งหมด	4.12	0.29	มาก

จากตาราง 3 พบว่าระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.29) โดยแยกเป็นการบริการ 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

กลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริการไปรษณีย์บัตร ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.44) และการบริการสิ่งตีพิมพ์ ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือ การบริการเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.37) การบริการจดหมาย ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.36) และพัสดุย่อย ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.37)

กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ บริการขนส่งโลจิสโอส ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ การบริการพัสดุไปรษณีย์ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.35) และการบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.37)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพ ของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย โดยเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตาราง 4 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยโดยรวม

(N=399)

ตัวแปร	บริการจดหมาย	บริการไปรษณีย์บัตร	บริการสิ่งตีพิมพ์	บริการพัสดุย่อย	บริการเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ	บริการพัสดุไปรษณีย์	บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS)	บริการขนส่งโลจิสโอส	การแข่งขันไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม
ด้านกลยุทธ์องค์กร (X1)	.321	.318	.266	.281	.351	.389	.396	.292	.438*
ด้านโครงสร้างองค์กร (X2)	.382	.361	.345	.351	.405	.438	.483	.359	.523*
ด้านระบบการปฏิบัติงาน (X3)	.435	.446	.517	.454	.422	.463	.517	.445	.614*
ด้านบุคลากร (X4)	.376	.365	.381	.399	.377	.322	.393	.368	.490*
ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ (X5)	.485	.492	.408	.447	.473	.463	.490	.498	.625*
ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ (X6)	.478	.525	.488	.459	.441	.471	.515	.524	.651*
ด้านค่านิยมร่วม (X7)	.483	.411	.420	.456	.452	.448	.467	.449	.593*

ตัวแปร	บริการจดหมาย	บริการไปรษณีย์บัตร	บริการสิ่งพิมพ์	บริการพัสดุย่อย	บริการเครื่องสำอางสำหรับผู้บริโภค	บริการพัสดุไปรษณีย์	บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS)	บริการขนส่งโลจิสติกส์	การแข่งขันไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม
โดยรวมปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันบริษัทไปรษณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด (Xรวม)	.580	.572	.555	.559	.572	.585	.638	.576	.771*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .771 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงความลำดับตามความสัมพันธ์จากสูงไปต่ำคือ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ (X6) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ .651 รองลงมา คือ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ (X5) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .625 ด้านระบบการปฏิบัติงาน (X3) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .614 ด้านค่านิยมร่วม (X7) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .593 ด้านโครงสร้างองค์กร (X1) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .523 ด้านบุคลากร (X4) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .490 และด้านกลยุทธ์องค์กร (X1) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .438

4. ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย โดยรวม

(N=399)

ตัวแปร	Regression Coefficient			
	B	beta	t	sig
ด้านกลยุทธ์องค์กร (X1)	.081	.096	2.587	.010**
ด้านโครงสร้างองค์กร (X2)	.084	.101	2.498	.013*
ด้านระบบการปฏิบัติงาน (X3)	.136	.180	4.244	.000**
ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ (X5)	.156	.199	4.696	.000**
ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ (X6)	.197	.258	6.098	.000**
ด้านค่านิยมร่วม (X7)	.159	.204	5.187	.000**
ค่าคงที่ (Constant)			.764	
Multiple R			.787	
R ²			.619	

ตัวแปร	Regression Coefficient			
	B	beta	t	sig
Adjusted R ²	.613			
F	106.268			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่าตัวแปรปัจจัยศักยภาพด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการปฏิบัติงาน ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านค่านิยมร่วม สามารถร่วมกันอธิบายการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 61.90 มีค่า $R^2 = .619$ Adjusted $R^2 = .613$ และมีค่าของ F เท่ากับ 106.268 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สามารถเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y = .764 + .081X_1 + .084X_2 + .136X_3 + .156X_5 + .197X_6 + .159X_7$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z_r = .258Z_6 + .204Z_7 + .199Z_5 + .180Z_3 + .101Z_2 + .096Z_1$$

5. ข้อเสนอแนะปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทย โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่ คือ ควรมีการเปิดสาขาเพิ่มอีก เนื่องจากต้องเดินทางมาไกลและต้องเสียเวลาเข้าคิวรอนาน รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไปรษณีย์มีการขยายเวลารับฝากถึง 20:00 น. ค่าฝากส่งมีราคาสูง เมื่อมีสิ่งของเสียหายมีการชดเชยค่าเสียหายมากเกินไป ไม่ควรหยุดให้บริการติดต่อกันนานเกินไป ควรเพิ่มช่องทางการให้บริการ ควรให้บริการ มารับสิ่งของฝากส่งถึงบ้าน โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่ม ควรจะมีส่วนลดให้ลูกค้าที่ใช้บริการเป็นประจำ และควรจัดหาที่จอดรถไว้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการมากกว่านี้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยศักยภาพที่ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่าระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับระดับปัจจัยศักยภาพของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านค่านิยมร่วม ด้านระบบการปฏิบัติงานและด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการจัดการของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework) ตามแนวคิด ของจิรวัดน์ อัครบรร และรัตนศักดิ์ เจริญทรัพย์ (2552 : 127-128) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานนอกจากกลยุทธ์และโครงสร้าง ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งหมด 7 ปัจจัยหรือที่เรียกว่า 7S ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) 3) ระบบการปฏิบัติงาน (Systems) 4) บุคลากร (Staff) 5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) 6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) 7) ค่านิยมร่วม (Shared values) สอดคล้องกับแนวคิดของเกษม พิพัฒน์เสวีธรรม (2554 : 23) ได้กล่าววาระบบการปฏิบัติงาน หมายถึง การวิเคราะห์ถึงระบบงานขององค์กรในทุก ๆ เรื่อง ทั้งเรื่องระบบการบริหารจัดการ ระบบการปฏิบัติงาน เช่น ระบบสารสนเทศ ระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบการควบคุม ระบบการจัดซื้อ ระบบใน

การสรรหาและคัดเลือกพนักงาน ระบบในการฝึกอบรม ตลอดจนระบบในการจ่ายผลตอบแทน หากว่าองค์กรมีระบบงานที่ดี ก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ดังนั้นระบบงานขององค์กรจะได้มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ และโครงสร้างขององค์กรด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลี บุญเรือง (2554 : 72) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อแนวโน้ม พฤติกรรมการเลือกใช้บริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร ของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการเลือกใช้บริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร ของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ระดับการแข่งขันของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่าระดับการแข่งขันการบริการของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแยกเป็นการบริการ 2 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) กลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริการไปรษณีย์บัตรและการบริการสิ่งตีพิมพ์ รองลงมา คือ การบริการเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ การบริการจดหมาย และพัสดุย่อย 2) กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ บริการขนส่งโลจิสติกส์ รองลงมาคือ การบริการพัสดุไปรษณีย์และการบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปริมาณความต้องการใช้บริการของบริษัทไปรษณีย์ไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพิ่มขึ้นตามปริมาณการขยายตัวของธุรกิจ e-commerce ทำให้คู่แข่งรายใหม่ ๆ เกิดขึ้นจำนวนมากและต่อเนื่องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เช่น NIM Express, SCG ยามาโมโต , Kerry Express เป็นต้น โดยผลงานวิจัยสอดคล้องกับแผนธุรกิจไปรษณีย์ ปี 2560-2564 ที่กำหนดให้กิจการไปรษณีย์เป็นกิจการประเภทบริการเครือข่าย (Infrastructure Services) ซึ่งหมายถึงธุรกิจการบริการที่จำเป็นต้องมีการจัดตั้งเครือข่ายขึ้นรองรับการให้บริการแก่ลูกค้า โดยมีรูปแบบดั้งเดิมของการให้บริการประกอบด้วยการรับฝากข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ เงิน และส่งต่อผ่านเครือข่ายไปรษณีย์เพื่อนำไปจ่ายให้แก่ผู้รับตามที่อยู่ของผู้ฝากส่งระบุ ซึ่งคุณลักษณะที่เป็น มูลค่าพื้นฐาน ของบริการไปรษณีย์ มี 2 ประการ ได้แก่ ความปลอดภัย และความแน่นอน โดยถือเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างความเชื่อถือในตัวบริการและเครือข่ายการให้บริการ นอกเหนือจากมูลค่าพื้นฐานทั้งสองแล้ว ความสำเร็จของกิจการไปรษณีย์ยังขึ้นอยู่กับคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ที่เป็น “ตัวกระตุ้น” ให้มีความต้องการใช้บริการไปรษณีย์เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ความรวดเร็ว ความสะดวกในการเข้าถึง และความคุ้มค่าของตัวบริการ ซึ่งผลจากความต้องการใช้บริการขนส่งด่วนที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของธุรกิจ e-Commerce ทำให้มีคู่แข่งรายใหม่เกิดขึ้นในตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยคู่แข่งรายใหม่ได้มีการพัฒนาตัวแบบทางธุรกิจที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มบริการไปรษณีย์ (Mail Service) และกลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (Express and Service) ที่ถือเป็นฐานรายได้หลักของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปัจจุบัน (บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด, 2560 : 1-6) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชัยญา เจริญสุข (2552 :112-113) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ประสิทธิภาพคุณภาพของการบริการ ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชัยญา เจริญสุข (2552 :112-113) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริม การตลาด ประสิทธิภาพ คุณภาพของการบริการ ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ พุทธิชาติ (2553 : 64) เปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการไปรษณีย์ไทย แบบ one stop service กรณีศึกษา เขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่ามีผู้ใช้บริการ ประเภทรับ-ส่งพัสดุในประเทศและต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ บริการรับ-ส่งจดหมายในประเทศและต่างประเทศ ระดับความ

คาดหวังของผู้ใช้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้าน ปัจจัยสภาพแวดล้อมและด้านปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ส่วนระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมและคุณภาพการ ให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิษระ ตาสอน (2548 : 81) ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการแบบครบวงจรของ บริษัท ไพรศณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษาที่ทำการไพรศณีย์นันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการแบบครบวงจรของที่ทำการไพรศณีย์นันทบุรี ทั้งด้านระบบการให้บริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการแบบครบวงจรของที่ทำการไพรศณีย์นันทบุรี ทั้งด้านระบบให้บริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยของ ชาลี บุญเรือง (2554 : 7) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อแนวโน้ม พฤติกรรมการเลือกใช้บริการไพรศณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร ของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ผลการวิจัย พบว่าระดับแนวโน้มพฤติกรรมการเลือกใช้บริการไพรศณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสารของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผู้ใช้บริการไพรศณีย์ส่วนใหญ่ตัดสินใจกลับมาใช้บริการไพรศณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด

สมมติฐานที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไพรศณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไพรศณีย์ไทยอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยศักยภาพของบริษัทไพรศณีย์ไทยกับการแข่งขันของบริษัทไพรศณีย์ไทยโดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .771 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลี บุญเรือง (2554 : 72) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อแนวโน้ม พฤติกรรมการเลือกใช้บริการไพรศณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร ของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและระดับความสนใจในรูปแบบของบริการไพรศณีย์กลุ่มธุรกิจสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับแนวโน้ม พฤติกรรมการเลือกใช้บริการไพรศณีย์กลุ่มธุรกิจสื่อสารของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ พุทธชาติ (2553 : 64) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการไพรศณีย์ไทย แบบ one stop service กรณีศึกษา เขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่าระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมและด้านปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ส่วนระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมและคุณภาพการ ให้บริการ

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ส่งผลต่อการแข่งขันของบริษัทไพรศณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันบริษัทไพรศณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .771 โดยตัวแปรปัจจัยศักยภาพด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบการปฏิบัติงาน ด้านทักษะความรู้ ความสามารถ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านค่านิยมร่วม สามารถร่วมกันอธิบายการแข่งขันของบริษัทไพรศณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 61.90 มีค่า $R^2 = .619$ Adjusted $R^2 = .613$ และมีค่าของ F เท่ากับ 106.268 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ถึงแม้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันบริษัทไพรศณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วปรากฏว่า ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถมีความสัมพันธ์กับการแข่งขันของบริษัทไพรศณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด มากที่สุดกว่าทุก ๆ ด้าน แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าทุกปัจจัยมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันบริษัทไพรศณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด จะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ และเมื่อทุก ๆ ปัจจัยรวมกันแล้วมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันบริษัทไพรศณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของจิรวัฒน์ อัครบวร และรัตนศักดิ์ เจริญทรัพย์ (2552 : 127-128) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน ตามแนวคิดการบริหารจัดการของ McKinsey (7-S Framework) ประกอบไปด้วย 7 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ขององค์กร เป็นความชัดเจน

ของแนวทางการบริหารงานคลัง เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปที่ชัดเจน ด้านโครงสร้างองค์การเป็นการจัดโครงสร้างหน้าที่ให้มีความเรียบง่ายตามประเภทของภารกิจ การแบ่งงานกันทำที่ชัดเจน การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานลง เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและการกระจายอำนาจ การตัดสินใจแก่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง ด้านระบบการปฏิบัติงาน เป็นความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้ปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ด้านบุคลากรเป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) รวมถึงกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต ซึ่งจะทำให้กระบวนการกำหนดคุณลักษณะและการจัดวางบุคลากรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดทิศทางให้องค์กรดำเนินการต่อไปได้ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ เป็นทักษะในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์การสามารถแยกทักษะออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านงานอำนวยการ (Occupational Skills) และทักษะความถนัดหรือความชาญฉลาดพิเศษ (Aptitudes And Special Talents) เป็นความสามารถที่ทำให้พนักงานนั้น ๆ โดดเด่นกว่าคนอื่น ส่งผลให้มีผลงานที่ดีกว่าและเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้รวดเร็ว ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นแบบแผนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหารจะต้องวางโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นเลิศและพฤติกรรมทางจรรยาบรรณให้เกิดขึ้น และด้านค่านิยมร่วมเป็นค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยบุคลากรเป็นความเชื่อโดยทั่วไป แล้วความเชื่อจะสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพและเป้าหมายของผู้บริหาร เมื่อค่านิยมและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้งองค์กรแล้ว บุคลากรกระทำตามค่านิยมเหล่านั้น แล้วองค์กรก็จะมีความเข้มแข็ง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลี บุญเรือง (2554 : 72) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด บริการที่ส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสารของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่มีความแตกต่างกัน เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสารและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และระดับความสนใจในรูปแบบของบริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการไปรษณีย์ กลุ่มธุรกิจสื่อสารของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านกลยุทธ์ขององค์การ บริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดควรดำเนินการกำหนดเป้าหมายในการแข่งขัน เพื่อจะได้พัฒนากลยุทธ์ของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 ด้านโครงสร้างองค์การ ควรมีการกำหนดโครงสร้างตามกระบวนการหรือหน้าที่บริษัทไปรษณีย์ไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด ให้สอดคล้องกับการแข่งขันและภารกิจขององค์กร

1.3 ด้านระบบการปฏิบัติงาน ควรมีการจัดทำระบบการติดตามและประเมินผลบริษัทไปรษณีย์ไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่เหมาะสมและมีกลยุทธ์ที่ดี เพื่อที่จะทำให้การจัดระบบการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านบุคลากร บริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการแข่งขัน

1.5 ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ บุคลากรของบริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดควรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่สอดคล้องและเพียงพอต่อการแข่งขัน โดยบุคลากรจะต้องได้รับการอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

1.6 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ บริษัทไปรษณีย์ไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีวัฒนธรรมองค์กรที่เชื่อมโยงระหว่างความเป็นเลิศ และส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันที่สอดคล้องกับปัจจุบัน

1.7 ด้านค่านิยมร่วม ควรมีการจัดกิจกรรมหรือการกระทำ ที่เป็นการกำหนดทิศทางองค์การร่วมกันของบุคลากรตามค่านิยมและความเชื่อที่ได้รับการยอมรับทั้งองค์กร

1.8 กลุ่มบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ ควรมีการบริการสิ่งตีพิมพ์ การรับฝาก ส่งต่อ และนำจ่ายสิ่งตีพิมพ์ของการบริการไปรษณีย์บัตรอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและทั่วถึง

1.9 กลุ่มบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ควรมีการกำหนดขั้นตอนและพัฒนาวิธีการบริการของการบริการขนส่ง โลจิสติกส์ ให้เหมาะสมกับสภาพการคมนาคมในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะที่ทำการไปรษณีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด และประชาชนผู้ใช้บริการในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความจำกัดในส่วนของการที่การวิจัยรวมทั้งประชากรที่ใช้ในการวิจัย ดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการประเภทเดียวกันหรือบริษัทส่งของเอกชน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับที่ทำการไปรษณีย์ในจังหวัดอื่นด้วย

2.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้าน ดังนั้นการศึกษารอบต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เช่น การจัดทำสนทนากลุ่มกับผู้ใช้บริการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- เกษม พิพัฒน์เสรีธรรม. (2554). *กิจกรรมพิเศษ (Event Marketing)*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2560, จาก http://202.183.190.2/FTPiWebAdmin/knw_pworld/image_content/64/Customer1.pdf
- จิรนนท์ พุทธชาติ. (2553). *เปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของให้บริการไปรษณีย์ไทย แบบ One Stop Service กรณีศึกษา เขตบางขุนเทียน.วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- จิรวัดณ์ อัครบวร และรัตนศักดิ์ เจริญทรัพย์. (2552). *แผนที่ยุทธศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3) ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.*
- ชาลี บุญเรือง. (2554). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อ แนวโน้มพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการไปรษณีย์กลุ่มธุรกิจสื่อสารของผู้ใช้บริการในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการตลาด. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.*
- ที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด. (2560). *สถิติข้อมูลการให้บริการ. ร้อยเอ็ด: ที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดร้อยเอ็ด .*
- บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด. (2551). *125 ปี ไปรษณีย์ไทย. กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.*
- . (2560). *แผนธุรกิจไปรษณีย์ไทย ประจำปี 2560-2564. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2560, จาก <http://www.prisanee.com>*
- วัชรระ ตาสอน. (2548). *การให้บริการแบบครบวงจรของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด : บทสำรวจความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- สุชัยญา เจริญสุข. (2552). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- Williams, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in The Federal Social Agencies.* New York: American Elsevier Publishing Co.
- Yamane, T. (1973). *Statistics ; An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row Publishers.

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตเกลือสินเธาว์ แบบตากและแบบต้ม ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

The Comparison of Cost and Return Dried and Boiled Rock salt in Ban Chai
Sub-District, Ban Dung District, Udon Thani Province

พัชฎาภรณ์ แสงทามาย¹ ประภาพร สอนนา² และ พินณพัสตร์ อินทชัย³
Patchdaporn Sangtamat¹, Prapapron Sonna² and Pinnapas Inthachai³

Received : 9 ก.ย. 2561
Revised : 10 พ.ย. 2561
Accepted : 14 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทน และปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม ของเกษตรกรตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากเกษตรกรผู้ผลิตเกลือแบบตากและแบบต้ม จำนวน 30 ครัวเรือน และ 55 ครัวเรือนตามลำดับ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้มมีอายุเฉลี่ย 43.87 ปี และ 37.20 ปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3-4 คน มีประสบการณ์ในการผลิตเกลือเฉลี่ย 5-6 ปี โดยกลุ่มผู้ผลิตเกลือตากมีพื้นที่ผลิตเฉลี่ย 6.5 ไร่ และส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัว ขณะที่กลุ่มผู้ผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปริมาณการผลิตเกลือตากและเกลือต้มเฉลี่ย 1,960 ตันต่อปี และ 272.29 ตันต่อปี ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 288.23 บาทต่อตัน และ 1,420.82 บาทต่อตัน ราคาขายเฉลี่ย 450 บาทต่อตัน และ 2,298.18 บาทต่อตัน และผลตอบแทนสุทธิ 161.77 บาทต่อตัน และ 877.36 บาทต่อตันตามลำดับ จากผลวิจัยทำให้พบว่าผลตอบแทนสุทธิของการผลิตเกลือต้มสูงกว่าการผลิตเกลือตากถึงร้อยละ 81.5 การขายเกลือของทั้ง 2 กลุ่มมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ โดยเกลือตากจะถูกนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม ส่วนเกลือต้มนำไปใช้เพื่อการบริโภค และยังพบว่าปัญหาหลักของการผลิตเกลือสินเธาว์คือขั้นตอนการผลิตใช้ระยะเวลานาน และปัจจัยการผลิตมีราคาแพง

คำสำคัญ : ต้นทุนและผลตอบแทน, การผลิตเกลือสินเธาว์แบบต้ม, การผลิตเกลือสินเธาว์แบบตาก

Abstract

The research aims to study and compare the cost, return and problems of production with dried rock salt and boiled rock salt of farmers at Ban Chai Sub-District, Ban Dung District, Udon Thani Province.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: patchdaporn.sa@udru.ac.th

² นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Lecturer of Business Economics Program, Faculty of Science Management, Udon Thani Rajabhat University,
Email: patchdaporn.sa@udru.ac.th

² Student of Business Economics Program, Faculty of Science Management, Udon Thani Rajabhat University

³ Student of Business Economics Program, Faculty of Science Management, Udon Thani Rajabhat University

The data were collected by questionnaires from farmers who produce dried rock salt and boiled rock salt for 30 households and 55 families, respectively. Then the data were analyzed with descriptive statistics. The research found that the farmers who produce dried rock salt and boiled rock salt are 43.87 years and 37.20 years on average. Most of them completed secondary education, the average household members are 3-4 people, with experience in salt production on average 5-6 years, the dried rock salt producers have an average production area of 6.5 rai. In addition, most of them use private funds, while the other group borrow from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The average amount production of dried rock salt and boiled rock salt is 1,960 tons and 272.29 tons per year, the total production cost is 288.23 Baht and 1,420.82 Baht per ton, the average selling price is 450 Baht per ton and 2,298.18 Baht per ton, net return of 161.77 Baht per ton and 877.36 Baht per ton, respectively. From the research finding, the net return of boiled rock salt production is higher than the other group, being 81.5 percent. Sales of salt of both groups sell to the wholesalers. The dried rock salt is used in the industrial sector, while the boiled rock salt is used for consumption. Finally, the main problem of the production process takes a long time and the inputs are expensive.

Keywords : Cost and Return, Dried Rock salt, Boiled Rock salt

บทนำ

ประเทศไทยมีการผลิตเกลือสินเธาว์อย่างแพร่หลายเกือบทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการผลิตเกลือสินเธาว์อยู่ 3 รูปแบบ (จักรมนตรี ชนะพันธ์, 2560) กล่าวคือ 1) การผลิตเกลือแบบดั้งเดิม จากการต้มดินเอียด นิยมผลิตทั่วไปในบริเวณจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร อุบลราชธานี และกาฬสินธุ์ แต่ปัจจุบันผู้ผลิตเกลือลักษณะนี้มีจำนวนลดลง เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่เปลี่ยนไป ป่าไม้ถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ชาวบ้านไม่มีพื้นที่ใช้ในการเคี่ยวหุงเกลือ และสาเหตุจากเกษตรกรใช้สารเคมีในการทำนา ทำให้เกิดสารเคมีตกค้างในดิน ดินเอียดจึงไม่สามารถนำมาผลิตเกลือได้ ประกอบกับคนรุ่นใหม่ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ภูมิปัญญาการผลิตเกลือแบบดั้งเดิม ที่มีขั้นตอนการผลิตยุ่งยาก ขณะที่เกลือโอโด้นที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุขจำหน่ายตามท้องตลาดหาซื้อได้ง่าย 2) การผลิตเกลือโดยวิธีสูบน้ำเกลือจากใต้ดินขึ้นมาเคี่ยวหุง ซึ่งชุมชนที่ผลิตเกลือลักษณะนี้กระจายอยู่ทั่วไป และ 3) การผลิตเกลือด้วยวิธีสูบน้ำเค็มจากใต้ดินขึ้นมาตากแดดหรือที่เรียกว่า “นาเกลือ” ซึ่งการผลิตเกลือสองรูปแบบหลังนี้มีผลิตที่อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งผลิตเกลือสินเธาว์ที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยเฉพาะตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง ซึ่งมีการผลิตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 50 ปี โดยเริ่มจากการผลิตเกลือสินเธาว์ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ไว้ใช้บริโภคภายในครัวเรือน ต่อมาเมื่อ 5-10 ครัวเรือน ได้พัฒนาการผลิตเป็นธุรกิจครอบครัวทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จนปี พ.ศ. 2540 หลังเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจประชาชนได้ทยอยกลับภูมิลำเนา และได้มาพัฒนารูปแบบการผลิตเกลือและขยายพื้นที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบการผลิตเกลือแบบต้มเป็น 20 ราย จนกลายมาเป็นธุรกิจในครัวเรือนที่สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ทำให้ปี พ.ศ. 2557 มีผู้ประกอบการเกลือต้มจำนวน 30 ราย และผู้ผลิตแบบตากจำนวน 55 ราย (สมเพชร ดุงจำปา, 2559 : สัมภาษณ์) โดยเฉพาะการผลิตแบบตากที่มีการผลิตเพิ่มขึ้นสูงหลายเท่า ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ประกอบเป็นอาชีพหลัก ไม่ค่อยไปทำงานต่างถิ่น บางครอบครัวอพยพมาจากชุมชนใกล้เคียง เพื่อมาเช่าพื้นที่ผลิตเกลือ

จนทำให้ปัจจุบันการผลิตและจัดจำหน่ายเกลือสินเธาว์สูงถึง 200,000 ตันต่อปี และมีการขยายพื้นที่การผลิตเกลือมากกว่า 100 ไร่ ธุรกิจนี้จึงกลายเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีรายได้และมีอาชีพที่มั่นคง

จากการขยายพื้นที่ผลิตเกลือ จึงทำให้ในปี 2558 มีปริมาณผลิตเกลือเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ส่งผลให้ราคาขายตกต่ำ เกษตรกรขายเกลือไม่ได้ มีเกลือตกค้างจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรเกิดความเดือดร้อน จนต้องมีหน่วยงานภาครัฐ ทั้งพาณิชย์จังหวัด และอุตสาหกรรมจังหวัดเข้ามาช่วยเหลือ โดยการติดต่อเจรจาให้บริษัทมารับซื้อเกลือในสต็อก (ไทยรัฐออนไลน์, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งจะเห็นว่าสถานการณ์และปัญหาการผลิตเกลือที่มีปริมาณมากเกินไป เกิดจากเกษตรกรตัดสินใจลงทุนผลิตเกลือ โดยขาดข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาเพื่อการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตเกลือสินเธาว์แบบต้มและแบบตาก ว่าการผลิตในรูปแบบใดที่เป็นที่ต้องการของตลาด และสามารถสร้างรายได้อย่างแท้จริง และยังขาดการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการผลิตเกลือสินเธาว์ทั้งสองแบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพทั่วไปการผลิตและเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทน และปัญหาอุปสรรคของการผลิตเกลือทั้ง 2 รูปแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจลงทุน และยังเป็นแนวทางในการเลือกรูปแบบการผลิตเกลือที่ทำให้ได้ผลตอบแทน และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพทั่วไปในการผลิตเกลือสินเธาว์ของเกษตรกรผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม
2. เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม
3. ศึกษาปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้ม ที่เป็นประชากรทั้งหมดทุกครัวเรือนในตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต แล้วทำการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งอธิบายโดยการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน และปัญหาการผลิตเกลือทั้งสองแบบ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเกษตรกรที่เป็นประชากรทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ประชากรกลุ่มผู้ผลิตเกลือแบบตาก และผู้ผลิตเกลือแบบต้ม ในพื้นที่ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี (สมเพชร ดุงจำปา, 2559 : สัมภาษณ์) รายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรกลุ่มผู้ผลิตเกลือแบบตากจำนวน 30 ครัวเรือน ได้แก่ เกษตรกรจากบ้านชัย 2 ครัวเรือน บ้านทุ่ง 12 ครัวเรือน บ้านกล้วย 4 ครัวเรือน บ้านนาสีนวล 2 ครัวเรือน บ้านโนนสีทอง 2 ครัวเรือน และบ้านดงไพรวัลย์ 8 ครัวเรือน

1.2 ประชากรกลุ่มผู้ผลิตเกลือแบบต้ม จำนวน 55 ครัวเรือน ได้แก่ เกษตรกรจากบ้านชัย 3 ครัวเรือน บ้านทุ่ง 8 ครัวเรือน บ้านกล้วย 11 ครัวเรือน บ้านนาสีนวล 7 ครัวเรือน บ้านโนนสีทอง 5 ครัวเรือน และบ้านดงไพรวัลย์ 21 ครัวเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ชุด คือแบบสอบถามสำหรับเกษตรกรผู้ผลิตเกลือต้ม ซึ่งทำการผลิตเกลือตลอดทั้งปี และสำหรับเกษตรกรผู้ผลิตเกลือตากที่มีช่วงเวลาของการผลิตตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมของปีก่อน

ถึงเดือนพฤษภาคมของปีนั้นๆ จึงใช้เป็นข้อมูลการผลิตปี 2558/2559 ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ส่วน และมีคำถามหลักดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อคำถามของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีประเด็นคำถามเหมือนกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก อาชีพเสริม รายได้จากอาชีพหลัก รายได้จากอาชีพเสริม รายได้ทั้งหมดของครอบครัว เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพการผลิตเกลือสินเธาว์ ข้อคำถามของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีทั้งส่วนที่เหมือนกัน และต่างกัน โดยข้อคำถามส่วนที่เหมือนกัน ได้แก่ วิธีการขนส่ง แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต รูปแบบการประกอบธุรกิจ ระยะเวลาในการผลิต และข้อคำถามที่ต่างกัน คือ การใช้เชื้อเพลิงในการผลิตเกลือต้ม และข้อมูลพื้นที่ในการผลิตเกลือตาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตเกลือสินเธาว์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนย่อย คือ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร และผลตอบแทน ซึ่งรายการต้นทุนการผลิตของทั้งสองแบบจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1) ต้นทุนคงที่ของการผลิตเกลือสินเธาว์ทั้ง 2 แบบ มีข้อคำถามส่วนที่เหมือนกัน ได้แก่ โรงเรือนเก็บเกลือ ค่าภาษี หรือค่าธรรมเนียม เช่งคทา รถกระบะ เป็นต้น และส่วนที่ต่างกัน ได้แก่ กระจาเพาะเกลือ เตาต้ม ลูกกลิ้งไม้ หรือลูกกลิ้งปูน อ่างสำหรับพักน้ำเค็ม เป็นต้น โดยใช้หลักการคิดค่าเสื่อมราคาของกรมบัญชีกลาง (2557: ออนไลน์)

2) ต้นทุนผันแปรของการผลิตเกลือสินเธาว์ทั้ง 2 แบบ มีข้อคำถามส่วนที่ต่างกันคือ ต้นทุนอุปกรณ์และเครื่องมือการผลิตเกลือต้ม และต้นทุนการเตรียมพื้นที่ ต้นทุนการเก็บผลผลิต และต้นทุนการลำเลียงเกลือไปเก็บในโรงเรือนสำหรับการผลิตเกลือตาก ส่วนต้นทุนการขนส่งมีข้อคำถามที่เหมือนกัน

3) ผลตอบแทน มีข้อคำถามที่ต่างกัน กล่าวคือ การผลิตเกลือตากเป็นการผลิตในช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาว จึงคิดผลผลิตเป็นรายปี ส่วนข้อคำถามการผลิตแบบต้มเป็นการผลิตตลอดทั้งปี ทั้งนี้เพื่อนำมาเปรียบเทียบ จึงคำนวณเป็นปริมาณผลผลิตต่อปี และราคาขายบาทต่อตัน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนบาทต่อปี

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ข้อคำถามในส่วนนี้จะเปิดปลายเปิด โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิต ด้านราคา ด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บในภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนนำไปเก็บรวบรวมสภาพการผลิต ต้นทุนการผลิต ผลตอบแทนการผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้น นำไปสัมภาษณ์เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่ผลิตเกลือต้ม จำนวน 55 ครัวเรือน และเกษตรกรที่ผลิตเกลือตาก 30 ครัวเรือน รวมจำนวน 85 ครัวเรือน ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2559

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและทะเบียนผู้ผลิตเกลือ ทั้งสองแบบ กรรมวิธีการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิต และรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดอุดรธานี และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชัย ตลอดจนงานวิจัยและเอกสารวิชาการอื่น ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 และ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของการผลิตเกลือแบบตากและแบบต้ม ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) ซึ่งผลการวิเคราะห์ส่วนนี้จะนำไปใช้ประกอบและสนับสนุนการวิเคราะห์ในตอนต่อไป

4.2 วัตถุประสงค์ที่ 2 แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน

4.2.1 การวิเคราะห์ประเมินค่าต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการผลิตเกลือทั้งแบบตากและแบบต้ม ใช้การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต (Cost and Return Analysis) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum)

4.2.2 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน จากการผลิตเกลือแบบตากและแบบต้ม โดยใช้ค่าอัตราการเปลี่ยนแปลง (Ratio) ของผลตอบแทนทั้ง 2 แบบว่ามีความแตกต่างกันร้อยละเท่าใด

สรุปผล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตเกลือตากทั้งหมด 30 ครัวเรือน ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 40 มีอายุเฉลี่ย 43.87 ปี สถานภาพส่วนใหญ่แยกกันอยู่ร้อยละ 80 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน สมาชิกในครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย 1.83 คนต่อครัวเรือน สมาชิกที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีสมาชิกวัยพึ่งพิงที่เป็นเด็กเฉลี่ย 1.06 คนต่อครัวเรือน และเป็นผู้สูงอายุเฉลี่ย 0.73 คนต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งความรู้ในการผลิตมาจากบรรพบุรุษร้อยละ 76.67 และมีประสบการณ์ในการผลิตสูงสุด 20 ปี ต่ำสุด 1 ปี และเฉลี่ย 5.49 ปี

เกษตรกรผู้ผลิตเกลือต้มทั้งหมด 55 ครัวเรือน และหัวหน้าครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 45.45 มีอายุเฉลี่ย 37.20 ปี สถานภาพแยกกันอยู่ร้อยละ 85.45 จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 4.29 คน สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 2.24 คนต่อครัวเรือน สมาชิกที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 2.04 คนต่อครัวเรือน มีสมาชิกวัยพึ่งพิงที่เป็นเด็กเฉลี่ย 1.41 คนต่อครัวเรือน และเป็นผู้สูงอายุเฉลี่ย 1.52 คนต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้การผลิตมาจากเพื่อนบ้านถึงร้อยละ 76.36 และมีประสบการณ์ผลิตสูงสุด 23 ปี ต่ำสุด 3 ปี เฉลี่ย 5.69 ปี ขณะที่อาชีพหลักของเกษตรกรผู้ผลิตเกลือตากส่วนใหญ่ค้าขาย การผลิตเกลือตากเป็นอาชีพเสริม ใช้แรงงานจ้างทั้งหมด ทำให้ผู้ผลิตเกลือตากมีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ยต่อปี 152,873.73 บาท รายได้จากอาชีพเสริมเฉลี่ยต่อปี 60,000 บาท รายได้รวมเฉลี่ยต่อปี 212,873.73 บาท ส่วนผู้ผลิตแบบต้มอาชีพหลักทำไร่ และผลิตเกลือในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ยต่อปี 84,280 บาท รายได้จากอาชีพเสริมเฉลี่ยต่อปี 83,659 บาท และรายได้รวมเฉลี่ยต่อปี 167,939 บาท

2. สภาพทั่วไปการผลิตเกลือสินเธาว์

เกษตรกรผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากทั้งหมดขายเกลือให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อโดยตรง ซึ่งพ่อค้าส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 76.66 โดยซื้อเกลือตากไปใช้ในอุตสาหกรรมทั้งหมด ขณะที่แหล่งน้ำเค็มที่ใช้ในการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่มีบ่อสูบน้ำเกลือเป็นของตนเอง ร้อยละ 93.33 มีพื้นที่ผลิตเกลือตากสูงสุดรายละ 16 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่ และเฉลี่ยรายละ 6.5 ไร่ ส่วนใหญ่เก็บผลผลิต 26-30 วัน หรือทำการเก็บผลผลิตเฉลี่ยเดือนละ 2.83 รอบ โดย 1 รอบใช้เวลาเฉลี่ย 10 วัน และส่วนใหญ่มีเงินทุนเป็นของตนเองร้อยละ 90

ส่วนเกษตรกรผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบต้มร้อยละ 89.09 ขายเกลือให้พ่อค้าที่มารับซื้อ และเกลือต้มส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้เพื่อการบริโภคถึงร้อยละ 51.30 ส่วนแหล่งน้ำเค็มที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ซื้อจากโรงงานสูบน้ำเกลือหรือผู้ผลิตเกลือตากอีกที คิดเป็นร้อยละ 92.73 ซึ่งการต้มเกลือส่วนใหญ่ร้อยละ 92.73 ใช้เกลือเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิต แต่เกือบทุกรายมีการใช้ไม้หรือฟืนซึ่งเป็นต้นยางพาราที่โค่นเพราะหมดอายุ มาเสริมในช่วงที่หาเกลือได้ยากและราคาแพง โดยเกษตรกรผลิตเกลือแบบต้มเฉลี่ยเดือนละ 16.35 วัน และเงินลงทุนในการผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 กู้ยืมเงินจากธนาคาร

เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เฉลี่ยครัวเรือนละ 100,250 บาท รองลงมากู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์เพื่อการเกษตร กองทุนหมู่บ้าน และบริษัทไฟแนนซ์ ตามลำดับ

การผลิตเกลือต้ม

การผลิตเกลือตาก

ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการผลิตเกลือต้มและเกลือตากของเกษตรกรตำบลบ้านชัย

ที่มา : จากการสำรวจ, มกราคม 2559

3. ต้นทุนและผลตอบแทน

3.1 ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ประกอบด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์ โรงเรือน เตาต้ม เครื่องสูบน้ำ ค่าเสียโอกาส และอื่น ๆ ซึ่งจะคิดต้นทุนคงที่เฉลี่ยจากการคิดค่าเสื่อมราคาต่อปี ส่วนที่ดินคิดจากค่าเช่า และเงินลงทุนคิดจากค่าเสียโอกาส ณ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ในปัจจุบัน ผลการศึกษาต้นทุนคงที่การผลิตเกลือตากเป็นการคำนวณ ณ ปริมาณผลิตเกลือตากเฉลี่ย 1,960 ตัน/ปี พบว่าค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ จากสูตรคำนวณค่าเสื่อมราคาต่อปี ทำให้มีต้นทุนคงที่ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์รวมเฉลี่ย 12.20 บาท/ตัน ค่าเช่าเฉลี่ย 33.16 บาท/ตัน ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนเฉลี่ย 0.23 บาท/ตัน และทำให้มีต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยทั้งหมด 45.59 บาท/ตัน หรือคิดเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อปี 89,317.20 บาท/ปี (ตาราง 1)

ส่วนการผลิตเกลือสินเธาว์แบบต้มซึ่งมีรายการเครื่องมือและอุปกรณ์คงที่กว่า 16 รายการ คิดค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่อตัน ณ ปริมาณผลิตเกลือต้มเฉลี่ย 272.29 ตัน/ปี ทำให้มีต้นทุนคงที่ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์เฉลี่ย 66.84 บาท/ตัน ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ย 13.22 บาท/ตัน และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนเฉลี่ย 0.33 บาท/ตัน ทำให้มีต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยทั้งหมด 80.39 บาท/ตัน หรือคิดเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อปีของการผลิตเกลือต้ม 21,889.39 บาท/ปี (ตาราง 1)

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนคงที่ทางเศรษฐศาสตร์กับทางธุรกิจ พบว่าการผลิตเกลือทั้งสองแบบมีต้นทุนคงที่ทางเศรษฐศาสตร์สูงกว่าการคิดต้นทุนทางธุรกิจ เนื่องจากทางเศรษฐศาสตร์มีการคิดต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) ของเงินลงทุน และค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดินตนเอง หรือเรียกว่าต้นทุนที่ไม่ชัดเจน (Implicit cost) ขณะที่การคิดต้นทุนคงที่ในทางธุรกิจจะคิดเพียงต้นทุนที่จ่ายเป็นตัวเงินหรือต้นทุนชัดเจน (Explicit cost)

3.2 ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปรการผลิตเกลือสินเธาว์ต่อตันเป็นการคำนวณ ณ ปริมาณผลิตเกลือเฉลี่ย 1,960 ตัน/ปี ผลการศึกษาต้นทุนผันแปรการผลิตเกลือตาก การประกอบด้วย ต้นทุนการเตรียมพื้นที่เฉลี่ย 10.24 บาท/ตัน ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ย 37.74 บาท/ตัน ต้นทุนในการเก็บผลผลิตเฉลี่ย 131.32 บาท/ตัน ต้นทุนการลำเลียงเกลือไปเก็บเฉลี่ย 63.37 บาท/ตัน ทำให้มีต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ย 242.66 บาท/ตัน ส่วนต้นทุนผันแปรการผลิตเกลือต้มรวมเฉลี่ยต่อตัน 1,340.43 บาท/ตัน แบ่งเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 715.77 บาท/ตัน และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ย 625.27 บาท/ตัน

ทำให้ต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ยต่อปีของการผลิตเกลือตากและเกลือต้มเท่ากับ 475,613.60 บาท/ปี และ 364,985.68 บาท/ปี ตามลำดับ ทำให้มีต้นทุนรวมทั้งหมดเฉลี่ยต่อปี 564,930.80 บาท และ 386,875.07 บาท ตามลำดับ หรือต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อตันของการผลิตเกลือตากและเกลือต้ม 288.23 บาท/ตัน และ 1,420.82 บาท/ตันตามลำดับ (ดังตาราง 1)

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนผันแปรทางเศรษฐศาสตร์กับต้นทุนผันแปรทางธุรกิจ พบว่าการผลิตเกลือแบบตาก มีต้นทุนผันแปรทางเศรษฐศาสตร์และทางธุรกิจเท่ากัน เนื่องจากผลิตเกลือตากเป็นการจ้างแรงงานทั้งหมด เจ้าของไม่ได้ทำเอง ซึ่งแตกต่างจากการผลิตเกลือต้มกล่าวคือ ต้นทุนผันแปรของการผลิตเกลือต้มในทางเศรษฐศาสตร์จะสูงกว่าการคิดต้นทุนทางธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากในทางเศรษฐศาสตร์มีการคิดต้นทุนค่าแรงผู้ประกอบการและสมาชิกในครัวเรือนในรูปแบบต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) ซึ่งเรียกว่าต้นทุนไม่ชัดเจนได้ด้วย ขณะที่ต้นทุนทางธุรกิจจะคิดเฉพาะต้นทุนค่าแรงงานจ้างหรือแรงงานภายนอกซึ่งเรียกว่าต้นทุนชัดเจน

ตาราง 1 แสดงต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์และต้นทุนทางธุรกิจในการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากและแบบต้มของเกษตรกร ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

รายการต้นทุน	การผลิตเกลือแบบตาก (บาท)			การผลิตเกลือแบบต้ม (บาท)	
	เฉลี่ย/ตัน	เฉลี่ย/ปี	เฉลี่ย/ไร่/ปี	เฉลี่ย/ตัน	เฉลี่ย/ปี
ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์					
1. ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อหน่วย (ATC)	288.23	564,930.80	86,912.43	1,420.82	386,875.07
1.1 ต้นทุนคงที่ต่อหน่วย (AFC)	45.57	89,317.20	17,741.11	80.39	21,889.39
1.2 ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย (AVC)	242.66	475,613.60	73,171.32	1,340.43	364,985.68
2. ผลตอบแทนต่อหน่วย (AR)	450.00	882,000.00	135,692.31	2,298.18	625,771.43
3. ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย	161.77	317,069.20	48,779.88	877.36	238,896.35
ต้นทุนทางธุรกิจ					
1. ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อหน่วย (ATC)	242.66	475,613.60	73,171.32	715.08	195,253.71
1.1 ต้นทุนคงที่ต่อหน่วย (AFC)	0.00	0.00	0.00	0.96	261.40
1.2 ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย (AVC)	242.66	475,613.60	73,171.32	716.12	194,992.31
2. ผลตอบแทนต่อหน่วย (AR)	450.00	882,000.00	135,692.31	2,298.18	625,771.43
3. ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย	207.34	406,386.40	62,520.98	1,583.02	430,517.72

หมายเหตุ : พื้นที่ผลิตเกลือตากเฉลี่ยต่อเกษตรกรรายละ 6.5 ไร่ ปริมาณผลิตเกลือตากเฉลี่ยต่อไร่ 301.54 ตัน หรือปริมาณผลิตเกลือตากเฉลี่ย 1,960 ตัน/ปี และปริมาณผลิตเกลือต้มเฉลี่ย 272.29 ตัน/ปี

3.3 ผลตอบแทน

การผลิตเกลือตากที่ราคาขายเฉลี่ย 450 บาท/ตัน ทำให้มีผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์และทางธุรกิจเฉลี่ยต่อตันเท่ากับ 161.77 บาท/ตัน และ 207.34 บาท/ตัน ตามลำดับ ส่วนการผลิตเกลือต้มมีราคาขายเฉลี่ย 2,298.18 บาท/ตัน และมีผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์และทางธุรกิจเฉลี่ยต่อตัน เท่ากับ 877.36 บาท/ตัน และ 1,583.02 บาท/ตัน ตามลำดับ หรือคิดเป็นผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์เฉลี่ยต่อปีของการผลิตแบบตากและแบบต้มเท่ากับ 317,069.20 บาท/ปี

และ 238,896.35 บาท/ปี ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์กับทางธุรกิจ จะเห็นว่าการวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์มีค่าน้อยกว่าผลตอบแทนสุทธิทางธุรกิจ เนื่องจากทางเศรษฐศาสตร์มีต้นทุนสูงกว่า (ตาราง 1)

เมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตเกลือทั้ง 2 แบบ พบว่าการผลิตยังคงมีกำไรเกินปกติ ส่วนผลตอบแทนการผลิตเกลือตากมีการรับซื้อราคาเดียวกัน ทำให้รายได้หรือผลตอบแทนเฉลี่ยต่อตันเท่ากัน ขณะที่ราคาขายเกลือสินเธาว์แบบต้มเกษตรกรมีราคาขายต่างกัน กล่าวคือ ราคาขายต่ำสุดตันละ 2,000 บาท สูงสุดตันละ 3,000 บาท และมีราคาขายเฉลี่ยตันละ 2,298.18 บาท จึงส่งผลให้เกษตรกรผู้ผลิตเกลือต้มมีรายได้รวมแตกต่างกัน (ดังตาราง 1) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยของการผลิตเกลือทั้งสองแบบ พบว่าการผลิตเกลือต้มให้ผลตอบแทนสุทธิสูงกว่าการผลิตเกลือตากถึงร้อยละ 81.56 หรือสูงกว่าถึง 5.42 เท่า

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตเกลือของเกษตรกร พบว่าการผลิตของเกลือตากส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องระยะเวลาในการผลิตเกลือต้องใช้เวลานาน และมีข้อร้องเรียนจากประชาชนบริเวณใกล้เคียงถึงการไหลลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ส่วนการผลิตเกลือต้มปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องวัตถุดิบเกลือที่นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการต้มเกลือหายาก และมีราคาแพง ร่องลงมาเป็นปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง และปัญหาด้านราคาขายต่ำ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไป ต้นทุนและผลตอบแทน และปัญหาอุปสรรคในการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตาก และแบบต้มของเกษตรกรตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยโดยการเทียบเคียงกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่อภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการผลิตเกลือสินเธาว์ของเกษตรกรตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่าผู้ผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่สามารถต้มเกลือได้วันละ 20-30 วัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดำรง ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม (2545 : 49) ที่ส่วนใหญ่ต้มเกลือ 20-25 วัน ซึ่งการผลิตเกลือต้มเป็นที่นิยมของเกษตรกรในพื้นที่มากกว่า (ร้อยละ 64.71) ซึ่งต่างกับผลการศึกษาของรัฐพร ปรัชญาวรานนท์ (2555 : 54) ที่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดุง และตำบลศรีสุทโธ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตเกลือตาก (ร้อยละ 91.43) มีพื้นที่ผลิตเฉลี่ย 39.78 ไร่ แต่มีความสอดคล้องกับรัฐพร ปรัชญาวรานนท์ (2555 : 52-53) ในประเด็น 1) การผลิตเกลือตากเป็นการผลิตที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ 2) แหล่งน้ำเค็มและกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง และ (3) การผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่ใช้เกลือเป็นเชื้อเพลิง เนื่องจากกฎหมายไม่อนุญาตให้ใช้ไม้หรือฟืนเป็นเชื้อเพลิง และการขายเกลือส่วนใหญ่มีพ่อค้ามารับซื้อทั้งหมด จะมีเพียงผลผลิตเกลือต้มที่เกษตรกรนำไปขายเอง (ร้อยละ 10.91) และยังพบว่าเกษตรกรผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) ก็ยืมเงินมาใช้ในการลงทุน และซื้อน้ำเกลือจากแหล่งน้ำเค็มโดยไม่มีการมสิทธิ์ในที่ดิน (ร้อยละ 92.73) ซึ่งสอดคล้องกับการผลิตเกลือต้มในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ในงานวิจัยของดำรง ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม (2545 : 53) ที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.57 ยืมเงินเพื่อการลงทุนและไม่มีการมสิทธิ์ในที่ดิน

2. จากผลการวิจัยต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากครั้งนี้ พบว่ามีความแตกต่างกันผลงานวิจัยของปิ่นทอง กองจันทิก (2546 : ก) กล่าวคือ มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 15,006.95 บาท/ไร่/ปี โดยแบ่งเป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 7,062.27 บาท/ไร่/ปี ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 7,944.68 บาท/ไร่/ปี และมีผลตอบแทนรวม 20,040 บาท/ไร่/ปี หรือผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 5,033.05.74 บาท/ไร่/ปี ขณะที่ผลการวิจัยครั้งนี้ มีต้นทุนการผลิตเกลือตากทุกรายการสูงกว่า ได้แก่ ต้นทุนรวมเฉลี่ย 86,912.43 บาท/ไร่/ปี แบ่งเป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 73,171.32 บาท/ไร่/ปี หรือเฉลี่ย 242.66 บาทต่อตัน ต้นทุนคงที่ 13,741.11 บาท/ไร่/ปี หรือ 45.57 บาทต่อตัน ขณะที่ราคาขายก็สูงกว่าเฉลี่ยตันละ 450 บาท แต่ด้วยเกษตรกรมีปริมาณผลิตเฉลี่ยที่สูงกว่าถึง 1,960 ตัน/ปี จึงทำให้ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ต่อปีสูงกว่า กล่าวคือ 48,779.87 บาท/ไร่/ปี

สาเหตุที่ข้อมูลต้นทุนการผลิตเกลือตาก ราคาขายและผลตอบแทนการผลิตของงานวิจัยครั้งนี้แตกต่าง และ สูงกว่าผลงานวิจัยของและปิ่นทอง กองจันทิก (2546 : บทคัดย่อ) ในทุกประเด็นผลมาจากระยะเวลาที่แตกต่างกันกว่า 13 ปี ซึ่งเกษตรกรมีต้นทุนผันแปรของการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าปัจจัยการผลิตต่าง ๆ แล้วยังมีราคาขายเกลือ ที่สูงกว่าถึง 5 เท่าตัว ขณะที่ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อปีของงานวิจัยครั้งนี้ก็ยังสูงกว่าผลงานวิจัยอื่น ๆ เกือบ 2 เท่าตัว ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตเกลือในปัจจุบันเกษตรกรมีเทคนิคและมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตจึงทำให้ได้ผลผลิต เฉลี่ยต่อหน่วยสูงขึ้น จึงส่งผลให้ผลตอบแทนสุทธิสูงขึ้นด้วย

เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเกลือตากในปีการผลิต 2552/2553 ของรัฐพร ปรัชญารานนท์ (2555 : 58-60) กลับพบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยครั้งนี้เกือบทุกประเด็น กล่าวคือ งานวิจัยของรัฐพร ปรัชญารานนท์ มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 216.48 บาท/ตัน ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 258.96 บาทต่อตัน และราคาขายเกลือตากเฉลี่ยตันละ 570 บาท เนื่องจากปี 2559-2560 เกลือตากมีราคาต่ำลงจากปี 2555 ถึงตันละ 120 บาท

3. ผลการวิจัยต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเกลือต้มครั้งนี้ พบว่าเกษตรกรมีการผลิตเกลือต้มเฉลี่ย 16.35 รอบ/เดือน หรือคิดเป็นเฉลี่ย 196.15 รอบ/ปี และมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยรอบละ 1.39 ตัน หรือปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 22.69 ตัน/เดือน หรือปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 272.29 ตัน/ปี และขายเกลือต้มราคาเฉลี่ย 2,298.18 บาท/ตัน ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ย 625,789.09 บาท/ปี ส่วนต้นทุนการผลิต พบว่ามีต้นทุนรวมเฉลี่ย 386,875.08 บาท/ปี แบ่งเป็นต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ย 21,889.39 บาท/ปี และต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ย 364,985.68 บาท/ปี ซึ่งมีความแตกต่างจากผลงานวิจัยของปิ่นทอง กองจันทิก (2546 : บทคัดย่อ) ที่มีต้นทุนผันแปร 143,498.13 บาท/ปี ต้นทุนคงที่ 7,679.84 ผลตอบแทนรวม 286,342 บาท/ปี และผลตอบแทนสุทธิ 142,842 บาท/ปี และต่างกับรายงานการศึกษาขั้นต้นของกรมทรัพยากรธรณี (2548 : 2-48) ที่พบว่าการผลิตเกลือต้มมีต้นทุน การดำเนินงานตันละ 630-820 บาท/ตัน ราคาขายเกลือต้ม 1,000-2,000 บาท/ตัน ซึ่งจะเห็นว่าผลการวิจัยครั้งนี้มีต้นทุน และผลตอบแทนสูงกว่าทุกรายการ ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมากกว่า 13 ปี แม้จะมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นตามสภาวะ เศรษฐกิจก็ตาม แต่เกษตรกรสามารถผลิตเกลือได้ในปริมาณเพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่าตัว และยังสามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น กว่า 2 เท่าตัว

แต่เมื่อเทียบกับผลงานวิจัยที่อยู่ในช่วงเวลาและพื้นที่ใกล้เคียงกันของรัฐพร ปรัชญารานนท์ (2555 : 58-60) พบว่าผลงานวิจัยนี้มีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือการผลิตเกลือต้มมีต้นทุนรวมเฉลี่ย 889.39 บาท/ตัน มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยรายละ 180 ตัน/ปี และราคาขายเฉลี่ยตันละ 1,800 บาท ขณะที่งานวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรตำบลบ้านชัย มีปริมาณผลผลิตเกลือต้ม สูงกว่าที่เฉลี่ยรายละ 272.29 ตัน/ปี และราคาขายเฉลี่ยก็สูงกว่าที่ตันละ 2,298.18 บาท ทั้งนี้เนื่องจากตำบลบ้านชัยมีการผลิตเกลือ เกือบทุกวัน และส่วนใหญ่ขายเพื่อนำไปบริโภคจึงทำให้ขายได้ราคาสูงกว่า

4. เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนผันแปรทางเศรษฐศาสตร์กับทางธุรกิจ ล้วนเป็นไปตามหลักการคำนวณต้นทุน กล่าวคือ ต้นทุนผันแปรของการผลิตเกลือต้มในทางเศรษฐศาสตร์ (เฉลี่ยปีละ 364,985.68 บาท) ซึ่งสูงกว่าการคิดต้นทุนทางธุรกิจ (เฉลี่ยปีละ 194,992.31 บาท) ทั้งนี้เนื่องจากในทางเศรษฐศาสตร์มีการคิดต้นทุน ค่าแรงผู้ประกอบการและสมาชิกในครัวเรือน ในรูปแบบต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) ซึ่งเรียกว่าต้นทุนไม่ชัดเจนไว้ ขณะที่ต้นทุนทางธุรกิจจะคิดเฉพาะต้นทุน ค่าแรงงานจ้าง หรือแรงงานภายนอกซึ่งเรียกว่าต้นทุนชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามหลักการคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของนักซ์ กุลิสร์ (2560 : 182)

5. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการผลิตเกลือ พบว่าการผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่ขาดแคลนเชื้อเพลิงหรือถ่าน เนื่องจากโรงไฟฟ้ารับซื้อถ่านจากโรงสีในราคาสูง ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีเกษตรกรหันไปใช้ไม้ยางพาราที่หมดยาแทนถ่าน เพราะมี ราคาถูกกว่า ขณะที่การผลิตเกลือตากส่วนใหญ่ขาดแคลนแรงงานในการผลิต เนื่องจากการผลิตต้องใช้แรงงานจำนวนมาก

และการผลิตเกลือตากยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเค็มจากนาเกลือถูกไหลและซึมลงแม่น้ำลำคลองในช่วงฤดูฝน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาขั้นต้นของกรมทรัพยากรธรณี (2548 : 2-68)

6. การผลิตเกลือต้มทั้งสองแบบมีลักษณะและข้อจำกัดต่างกัน กล่าวคือการผลิตเกลือต้มส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือน ขณะที่การผลิตเกลือตากเป็นการทำเชิงอุตสาหกรรมใช้แรงงานจ้างทั้งหมด และผู้ประกอบการเกลือตากส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าในพื้นที่ หากเกษตรกรทั่วไปต้องการยึดเป็นอาชีพหลักสามารถทำได้เพียงการผลิตแบบต้ม ที่ต้องซื้อน้ำเค็มมาจากผู้ประกอบการ แม้ว่าอาชีพผลิตเกลือจะเป็นอาชีพที่มีรายได้แน่นอนแต่มีข้อจำกัด ทำได้เพียงเกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำเค็มจึงไม่สามารถขยายหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ได้ ขณะที่การผลิตเกลือทั้งสองแบบมีปัญหาสำคัญที่เหมือนกันคือ ค่าน้ำเค็มที่ใช้ในการผลิตเกลือมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำเกลือใต้ดินเริ่มมีปริมาณลดลง และในอนาคตอาจเกิดภาวะการขาดแคลนนํ้าเค็ม

7. จากผลงานวิจัยและจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตเกลือสินเธาว์ทั้งสองแบบเกษตรกรสามารถทำกำไรเกินปกติได้ เมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าเกษตรอื่น ๆ ที่เกษตรกรมีเพียงกำไรปกติ (ได้เพียงส่วนของผู้ประกอบการ) จึงทำให้อาชีพผลิตเกลือสินเธาว์ทั้งสองแบบกลายเป็นอาชีพหลักที่มั่นคง และสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านชัยได้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ได้ทำงานอยู่กับครอบครัว ไม่ขายที่ดินหรือโอนกรรมสิทธิ์ให้บุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เกษตรกรหรือผู้สนใจประกอบอาชีพผลิตเกลือควรเลือกผลิตเกลือแบบต้ม เพราะสามารถสร้างรายได้และผลตอบแทนสุทธิให้กับเกษตรกรได้สูงกว่าการผลิตเกลือแบบตากถึง 5.42 เท่า แต่ต้องมีเงินทุนหมุนเวียนหรือใช้เป็นต้นทุนผันแปรสูงกว่า และต้องมีแรงงานในครัวเรือนที่สามารถผลิตเองได้ รวมทั้งมีแหล่งวัตถุดิบเชื้อเพลิงที่แน่นอน

1.2 เนื่องจากเกษตรกรผู้ผลิตเกลือสินเธาว์แบบตากขายเกลือให้กับโรงงานอุตสาหกรรมเพียงกลุ่มเดียว โดยที่โรงงานเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขาย ดังนั้น เกษตรกรจึงควรรวมกลุ่มกันขายเพื่อสร้างอำนาจต่อรองราคากับโรงงานผู้รับซื้อ และควรหาตลาดหรือผู้รับซื้อกลุ่มใหม่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศจีน ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกลือต้มมีการขายเกลือราคาแตกต่างกัน และยังเป็นการขายตัดราคากันเอง จึงควรมีการรวมกลุ่มกันขายหรือมีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างเกษตรกรเพื่อกำหนดราคาขายให้เท่ากัน

1.3 การผลิตเกลือต้มปัจจุบันมีปัญหาต้นทุนเชื้อเพลิงหรือเกลือที่ใช้ในการต้มเกลือซึ่งมีราคาสูง ฉะนั้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตจึงควรมีการศึกษาการใช้พลังงานทดแทนเกลือที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

1.4 การผลิตเกลือแบบตาก มีช่วงระยะเวลาที่ต้องรอเก็บผลผลิตเกลือนาน จึงควรมีการส่งเสริมให้สร้างรายได้จากขั้นตอนการผลิตเกลือโดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการอนุรักษ์การผลิตเกลือสินเธาว์

1.5 ควรมีการพัฒนาคุณภาพของเกลือสินเธาว์เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้า และเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับเกลือโดยการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกลือเป็นเครื่องสำอางค์หรือผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปาให้มีสินค้าที่หลากหลายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยโดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อดำเนินการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการผลิตเกลือให้กับเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของเกลือสินเธาว์เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้า และศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มช่องทางการตลาดทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ

2.3 ควรศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์ให้หลากหลายและเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับเกลือสินเธาว์มากขึ้น

2.4 ควรศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากกระบวนการผลิตเกลือตากหรือนาเกลือ และการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากกระบวนการผลิตเกลือต้ม เพื่อเพิ่มรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). รายงานการศึกษาโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีงบประมาณ พ.ศ.2548, กรุงเทพฯ: บริษัทพีดีเวลโลปเม้นท์ คอนซัลแตนท์.
- กรมบัญชีกลาง. (2557). หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรสำหรับหน่วยงานภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559, จาก http://saraban-law.cgd.go.th/CGDWeb/search_result.jsp
- จักรมนตรี ชนะพันธ์. (2560). เกลือสินเธาว์อีสาน : ลมหายใจของอุตสาหกรรมครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์, จาก https://www.silpa-mag.com/club/miscellaneous/article_6496
- ณัฏฐ์ กุลิสร. (2560). เศรษฐศาสตร์การจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรง ภูวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. (2545). การจัดการธุรกิจผลิตเกลือสินเธาว์ในอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). ชาวนาเกลือ อ.บ้านดุง เจอปัญหาราคาตก บางรายถึงขั้นเลิกอาชีพ. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2559, จาก <https://www.thairath.co.th/content/681403>
- ปิ่นทอง กองจันทิก. (2546). การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตและต้นทุนผลกระทบภายนอกของการผลิตเกลือสินเธาว์: กรณีศึกษาอำเภอนิไทย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐพร ปรัชญารานนท์. (2555). การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ผลิตเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเพชร ดุงจำปา. (2559). กำนันตำบลบ้านชัย. (20 กันยายน 2559) สัมภาษณ์.

กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of Listening and Speaking Skills in English for the 3rd Year of Vocation
Certificate students at Northeastern Vocational Institute of Agricultural

ณัฐติศา ภูเลี่ยมคำ¹ ไพศาล วรคำ² และ ณัฏฐชัย จันทชุม³

Nattita Phuliamkam¹, Paisarn Worakham² and Natthachai Chanthachum³

Received : 4 ก.ค. 2561

Revised : 16 พ.ย. 2561

Accepted : 19 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจแนวทางการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 2) พัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 3) เปรียบเทียบทักษะการฟังการพูด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คน และเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกเอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แผนการจัดกิจกรรมจำนวน 10 แผน 4) แบบประเมินทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีกำลังสองของไฮเทลลิงสำหรับกลุ่มไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวทางในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มีหลักการดังนี้ (1) กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสนุกและใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรม (2) ครูจะต้องปรับการเรียนการสอนจาก Passive เป็น Active และออกแบบกิจกรรมโดยการจำลองสถานการณ์ (3) การพูดภาษาอังกฤษไม่จำเป็นต้องเน้นแกรมมาร์ และ (4) การฟังคือกุญแจไปสู่การพูด 2) กิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 เรื่อง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.04) และมีประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม (E_1/E_2) เท่ากับ 76.64/75.48 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.03)

คำสำคัญ : ทักษะการฟังและการพูด, กิจกรรมการเรียนรู้, การจำลองสถานการณ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: 598210530106@rmu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยโท ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Department of Research and Evaluation, Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University,
Email: 598210530106@rmu.ac.th

² Assistant professor Dr. of Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University

³ Assistant professor Acting Lt. of Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study of guide the development of listening and speaking skills for the 3rd year Vocation Certificate students 2) develop the activities of listening and speaking skills for the 3rd year Vocation Certificate students 3) compare the listening and speaking skills for the 3rd year Vocation Certificate students and 4) study the students' satisfaction toward the English subject for the 3rd year Vocation Certificate students. The research target groups for the guide development of listening and speaking skills were 5 teachers who teach the English subject to 3rd year Vocation Certificate students at Northeastern Vocational Institute of Agricultural and the 3rd year Vocation Certificate students at Khon Kaen College of Agriculture and Technology, totally 49 people. The instruments used in the research were; 1) recording form for analyzing the document research 2) Interviewing form 3) 10 lesson plans of activities, 4) the form of listening and speaking skills assessment and 5) the questionnaire satisfaction. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pair hoteling T². The research results found that

1) The guides for development of Listening and Speaking skills which are the most important skills in English were (1) Learning activities should be fun and technology should be used to link all activities; (2) Teachers should adapt their instruction from Passive to Active and design activities by simulation; and (3) Speaking English does not need to be focused on grammar and 4) Listening is the key to speak. 2) The 10 lesson plans were considered at the highest appropriate level ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.04) and effectiveness of learning activities (E_1/E_2) was 76.64/75.48). 3) The students who learned with activities development of listening and speaking skills statistically significance at .01 level 4) The students who learned with activities were satisfied at the highest level ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.03)

Keywords : Listening and speaking skills, Activities development, Simulation activity

บทนำ

หลักสูตรอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมานั้น มุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพในตัวผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2ที่กำลังจะจบการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกลยุทธ์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษด้วยการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะสูง แต่การผลิตกำลังคนตามความคาดหวังของหลักสูตรนั้น ยังมีปัญหาอันเนื่องมาจากหลายปัจจัยทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนมีมาตรฐานที่ไม่คงที่ (Consistency) (รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558 : 87-88) ดังนั้นเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพในตัวผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ครูผู้สอนจึงต้องปรับเทคนิควิธีการสอนใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น กล่าวคือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้นจากการศึกษารายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (วีเน็ต) ในระยะเวลาสามปีย้อนหลัง พบว่าในรายวิชาทักษะภาษาและการสื่อสาร โดยคะแนนเต็ม 40 คะแนน ค่าเฉลี่ย 10.90 คะแนน ซึ่งคะแนนยังคงที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2559 : ออนไลน์) สะท้อนภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ปัจจุบันทักษะที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษให้ประสบผลสำเร็จ คือ ทักษะการฟังและการพูด การฟังเป็นทักษะที่คนเราใช้มากที่สุด

ในการสื่อสาร คนเราใช้เวลา 9% ในการเขียน 16% ในการอ่าน 30% ในการพูด และ 45% ในการฟัง Celce-Murcia (1995 : อ้างถึงใน พรสวรรค์ สิปโป, 2550 : 150)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งแหล่งข้อมูล จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มีสองหลักการ คือ การพูดภาษาอังกฤษไม่จำเป็นต้องเน้นแกรมมาร์ ดังครูอดัม แบดชอร์ (2555 : 5-7) ที่กล่าวว่า “ในชีวิตจริงการพูดภาษาอังกฤษไม่จำเป็นต้องเน้นแกรมมาร์หรือไวยากรณ์ เราสามารถทำให้ฝรั่งเข้าใจเราได้โดยไม่ต้องพูดภาษาอังกฤษที่สมบูรณ์แบบ ให้พยายามสื่อสารจะด้วยภาษามือหรือภาษากายก็ได้ เช่นเดียวกับ ครูสมศรี ธรรมสารโสภณ (2560 : 1-7) ที่กล่าวว่า “ให้มองว่าครูเป็นเด็ก ครูอยากเรียนอะไร การสอนแบบไหนที่อยากให้เกิดขึ้น การสอนของครูต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างการสอนภาษาอังกฤษจะเน้นไวยากรณ์เหมือนเมื่อก่อนคงไม่ได้ ครูต้องสอน ให้สนุก สอนมิติความคิดไม่เน้นถูกผิด” และการพูดต้องเริ่มจากการฟัง เมื่อฟังถูกก็จะทำให้การออกเสียงถูกต้อง ส่งผลให้เด็กไทย มีศักยภาพทางภาษามาก นั่นคือการฟังคือกุญแจไปสู่การพูด ดังครูคณาธิป สุนทรักษ์ (2559 : 1-5) กล่าวว่า “สำหรับพี่ตอนเด็ก ๆ ที่ไม่ได้มีคู่สนทนา พี่ก็จะทำเป็นลักษณะของการทำแบบฝึกหัด คือเหมือนเป็นการอัดเสียง เป็นการเล่าเรื่องราวที่ตัวเองทำ เป็นภาษาอังกฤษ อันนั้นคือวิธีฝึกพูดของพี่ แต่แน่นอนแหละการพูดมันจะฝึกได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อเรามีคนให้คุยด้วย แต่อันนี้ บอกเลยว่าขึ้นอยู่กับว่าคุณอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบไหน ถ้าเราพูดถึงเรื่องของการฝึกภาษาทุกภาษา เค้าบอกว่าการฟังมันคือ กุญแจไปสู่การพูด เราต้องเริ่มจากฟังถูก Listening is the key” สอดคล้องกับครูเนตรปรียา ชุมไชโย (2555 : 1-2) ที่กล่าวว่า “การเรียนภาษาอังกฤษที่จะพูดได้ต้องเริ่มจากการฟัง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสำเนียงการออกเสียง เรียนรู้คำศัพท์ เรียนรู้ประโยค จากนั้นฝึกพูดตาม ค่อยมาอ่านและเขียน สอนหลักไวยากรณ์ที่ถูกต้อง” จากผลการสังเคราะห์เอกสารดังกล่าว เพื่อให้ให้นักเรียน เกิดทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษอย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองมาพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการฟังและการพูดสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจแนวทางการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟัง การพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น รวม จำนวน 226 คน

กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มเป้าหมายครู สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ที่สอนอยู่วิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน
- กลุ่มเป้าหมายนักเรียน ที่ทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 49 คน โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จำนวนทั้งสิ้น 5 ชนิด ได้แก่

ระยะที่ 1 สสำรวจแนวทางการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือจำนวน 2 ชนิด คือ แบบบันทึกเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. แบบบันทึกเอกสาร มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบบันทึกเอกสาร แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์งานวิจัย

1.2 กำหนดประเด็นที่ใช้ในการสังเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

1.3 สร้างแบบบันทึกเอกสารตามประเด็นที่กำหนด

1.4 นำแบบบันทึกเอกสารที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบบันทึกเอกสารเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบบันทึกเอกสาร

1.6 นำแบบบันทึกเอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2.2 กำหนดประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ จำนวน 1 ชนิด คือ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3. แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูด จำนวน 10 แผน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ และสาระสำคัญ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สมรรถนะประจำหน่วย แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลในหมวดทักษะชีวิต กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รวมถึงเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษที่น่าสนใจจากหนังสือ

3.4 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำไปสร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูด คือ เนื้อหาที่จะนำไปสู่การใช้ชีวิตประจำวันเพื่อการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3

3.5 นำแผนจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและรับคำแนะนำเพิ่มเติม แล้วนำมาปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์มากขึ้น

3.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดวิชาภาษาอังกฤษ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ จำนวน 2 ชนิด คือ แบบประเมินทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4. แบบประเมินทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ (Rubrics Scoring) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารการวัดและประเมินผลในหมวดทักษะชีวิต กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามสภาพจริง

4.2 กำหนดขอบข่าย เกณฑ์การประเมินกิจกรรมให้ครอบคลุมกิจกรรมการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้รวมถึงสมรรถนะรายวิชาในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างแบบประเมินทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

4.3 นำแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย

4.4 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) (ไพศาล วรคำ, 2559 : 269)

4.5 นำไปทดลองใช้ประเมินนักเรียน 1 คน ร่วมกับครูคนอื่นมาหา RAI

5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

5.1 ศึกษาความหมาย คำนิยาม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

5.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ แบบมาตราการวัดของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษา ความเหมาะสม และความถูกต้องของคำถาม

5.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

5.5 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 20 คน

5.6 หาคุณภาพรายข้อ โดยวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก ผลปรากฏว่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.61

5.7 คำนวณค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ตามวิธีของครอนบาคโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.76

5.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5.9 วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการตามกรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมี กระบวนการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 สำรวจแนวทางการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

แหล่งข้อมูล

1. เอกสารงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งแหล่งข้อมูลจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 เรื่อง

2. สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ที่สอนอยู่วิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป

หลังจากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเอกสารและการสัมภาษณ์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้ว ผู้วิจัยนำแนวทางการจัดการเรียนรู้มาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใช้เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูด 2) แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 20 คน และนำผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 ทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

การทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 29 คนโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน (One group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ประเภท ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการฟังและการพูด และแบบสอบถามความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการทดลองโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ผลการบันทึกเอกสารและการสัมภาษณ์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

4.2 วิเคราะห์หาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และหาคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะ

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากการประเมินทักษะการฟังและการพูดก่อนเรียน และหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้สูตร Paired Hotelling T^2

4.5 วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของคะแนน

สรุปผล

ผลการวิจัยการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องสนุก เข้าใจผู้เรียน โดยครูต้องอัปเดตตัวเอง หลักสูตร การสอนให้ทันสมัย มีการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้ามาใช้การจัดกิจกรรม เช่น คลิปวิดีโอ ภาพยนตร์ เรื่องสั้น เป็นต้น

1.2 ครูจะต้องปรับการเรียนการสอนจาก Passive เป็น Active ให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงโดยการจำลองสถานการณ์

1.3 การพูดภาษาอังกฤษไม่จำเป็นต้องเน้นแกรมมาร์ หรือหลักไวยากรณ์สามารถทำให้อีกฝ่ายเข้าใจเราได้โดยไม่ต้องพูดภาษาอังกฤษที่สมบูรณ์แบบ อาจสื่อสารด้วยภาษามือหรือภาษากาย

1.4 การพูดต้องเริ่มจากการฟัง เมื่อฟังถูกก็จะทำให้การออกเสียงถูกต้อง ส่งผลให้เด็กไทยมีศักยภาพทางภาษามากขึ้นคือการฟังคือกุญแจไปสู่การพูด

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สรุปผลดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ใช้ทดลองกับนักเรียน หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลา 20 ชั่วโมง

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 10 กิจกรรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81 และ S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากิจกรรมที่ 8 และ 10 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92 และ S.D. = 0.20) และข้อที่มีความเหมาะสมในระดับต่ำ คือ กิจกรรมที่ 1 และ 7 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72 , 4.72 และ S.D. = 0.21 , 0.32)

2.3 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด (E_1/E_2) เท่ากับ 76.64/75.48 แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.64/75.48 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

3. ผลการทดลองใช้ กิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการวัดทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 พบว่าสถิติ Hotelling's T^2 เท่ากับ 265.508 แปลงเป็นสถิติ F ได้ 128.013 ซึ่งมีค่า $\text{sig}=.000$ แสดงว่าผลการจัดกิจกรรมเปลี่ยนแปลงไปแตกต่างจากไม่จัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หรือหลังจัดกิจกรรมนักเรียนมีทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการฟัง ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าผลการพัฒนาทักษะการฟังหลังจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 12.86$ และ S.D. = 1.30) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 9.45$ และ S.D. = 1.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการพูด ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าผลการพัฒนาทักษะการพูดหลังจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 14.31$ และ S.D. = 1.17) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 11.28$ และ S.D. = 1.41) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิชาภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$ และ S.D. = 0.03)

อภิปรายผล

จากผลการดำเนินการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. ทักษะสำคัญของภาษาอังกฤษที่จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนามากที่สุด คือ ทักษะการฟังและการพูด ซึ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยในปัจจุบัน ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นสากล สนุก นักเรียนมีความสุขในการเรียน เน้นให้นักเรียนฝึกฝนบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ให้ภาษาอังกฤษเป็นชีวิตประจำวันของตนเอง จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 คือ ให้นักเรียนฝึกพูดบ่อย ๆ โดยให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกันในห้องเรียนระหว่างเพื่อนกับเพื่อน จะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจกล้าพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น และหากมีสถานการณ์สมมติเรื่องราวต่าง ๆ การให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์จริงโดยการจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการคิดการสื่อสารและการตัดสินใจ หากนักเรียนได้ลองฝึกปฏิบัติจริงจากการเผชิญกับสถานการณ์ที่จำลองขึ้นจะทำให้เข้าใจในบทบาท รวมถึงความหมายของคำศัพท์มากยิ่งขึ้น โดยครูผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้สร้างสถานการณ์แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์จำลอง เป็นวิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการแนะแนว (Kathleen, 1995 : 9) และควรมีเนื้อหาที่ประกอบการเรียนและมีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเหมาะกับการประกอบอาชีพของตนเอง ส่วนการวัดและประเมินผลนอกจากครูจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแล้ว จะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนให้คะแนนเพื่อนด้วย เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์อย่างมีเหตุและผล สอดคล้องกับแนวคิดของประสพสุข ฤทธิเดช (2559 : 154-156) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการพูดให้กับนักเรียน ดังนี้ 1) สร้างความเคยชินเมื่อครูเข้าชั้นเรียนทุกครั้งควรเริ่มต้นด้วยการทักทายเป็นภาษาง่าย ๆ หรือทบทวนเรื่องที่เรียนไปแล้ว หรืออาจจะสนทนาในเรื่องทั่ว ๆ ไปก็ได้ 2) สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ธรรมชาติของนักเรียนทั่วไปชอบการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการที่ครูเข้าชั้นเรียนแล้วแจกใบความรู้หรือเขียนเนื้อหาบนกระดาน แล้วฝึกให้นักเรียนออกเสียงหลาย ๆ รอบเป็นเวลานานวิธีนี้อาจจะทำให้นักเรียนจำถ้อยคำ รูปประโยคได้ดี แต่ค่อนข้างจะเป็นแบบนกแก้วนกขุนทองเพราะเด็กไม่เกิดความประทับใจ ครูควรรู้จักออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ดึงดูดความสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น ใช้เกม ใช้เพลงต่าง ๆ เพื่อสร้าง

บรรยากาศในห้องเรียน หรือสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ เป็นต้น 3) สร้างความถูกต้องแม่นยำ มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องไวยากรณ์ กฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นอย่างดี รู้จักวิธีการออกเสียงและสำเนียงที่ถูกต้อง มีความรู้เรื่องคำศัพท์และนำภาษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) สร้างบรรยากาศ ครูจะต้องรู้จักสร้างบรรยากาศให้นักเรียนคุ้นเคยกับภาษา เมื่อเริ่มการเข้าชั้นเรียนครูควรมี การทักทาย คอยเรื่องกิจวัตรประจำวันทั่วไป และประโยคคำถามภาษาง่าย ๆ ตลอดเวลาที่กำลังสอน การใช้เกมอุปกรณ์การสอน และเพลงต่าง ๆ จะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ มีการเคลื่อนไหวมีความกระตือรือร้นที่จะพูดโดยไม่ต้องให้ครูบังคับ 5) สร้างความ มั่นใจ ครูจะต้องสร้างความมั่นใจให้เกิดในตัวนักเรียนนับตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าชั้นเรียนด้วยบุคลิกภาพ ท่าทาง และน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือ และศรัทธา เช่นเดียวกับ Mapruza et al. (2015 : 276-284) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยใช้วิธีกลุ่มผสม ผลการศึกษาพบว่า การสร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของนักเรียนจะกระตุ้นให้นักเรียนสามารถ เรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้อย่างรวดเร็วและมีความรู้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Lumettu & Runtuwene (2018 : 1-9) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้วิธีพูดแบบไม่มีการเตรียมตัว ผลการศึกษาพบว่าการใช้วิธี การพูดแบบไม่มีการเตรียมตัวทำให้นักเรียนได้รับการฝึกฝน และสามารถโต้ตอบได้อย่างรวดเร็วอย่างเป็นธรรมชาติ รู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น ผ่านการสัมภาษณ์, การนำเสนอ, การอภิปราย และการเล่าเรื่องได้ และสอดคล้องกับ Hasan (2000 : 137-153) อธิบายว่าการฟัง เป็นความสามารถที่ผู้ฟังเดาความหมายของผู้พูดได้ โดยการจับใจความสำคัญ บันทึกข้อความที่น่าสนใจ รวมถึงการวิเคราะห์ บุคลิกลักษณะต่าง ๆ เช่น น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้พูดด้วย ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ คือ การจัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง

2. ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน ได้แก่ 1) เรื่อง Attending Business Meeting 2) เรื่อง Applying for a Job 3) เรื่อง Telephoning 4) เรื่อง Making an Appointment 5) เรื่อง Banking 6) เรื่อง Talking About Travel 7) เรื่อง Holidays 8) เรื่อง Wish 9) เรื่อง Countries and Nationalities 10) เรื่อง Natural Disasters จากนั้นนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม ผลการพิจารณาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการหาประสิทธิภาพ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1) เท่ากับ 76.64 ประสิทธิภาพ (E2) เท่ากับ 75.48 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ที่ผลเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขจาก อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ และได้ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนในระดับเดียวกัน เพื่อหาความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดการประเมินผล ก่อนนำมาใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 โดยนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ให้นักเรียนเผชิญกับ สถานการณ์จริงโดยการจำลองสถานการณ์ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดการสื่อสารและการตัดสินใจ ทำให้เข้าใจในบทบาท รวมถึงความหมายของคำศัพท์มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการประเมินทักษะทั้งการฟัง และการพูดรวมถึงการประเมินทักษะย่อยในแต่ละแผน ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาศักยภาพทางความคิดและความสามารถ ในทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสิรินทร จุฑามณีพงษ์ (2556 : 113) ได้เปรียบเทียบ ทักษะการฟัง การพูด และความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองและแผนการจัดกิจกรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.16/82.88 และ 84.78/82.17 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับอุดมลักษณ์ เนตรโกศล (2556 : 80) ได้ศึกษาผลของ การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.63/78.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด และสอดคล้องกับสุธาวลัย จันทรเรือง (2559 : 133) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การฟังการพูด

ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีไวท์กอตส์กี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 75.63/77.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟัง การพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยทักษะการฟัง พบว่าผลการพัฒนาหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม และทักษะการพูด พบว่าผลการพัฒนาหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม สอดคล้องกับอุดมลักษณ์ เนตรโกศล (2556 : 81) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 63.31 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสิรินทร จุฑามณีพงษ์ (2556 : 115) ได้เปรียบเทียบ ทักษะการฟัง การพูด และความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา ผลการศึกษาพบว่านักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสองแบบมีทักษะการฟัง และการพูด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และสอดคล้องกับธีระศักดิ์ สันชัย (2559 : 61) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นวิธีการสอนแบบมีคู่มือเดียว ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นวิธีการสอนแบบทีม คู่มือเดียว มีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยนักเรียนมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองนั้น เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจเนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัด ด้วยนักเรียนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก มีความสนุกสนาน นอกจากนั้นนักเรียนยังมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร การแสดงออก กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด ซึ่งความสอดคล้องกับธีระศักดิ์ สันชัย (2559 : 78) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นวิธีการสอนแบบมีคู่มือเดียว พบว่าความพึงพอใจโดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เป็นการจำลองสถานการณ์จึงอาจทำให้ใช้เวลามาก เพราะต้องใช้เวลาแก่ผู้เล่น ในการเล่นและการอธิบาย ฉะนั้นครูควรกำหนดและควบคุมเวลาในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน

1.2 เป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งสถานการณ์จำลอง แต่หากไม่มีสถานการณ์จำลองที่ตรงกับวัตถุประสงค์ หรือความต้องการ ผู้สอนต้องสร้างขึ้นเอง และจะต้องเป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนต่อไป

2.2 ควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาครบทั้ง 4 ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง กับกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนได้เรียนรู้กับกิจกรรมที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- คณาธิป สุนทรักษ์. (2559). *อยากเก่งอังกฤษ ลอง Practice แบบครูลูกกอล์ฟ*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2560, จาก <https://thematter.co/rave/learn-english/29597>
- ธีระศักดิ์ สินชัย. (2559). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นวิธีการสอนแบบทีม* คู่ เตี้ยว : กรณีศึกษาของ โรงเรียนบ้านขอนแก่น ตำบลขอนแก่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตรปรีชา ชุมไชโย. (2555). *เด็กไทยภาษาอังกฤษไม่กระดิก ผิดพลาดทางเทคนิคการสอน*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/137166>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประสพสุข ฤทธิเดช. (2559). *นวัตกรรมการศึกษาการสอนภาษาไทย*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- พรสวรรค์ สีปอ. (2550). *สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยรมเกล้า.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2559). *ระบบการรายงานผลอัตโนมัติ (RPS : Reporting Service System)*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.niets.or.th/th/catalog/view/340>
- สุธาวลัย จันทรเรือง. (2559). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้การฟังการพูดภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีไวท์ฮอลล์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศรี ธรรมสารโสภณ. (2560). *เรียน“อังกฤษ”อย่างไร ให้ Have Fun*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/292534>
- สิรินทร จุฑามณีพงษ์. (2556). *การเปรียบเทียบทักษะการฟัง การพูด และความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *คู่มือการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556*. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- อดัม แบดชอร์. (2555). *พูดภาษาอังกฤษแบบชัดเวอร์*. กรุงเทพฯ: เนชั่นอินเตอร์เนชั่นแนลเอดิเคชันแมนท์.

- อุดมลักษณ์ เนตรโกศล. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hasan, A. S. (2000). Learners' perceptions of listening comprehension problems. *Language Culture and Curriculum*, 13(2), 137-153.
- Kathleen, C. (1995). *Effective Schooling Practices: A Research Synthesis - 1995 Update*. Northwest Regional Educational Laboratory: Portland.
- Mapruza, I. et al. (2015). Improving listening and speaking skills in mixed level groups (on the material of New English File). *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 199: Hacettepe University, 7(199), 276–284.
- Lumettu & Runtuwene, T.L. (2018). Developing the Students' English Speaking Ability Through Impromptu Speaking Method. *Journal of Physics: Conference Series*, 2(953), 315-324.

สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

Debt Status and Management of the Members of Khon Kaen Teacher Saving Cooperative Limited

จักรพงษ์ ช่างเหลา¹ และ ประชาสรรค์ แสนภักดี²
Jakrapong Changlao¹ and Prachasan Saenpakdee²

Received : 7 ส.ค. 2561

Revised : 19 ต.ค. 2561

Accepted : 19 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลด้านหนี้สิน แนวทางการบริหาร และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการมีหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ข้อมูลได้จากการตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จำนวน 391 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้วิธีการหาความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 50-59 ปี สมรสแล้ว การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ อายุงาน 20 ปีขึ้นไป รายได้ 40,001 บาทขึ้นไป รายได้เสริมไม่เกิน 10,000 บาท นำเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากที่สุด มีสมาชิกครอบครัว 5 คน รายได้รวม มากกว่า 70,000 บาท รับภาระร่วมกันในครอบครัว เป็นสมาชิกสหกรณ์ 16 ปีขึ้นไป ใช้บริการเงินกู้สามัญ วงเงินกู้ 1,000,001–2,000,000 บาท ส่งชำระหนี้ 10,001–20,000 บาท ต่อเดือน ให้เพื่อนสมาชิกเป็นผู้ค้ำประกัน ส่วนใหญ่ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ 2) การวางแผนใช้เงินกู้ สมาชิกเห็นว่าก่อนที่จะกู้เงินก็มีวัตถุประสงค์อยู่แล้ว การแก้ปัญหานี้สินเห็นว่าต้องมีการวางแผนเรื่องการใช้จ่าย และหารายได้เสริม 3) แนวทางการแก้ปัญหานี้สิน พบว่าจะต้องเกิดจากการสร้างเสริมวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก หารายได้เสริม ต้องการให้สหกรณ์ลดดอกเบี้ยเงินกู้ หรือปรับโครงสร้างหนี้ตามความจำเป็น

คำสำคัญ : สถานภาพหนี้สินและแนวทางการบริหาร, สหกรณ์ออมทรัพย์, การวางแผนใช้เงินกู้

Abstract

This research aims to study basic information and debt information, management approach and how to solve problems caused by the debt of the members of Khon Kaen Teachers Saving Cooperative Limited. Data obtained from The questionnaires were responded to by 391 members of Khon Kaen Teachers Saving Cooperative Limited by means of multi-step sampling and statistical data analysis is used were the frequency and percentage. The research found that 1) Most members are female, aged between 50-59 years, married, being educated with bachelor's degree, working as civil servants with tenure of 20 years

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: nong_changlao@hotmail.com

² ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: prachasan@gmail.com

¹ Student, Public Administration In Local Government ,College Of Local Administration Khon Kaen University,
Email: nong_changlao@hotmail.com

² Ph.D.College Of Local Administration Khon Kaen University, Email: prachasan@gmail.com

and over, having monthly incomes over 40,001 Baht, extra incomes not more than 10,000 Baht, having spent most money on their daily life; having 5 household members with the total monthly incomes of more than 70,000 Baht to share the burden among the family members, being the cooperatives members for 16 years and over, subscribing ordinary loan service under the ceiling of 1,000,001–2,000,000 Baht, servicing debt payment of 10,001–20,000 Baht per month, having other members acted as the loan guarantors, most having never defaulted on debt payments. 2) For the loan application plan members are of the opinion that prior to the decision to borrow the money, the objectives are already predetermined, for solving debt problems members are of the opinion that there must be a plan for spending and earning extra income. 3) For the solution of debt problems it found that must adopt the solutions of strengthening financial discipline of the members, earning extra incomes, demanding the cooperatives to reduce the loan interests or restructuring debt as it deems proper.

Keywords : debt status and management, saving cooperative, loan application plan

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นด้วยหลักการประชาธิปไตย และดำเนินงานโดยกลุ่มของบุคคลที่เป็นสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน ด้วยความสมัครใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอุดมการณ์ และหลักการของสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยการถือหุ้น ผักเงินในสหกรณ์ และให้กู้เงินแก่สมาชิก โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม มีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้สหกรณ์มีความมั่นคง สมาชิกเกิดความมั่นคงได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม สหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานะเป็นสถาบันการเงิน ที่จะต้องให้บริการแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลกำไร แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันเกิดภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยมีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสหกรณ์ได้นั้น สหกรณ์ต้องศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สิน เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสูงสุดที่เหมาะสม (บุญมี จันทวงศ์, 2543 : 1)

ปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาเรื้อรังที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาตอย่างยาวนาน ทำให้ครูหมดขวัญกำลังใจการปฏิบัติงาน เพราะต้องใช้เวลากับการหาเงินมาใช้หนี้ไม่มีเวลาเตรียมการสอนเท่าที่ควร ซึ่งส่วนหนึ่งผลพวงมาจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งกำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงหนี้และแสนเข็ญการออกไปได้ กระแสวัตถุนิยมเข้าไปสู่บุคคลทุกสาขาอาชีพ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างปฏิเสธไม่ได้ (พิชชากร แจ่มศรี, 2550 : 1)

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่ให้ความช่วยเหลือสมาชิกให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในรูปแบบของการให้บริการสินเชื่อ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป สหกรณ์ได้กำหนดเงื่อนไขและสิทธิในการขอกู้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เงินกู้สามัญ เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน และเงินกู้พิเศษ อัตราดอกเบี้ยตามที่สหกรณ์ได้กำหนดในระเบียบว่าด้วยเงินกู้แก่สมาชิก ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณา กำหนดให้เหมาะสมกับสมตามภาวะเศรษฐกิจ ประกาศให้สมาชิกทราบเป็นครั้ง ๆ ไป เพื่อให้สมาชิกได้นำเงินกู้ไปใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ตามที่สมาชิกต้องการ สิ้นปืมเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนให้กับสมาชิก นอกจากนี้แล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ส่งเสริมการออมทรัพย์ในหมู่สมาชิกโดยกำหนดให้ถือหุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นรายเดือนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของอัตราเงินเดือนปัจจุบัน ซึ่งกำหนดไว้สำหรับเงินเดือนของสมาชิกแต่ละคน และรับฝากเงิน

ประเภทออมทรัพย์ ออมทรัพย์พิเศษและฝากประจำจากสมาชิก ปัจจุบันสหกรณ์มีสมาชิกทั้งสิ้น 18,533 คน แยกเป็นเพศชาย 8,435 คน เพศหญิง 10,098 คน เป็นสมาชิกสามัญ 17,461 คน สมาชิกสมทบ 1,072 คน สมาชิกเข้าระหว่างปี 558 คน สมาชิกออกระหว่างปี 386 คน ณ วันสิ้นปีมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 172 คน แสดงว่าสมาชิกให้ความรักความศรัทธาในระบบสหกรณ์เป็นอย่างดี (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด, 2557 : 12-13) ดังนั้น จากปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เมื่อสมาชิกเกิดปัญหานี้ขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ปี 2558
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่มีสัญญาเงินกู้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ปี 2558 จำนวน 17,461 (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด, 2558 : 11-12)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มสมาชิกที่มีสัญญาเงินกู้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ปี 2558 จำนวน 391 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการสุ่มเลือกกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิก กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของสมาชิกที่มีปัญหานี้สิน รวมไปถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 13 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เรื่อง สภาพภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ มีทั้งหมด 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นแบบสำรวจรายการ (check lists) จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

2.2 การสุ่มเลือกกลุ่ม เรื่อง สภาพภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โดยสุ่มเลือกในกลุ่มผู้แทนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จำนวน 10 ท่าน ผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) นายเอกราช ช่างเหลา ตำแหน่ง ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

ขอนแก่น จำกัด 2) นายทรงยศ ชัยมงคล ตำแหน่ง รองผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด 3) นายณพรัตน์ สร้างนาค ตำแหน่ง รองประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ได้มาจากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายคือ เป็นสมาชิกผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้สิน และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

2.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ดังนี้

2.3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม เรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

2.3.2 สร้างแบบสอบถามเรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โดยมีหลักการสร้างดังต่อไปนี้

2.3.2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นแบบสำรวจรายการ (check lists) จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

2.3.2.2 นำแบบสอบถาม เรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ตรวจสอบภาษาและความครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องทางภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อไป โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา

ให้คะแนน -1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

นำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence) ผลปรากฏว่าการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3.2.3 นำแบบสอบถาม เรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.3.2.4 กรอบการสนทนากลุ่ม โดยการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาหนี้สิน รวมไปถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่มีโครงสร้างตามแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เตรียมแบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามโดยตรงถึงสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่นจำกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบแล้ว และนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 391 ชุด

3.3 จัดสนทนากลุ่ม เรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โดยสนทนาในกลุ่มผู้แทนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จำนวน 10 ท่าน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยแนวคำถามมี 3 ข้อดังนี้ 1) สมาชิกสหกรณ์ควรมีแนวทางการบริหารหนี้สินอย่างไรบ้าง 2) สมาชิกสหกรณ์มีแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง 3) สมาชิกต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือในด้านการบริหารและการแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างไรบ้าง แล้วบันทึกผลการสนทนาเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิก โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ด้วยการหาความถี่ (Frequency) ของคำตอบ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ด้วยการหาความถี่ (Frequency) ของคำตอบ

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ดำเนินการสนทนาในเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สิน รวมไปถึงแนวทางการให้ความช่วยเหลือสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ผู้ทวิวิจัยเป็นผู้จัดบันทึกข้อมูลในการสนทนา แล้วนำมาวิเคราะห์โดยจัดเป็นกลุ่มข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกที่ประสบปัญหาหนี้สิน และกลุ่มข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของผู้ปฏิบัติงานและผู้ทรงคุณวุฒิในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่นจำกัด

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ในเรื่อง สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ปรากฏผล ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-59 ปี สถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป รายได้ประจำ 40,001 บาทขึ้นไป รายได้จากการทำธุรกิจ หรืออาชีพเสริมไม่เกิน 10,000 บาท การใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คนรายได้รวมของครอบครัว มากกว่า 70,000 บาท ภาระค่าใช้จ่าย ภาระร่วมกับบุคคลในครอบครัว ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 16 ปีขึ้นไป

สถานภาพด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด พบว่ามีการใช้บริการสินเชื่อสหกรณ์ ทั้งที่เป็นเงินกู้สามัญ เงินกู้ฉุกเฉิน และเงินกู้พิเศษ ตามลำดับโดยมีการใช้บริการเงินกู้สามัญมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม

เงินเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว วงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจากสหกรณ์ล่าสุดน้อยกว่า 1,000,001–2,000,000 บาท จำนวนเงินที่ส่งงวดชำระหนี้แก่สหกรณ์ต่อเดือน เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยระหว่าง 10,001–20,000 บาท ได้รับอนุมัติเงินกู้ตามเกณฑ์หลักทรัพย์ที่ใช้ในการค้ำประกันเงินกู้ของสหกรณ์ คือ เพื่อนสมาชิก

การผิวนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ต่อสหกรณ์ตลอดระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่ามีสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยผิวนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ ส่วนสมาชิกที่ผิวนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ชำระส่วนใหญ่เคย 1 งวด กรณีที่ทราบว่าสหกรณ์หักเงิน ณ ที่จ่ายไม่ได้จะนำเงินส่งสหกรณ์ภายใน 7 วัน วิธีการติดตามทวงถามจากสหกรณ์ด้วยการโทรศัพท์ทวงถาม นอกจากนี้สมาชิกมีภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจากสถาบันการเงินอื่นมากกว่า 1,500,000 บาท จำนวนเงินที่ส่งงวดชำระหนี้แก่สถาบันการเงินอื่นต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001–30,000 บาท

2. แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

ในการวางแผนในการใช้เงินที่กู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่า ก่อนที่จะกู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น ผู้กู้ทุกคนต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการวางแผนก่อนที่จะกู้เงินไม่ได้รูปแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย แล้วนำมาใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เช่น เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก เช่น ค่าการศึกษาบุตร หรือการประสบอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย ที่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก การดูแลรับผิดชอบพ่อแม่ หรือความเดือดร้อนของญาติพี่น้อง เป็นต้น แต่เงินเดือน และรายได้ต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่ายประจำในแต่ละเดือนอยู่แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู มาบรรเทาความเดือดร้อน

ส่วนในด้านการแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด สมาชิกสหกรณ์ฯ กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าควรหารายได้เสริม เช่น การสอนพิเศษ หรือการทำการเกษตรสำหรับผู้ที่มีที่ทำกิน หรือการขายสินค้าต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองจะได้มีเงินไว้สำรอง และในบางครั้งอาจจะเป็นรายได้หลักที่มากกว่าเงินเดือนประจำ เนื่องจากเงินเดือนประจำถูกหักใช้หนี้สหกรณ์แล้วนั่นเอง จากการสนทนากลุ่ม พบว่าระบบการหักชำระหนี้สหกรณ์ในปัจจุบันนั้นสามารถให้สมาชิกเลือกได้ว่าจะส่งชำระหนี้แบบธนาคารซึ่งจะทำให้เงินเดือนคงเหลือมาก จำนวนเงินในการชำระหนี้จะเท่ากันทุกงวดจนกว่าจะชำระหนี้หมด หรือจะชำระแบบสหกรณ์ คือ เงินต้นคงที่ ดอกเบี้ยลดลง ระบบสหกรณ์นี้สมาชิกจะรับภาระการชำระหนี้ในช่วงเดือนแรกของการหักมาก ทำให้เงินคงเหลือใช้รายเดือนอาจไม่เพียงพอ แต่ผลดีก็คือ ในเดือนต่อ ๆ ไป สมาชิกจะได้ชำระดอกเบี้ยน้อยลง เงินสำหรับส่งชำระหนี้ก็จะลดลงทุก ๆ เดือน ซึ่งถ้าหากว่าสมาชิกสามารถหารายได้เสริมมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้แล้ว ก็ไม่ต้องกังวลถึงเงินคงเหลือจากการหักชำระหนี้สหกรณ์ สามารถเลือกชำระหนี้แบบที่ต้องการและไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยสูง ทุก ๆ เดือนได้

การหมดหนี้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จะต้องใช้เวลานานเท่าไร พบว่าสมาชิกไม่สามารถบอกได้ว่าจะสามารถใช้หนี้กับสหกรณ์ฯ ให้หมดลงในเวลานานเท่าใด แต่มีความคิดเห็นว่าเมื่อไม่มีความเดือดร้อน ก็จะนำเงินส่งใช้หนี้สหกรณ์ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบจำนวนงวดที่ผ่อนชำระ แต่หากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินก็อาจจะส่งกู้ใหม่ และเริ่มต้นการเป็นหนี้อีกครั้งหนึ่ง และจากการสนทนากลุ่มได้ข้อค้นพบว่า ในกรณีของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด นั้นสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินก็จริง แต่เมื่อสมาชิกสามารถผ่อนชำระหนี้ได้เป็นปกติจึงไม่ถือว่าเป็นปัญหานี้สิน สำหรับสมาชิกที่ไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามระเบียบของสหกรณ์ จึงจะถือว่าเป็นผู้มีปัญหานี้สิน ดังนั้น การที่สมาชิกจะระบุได้ว่าหมดหนี้กับสหกรณ์เมื่อไรนั้นเป็นข้อคำถามที่ตอบได้ยาก เนื่องจากสมาชิกหลายคนที่ยืมเงินเพื่อไปลงทุนธุรกิจเสริม ซึ่งธุรกิจนั้นอาจจะทำรายได้ให้แก่สมาชิกแต่จะต้องใช้เงินหมุนเวียนในธุรกิจ การกู้เงินจากสหกรณ์จึงเป็นสิ่งที่สมาชิกยังต้องมีความจำเป็นอยู่ ตราบใดที่ธุรกิจสามารถหมุนเวียนเงินได้ และสมาชิกยังสามารถส่งชำระหนี้ได้เป็นปกติอยู่ แต่ก็ยังมีสมาชิกอีกบางส่วนที่ต้องนำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สมาชิกส่วนนี้เอง ที่จะต้องวางแผนว่าตนเองจะใช้เวลานานเท่าไร จึงจะสามารถชำระหนี้สหกรณ์ฯ ได้หมด เนื่องจากหากเกิดความเดือดร้อนทางการเงินขึ้นมาอีก ก็ต้องกู้เงินอีกนั่นเอง แต่หากสมาชิกมีการบริหาร

หนี้สินและการเงินของตนเอง หารายได้เสริมก็จะสามารถบรรเทาความเดือดร้อนด้านการเงินได้ในระดับหนึ่ง และเมื่อสมาชิกมีรายได้เสริมมากขึ้น มีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น การกู้เงินจากสหกรณ์ฯ จึงจะกลายเป็นทางเลือกสุดท้ายของสมาชิก และเมื่อไม่มีความเดือดร้อนก็จะนำเงินส่งใช้หนี้สหกรณ์ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบจำนวนงวดที่ผ่อนชำระในที่สุด ไม่เกิดการเป็นหนี้ต่อไป

3. แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จากการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง และการสนทนากลุ่มในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด และผู้ทรงคุณวุฒิต่างก็มีความคิดเห็นว่าสมาชิกต้องมียุทธศาสตร์ในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัดรวมทั้งการหารายได้เสริมเพิ่มการออม ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กู้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ส่วนความต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน สมาชิกสหกรณ์ฯ กลุ่มเป้าหมายต่างมีความเห็นตรงกันว่า การลดดอกเบี้ยเงินกู้จะทำให้สมาชิกมีเงินเหลือใช้มากขึ้น หรือมีการปรับโครงสร้างหนี้แก่ลูกหนี้ที่ค้างชำระตามความจำเป็นของลูกหนี้แต่ละคน ซึ่งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ฯ ก็มีความเข้าใจในความต้องการของสมาชิกกลุ่มเป้าหมาย เช่น ความต้องการให้ลดดอกเบี้ยเงินกู้ แต่ในด้านการปฏิบัติอาจจะต้องมีการศึกษาหลักการความเป็นไปได้ก่อน เนื่องจากการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นั้น ต้องเป็นไปตามกลไกของภาวะเศรษฐกิจ หากไม่ศึกษารายละเอียดอาจก่อให้เกิดผลกระทบไปถึงการจ่ายเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกด้วย และการที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีเงินเฉลี่ยคืนจากส่วนของดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระกลับคืนมาสู่สมาชิกเมื่อสิ้นปี ก็ถือว่าเป็นเงินดอกเบี้ยที่ได้ปรับลดไปแล้วนั่นเอง นอกจากนี้ทางสหกรณ์ก็มีความช่วยเหลืออื่น ๆ ให้แก่ลูกหนี้ที่ประสบความเดือดร้อน เช่น การปรับโครงสร้างหนี้ การกู้เงินปันผลชำระหนี้ การกู้เปลี่ยนสัญญาหรือกู้ขยายงวด หรือการเชิญผู้กู้และผู้ค้ำประกันเจรจาทายทางออกร่วมกัน ซึ่งจะต้องดำเนินการเป็นราย ๆ ไป

อภิปรายผล

ในการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ตามกรอบแนวคิดการศึกษา ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-59 ปี สถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป รายได้ประจำ 40,001 บาทขึ้นไป รายได้จากการทำธุรกิจ หรืออาชีพเสริมไม่เกิน 10,000 บาท การใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สมาชิกในครอบครัว จำนวน 5 คน รายได้รวมของครอบครัว มากกว่า 70,000 บาท ภาระค่าใช้จ่ายรับภาระร่วมกับบุคคลในครอบครัว ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 16 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากข้าราชการครูส่วนใหญ่มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เห็นได้จากที่สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำรายงานกำลังคนภาครัฐ 2559 ข้าราชการพลเรือนสามัญ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน ก.พ., 2560) พบว่าส่วนราชการที่มีข้าราชการพลเรือนสามัญหญิงมากกว่าชายในกระทรวงศึกษาธิการ มีถึงร้อยละ 72 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสำรวม เจริญ (2546 : 198-199) ที่ศึกษาวิจัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู 2544 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้าราชการครูเพศหญิง ร้อยละ 64 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วส่วนใหญ่มีบุตรอยู่ระหว่าง 1-3 คน โดยจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างยังอาจต้องรับผิดชอบคนอื่นที่ไม่ใช่บุตร อีก 1-2 คน ส่วนใหญ่แล้วอาจจะเป็นบิดามารดา หรือ หลาน/เหลน รวมทั้งการศึกษาของพิชชากร แจ่มศรี (2550 : 50-54) ได้ศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนนทบุรี จำกัด อาริยา คงเอียง (2550 : 62) ศึกษาความต้องการสินเชื่อของข้าราชการครู กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสงขลา และการศึกษาของ วิลาวัลย์ ดวงไพร (2558 : 21-52) ที่ได้ศึกษา

ภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานธนาคารออมสินจำกัด ผลการวิจัยต่างก็พบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-50 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่สมรสแล้ว จึงอาจจะพิจารณาได้ว่า ผู้มีภาระหนี้สินมากที่สุด คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ที่เป็นเพศหญิงที่สมรสแล้ว ซึ่งอยู่ในสถานการณ์ต้องรับผิดชอบมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาบุตร หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุพการี เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของตนแล้ว จึงถือว่าค่าใช้จ่ายหลายทางพอสมควร

สถานภาพด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด พบว่ามีการใช้บริการสินเชื่อสหกรณ์ทั้งที่เป็นเงินกู้สามัญ เงินกู้ฉุกเฉินและเงินกู้พิเศษ ตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว วงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจากสหกรณ์อยู่ระหว่าง 1,000,001–2,000,000 บาท จำนวนเงินที่ส่งงวดชำระหนี้แก่สหกรณ์ต่อเดือน เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยระหว่าง 10,001–20,000 บาท ได้รับอนุมัติเงินกู้ตามเกณฑ์หลักทรัพย์ที่ใช้ในการค้ำประกันเงินกู้ของสหกรณ์ คือ เพื่อนสมาชิก การที่สมาชิกมีวงเงินกู้อยู่ระหว่าง 1,000,001–2,000,000 บาท นั้น ถือว่าเป็นวงเงินที่สูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลานานและมีอัตราเงินเดือนสูง จึงทำให้ได้รับการอนุมัติเงินกู้ในวงเงินที่สูงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอารียา คงเอียง (2550 : 66) ที่ได้ศึกษาความต้องการสินเชื่อของข้าราชการครู กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสงขลา พบว่าเมื่อสมาชิกมีอายุเพิ่มขึ้นจะมีความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จะเป็นเพราะข้าราชการครูที่มีอายุเพิ่มขึ้นอายุราชการย่อมเพิ่มตาม ทำให้เงินเดือนหรือฐานเงินเดือนย่อมสูงขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้นด้วย

การผิมนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ต่อสหกรณ์ฯ ตลอดระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่ามีสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยผิมนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ ส่วนสมาชิกที่ผิมนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ชำระส่วนใหญ่เคย 1 งวด กรณีที่ทราบว่าสหกรณ์หักเงิน ณ ที่จ่ายไม่ได้จะนำเงินส่งสหกรณ์ภายใน 7 วัน วิธีการติดตามทวงถามจากสหกรณ์ด้วยการโทรศัพท์ทวงถาม นอกจากนี้สมาชิกมีภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งวงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติจากสถาบันการเงินอื่นมากกว่า 1,500,000 บาท จำนวนเงินที่ส่งงวดชำระหนี้แก่สถาบันการเงินอื่นต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001–30,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จะมีแหล่งเงินกู้ที่อำนวยความสะดวกในการกู้เงินและใช้บริการได้ทุกครั้งก็จำเป็น แต่ก็ยังมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น จึงต้องมีค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งในการส่งเงินชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงิน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการผิมนัดส่งเงินงวดชำระหนี้ต่อสหกรณ์ฯ สอดคล้องกับการศึกษาของเมรีนา ปลัมปัญญา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าข้าราชการครูหลายคนกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้หลายแหล่ง ทั้งจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และเอกชน และงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของดาว นามบัณฑิต (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าครูนอกจากจะมีหนี้สินจากแหล่งหนี้สินในระบบแล้ว ยังมีหนี้สินอยู่กับนายทุนทั่วไป ซึ่งเป็นแหล่งหนี้สินนอกระบบ

2. แนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

ในการวางแผนในการใช้เงินที่กู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าก่อนที่จะกู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนั้น ผู้กู้ทุกคนต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการวางแผนก่อนที่จะกู้เงินไม่ได้รูปแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย แล้วนำมาใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เช่น เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก เช่น ค่าการศึกษาบุตร หรือการประสบอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย ที่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก การดูแลรับผิดชอบพ่อแม่ หรือความเดือดร้อนของญาติพี่น้อง เป็นต้น แต่เงินเดือนและรายได้ต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่ายประจำในแต่ละเดือนอยู่แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมาบรรเทาความเดือดร้อนก่อน สอดคล้องกับการศึกษาของเมรีนา ปลัมปัญญา (2548 : 63-64) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของ

ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะกู้เงินไปใช้ในเรื่องใช้หนี้ที่อื่นมากที่สุด รองลงมาคือใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ในส่วนของระยะเวลาที่คิดว่าจะใช้หนี้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ให้หมดนั้น พบว่าสมาชิกไม่สามารถบอกได้ว่าจะสามารถใช้หนี้กับสหกรณ์ฯ ให้หมดลงในเวลานานเท่าใด แต่เห็นว่าเมื่อไม่มีความเดือดร้อน ก็จะนำเงินส่งใช้หนี้สหกรณ์ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบจำนวนงวดที่ผ่อนชำระ แต่หากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินก็คงจะส่งกู้ใหม่ และเริ่มต้นการเป็นหนี้อีกครั้งหนึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของเมรีนา ปลัมปัญญา (2548 : 63-64) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะกู้เงินไปใช้ในเรื่องใช้หนี้ที่อื่นมากที่สุด รองลงมาคือใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และผู้ที่ใช้บริการเงินกู้ไปแล้วส่วนใหญ่จะขอกู้ใหม่เมื่อมีความจำเป็น จึงแสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงมีการกู้ใหม่ไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการที่จะใช้หนี้กับทางสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ให้หมดภายในเวลาที่กำหนดจึงไม่ใช่สิ่งที่สมาชิกได้คิด หรือวางแผนไว้ล่วงหน้า แต่มีความเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จะเป็นแหล่งเงินกู้ที่สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก และโดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ที่สามารถทำการกู้ได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์มาค้ำประกัน ซึ่งเป็นไปตามที่ถวิล น้อยเขียว (2546 : 1 อ้างถึงใน นันทรัตน์ จิโรภาส, 2552 : 28-29) ประธานสมาพันธ์ครูประถมศึกษาแห่งประเทศไทย (สศท.) ได้กล่าวไว้ว่า เหตุที่ทำให้ครูเป็นหนี้เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอจ่าย เพราะครูเป็นอาชีพหนึ่งที่มีภารกิจจากสังคมไม่พันทั้งเรื่องงานบุญ งานบวชหรืองานต่าง ๆ ขณะที่รายได้ของครูมีเพียงแต่เงินเดือนอย่างเดียว อีกทั้งครูบางคนโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กต้องนำเงินส่วนตัวของตัวเองไปใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียน หรือบางคนต้องกู้เงินไปลงทุนทางการค้าหรือจ่ายค่าเช่าบ้าน ซึ่งตามระเบียบข้าราชการนั้นเปิดโอกาสให้ครูจำนวนหนึ่งมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้เท่านั้นเอง และครูก็ต้องมีการรับผิดชอบต่อครอบครัวด้วย ทั้งนี้เพื่อขาดเหลือขึ้นมาครูก็ต้องพึ่งพาการกู้เงินจากสหกรณ์หรือธนาคารต่าง ๆ

3. แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด จากการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างและการสนทนากลุ่ม ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด และผู้ทรงคุณวุฒิต่างก็มีความคิดเห็นว่าสมาชิกต้องมีวินัยในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัดรวมทั้งการหารายได้เสริม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งแนวทางที่ได้กล่าวมานี้หน่วยงานต่าง ๆ มักจะใช้เพื่อเป็นแนวทางเสนอแนะให้บุคลากรในหน่วยงานนำไปปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ผลการปฏิบัติงานก็ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะสามารถปรับพฤติกรรมของตนเองได้มากน้อยเพียงใดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชัย ลิมาพันธ์ดำรง (2547 : 146) ที่ได้ศึกษาภาวะหนี้สินของสมาชิกโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครูจังหวัดสกลนคร พบว่าข้าราชการครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อกู้เงินมาแล้ว จะมีการนำเงินไปใช้จ่ายค่อนข้างฟุ่มเฟือยเกินจำเป็นแก่การดำรงชีพ เช่น การสร้างบ้านขนาดใหญ่ การซื้อรถยนต์ราคาแพง ผลทำให้เกิดเป็นภาวะหนี้สินเดือดร้อนตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ส่วนความต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานี้สิน สมาชิกสหกรณ์ฯ กลุ่มเป้าหมายต่างมีความเห็นตรงกันว่า การลดดอกเบี้ยเงินกู้จะทำให้สมาชิกมีเงินเหลือใช้มากขึ้น หรือมีการปรับโครงสร้างหนี้แก่ลูกหนี้ที่ค้างชำระ ตามความจำเป็นของลูกหนี้แต่ละคน แต่ในด้านกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์เห็นว่า การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จำเป็นต้องเป็นไปตามกลไกของภาวะเศรษฐกิจ และการที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีเงินเฉลี่ยคืนจากส่วนของดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระกลับคืนมาสู่สมาชิกเมื่อสิ้นปีก็ถือว่าเป็นเงินดอกเบี้ยที่ได้ปรับลดไปแล้วนั่นเอง นอกจากนี้ทางสหกรณ์ก็มีความช่วยเหลืออื่น ๆ ให้แก่ลูกหนี้ที่ประสบความเดือดร้อน เช่น การปรับโครงสร้างหนี้ การกู้เงินปันผลชำระหนี้ การกู้เปลี่ยนสัญญาหรือกู้ขยายงวด หรือการเชิญผู้กู้และผู้ค้ำประกันเจรจาหาทางออกร่วมกัน สอดคล้องกับวรรณศิริ อยู่สุข (2542 : 8-9) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานของสหกรณ์

ออมทรัพย์ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ว่าจะตั้งขึ้นตามรูปแบบใดก็ตาม จะประกอบธุรกิจโดยทั่วไป คือการถือหุ้น การรับฝากเงิน และการให้กู้เงิน ในส่วนของการให้กู้เงินเมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์มีการระดมเงินทุนจากการสะสมเงินออมของสมาชิกในรูปของ เงินค่าหุ้นและเงินรับฝาก สหกรณ์ออมทรัพย์จะนำเงินทุนดังกล่าวมาช่วยเหลือสมาชิกที่มีความขาดแคลน และจำเป็นต้องใช้เงิน ให้คลี่คลายความเดือดร้อน โดยที่สมาชิกสามารถกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ได้อย่างรวดเร็วในปริมาณที่ต้องการ ภายใต้อัตรา ดอกเบี้ยที่เป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกไม่ต้องไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากที่อื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่แพงและยังยุ่งยากในการกู้ยืม อีกด้วย นอกจากนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ยังมีเงินเฉลี่ยคืนจากส่วนของดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระกลับคืนมาสู่สมาชิกอีกด้วย ซึ่งเท่ากับว่า สมาชิกได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยลงจากอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โดยผู้มีภาระหนี้สินมากที่สุด คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ที่เป็นเพศหญิงที่สมรสแล้ว ซึ่งอยู่ในสถานการณ์ต้องรับผิดชอบมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาบุตร หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุพการี เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของตนแล้วจึงถือว่าค่าใช้จ่ายหลายทางพอสมควร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวง ศึกษาธิการ หรือหน่วยงานต้นสังกัด รวมไปถึงสหกรณ์ควรจัดอบรมเกี่ยวกับปัญหานี้สินและให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ ความเข้าใจแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง สมาชิกต้องใช้เงินอย่างประหยัดให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ที่กู้เงินจากสหกรณ์เพื่อจะช่วยเหลือปัญหานี้สินที่จะเกิดขึ้น และหารายได้เสริม ลดรายจ่ายเพิ่มการออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน

1.2 จากผลการศึกษาเป็นที่น่าสนใจพบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ที่มีภาระหนี้สินน้อยกว่า คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เป็นเพศชาย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเพศชายในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ควรจะเป็น ผู้รับภาระรับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้านมากที่สุด จึงควรนำข้อสังเกตนี้ไปเป็นปัจจัยร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เนื่องจากภาระหนี้สินส่วนใหญ่ที่ศึกษาพบจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

1.3 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ควรตรวจสอบสินเชื่อการปล่อยกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างจริงจัง เพราะจะช่วยลดการใช้จ่ายเงินที่ไม่จำเป็นของสมาชิก และควรมีโครงการที่จะช่วยเหลือสมาชิกที่เกิดปัญหาการผิมนดส่งเงินงวด ชำระหนี้ต่อสหกรณ์ฯ โดยมีการปรับโครงสร้างหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมเพื่อสมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีโครงการพิเศษ กรณีที่ลูกค้ำชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลาเพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการชำระหนี้

1.4 สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นผู้มีปัญหาหนี้สิน หรือสมาชิกผู้ที่ต้องการ บริหารหนี้สินให้หมดโดยไม่ก่อหนี้เพิ่ม ควรเริ่มปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินที่ได้มีการเสนอไว้ในผลการวิจัย โดยฝึกวินัย ในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัดรวมทั้งการหารายได้เสริม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กู้เงินจากสหกรณ์ เพื่อจะช่วยเหลือปัญหานี้สินที่จะเกิดขึ้นเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน

อนุบาลชูลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Guidelines for the Development of Parents' Satisfaction toward School Administration
in Anuban Chuleeporn, The Office of Kalasin Primary Education Area 2.ชูลีพร บุตรพรหม¹ จำเนียร พลหาญ² และ สมบัติ ฤทธิเดช³Chuleeporn Butprom¹, Chumnian Pollaharn² and Sombat Rittidet³

Received : 19 ต.ค. 2561

Revised : 19 ธ.ค. 2561

Accepted : 20 ธ.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน ประชากร 1,073 คน กลุ่มตัวอย่าง 285 คน โดยกำหนดจากตารางของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที t-test , One-way ANOVA และ Scheffe's method ผลการวิจัยพบว่า

1) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ งานทั่วไป งานบุคคล และงานงบประมาณ 2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานบุคคล ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน พัฒนาระบบการบริหารให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการจัดประชุมผู้ปกครองและมีการระดมทรัพยากรและแหล่งกองทุนจากชุมชนและองค์กรภายนอก เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ความพึงพอใจผู้ปกครองนักเรียน, การบริหารงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: plongooy_chulee@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Graduate Student, Department of Educational Administration, Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University,
Email: plongooy_chulee@hotmail.com

² Assistant Professor Dr. of Educational Administration, Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University.

³ Assistant Professor Dr. of Educational Administration, Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University.

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study of parents' satisfaction toward school administration; 2) compare parents' satisfaction toward school administration in the factors of parental occupations, educational levels and student levels; 3) study the guidelines for the development of parents' satisfaction toward school administration in Anuban Chuleporn. The population of the study was 1,073 people. The sample comprised 285 parents. The instruments used in the research were the questionnaire and the interview. The statistics used consisted of percentage, average, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe's method. The research results were:

1) parents' satisfaction towards the school administration as a whole and in individual aspects (academic management, general administration, human resource management and budget management) were at high level; 2) based on parents educational levels, parents' satisfaction towards the school administration in the aspect of human resource management was statistically different at .05. In the factor of parental occupations, parents' satisfaction towards the school administration in all aspects was statistically different at .05. In the factor of student levels, parents' satisfaction towards the school administration in the aspect of human resource management was statistically different at .05; 3) guidelines for the development of parents' satisfaction toward the school administration were as follow: The school should have activities to allow parents to participate in the school administration. The school should organize the system to be more efficient. The school should have a yearly plan. The school should promote home visiting students and have regular meetings between parents and school. The school should raise money to fund the educational system.

Keywords : Guidelines for the development, Parent's satisfaction, Management

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ความรู้เป็นฐานของการแข่งขันอย่างแพร่หลาย การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้คนมีคุณภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างแท้จริง เช่น จากหลักการให้การศึกษาอย่างแท้จริงแก่เยาวชนในวัยเรียน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งการจัดการศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของภาครัฐ เพื่อเปลี่ยนให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วม และการจัดการศึกษาตามความพร้อมของผู้เรียน ควรจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตระหนักถึงสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์, 2551 : 13)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ส่วนที่ 3 การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชน มาตรา 43 “การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ” นั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับภาระในการจัดการศึกษาให้แก่ เด็กไทย เคียงคู่มากับการจัดการศึกษาของภาครัฐเป็นระยะเวลายาวนาน และด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา ตามมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงาน

ทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งมีหลักการสำคัญที่เน้นการกระจายอำนาจโดยผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ทำให้โรงเรียนควรสนับสนุนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบคลุมการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 12)

โรงเรียนอนุบาลสุสีพร เป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และดำเนินการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีจำนวนนักเรียน 1,073 คน มีครู 52 คน การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร ในปัจจุบันมีการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนมีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อสนองนโยบายของรัฐ จึงมีความพยายามที่จะจัดการศึกษาในโรงเรียน ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองให้มากที่สุด โรงเรียนต้องมุ่งบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ และประสิทธิผลสูงสุดซึ่งได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เริ่มตั้งแต่ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินการสอน ร่วมสนับสนุนและร่วมประเมินผลงาน ทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องและพัฒนาจุดเด่นให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน เพื่อให้ปรับปรุงระบบบริหาร การบริหารการจัดการศึกษา และฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ แต่ยังพบปัญหาอยู่มาก เช่น คุณภาพโดยรวมของการพัฒนางานของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่น่าพอใจ ครูและผู้ปกครองขาดการประสานงานในการแก้ปัญหาเด็ก ผู้ปกครองขาดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนางานดังกล่าวต้องอาศัยข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลจากผู้ปกครอง ในเรื่องความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นข้อมูลหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามความต้องการของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ดังนั้นหากโรงเรียนมีข้อมูลดังกล่าวโรงเรียนจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น และบรรลุตามวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนต่อไป (โรงเรียนอนุบาลสุสีพร : แผนปฏิบัติงานประจำปี, 2559 : 7)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อที่โรงเรียนอนุบาลสุสีพร จะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง รวมทั้งวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุสีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,073 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-608) ได้จำนวน 285 คน

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.3.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของผู้ปกครอง ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง

1.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร ตามกรอบการบริหารงานมี 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามชั้นเรียน ๆ ละ 2 คน โดยเลือกผู้ปกครองที่กล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำหนังสือขอความร่วมมือไปประสานกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลชลีพร นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ และมีความสมบูรณ์แล้ว ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร และใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจ สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 24 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผล

ระยะที่ 1 สรุปผลการศึกษาระดับและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 285 คน สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 4 อันดับ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลชลีพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สรุปแนวคิดสำคัญได้ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการ

3.1.1 ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจากการสื่อสารของโรงเรียนกับผู้ปกครอง เช่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ตามหลักสูตร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1.2 ควรมีการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

3.2 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงาน ด้านการบริหารงานงบประมาณ

3.2.1 โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดสรรงบประมาณรายจ่ายต่าง ๆ รวมถึงการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา และนำทรัพยากร/งบประมาณมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างเกิดผล

3.2.2 โรงเรียนควรมีการระดมทรัพยากรและแหล่งกองทุนจากชุมชน และองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

3.3 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล

3.3.1 โรงเรียนควรส่งเสริมการดำเนินงานโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน การให้ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ เรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้กระบวนการทำงานในการพัฒนาบุตรหลาน

3.3.2 ควรมีการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และผู้ปกครอง โดยโรงเรียนสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องนโยบายการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดการเรียน การสอน รูปแบบที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครอง (ชุมชน) ได้แก่ จดหมาย บันทึก เป็นต้น การใช้เครือข่าย ชุมชนผู้ปกครอง โดยโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่ายชุมชนผู้ปกครอง เพื่อประสานงานต่าง ๆ

3.4 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงานทั่วไป

3.4.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู ให้ความสำคัญสัมพันธ์อันดี และเป็นกันเองกับผู้ปกครอง และร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน

3.4.2 ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

3.4.3 โรงเรียนควรมีการจัดประชุมผู้ปกครอง ซึ่งเป็นภารกิจที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญ โดยมีการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนเห็นความจำเป็น ที่ต้องเน้นให้ชุมชน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการศึกษาแต่ละปี

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุลธิพร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุลธิพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันโรงเรียน อนุบาลสุลธิพร ได้มีแผนการพัฒนากิจการทุกด้าน มีการปรับแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา มีแผนปฏิบัติการโรงเรียนประจำปี มีการกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่และดำเนินการตามแผน จากนั้นมีการ ประเมินตนเอง มีการประกันคุณภาพการศึกษา และได้รับการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก การดำเนินการ ด้านต่าง ๆ และการบริหารงานที่เป็นระบบจะทำให้ผู้ปกครองที่มาติดต่อ ได้รับความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราชันี ที่ปกากร (2556 : 56-57) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวาร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่าความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุลธิพร สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีนโยบายให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีวุฒิทางการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พัชรียา แก่นสา (2555 : 9) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ตำบลวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองทุกอาชีพต่างก็คาดหวังให้บุตรหลานของตนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยทางโรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการจัดหาและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สะอาดและร่มรื่นสวยงาม พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรภายนอก นอกจากนี้ยังมีการประชุมผู้ปกครองทุกปีการศึกษา มีการเชิญผู้ปกครองในอาชีพต่าง ๆ มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งมาให้ความรู้แก่นักเรียนในบางโอกาส สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษฐานดิษฐ์เวชชัย (2553 : 9) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบุญสมอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนบุญสมอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครอง โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนในทุกระดับชั้น ต่างก็คาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ ว่าสามารถจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงภา สุกตะ (2550 : 67-68) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในปกครองโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการจัดสวัสดิการให้เด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการ คือ

3.1.1 การเรียนรู้ร่วมกันที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจากการสื่อสารของโรงเรียนกับผู้ปกครอง เช่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ตามหลักสูตร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1.2 การจัดการเรียนการสอนด้านภาษาและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับประติศฐา จันทรีไทย (2549 : 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาว่า การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ร่วมมือและตัดสินใจในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย นโยบาย และแผนการเรียนการสอนของโรงเรียน ลักษณะการมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการ

สนับสนุนด้านความคิดเห็น ตัดสินใจ สละแรงงาน และสละเวลาให้โรงเรียน ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสาร ระหว่างบ้านกับโรงเรียน การแก้ปัญหา พัฒนา สนับสนุนด้านการเงินและการประเมินผลการทำงาน

3.2 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงาน ด้านการบริหารงานงบประมาณ

3.2.1 โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดสรรงบประมาณรายจ่ายต่าง ๆ รวมถึงการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา และนำทรัพยากร/งบประมาณมาใช้พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนอย่างเกิดผล

3.2.2 โรงเรียนควรมีการระดมทรัพยากรและแหล่งกองทุนจากชุมชน และองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนา การจัดการศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานงบประมาณนั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบในการบริหารจัดการ ตั้งแต่ การจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารงาน การเงินบัญชี พัสดุและทรัพย์สิน การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส และถูกต้อง เพื่อนำทรัพยากร/งบประมาณมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างเกิดผล และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิดา ชัยปฏินันท์ (2556 : 65-66) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ การจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.3 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล

3.3.1 การดำเนินงานโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน การให้ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้กระบวนการทำงานในการพัฒนาบุตรหลาน

3.3.2 การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และผู้ปกครอง โดยโรงเรียนสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน รูปแบบที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครอง (ชุมชน) ได้แก่ จดหมาย บันทึก เป็นต้น การใช้เครือข่ายชมรมผู้ปกครอง โดยโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่ายชมรมผู้ปกครองเพื่อประสานงาน ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ได้ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และผู้ปกครอง และ บริหารงานเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิต สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับวิชญ์ เกิดโน้หน้า (2550 : 16) ได้สรุปว่า การบริหาร โรงเรียนในด้านการบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคลในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนหรือผู้ที่สนใจ ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิต สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยผู้บริหารตัดสินใจและเลือกใช้กระบวนการที่เหมาะสม กับทรัพยากรการบริหาร 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

3.4 แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงาน ด้านการบริหารงานทั่วไป

3.4.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู ควรมีความสัมพันธ์อันดี และเป็นกันเองกับผู้ปกครอง และร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน

3.4.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ

3.4.3 การจัดประชุมผู้ปกครอง ซึ่งเป็นภารกิจที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นให้ชุมชน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการศึกษาแต่ละปี เนื่องจากการบริหารงานโรงเรียนในด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลัก ในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Abdel-Hady (Abdel-Hady, 1990 : 3276-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษา ในประเทศอียิปต์ พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วม ของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียน กับสถานศึกษา และประเด็นกิจกรรมที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในหลักสูตร การสอนให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน โดยการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง มีการเชิญ วิทยากรท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถให้ความรู้กับนักเรียนเพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และควรจัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียนที่เรียนช้า

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณ มีระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมดูแล บำรุงรักษาพัสดุและสินทรัพย์ โดยอาศัยความร่วมมือสมาคมผู้ปกครอง

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ครูควรเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน-มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ให้ความรักและความเมตตาต่อเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ติดตามความประพฤติของนักเรียน รายบุคคล และครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของเด็ก โดยประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ อันดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง เพื่อสร้างข้อตกลงของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบและควรนำ ความคิดเห็นของผู้ปกครองมาดำเนินการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก แต่ยังอยู่ในอันดับสุดท้าย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานด้านการบริหารงาน งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานด้านการบริหารงาน ของโรงเรียนอนุบาลชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียน อนุบาลชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ชลิดา ชัยปฏิวัติ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงนภา สุตตะ. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ประดิษฐา จันทรไทย. (2549). การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรียา แก่นสา. (2555). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชญาน ดิษฐเวชชัย (2553). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบุญสมอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชณี ทิปการ. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงาน ของโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนอนุบาลสุพรรณ. (2559). แผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2559. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. กาฬสินธุ์: ประดิษฐ์การพิมพ์.
- วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์. (2551). รายงานการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เขตตรวจราชการที่ 13 โดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1.
- วิษณุ เกิดในหล้า. (2550). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนทัพพระยาพิทยา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Abdel-Hady, M. E. (1990). A suggested model for community participation in the Administration of public education in Egypt. *Dissertation Abstracts International*, 51(10), 3276-A.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Management*, 30(3), 607-609.

การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้าง competitive advantage

The Development Strategic Tourism Business in Udonthani Province To Enhance Competitive Advantage

ศรวุฑ ผิวแดง¹ เสรี วงษ์มณฑา² ชวลีย์ ณ ถลาง³ และสืบชาติ อันทะไชย⁴

Sarawut Piewdang¹, Seri Wongmonta², Chawalee Na Talang³ and Subchat Untachai⁴

Received : 7 ส.ค. 2561

Revised : 30 ต.ค. 2561

Accepted : 31 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้าง competitive advantage ทาง การ แข่งขัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ถามความคิดเห็นด้านการตลาดท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดทำแนวทางและพัฒนา ยุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า การตลาดท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี มี 10 องค์ประกอบ 61 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ช่องทางการจัดจำหน่าย 2) คน 3) ผลิตภัณฑ์ 4) การส่งเสริมการตลาด 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 6) ความร่วมมือทางธุรกิจ 7) นโยบายสาธารณะ 8) การจัดรวมผลิตภัณฑ์ 9) ราคา 10) ฤดูกาลการท่องเที่ยว ซึ่งความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้งหมด สามารถอธิบายตัวบ่งชี้ได้ร้อยละ 51.32 จังหวัดอุดรธานี ภาคเอกชน ภาครัฐ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนเพื่อสร้าง competitive advantage ทาง การ แข่งขันของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวได้ สถานศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการต่อยอดงานวิจัยหรือใช้ในการจัดการ เรียนการสอนได้

คำสำคัญ : ธุรกิจท่องเที่ยว, competitive advantage, ยุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to develop tourism business strategies in Udon Thani to enhance competitive advantages. The samples were 400 tourists visiting Udon Thani. The research Instrument was a five-point scale questionnaire on opinions about tourism marketing in order to provide guidelines and develop tourism business strategies in Udon Thani. The data were analyzed using Exploratory Factor Analysis. The findings reveal 10 essential elements and 60 indicators of tourism business as followed: 1) place/process

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: sarawut_ple@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานที่ปรึกษาคุณูปบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

³ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชยอาจารย์ สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Graduate Student, Doctor of Philosophy Program in Tourism University of Phayao, Email: sarawut_ple@hotmail.com

² Associate Professor Dr. of Philosophy Program in Tourism University of Phayao

³ Associate Professor of Philosophy Program in Tourism University of Phayao

⁴ Associate Professor Dr. of Marketing Program Udon Thani Rajabhat University

of delivery; 2) people; 3) product; 4) marketing promotion; 5) physical environment; 6) partnership/participation; 7) public policy; 8) package; 9) price; and 10) travel seasons. The total variance explained to indicators is at 51.32%. The findings could be used by the province of Udon Thani, as well as private and government sectors to formulate strategies or plans to enhance competitive advantages of tourism business sectors. Education institutions could utilize the results in conducting further research or in teaching and learning.

Keywords : Tourism business, Competitive advantages, Strategic tourism business

บทนำ

จังหวัดอุดรธานีถือได้ว่าเป็นจังหวัดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคม การคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ศูนย์กลางการลงทุนทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจังหวัดอุดรธานีมีสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับใบอนุญาต นำเที่ยวต่างประเทศจำนวน 52 แห่ง นำเที่ยวในประเทศจำนวน 53 แห่ง นำเที่ยวเฉพาะพื้นที่จำนวน 54 แห่ง ในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง การใช้จ่ายแต่ละวันประมาณ 1,354.57 บาท ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน 8,084.70 ล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายแต่ละวัน 1354.57 บาท (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2561-2564 : 73) เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดนี้ โดยไม่นับรวมค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างจังหวัด สำหรับจำนวนห้องพักในจังหวัดอุดรธานี มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 6,755 ห้อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.72 โดยนักท่องเที่ยวมีวันพักแรมเฉลี่ยในโรงแรม 2.37 วัน (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2561-2564 : 72) นอกจากนั้นจังหวัดอุดรธานีมีการเปิดเส้นทางบินเพิ่มของสายการบินต้นทุนต่ำ มีเที่ยวบินจำนวนมากเฉลี่ย 56 เที่ยวบินต่อวัน ซึ่งมากที่สุดภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถือได้ว่าจังหวัดอุดรธานีมีจำนวนสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด กำลังได้รับความนิยมในด้านการลงทุน โดยจังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2561-2564 : 71)

จังหวัดอุดรธานีมีการขยายตัวในการรองรับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงมาก และมีโอกาสทางธุรกิจในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยิ่ง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาค เชิงประสบการณ์และเชิงวัฒนธรรม และสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดและการลงทุนที่สร้างสรรค์ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีจะต้องมีความพร้อมในด้านการตลาดท่องเที่ยวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจนำเที่ยวที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจะต้องมีกลไกด้านการตลาดท่องเที่ยวให้สามารถปรับตัวและสร้างความยืดหยุ่นให้กับธุรกิจได้เป็นอย่างดี เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการเคลื่อนย้ายธุรกิจและแรงงานจากแหล่งต่างๆที่พร้อมจะเข้ามาเพื่อแบ่งส่วนการตลาดท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะทำให้ธุรกิจนำเที่ยวเกิดการแข่งขันที่รุนแรง และอาจถึงขั้นต้องปิดกิจการ ส่งผลต่อการทำงานในพื้นที่การกระตุ้นเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เช่น การขนส่ง อาหารและเครื่องดื่ม ที่พัก เป็นต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน”

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อหาองค์ประกอบการพัฒนาศูนย์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดด้านส่วนผสมทางการตลาดท่องเที่ยวมาศึกษาเพื่อหาองค์ประกอบ และนำไปเขียนยุทธศาสตร์เบื้องต้น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธานี จำนวน 2,240,664 คน (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2561-2564 : 15) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane คำนวณหาขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 400 คน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% (Yamane, 1973 : 129)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่ สถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ศึกษาสภาพการตลาดท่องเที่ยวของสถานประกอบการโดยใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตโดยได้ข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในจังหวัดอุดรธานี
2. ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวโน้ม จากนั้นนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามนักท่องเที่ยว และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างตัวชี้วัดในพัฒนาศูนย์ธุรกิจการตลาดท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจังหวัดอุดรธานี ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ระยะที่ 2

1. การสร้างตัวชี้วัดโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (explorative factor analysis: EFA) นำผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและผู้เชี่ยวชาญ นำผลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามได้ตัวแปรจำนวน 69 ตัวแปร เพื่อถามนักท่องเที่ยว เรื่องการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน
2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามเพื่อที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามกับระดับความคิดเห็น จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มคน 30 คนเพื่อนำคำตอบมาหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามเช่นเดียวกับการทดสอบการเก็บข้อมูลจริงโดยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เมื่อได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแล้วค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.70 ลงมาก็ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีจำนวน 400 คน นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผล และอภิปรายผล

6. จากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้ไปจัดทำแนวทาง เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและส่งเสริมด้านการตลาดท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor analysis)

ผลการศึกษา

ผลการทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่นำมาศึกษา โดยการวิเคราะห์ Kaiser-MeyerOlkin Measure of Sampling Adequacy พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ .65 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่า ตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ในระดับดีตามเกณฑ์ของ Kim and Mueller กุญช์ภัตต์ พงษ์พานิชย์ (2561 : 5) และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ สามารถนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor analysis) ได้ (ดังผลการศึกษาตามตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลตัวบ่งชี้ด้านยุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเมทริกสหสัมพันธ์

การทดสอบ	ผลการทดสอบ
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.65
Bartlett's Test of Sphericity	
Approx. Chi-Square	16044.30
df	1891
Sig.	.000

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผู้วิจัยขอเสนอตามขั้นตอนของการวิเคราะห์โดยเทคนิค Factor analysis ดังนี้

1.1 ผลการสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis: PCA) พบค่าความร่วมกัน (Communality) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน รวมทั้งหมด 61 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง .333 - .989 เป็นขนาดปานกลาง-มาก มีแนวโน้ม ที่น่าจะสมารถเข้าอยู่ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้ (ดังผลการศึกษาตามตาราง 2)

ตาราง 2 แสดงค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน	ร้อยละของ ความแปรปรวน	ร้อยละของ ความแปรปรวนสะสม
1	9.927	16.012	16.012
2	4.372	7.052	23.064
3	3.112	5.019	28.083
4	2.496	4.025	32.109
5	2.348	3.787	35.896
6	2.203	3.554	39.449
7	2.035	3.283	42.732
8	1.845	2.976	45.708
9	1.785	2.879	48.587
10	1.695	2.735	51.322

1.2 ผลการหมุนแกนปัจจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax method) (ดังผลการศึกษาตามตารางที่ 3) พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งหมด 61 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มเข้าองค์ประกอบ (Component) ได้จำนวน 10 องค์ประกอบ ที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) เกิน 1.00 ซึ่งแสดงว่าแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมด 61 ตัวได้มากกว่า 1.00 องค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร ทั้งหมด 61 ตัวได้ร้อยละ 51.322

2. ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบและตั้งชื่อองค์ประกอบ หลังจากหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการวาริแมกซ์ (Varimax Method) สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (ดังผลการศึกษาตามตาราง 4)

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ได้องค์ประกอบทั้งสิ้น 10 องค์ประกอบ 61 ตัวชี้วัดและได้ทำการกำหนดชื่อองค์ประกอบโดยพิจารณาจากลักษณะตัวบ่งชี้เหล่านั้นมุ่งชี้ร่วมกัน (ดังผลการศึกษาตามตาราง 5)

ตาราง 3 แสดงผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax Method)

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	9.927	16.012	16.012	4.379	7.063	7.063
2	4.372	7.052	23.064	3.671	5.920	12.983
3	3.112	5.019	28.083	3.441	5.549	18.532
4	2.496	4.025	32.109	3.399	5.482	24.014
5	2.348	3.787	35.896	3.361	5.421	29.436
6	2.203	3.554	39.449	3.185	5.137	34.572
7	2.035	3.283	42.732	3.119	5.030	39.602
8	1.845	2.976	45.708	3.072	4.955	44.558
9	1.785	2.879	48.587	2.165	3.492	48.049
10	1.695	2.735	51.322	2.029	3.273	51.322

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน

องค์ประกอบ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Process of Delivery)	1. มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	.98
	2. สามารถจองท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมต่างๆ ที่พัก อาหาร บริการนำเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตและ Social Media เช่น Line Facebook	.98
	3. มีการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางเว็บไซต์ทำให้เข้าถึงง่าย	.97
	4. ช่องทางการจัดจำหน่ายมีการอัปเดตข้อมูลเป็นปัจจุบัน	.96
2. คน (People)	5. ควรมีการนำนักเรียนนักศึกษาที่สามารถเป็นมัคคุเทศก์และเจ้าบ้านที่ดีมานำเที่ยวช่วงเทศกาล	.36
	6. บุคลากรการท่องเที่ยวเพียงพอต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว	.48
	7. บุคลากรท้องถิ่นให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	.67
	8. บุคลากรท้องถิ่น สามารถเป็นผู้นำเที่ยวและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นได้	.60
	9. บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความรู้ความสามารถให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี	.60
	10. จังหวัดมีการพัฒนามัคคุเทศก์ บุคลากรท่องเที่ยวให้มีความชำนาญอยู่เสมอ	.52

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
2. คน (People)	11. หน่วยงานราชการและเอกชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีการประสานงานร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	.36
	12. จังหวัดอุดรธานีมีการพัฒนาบุคลากรด้าน MICE	.37
3. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	13. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวไม่เพียงพอต่อความต้องการ	.45
	14. สถานที่ท่องเที่ยวได้กลิ่นอายของอายุธรรมเก่าแก่ มีคุณค่า	.34
	15. สถานที่ท่องเที่ยวมีชื่อเสียง ด้านโบราณสถานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์	.51
	16. จังหวัดอุดรธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย	.42
	17. จังหวัดอุดรธานีมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนเพียงพอ	.52
	18. คนในพื้นที่มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตร	.45
	19. โปรแกรมท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีมีความเหมาะสม	.44
	20. การบริการในจังหวัดอุดรธานีมีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	.57
	21. ความแปลกใหม่ของกิจกรรมการท่องเที่ยว	.65
	22. เป็นจุดศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและเชื่อมโยงเส้นการท่องเที่ยวได้สะดวก	.66
	23. สามารถติดต่อบริษัทนำเที่ยวและศูนย์การบริการท่องเที่ยวได้สะดวก	.33
	24. จังหวัดอุดรธานีควรมีการส่งเสริมการขายให้กับธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ	.47
4. การส่งเสริม การตลาด (Promotion)	25. จังหวัดอุดรธานีควรมีการส่งเสริมการขายให้กับธุรกิจท่องเที่ยว	.63
	26. การจัดกิจกรรมต่างๆส่งเสริมให้เดินทางมาท่องเที่ยว เช่น วัฒนธรรม ดนตรี อาหาร	.57
	27. มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น	.46
	28. จังหวัดอุดรธานีควรร่วมกับภาคธุรกิจจัดโปรโมชั่นในราคาพิเศษอย่างต่อเนื่อง	.66
	29. บริษัทนำเที่ยวมีการปรับปรุงโปรแกรมนำเที่ยวและบริการให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	.36
	30. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	.56
	31. มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวผ่านหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน ร่วมกัน	.46
5. สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ (Physical Environment)	32. การจัดระเบียบ ร้านค้า ต่างๆ	.31
	33. สถานที่จัดกิจกรรม งานอีเว้นต่างๆ ควรได้มาตรฐานของ อุตสาหกรรม MICE (การจัดประชุมระดับองค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมขนาดใหญ่ การจัดงานอีเว้นต่าง ๆ)	.44
	34. ควรตกแต่งเมืองอุดรธานี ให้สอดคล้องกับกิจกรรม งานอีเว้นต่างๆ ของจังหวัดอุดรธานี	.63
	35. จังหวัดอุดรธานีมีมาตรฐานความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	.41
	36. การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในด้านวัฒนธรรม การอนุรักษ์ การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	.50
	37. จังหวัดอุดรธานีควรมีป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยว	.71

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
5. สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ (Physical Environment)	38. ความสะอาดของเมือง	.54
6. ความร่วมมือ ทางธุรกิจ Partnership/Parti cipation	39. ทุกภาคส่วนสามารถให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่ทันสมัยและรวดเร็ว	.33
	40. ควรมีหน่วยงานหลากหลายหน่วยงานคอยให้บริการอำนวยความสะดวก	.64
	41. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	.45
	42. จังหวัดอุดรธานีควรร่วมกับภาคธุรกิจจัดโปรโมชันในราคาพิเศษอย่างต่อเนื่อง	.49
	43. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันทุกภาคส่วนและทุกองค์กร	.56
	44. มีการจัดตั้งองค์กรและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน	.42
	45. ตั้งราคาที่ได้มาตรฐานร่วมกันทุกภาคส่วน	.63
7. นโยบาย สาธารณะ public policy	46. ควรมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการร่วมกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด	.39
	47. ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดนโยบายร่วมกัน	.49
	48. มีต้นแบบที่สำเร็จแล้วเป็นตัวอย่างในการกำหนดนโยบาย	.66
	49. มีการประเมินนโยบายทุกๆไตรมาส	.48
8. การจัดรวม ผลิตภัณฑ์ (Package)	51. จังหวัดอุดรธานียังขาดการจัดรวมรายการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรม MICE การจัดประชุมระดับองค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมขนาดใหญ่ การจัดงานอีเวนต์ต่าง ๆ)	.48
	52. ควรมีการจัดรวมโปรแกรมนำเที่ยวเส้นทางต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานี	.58
	53. การจัดรวมรายการนำเที่ยวมีความเหมาะสม ทั้งด้านราคา การบริการ	.48
	54. การจัดรวมรายการนำเที่ยวมีความชัดเจน ของสถานที่ วันเวลา กิจกรรมท่องเที่ยว	.51
	51. จังหวัดอุดรธานียังขาดการจัดรวมรายการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรม MICE การจัดประชุมระดับองค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมขนาดใหญ่ การจัดงานอีเวนต์ต่าง ๆ)	.48
9. ราคา Price	55. ราคาห้องประชุม สัมมนา ห้องจัดกิจกรรมงานอีเวนต์ต่าง ๆ มีความเหมาะสม	.61
	56. ราคาที่พักในจังหวัดอุดรธานีมีความเหมาะสม	.61
	57. ราคาที่พักในจังหวัดอุดรธานีมีความเหมาะสม	.40
10. ฤดูกาล การท่องเที่ยว (Period)	58. ควรมีการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆให้เหมาะสมกับช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	.39
	59. มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับช่วงฤดูกาลให้ชัดเจน	.54
	60. ควรมีปฏิทินการท่องเที่ยว ปฏิทินกิจกรรมไม่ซ้ำประจำปี	.40
	61. จัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	.30
10 องค์ประกอบ	61 ตัวแปร	

ตาราง 5 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี
เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

องค์ประกอบที่	ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวบ่งชี้
1	ช่องทางการจัดจำหน่าย Place/Process of Delivery	4
2	คน People	9
3	ด้านผลิตภัณฑ์ Product	11
4	การส่งเสริมการตลาด Promotion	7
5	สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ Physical Environment	7
6	ความร่วมมือทางธุรกิจ Partnership/Participation	7
7	นโยบายสาธารณะ public policy	4
8	การจัดรวมผลิตภัณฑ์ Package	5
9	ราคา Price	3
10	ฤดูกาลการท่องเที่ยว Period	4
รวม	61	

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมี 10 องค์ประกอบ 61 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ช่องทางการจัดจำหน่าย 2) คน 3) ด้านผลิตภัณฑ์ 4) การส่งเสริมการตลาด 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 6) ความร่วมมือทางธุรกิจ 7) นโยบายสาธารณะ 8) การจัดรวมผลิตภัณฑ์ 9) ราคา 10) ฤดูกาลการท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถนำองค์ประกอบที่เพิ่มเติมขึ้นมา 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้นำมาพัฒนายุทธศาสตร์และเป็นแนวทางสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเบื้องต้นดังนี้ 1) นโยบายสาธารณะ 2) ฤดูกาลการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่าองค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำนวน 61 ตัวบ่งชี้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปเมื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าตัวบ่งชี้ทั้งหมด สามารถจัดกลุ่มตอบสมมุติฐานเข้าองค์ประกอบ ได้จำนวน 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ช่องทางการจัดจำหน่าย 2) คน 3) ด้านผลิตภัณฑ์ 4) การส่งเสริมการตลาด 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 6) ความร่วมมือทางธุรกิจ 7) นโยบายสาธารณะ 8) การจัดรวมผลิตภัณฑ์ 9) ราคา 10) ฤดูกาลการท่องเที่ยว ซึ่งความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายตัวบ่งชี้ได้ร้อยละ 51.322 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ถือว่าการค้นหาเป้าหมายที่จะพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากตัวบ่งชี้

เป็นตัวที่นำมาวัด หรือชี้สภาพการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีลักษณะเชิงปริมาณ หรือคุณภาพซึ่งเกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นคุณลักษณะหรือสภาพการณ์นั้น วีระชัย นลวชัย (2551, อ้างถึงใน กุญชรภัส พงษ์พานิช, 2561 : 10) แต่หากตัวบ่งชี้มีจำนวนมากจำเป็นต้องจัดกลุ่มเพื่อมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในการลดตัวแปรหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไว้ในกลุ่มเดียวกันจากองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (กุญชรภัส พงษ์พานิช, 2018 : 10) การวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สามารถแยกองค์ประกอบที่จะนำไปพัฒนายุทธศาสตร์ธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำนวน 10 องค์ประกอบสอดคล้องกับ Gummesson (2008 : 323) ผลองศรี พิมลสมพงศ์ (2554 : 59) เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552 : 66) ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งมีส่วนประสมแตกต่างกัน ได้แก่ 4 องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ และ 15 องค์ประกอบ (4Ps, 5Ps, 6Ps, 7Ps และ 15 Ps) สอดคล้องกับ อัจฉรา เมฆสุวรรณ (2017 : 13) ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้ประกอบการ และวัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเครือข่ายธุรกิจ และความได้เปรียบในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่าภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อวัฒนธรรมองค์การ มากที่สุด รองลงมา คือ ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อเครือข่ายธุรกิจ วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และเครือข่ายธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน สอดคล้องกับทวีเกียรติ ประพสิทธิ์ตระกูล (2554 : 25) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวแบบการจัดการองค์การเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่าความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์การมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่เป็นตัวแบบการจัดการองค์การทั้ง 9 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ผู้นำ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) ผลิตภัณฑ์ 4) เทคโนโลยี 5) บุคลากร 6) การจัดการความรู้ 7) การสื่อสาร 8) วัฒนธรรมองค์การ 9) ภาพลักษณ์องค์การ อันจะทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน สอดคล้องกับรัฐพล สันสน และเยาวภา ปฐมศิริกุล (2558 : 91) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจค้าปลีก วัสดุก่อสร้างประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การตลาดที่สำคัญต่อธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือ กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ในขณะที่กลยุทธ์การตลาดที่สำคัญที่สุดต่อธุรกิจค้าปลีกแบบสมัยใหม่ คือ กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ โดยปัจจัยการดำเนินธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของธุรกิจค้าปลีกวัสดุก่อสร้างทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ ประกอบด้วยสภาวะอุปสงค์ สภาวะการแข่งขัน องค์ประกอบของธุรกิจ กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จังหวัดอุดรธานี ภาคเอกชน ภาครัฐ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ หรือแผน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวได้

1.2 สถานศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการต่อยอดงานวิจัยหรือใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบจากการใช้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุดรธานี ในปีที่ผ่านมา ๆ มาเพื่อให้สามารถพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดได้ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อนกับปีที่ผ่านมา ๆ มาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญชัย พงษ์พานิชย์. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ของครูผู้สอน
นักเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 13(1), 1-12.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2554). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. ภาควิชาศิลปาชีพ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีเกียรติ ประพจน์ตระกูล. (2554). ตัวแบบการจัดการองค์การเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมไฟฟ้า
และอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 34(129), 24-40.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิด
เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- รัฐพล สันสน และเยาวภา ปฐมศิริกุล. (2558). กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจค้าปลีก
วัสดุก่อสร้างประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิทยาการจัดการ*,
32(1), 91-121.
- สำนักงานจังหวัดอุดรธานี. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี (2561-2564)*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561,
จาก [http://www.udonthani.go.th /2014/download/ datacenter/
Development_ Plan61-64 \(Recover61\).pdf](http://www.udonthani.go.th /2014/download/ datacenter/ Development_ Plan61-64 (Recover61).pdf)
- อัจฉรา เมฆสุวรรณ. (2560). ความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภท
อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*,
12 (ฉบับพิเศษ), 13-26.
- Gummesson, E. (1997). Relationship marketing as a paradigm shift: some conclusions from the 30R
approach. *Management Science*, 35(4), 267-272.
- Yamane, T. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

The Teacher Development Program on Learning Management for the Learners Centred
in the School under the Department of Local Administration in Nongkai Province

ธนสวรรค์ ฤาษี¹ และ ชรินทร์ นามวรรณ²

Thanasawan Thaboot¹ and Thrarintorn Namwan²

Received : 11 ส.ค. 2561

Revised : 1 ต.ค. 2561

Accepted : 2 ต.ค. 2561

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 12 คน และครู จำนวน 128 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 องค์ประกอบ 2) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการในการพัฒนาครูมากที่สุด ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 6 วิธี และการประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, วิธีการพัฒนา

Abstract

This research aimed to : 1) study the components of teacher development in learning management that focus on learners. 2) study current condition Desirable conditions and ways to develop teacher-centered learning management. 3) teacher develop the program for teachers on learning management that focuses on learners. The sample consisted of 12 academic supervisors and 128 teachers selected through the Krejcie and Morgan sample size table. The 5 point rating scale questionnaire, an evaluation form, and feasibility. Statistics used in data analysis were percentage, standard deviation And PNI Modified. The research found that;

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: thanasawanying@gmail.com

² อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Degree, Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham university,
Email: thanasawanying@gmail.com

² Lecturer of Educational Administration and Development, Mahasarakham university

1) The teacher development program on learning management had 4 components. 2) The present desirable and how to develop the most teachers condition design of student-centered learning is important. And 3) The teacher development program on learning management. Consisted of 6 methods. The assessment of teacher development programs in student-centered learning management. It is overde appropriate at the highest level and the possibility of the program is at the highest level as well.

Keywords : Teacher Development Programs, learning management of student-centered, Development methods

บทนำ

การศึกษาเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาคนเพื่ออนาคตของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน นโยบายในการพัฒนาการศึกษาไทยจะได้เห็นหน้าประเทศไทยเข้าสู่ยุคการศึกษาไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : ก)

การจัดการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้แนวคิดทางการศึกษาของ John Dewey ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องการเรียนรู้ โดยการกระทำ (Learning by Doing) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจัดทำ ดังนั้นผู้เรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเพราะบทบาทในการเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งศักยภาพหรือความรู้ความสามารถของตน ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by Doing) (วีระเดช เชื้อนาม, 2545 : 3)

การจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังประสบปัญหาหลายประการ จากรายงานการวิจัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 65-66) คือ ปัญหาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากครูส่วนมากสอนไม่ตรงเอก มีการอบรม สัมมนาเรื่องการจัดการเรียนรู้น้อย ครูมีชั่วโมงสอนมากและมีการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายพิเศษนอกเหนือจากการปฏิบัติการสอนมากเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อในระบบการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนต้องนั่งเรียนกับครูที่ยืนสอนบนกระดานอย่างเดียว ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมเป็นแบบแผน หรือโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ Houle (1996 : 74); Caffarella (2002 : 44); Styles (1990 : 52); Knowles (1980 : 63); (สุวิมล ว่องวานิช, 2544 : 55) และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาครูพบว่าโปรแกรมการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เข้าร่วมโปรแกรมนั้น มีความรู้ความสามารถมีเจตคติที่ดี มีทักษะการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น ส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุวิมล ว่องวานิช, 2544 : 55)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และความต้องการของชุมชน สังคมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป อันจะส่งผลต่อการบริหารงานในยุคปฏิรูปการศึกษา ส่งผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญและบุคลากรครู ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูหัวหน้างานวิชาการ และครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จำนวน 224 คน จาก 12 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 12 คน และครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จำนวน 212 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูหัวหน้างานวิชาการ และครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จำนวน 140 คน จาก 12 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 12 คน และครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จำนวน 128 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2558 : 43)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมิน องค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ

2.2 แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคายโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามอยู่ระหว่าง .60-1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach'Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .847 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .863

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบแล้วพบว่า มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง 2) การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ผู้วิจัยจึงดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เดินทางไปประเมินด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมิน ตลอดจนประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์เพื่อขอรับแบบประเมินคืน ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบองค์ประกอบ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหาร สถานศึกษา ศึกษาในเทศก์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติสำหรับการประเมินไว้ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งมีการติดต่อเป็นการส่วนตัวถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล ประชากร ที่สังกัดในสถานศึกษา และใช้วิธีคำนวณตามอัตราส่วน เพื่อสุ่มครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมวิธีการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด หนองคาย ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยตนเอง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการประเมินองค์ประกอบ ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินโปรแกรมพัฒนาครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน (S.D.)

สรุปผล

การศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบแล้วพบว่า มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัด การเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง 2) การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถ ของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ผู้วิจัยจึงดำเนินการ ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เดินทางไปประเมินด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมิน ตลอดจนประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์ เพื่อขอรับแบบประเมินคืน ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบองค์ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสม ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง	4.45	0.45	มาก
2. การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน	4.56	0.38	มากที่สุด
3. การออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.95	0.11	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.52	0.39	มากที่สุด
โดยรวม	4.62	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผลการยืนยันองค์ประกอบการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิธีการพัฒนา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

องค์ประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _(Modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง	3.72	0.46	มาก	4.71	0.31	มากที่สุด	0.266	1
2. การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน	3.85	0.65	มาก	4.63	0.33	มากที่สุด	0.203	2
3. การออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.90	0.69	มาก	4.66	0.30	มากที่สุด	0.195	3
4. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	3.86	0.57	มาก	4.60	0.26	มากที่สุด	0.192	4
รวม	3.83	0.46	มาก	4.65	0.18	มากที่สุด	0.214	1

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ลำดับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ค่า $D = 3.83$ ค่า $I = 4.65$ และ ค่า $PNI = 0.214$ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง 2) การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

3. การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

ส่วนประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. กลุ่มเป้าหมาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4. เนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. วิธีดำเนินการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
6. การประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.73	0.19	มากที่สุด	4.77	0.22	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินโปรแกรม เห็นว่าความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหา ด้านการประเมินผล และด้านกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านวิธีดำเนินการ และด้านหลักการ ตามลำดับ

สรุปผล

1. องค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการ 2) การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย

ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง การออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงวิธีการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เรียงลำดับจากที่ต้องการใช้วิธีการพัฒนาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การอบรม และการศึกษาดูงาน

3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) การดำเนินการ 6) การประเมิน ผลการประเมินโปรแกรมพัฒนาครู โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) และความเป็นไปได้ของโปรแกรม อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.77$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. องค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี 4 องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง, การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน, การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในปี 2556 เป็นปีแห่งการรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา และได้กำหนดเป้าหมาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษ ที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 42) เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษา ได้เริ่มให้ ความสำคัญของการศึกษา เพื่อพัฒนาการคิด เริ่มส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง โดยเน้นการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5) ตลอดจนกำหนดเป็นคุณลักษณะของ ผู้เรียนที่พึงประสงค์ และกำหนดเป็นสมรรถนะผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด ที่ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 43) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ยังต้องเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริม การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็น การฝึกให้ผู้เรียนได้มองกว้าง และมองไกล มีความเข้าใจในระดับมหภาคและสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ในระดับจุลภาค ยิ่งไปกว่านั้นครูให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ดังนั้นครูควรเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง ลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้น แนะนำในสิ่งที่นักเรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

พร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (วิชัย ต้นศิริ, 2541 : 115) นอกจากนั้นจากที่กล่าวมาแล้วการปฏิรูปการศึกษาจะต้องปรับรูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาครู รูปแบบและวิธีการในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาและต่อสู้อชีวิต ซึ่งกระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาททำหน้าที่ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และรักการเรียนรู้ (วรรณจริย มั่งสิงห์, 2541 : 56) มีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง พบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรกพบว่า คือในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากคือ ในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการเรียนรู้การทำงานเป็นรายบุคคล ในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการเรียนรู้งานด้วยการคิด วิเคราะห์ และในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการทำงานกลุ่ม

1.2 การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการจัดการเรียนรู้ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และร่วมมือกับบุคคลอื่นอยู่ในระดับมาก คือ ในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการจัดการเรียนรู้จากการคิดและลงมือปฏิบัติจริง ในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ และในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

1.3 การออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

1.4 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงพบว่า ครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการตรวจและนำผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และในสถานศึกษาของท่าน ครูได้มีการประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก คือ ในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียน และในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการเลือกและสร้างเครื่องมือในการวัดผลการเรียนรู้ และในสถานศึกษาของท่านครูได้มีการนำเครื่องมือไปทำการสอบวัดผู้เรียน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วยพัฒนาคุณภาพคนไทย ยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร

สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าสามารถดึงดูด คนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน และมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครู เป็นผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ของรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 62)

การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง ครูจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (เอียน สมิต และอนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550 : 89)

ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ประกอบไปด้วย

3. วิธีการพัฒนา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การอบรม และการศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เกิดองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการที่จะนำพาครูในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง โดยพัฒนาครู ให้มีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถนำพาองค์การสู่ความสำเร็จ Megginson (1972 : 345-348) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมสัมมนา การจัดพัฒนาจิต การจัดฝึกปฏิบัติงาน การบรรยาย การวิเคราะห์ กรณีตัวอย่าง การจัดอภิปรายในห้อง การแสดงบทบาทสมมติ McCauley. (1986 : 151) ประกอบไปด้วย การศึกษา เพื่อจัดการ และการฝึกอบรมเพื่อจัดการ DuBrin (2004 : 467-475) ประกอบไปด้วย การศึกษาประสบการณ์ Anderson (2010 : 213-217) ประกอบไปด้วย การฝึกอบรมเชิงรุกการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และการสร้างกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง (เชษฐา คล้าคล่อง, 2557 : 118) ประกอบไปด้วย การสร้างองค์ความรู้จากวิทยากร เอกสารและวีดิทัศน์ การแสดงบทบาทสมมติ กรณีศึกษา การเล่นเกม การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาดูงาน การทำกิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมกลุ่ม การสรุปและอภิปรายผล (พิมพ์ภา จันทไชย, 2558 : 56) ประกอบด้วยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ (กาญจนา จันทะโยธา, 2560 : 106-108) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าวิธีการพัฒนาครู คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม การสอนแนะ และการเป็นที่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (เชษฐา คำคล่อง, 2557 : 188) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง ภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าใช้วิธีการเสริมสร้าง การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ ร่วมกันโดยการทำงานกลุ่มและการเน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (ศักดิ์ดา คำใส, 2557 : 188) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าวิธีการเสริมสร้าง คือ การศึกษาดูงาน การประชุมชี้แจง การอบรม การปฏิบัติจริง

4. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมิน สำหรับเนื้อหา มี 4 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมอง โมดูล 2 การจัดการการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โมดูล 3 การออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โมดูล 4 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง วิธีการพัฒนาประกอบด้วย 6 วิธีการ ได้แก่ การอบรม

การสัมมนา การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การศึกษาจากเอกสารตำรา เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนารู้สึกเกิดความรู้อย่างแท้จริงและเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก โปรแกรมเป็นชุดกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร หรือรูปแบบในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เจนจิรา คงสุข, 2540 : 96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบโปรแกรมประกอบด้วย หลักการ ความหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีดำเนินการ (สุวิทย์ ยอดสละ, 2557 : 11) สรุปกรอบแนวคิดองค์ประกอบของโปรแกรม คือ ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (เชษฐา คำคล่อง, 2557 : 120) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย หลักการและความสำคัญ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (ศักดิ์ดา คำใส, 2557 : 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ส่วน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผลโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูควรพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากครูเป็นหัวใจหลักที่จะนำพานักเรียนให้พัฒนา ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ หลักการ วิธีการ และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษา พร้อมทั้งนำมาใช้ในงานเพื่อค้นหาความรู้ สร้างความรู้ใหม่ในวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ควรนำรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายมาผสมผสานและบูรณาการ แล้วนำมาใช้ในการพัฒนาครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เช่น รูปแบบการอบรม รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ รูปแบบการสัมมนา รูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ รูปแบบการศึกษาดูงาน และรูปแบบการศึกษาจากเอกสารตำรา เป็นต้น

1.3 สำหรับการนำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ควรพิจารณาบริบทควบคู่ไปกับ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรูปแบบอื่น ๆ โดยมีวิธีการพัฒนาครูที่หลากหลาย

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยโมเดลเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งเชิงระบบและเชิงรูปแบบ เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การเสวนาการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.thaigov.go.th/th/news-ministry>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). ตัวบ่งชี้การบริหารฐานโรงเรียน. กรุงเทพฯ : 21st Century.
- กาญจนา จันทะโยธา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจนจิรา คงสุข. (2540). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยอนุบาลด้วยรูปแบบการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชษฐา คำคลอง. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- พิมพ์ิกา จันทไทย. (2558). การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาทีมงานครูที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนเทศบาล. ดุษฎีนิพนธ์. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักดิ์ดา คำใส. (2557). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณจริย มั่งสิงห์. (2541). เอกสารประกอบการสอนวิชาการเรียนรู้โมติทางวิทยาศาสตร์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545). การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบ่งบพร่องจริงหรือ. วารสารวิชาการ, 12, 27-30.
- วิชัย ต้นศิริ. (2541). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคตแนวคิดสำคัญของการปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2557). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล วองวานิช. (2544). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปรายงานผลการศึกษากการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551)*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานผลการศึกษากการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- เอียน สมิต และอนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2550). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. *วารสารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 18(2), 1-10.
- Anderson, R.E.(2010). *Multivariate Data Analysis*. 7thed. New Jersey : Pearson Education, Inc.
- Caffarella, R. (2002). *Planning : Programs for Adult Learners : A Practical Guide for Educations Trainers And Staff Developers*. San Francisco: Jossey-Bass.
- DuBrin, A.J. (2004). *Leadership Research Finding, Practice, and Skill*. New York: Houghton Mifflin.
- Houle, C. (1996). *The Design of Education*. Sanfrancisco: Jossey-Bass,
- Knowles, M. (1980). *The Modern Practice of Adult Education : What is Andragogy*. Chicago: Follet.
- McCauley, R.N. (1986). *Intertheoretic Relations and the Future of Psychology,*” *Philosophy of Science*, 53(1), 179-99.
- Megginson, L.C. (1972). *Personal A Behavioral Approach to Administration*. Irwin: Homewood, Illinois.
- Styles, E. (1990). *Helping Teachers Learn : Principle Leadership for Adult Growth and Development*. Thousand Oaks, CA: CorwinPress.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The Development of Training Curriculum to Enhance the Competency of the Administrative
Officer School under The Buengkan Primary Educational Service Area

ธิดาภรณ์ ละม้ายศรี¹ วาโร เฟ่งสวัสดิ์² และ พิศุทธิ์ กิตติศรีวรพันธุ์³
Tidaporn Lamaisri¹, Waro Phengsawat² and Pisut Kitisriwarapun³

Received : 12 ธ.ค. 2561

Revised : 6 ก.พ. 2561

Accepted : 8 ก.พ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก และตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ใช้วิธีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มี 4 องค์ประกอบ หลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 4) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

คำสำคัญ : สมรรถนะการปฏิบัติงาน, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

Abstract

The objectives of this study were to develop and evaluate the quality of a training curriculum to enhance the competency of the administrative officer school under the Buengkan Primary Education

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อีเมล: Lamaisri81@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์พิเศษ สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Master of Education Program Educational Administrative Innovation, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: Lamaisri81@hotmail.com

² Associate Professor, Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Special instructor Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Service Area. The study was divided into 2 phases. Phase 1 was the curriculum development, conducted by employ a set of questionnaire as a research instrument for data collection. The sample random sampling from administrators who work in elementary schools under the Buengkan Primary Education Service Area, year 2018 selected 25 people. Phase 2 was the evaluation of the quality training curriculum. Training course outline checking was operated with five experts and training course checking was operated with five experts. The discussion emphasized on the suitability and consistency of the training course. The statistics employed for quality verification of the assessment scales were percent, mean and standard deviation were used for data analysis. The study yielded the following results:

1) The developed training curriculum on Enhance the Competency of the Administrative officer school under The Buengkan Primary Educational Service Area comprised of 4 elements, namely 1) objectives; 2) content; 3) training activities; 4) assessment and evaluation. 2) When considering the quality of the developed training curriculum, it could be explained that The experts mutually agreed that the elements of the developed competency the courses are most appropriate and the components of the training curriculum are consistent.

Keywords : The Competency, The Development of Training Curriculum, The Administrative officer school

บทนำ

งานธุรการเป็นงานที่อยู่ในขอบข่ายของงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เป็นงานบริการที่เอื้ออำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนให้งานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดำเนินไปได้ไม่มีปัญหา อุปสรรค เกิดความคล่องตัวในการทำงาน เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูล หรืองานสารบรรณ การดูแลรักษาความปลอดภัย ติดตาม กำกับดูแลงานให้เป็นไปตามแผน เป็นต้น จึงไม่สามารถกำหนดลักษณะงานเฉพาะออกมาได้ชัดเจน และแต่ละสถานศึกษาอาจกำหนดขอบข่ายงานนี้ไว้กว้างขวาง แต่คงไม่แตกต่างกัน งานธุรการโรงเรียนที่เห็นได้ชัด คือ งานสารบรรณหรืองานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ งานจัดการเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ระเบียบบุคลากร ยานพาหนะ การให้บริการแก่บุคลากรด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งงานที่ไม่สามารถจัดลงในงานเฉพาะด้านอื่น ๆ ได้ จักรกฤษณ์ สอน่อง (2555 : 1) ได้กล่าวว่า การบริหารงานธุรการนับได้ว่าเป็นบันไดขั้นแรกในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับที่ต้องใช้การสื่อสารเป็นสื่อในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย สาร ผู้ส่งสารและผู้รับสาร เจ้าหน้าที่ธุรการจะต้องเป็นสื่อในการนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เพื่อเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนไปสู่การทำงานตามภารกิจต่อไป เจ้าหน้าที่ธุรการต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างดีและมีคุณภาพ ทั้งนี้การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมต้องอาศัยการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรการเป็นสำคัญ เห็นได้จากการกำหนดให้มีงานธุรการในทุกหน่วยงาน ดังนั้นงานธุรการจึงเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของหน่วยงานที่จะขาดไปหรือไม่มีไม่ได้ จึงพอสรุปได้ว่า งานธุรการของโรงเรียนเป็นงานที่จะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น และถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะงานธุรการเป็นงานหนึ่งที่มีหน้าที่เป็นเครื่องมือให้ความช่วยเหลือในการบริหารและบริการ รวมทั้งเป็นศูนย์ให้บริการการบริหารวิชาการ และงานอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ธุรการควรมีสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดีและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จากสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานธุรการโรงเรียนที่มีมาก รัฐบาลได้มีโครงการคืนครูให้นักเรียน เพื่อลดภาระงานให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติหน้าที่หลักในด้านการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน จำเป็นต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับขอบข่ายงานธุรการของโรงเรียน เพราะการยึดหลักสมรรถนะในการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรนั้น ทำให้ผลการปฏิบัติงานเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล อีกทั้งเกิดผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จตามเป้าหมายหรือสิ่งที่คาดหวังของสถานศึกษา (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร, 2552 : 195) แต่ในการปฏิบัติงานจริง พบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานธุรการยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระเบียบงานสารบรรณ เริ่มตั้งแต่การรับ การส่งหนังสือราชการ การตอบหนังสือราชการ การจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการทำลาย และขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานธุรการล่าช้าไม่คล่องตัว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานอื่น ๆ ในโรงเรียน และยังบกพร่องในการให้บริการที่ดีกับผู้ใช้บริการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2555 : 15-20)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน เป็นสายงานสนับสนุนที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่ขับเคลื่อนให้งานดำเนินไปอย่างสะดวก และการประสานงานด้านธุรการจะส่งผลและเอื้อประโยชน์ให้กับโรงเรียนได้เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่มีต่องานของบุคลากรผู้รับผิดชอบในหน้าที่ที่ปฏิบัติ ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน จึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับด้านงานสารบรรณหรืองานที่เกี่ยวข้อง จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อที่จะได้หลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการให้มีความเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการภายในโรงเรียนสังกัดอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ 2.1) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 2.2) การร่างหลักสูตรฝึกอบรม 2.3) การประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมใช้แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 2.4) การแก้ไขและปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบร่างหลักสูตรไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำหลักสูตรที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรด้านความเหมาะสม และความสอดคล้องของหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ไว้ ดังนี้ 1) ระดับอุดมศึกษา ได้แก่ นักวิชาการที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

ทางการศึกษาหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน 2) ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หรือมีวุฒิการศึกษาระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาโท 3) เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานด้านธุรการมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 4) ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และ 5) ครู ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านธุรการโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน เกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ พบว่ามีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.82 2) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) และองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าความสอดคล้อง 0.84 3) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจงานสารบรรณและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานธุรการ จำนวน 30 ข้อ หาค่าความสอดคล้องเนื้อหากับข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าความสอดคล้อง 0.82 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม หาค่าความสอดคล้องเนื้อหากับข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีค่าความสอดคล้อง 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดย

3.1 ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการ

3.2 ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

3.2 การส่งและเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องร่างหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการโดยการส่งแบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างหลักสูตร พร้อมทั้งร่างหลักสูตร และเอกสารคำชี้แจงการประเมินให้แก่ผู้ประเมินด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันรับผลการประเมินด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดวันรับผลการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มเป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วดำเนินการแปลความหมาย ตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 121)

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ กำหนดความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่ามีความเหมาะสมมาก ให้คงไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม

สรุปผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีองค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมี 4 ข้อ ได้แก่

1.1.1 เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานด้านงานธุรการ

1.1.2 เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.1.3 เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานในหน้าที่

1.1.4 เพื่อให้หน่วยงานที่สนใจไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านงานธุรการ

1.2 เนื้อหา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การบริการที่ดี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การทำงานเป็นทีม

1.3 กิจกรรมการฝึกอบรม ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ได้กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้วิธีการในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้ 1) การบรรยาย 2) การสาธิต 3) การระดมสมอง 4) การใช้กิจกรรมนันทนาการ 5) การเรียนรู้จากการอภิปราย และ 6) การฝึกปฏิบัติ

1.4 การวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดและประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม

ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ กำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.82 นำไปใช้ได้และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น กิจกรรมการฝึกอบรมและขั้นตอนการฝึกอบรม และความเหมาะสมของสื่อกับกิจกรรม ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.84 ใช้ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่าจากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Taba (1962 : 422-423); Nicholls (1978 : 17) ; Kerr (1989 : 16); Tyler (1989 : 5-6); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 5); พิสน พงศรี (2549 : 134-135); ภาดทอง ปานศุภวัชร (2550 : 34) ; สมชาย สังข์สี (2550 : 145-146) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 16-17); Taba (1962 : 422-425); Saylor & Alexander (1981 : 30-39) โดยสรุปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน 3) การนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 4) การสร้างร่างหลักสูตรฝึกอบรม 5) การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม และ 6) การปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและการจัดหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งยังได้ศึกษาข้อมูลการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการเพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ธุรการ พบว่าสมรรถนะที่ต้องการพัฒนามีอยู่ด้วยกัน 3 ด้าน จึงนำมากำหนดเป็นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การทำงานเป็นทีม หลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรม ตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องอีกครั้งหนึ่ง จนได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเทคนิคการฝึกอบรมหลากหลายเทคนิคตามแนวคิดของ เพ็ชรี รูปะวิเชตร (2553 : 88-101) มาประยุกต์ใช้ คือ เทคนิคการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยายโดยใช้สื่อและสื่อดัดแปลงประกอบสาระสำคัญ และเทคนิคการฝึกอบรมโดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง การใช้กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้จากตัวอย่างและการฝึกปฏิบัติ จากการใช้กระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรมหลาย ๆ เทคนิคประกอบกัน ทำให้สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี และทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรฐา จรวงษ์ (2556 : 45-46) กล่าวว่า การใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมนั้นสามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมนั้น ๆ

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลของการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกประเด็นหมายความว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ นักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 16-17); Taba (1962 : 422-425); Saylor & Alexander (1981 : 30-39) ได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร

ฝึกอบรม มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแล้วพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างเสริมความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติตลอดจน พัฒนาทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ บัณฑิต ตั้งประเสริฐ (2551 : 51) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนักจัดการรายการวิทยุกระจายเสียง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จรินทร์ มลิทสูต (2552 : ก) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยต้นสังกัด ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สุกัลยา จันทรจินดา (2553 : ก) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับพนักงานปฏิบัติการสถานประกอบการ วัลลภ พัฒนพงศ์ (2554 : ก) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพ ตรัยคุณ รอดเกษม (2556 : 93) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะผ่านระบบออนไลน์สำหรับนักพัฒนาหลักสูตร สถาบันฝึกอบรมในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่าสมรรถนะด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการที่ต้องการพัฒนามีด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การทำงานเป็นทีม จึงมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรมีการจัดอบรมกับเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนตามความต้องการและความสนใจด้วยความสมัครใจ
- 1.2 ในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมรอบที่ 2 ควรใช้วิธี Focus group หรือวิธีอื่น ๆ
- 1.3 ด้านสถานที่ในการฝึกอบรม ควรจัดบรรยากาศของการฝึกอบรมให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
- 1.4 ระยะเวลาในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรปรับให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
- 1.5 ถ้าจะมีการนำหลักสูตรนี้ไปใช้กับผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา นอกเหนือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ ควรมีการปรับปรุงองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เข้าอบรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนในด้านอื่น ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและเป็นธรรม
- 2.2 ควรใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสามารถสร้างความรู้ในเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้จริงเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร นำข้อค้นพบที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสายงานอื่น ๆ
- 2.4 ควรนำวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนหรือในสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรัช จารวงษ์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอนทักษะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*.
ดุขนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จักรกฤษณ์ สอนอ่อง. (2555). *คู่มือการปฏิบัติราชการ (ปรับปรุง พ.ศ. 2555)*. พิษณุโลก: สำนักงานสภามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรินทร์ มลินทสุต. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยต้นสังกัด ของสำนักงาน*
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ดุขนิพนธ์ ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตรอุตสาหกรรม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ตรัยคุณ รอดเกษม. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะผ่านระบบออนไลน์ สำหรับนักพัฒนาหลักสูตรสถาบัน*
ฝึกอบรมในประเทศไทย. ดุขนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถาดทอง ปานศุภวัชร. (2550). *เอกสารคำสอน หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บัณฑิต ตั้งประเสริฐ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนักจัดการวิทยุกระจายเสียง*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการ บริหารการศึกษา มศว*, 5(10), 51.
- เพ็ชรี รูปวิเขตต์. (2553). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: ดวงกลมพัลลภ.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เทียมผาการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัลลภ พัฒนพงศ์. (2554). *การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพ*. ดุขนิพนธ์ ครุศาสตร
อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตรอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.
- สุกัลยา จันทรจินดา. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ*
สำหรับพนักงานปฏิบัติการสถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2555-2558*. บึงกาฬ:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร. (2552). *คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรงานธุรการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ:
ริมปิงการพิมพ์.
- สมชาย สังข์สี. (2550). *หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุขนิพนธ์.
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Kerr, J. F. (1989). *Changing the a Curriculum*. London: University of London Press.
- Nicholls, A. (1978). *Developing a Curriculum*. London: Cox and Wyman.
- Saylor & Alexander (1981). *Curriculum Planning for Better Teacher and Learning* (4th ed). New York:
Holt Rinehart and Winston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Brace and World.
- Tyler, R. W. (1989). *Basic principle of curriculum an instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Development of English Learning Using Song Activities with Communicative Language Teaching of 3rd Grade Students

ธัญชนก หงษ์เวียงจันทร์¹ ทิพาพร สุจารี² และ สุรกานต์ จังหาร³

Thanchanok Hongwaingjan¹ Tipaporn Sujaree² and Surakarn Janghan³

Received : 25 ส.ค. 2561

Revised : 26 พ.ย. 2561

Accepted : 27 พ.ย. 2561

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบเพลง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเพลง 3) ศึกษาความคงทนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบเพลง 4) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดงเกลือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบเพลง จำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ 3) แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า

1) กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบเพลง เท่ากับ 86.44/85.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความคงทนต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยเปรียบเทียบคะแนน ทดสอบหลังเรียนกับคะแนนทดสอบหลังสิ้นสุดลงเป็นเวลา 14 วัน มีคะแนนความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนมีเจตคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กิจกรรมประกอบเพลง, การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the lesson plan for vocabulary learning using song activities with communicative learning teaching with the efficiency at 75/75; 2) to compare the students'

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล : hippie_be@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล : tipaporn4146@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Rajabhat Maha Sarakham University, Email: hippie_be@hotmail.com

² Assistant Professor Dr. Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University,

Email : tipaporn4146@yahoo.com

³ Assistant Professor Dr. Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

English vocabulary ability before and after using song activities with communicative language teaching; 3) to study the retention of vocabulary learning using song activities with communicative language teaching of 3rd Grade students; and 4) to study the students' attitude toward teaching English vocabulary using song activities with communicative language teaching of 3rd Grade students. The samples were 3rd Grade students of Dongkleuawittaya School Roi-et Primary Educational Service Area Office 2 in the second semester of academic year 2016. The research instruments were 1) twelve lesson plans for vocabulary learning using song activities with communicative learning teaching 2) an English vocabulary ability test and the retention of vocabulary learning 3) and an attitude questionnaire. The statistics used for data analyses were mean, standard deviation, percentage and t-test for dependent sample. The results of the research were as follows:

1) The efficiency index of the lesson plans for vocabulary learning using song activities with communicative language teaching was 78.64/88.89 which was higher than the standard criteria; 2) The students' English vocabulary learning after the experiment was significantly higher than that of the pretest at the .05 level; 3) The students' retention for vocabulary learning ability using song activities with communicative language teaching compare the students' posttest score and English vocabulary retention test. There was no difference between posttest score and retention of vocabulary learning; and 4) The students' attitude toward teaching English vocabulary using song activities with communicative language teaching at a good level.

Keywords : Song activities, English Vocabulary Learning, and English Vocabulary Learning Retention

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลกและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรี และความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้ความเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิถีทัศน์ในการดำเนินชีวิตด้านการศึกษาของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นและเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามกระแสของสังคม โดยหลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทย และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ติดต่อสื่อสารได้โดยสามารถรับและส่งสาร และมีความรู้ความเข้าใจสารสนเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเน้นความรู้ความสามารถของผู้เรียนด้านวัฒนธรรมและทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนไปพร้อม ๆ กัน (กรมวิชาการ, 2545 : 1-2) ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสำคัญของโลกปัจจุบันคือภาษานานาชาติ เป็นภาษากลางของโลก และเป็นภาษาที่คนทั่วโลกใช้ติดต่อกันเป็นหลัก ไม่ว่าแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ เมื่อต้องการสื่อสารกับบุคคลอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกันจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก และเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน (The working language of ASEAN shall be English) (กระทรวงการต่างประเทศ, 2558 : 29) ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่ง

สำหรับพลเมืองอาเซียนในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์สู่ภูมิภาคอาเซียน และภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน ภาษาอังกฤษจะเป็นมาตรฐานกลางที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ การฝึกฝนอบรมในทักษะวิชาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญรุดหน้า ก้าวทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่เสรีประชาคมอาเซียน ที่กำหนดให้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในทางการสื่อสารระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน นั้นหมายถึงผู้ที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ย่อมได้เปรียบในทุกทาง ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ประกอบกับ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศไทยต่อไป ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะครูผู้สอน ต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุด เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ ทั้งในชั้นเรียนและ ชีวิตประจำวัน และแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง นั่นคือการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดในการสอนภาษา ที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับ การเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถ ในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอน ต้องคำนึงถึงการให้ผู้เรียนได้สื่อสารในชีวิตจริง กิจกรรมและภาระงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจริง สื่อที่ใช้ก็เป็นสื่อจริง แต่ก็ได้ละเลยความรู้ ด้านไวยากรณ์ เมื่อเกิดความผิดพลาดทางด้านไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย แต่ยังสามารถสื่อสารได้ ครูผู้สอน ไม่ควรขัดจังหวะโดยการแก้ไขให้ถูกต้องทันที ควรแก้ไขเมื่อความผิดพลาดนั้นทำให้เกิดความไม่เข้าใจหรือการสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาพร นุชอำพันธ์ (2554 : 50-51) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง อาหาร และสุขภาพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 83.98/82.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพื่อทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี ต่อการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Davies & Pearse, 2000; Brown, 2001 & Richard, 2006) ขั้นตอนการจัดการเรียน การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในที่นี่ ขอลำถึง วิธีการสอนแบบ 3Ps หรือ P-P-P ซึ่งสุเมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 112-115) ได้สรุปขั้นตอนวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไว้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำเสนอ (Presentation) 2) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) 3) ขั้นนำไปใช้ (Production) เพื่อให้การสื่อสารเหมือนจริงมากที่สุดซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขั้นตอนการสอนคำศัพท์ แบบ 3Ps ดังนี้ 1) ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ครูจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายและรูปแบบภาษาที่ใช้กันจริงโดยทั่วไป รวมทั้งวิธีการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการออกเสียง ความหมาย คำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่กันไป โดยครูนำเสนอคำศัพท์ใหม่โดยบัตรภาพบัตรคำ เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างความสนใจของนักเรียน ครูอ่านและบอกความหมายของคำจากบัตรภาพบัตรคำ ให้นักเรียน ออกเสียงตามพร้อมกันและนำเสนอเนื้อเพลงพร้อมกับดูเนื้อเพลงจากแผ่นภูมิเพลง 2) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นการฝึก ให้นักเรียนมีความแม่นยำในรูปแบบภาษา เพื่อที่จะได้สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารต่อไป หลังจากที่ได้เรียนรู้รูปแบบ ภาษาว่าเป็นอย่างไรและสื่อความหมายอย่างไร ในขั้นนำเสนอไปแล้ว ในขั้นนี้เป็นการฝึกที่เน้นเพราะผู้เรียนมีความจำเป็น ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย โดยครูนำนักเรียนร้องเพลง นักเรียนร้องเพลงพร้อมท่าทางประกอบ แล้วฝึกร้องตามหลาย ๆ รอบจนคล่อง และนักเรียนฝึกสนทนาถามตอบ 3) ขั้นนำไปใช้ (Production) เป็นการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เปรียบเสมือน การถ่ายโอนการเรียนรู้ภาษาจากสถานการณ์ในชั้นเรียนไปสู่การนำภาษาไปใช้จริง โดยให้นักเรียนจับคู่ถามตอบ ครูให้นักเรียน

ทำใบงานและให้นักเรียนทำแบบวัดผลการเรียนรู้คำศัพท์โดยให้นักเรียนจับสลากคนละ 2 คำ โดยการออกเสียง สะกดคำ และบอกความหมาย

คำศัพท์เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน หากผู้เรียนมีความรู้ในด้านคำศัพท์น้อย การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ ก็จะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักเรียนไทยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษได้ไม่ดีเท่าที่ควร คือ นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ จดจำหรือระลึกถึงความหมายคำศัพท์ได้น้อยไม่สามารถนำคำศัพท์ไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ และขาดการฝึกทักษะการนำคำศัพท์ไปใช้ ทั้งนี้เกิดจากการที่นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนรู้คำศัพท์ นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนไม่สนุก ไม่เข้าใจ วิธีการสอนมักจะสอนคำศัพท์เน้นการบันทึกท่องจำ การสอนจะเน้นตัวครูเป็นสำคัญนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งครู จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2545 : 2)

การเรียนรู้ภาษาได้ด้นั้นจะเกิดในช่วงวัยเด็ก ดังนั้นเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาจึงเป็นช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควรเอาใจใส่และปลูกฝังการเรียนรู้ด้านภาษา เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี จะสนใจการเรียนรู้โดยใช้เกม เพลง และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สร้างความสนุกสนานได้เรียนไปพร้อมกับการเล่น (deAndres, 2002 : 92-97) ดังนั้นเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาจึงเป็นช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควรเอาใจใส่และปลูกฝังการเรียนรู้ด้านภาษา การที่จะทำให้เด็กในช่วงวัยนี้ชอบและรักการเรียนรู้ภาษา ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปเป็นเชิงบวก หรืออบอุ่นและผ่อนคลายทุกคนต่างเป็นมิตรและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่า ทั้งครูและนักเรียนเข้ากันได้ดี ทำให้เกิดความมั่นใจ รู้สึกปลอดภัย ส่งผลให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นการเรียนรู้ได้สูงขึ้น (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545 : 163) ดังนั้นกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจและควรนำมาใช้ในการสอนเด็กเล็กก็คือเพลง ซึ่งเพลงสามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความจำระยะยาว (Murphy, 1990 : 53-64)

เพลงมีความสัมพันธ์กับมนุษย์มาตั้งแต่แรกเกิด เช่น เพลงกล่อมเด็ก นอกจากนี้ยังมีเพลงที่แต่งไว้สำหรับเด็ก ๆ ร้องเกี่ยวกับสัตว์บ้าง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยบ้าง เกี่ยวกับโอกาสและเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันเกิด วันคริสต์มาส เป็นต้น เพลงแต่ละเพลงจะมีลีลาและท่วงทำนองที่ต่างกันทั้งน้ำเสียงและความรู้สึกของผู้ร้อง ซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามและสนุกสนาน ปัจจุบันได้นำเพลงมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากงานวิจัยเพลงการศึกษาเกี่ยวกับเด็ก เพลงมีความสำคัญต่อจิตใจของผู้ฟัง ให้ความบันเทิงและลดความเครียด ผ่อนคลายอารมณ์ทำให้มนุษย์เกิดสุนทรีภาพทางอารมณ์ ซึ่งเพลงมีบทบาทต่อชีวิตของเรา เพลงกับชีวิตมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับมนุษย์มาตั้งแต่เกิดเสียงเพลง เกิดจากการสร้างสรรค์ของคน นักการศึกษาที่ชาญฉลาดจึงนำเพลงมาเป็นสื่อในการศึกษา (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 39, 2559 : 43-76)

การใช้เพลงประกอบการสอนจะช่วยทำให้บทเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนในการเรียน ช่วยให้จดจำเนื้อหาและประทับความรู้สึกไว้นาน และช่วยทำให้บทเรียนที่ยากดูง่ายขึ้นการใช้เพลงประกอบการสอนในระดับประถมศึกษามีประโยชน์มาก เพราะเด็กในวัยนี้ชอบเล่น ชอบแสดง ชอบร้องเพลง และนอกจากนี้ การใช้เพลงประกอบการสอนยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีระเบียบวินัย มีประสบการณ์กว้างขวางและช่วยสร้างสัมพันธภาพอย่างเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2550 : 29-30) และยังเป็นเทคนิคหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพลงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ถ้าหากครูผู้สอนสามารถเลือกเพลงให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน พื้นฟูความรู้ความสามารถทางภาษาและความสนใจของนักเรียน เพราะเพลงช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าบทเรียนมีความหมายน่าสนใจและสนุก ได้ฝึกการออกเสียงมากขึ้นโดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย ช่วยย้ำในสิ่งที่เรียนไปแล้ว หรือการออกเสียงให้นักเรียนจำได้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (นิตยา สุวรรณศรี, 2539 : 70)

จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติปีการศึกษา 2558 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.31 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2559 : 6-9) การวิจัยของกรมวิชาการ พบว่าครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาวิชาภาษาอังกฤษมาโดยตรง ครูขาดวิธีการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสม ครูไม่ได้ใส่ใจในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร เนื่องจากไปเน้นการสอนไวยากรณ์มากกว่า สืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนการสอน ครูส่วนมากมักสอนคำศัพท์เน้นการบันทึกท่องจำ จึงทำให้นักเรียนขาดความสนุกสนาน ไม่เข้าใจ การสอนจะเน้นครูเป็นสำคัญ ปฏิบัติตามคำสั่งของครู จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้คำศัพท์จึงไม่สามารถจะนำไปใช้ในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสม ขาดการฝึกทักษะการนำคำศัพท์ไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นนิสัย จะเห็นได้ว่าคำศัพท์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ หน้าที่ และการใช้คำศัพท์นั้นได้มากเท่าใด ย่อมนำมาใช้ในการพูด การอ่าน การเขียน จนถึงทักษะการใช้ภาษาที่ดีได้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้เรียนควรต้องรู้คำศัพท์ให้ได้ก่อน จึงจะช่วยให้การเรียนรู้ทักษะด้านอื่น ๆ ประสบผลสำเร็จในการสื่อสารได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2551 : 2)

จากการศึกษาปัญหาและเทคนิคการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้กล่าวข้างต้น และประกอบกับผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จึงสนใจที่จะศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดงเกลือวิทยา อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมประกอบเพลง เป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนคำศัพท์ในหน่วยการเรียนรู้ ดังที่ว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี จะสนใจการเรียนรู้โดยใช้เกม เพลง และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สร้างความสนุกสนาน ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับการเล่น จึงเป็นช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควรเอาใจใส่ และปลูกฝังการเรียนรู้ด้านภาษา สามารถนำมาพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ อีกทั้งเพื่อกระตุ้นและสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความคงทนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเพลง
4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเพลง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มเครือข่ายสายธารช้างเผือก ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่

1.1.1 โรงเรียนดงเกลือวิทยา มีนักเรียน 9 คน

1.1.2 โรงเรียนบ้านป่าดอนพังหาด มีนักเรียน 5 คน

1.1.3 โรงเรียนบ้านสูงยาง มีนักเรียน 9 คน

1.1.4 โรงเรียนบ้านคูเมือง มีนักเรียน 12 คน

มีนักเรียนทั้งสิ้น 35 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนดงเกลือวิทยา อำเภอเมืองสรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีนักเรียนทั้งสิ้น 9 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรม ประกอบเพลงเป็นหลัก ในกระบวนการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ในการใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการความคิด เชื่อมระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะภาษา และความสามารถในการสื่อสาร ดั้งเดิมตอนวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 3Ps หรือ P-P-P (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540 : 112-115) ดังต่อไปนี้ 1) ชื่นนำเสนอ 2) ขั้นฝึกปฏิบัติ 3) ชื่นนำไปใช้ จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในด้านความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง โดยเลือกคำศัพท์ในหนังสือแบบเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และคำศัพท์พื้นฐานจากเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยครอบคลุม 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งคำศัพท์อยู่ในหมวดเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว และโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เติมตัวอักษรที่ขาดหายไป จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 จับคู่ภาพกับคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

2.3 แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดงเกลือวิทยา อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 9 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เติมตัวอักษรที่ขาดหายไป จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 จับคู่ภาพกับคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

3.2 ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ และอธิบายวิธีการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ประกอบเพลง เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมประกอบเพลง จนครบจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 เพลง ดังต่อไปนี้ 1) How are you, I'm fine 2) Head Shoulders Knees and Toes 3) My Feeling 4) We are friends 5) Happy Family 6) I am a cat 7) I can count from one to ten 8) Fun Number 9) My School is lively 10) Place in My School 11) On, In, Under 12) In English Class เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยใบงาน แบบวัดการเรียนรู้คำศัพท์ท้ายบท และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เติมตัวอักษรที่ขาดหายไป จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 จับคู่ภาพกับคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

3.4 นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง จำนวน 15 ข้อ

3.5 ทดสอบความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กับกลุ่มตัวอย่างหลังการสอน ทั้งช่วงไป 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับเดิม จำนวน 30 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนที่ได้ระหว่างเรียน

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบที (t-test for dependent Sample)

4.3 วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังจากการใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง พัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสิ้นสุดลงเป็นเวลา 14 วัน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบที (t-test for dependent Sample)

4.4 วิเคราะห์เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์แปลผลเจตคติที่กำหนด

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 86.44/85.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ หลังจากการใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง พัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสิ้นสุดลงเป็นเวลา 14 วัน พบว่ามีคะแนนความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนเสร็จสิ้นไปแล้ว 14 วัน ไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 86.44/85.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 หมายความว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากกระบวนการ จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 12 แผน คิดเป็นร้อยละ 86.44 และคะแนนความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.93 การที่ประสิทธิภาพกระบวนการตัวแรก (E1) มีค่าสูงกว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ความสามารถตัวหลัง (E2) เนื่องจากจากประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) มาจากคะแนนระหว่างเรียน เป็นการทำให้งาน แบบวัดการเรียนรู้คำศัพท์ท้ายบท และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมประกอบเพลง และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มาจากคะแนนทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน โดยมีเพลงเป็นหลัก แผนละ 1 เพลง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบเพลง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง กิจกรรมประกอบเพลงสามารถชักจูงให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้นการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการเรียนช่วยให้จดจำเนื้อหาหรือคำศัพท์และประทับความรู้สึกไว้นาน และผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด แบบ 3Ps หรือ P-P-P ของสมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 112-115) สรุปขั้นตอนได้ดังนี้ 1) ชี้นำเสนอ (Presentation) 2) ชี้นฝึกปฏิบัติ (Practice) 3) ชี้นำไปใช้ (Production) เนื่องด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) เป็นแนวการสอนภาษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการให้ผู้เรียนได้สื่อสารในชีวิตจริง กิจกรรมและภาระงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจริง สื่อที่ใช้ก็เป็นสื่อจริง แต่ก็ไม่ละเลยความรู้ด้านไวยากรณ์

2. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 15.89 คิดเป็นร้อยละ 52.96 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 25.78 คิดเป็นร้อยละ 85.93 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย สำหรับค่าสถิติที่ (t-test dependent sample) ได้ค่า 25.429 พบว่าการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง มีความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมประกอบเพลงเป็นหลัก เป็นจำนวนทั้งหมด 12 คาบ แสดงว่าการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบเพลงนั้น ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เพลงยังมีความสัมพันธ์กับมนุษย์มาตั้งแต่แรกเกิด เช่น เพลงกล่อมเด็ก นอกจากนี้เพลงแต่ละเพลงยังมีลีลาทำทางและท่วงทำนองที่ต่างกันทั้งน้ำเสียงและความรู้สึกของผู้ร้อง ซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามและสนุกสนาน ซึ่งปัจจุบันได้นำเพลงมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นซึ่งช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน ช่วยให้จดจำเนื้อหาและประทับใจความรู้สึกลึกซึ้งได้นาน และยังช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอน ช่วยให้เด็กได้รู้จักการออกเสียง สระ พยัญชนะ การเน้นเสียง คำศัพท์ การจัดกิจกรรมประกอบเพลงในการสอนยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย นักเรียนในวัยนี้ชอบเล่น ชอบแสดง ชอบร้องเพลง ชอบเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ ในขณะที่นักเรียนร้องเพลงหรือแสดงท่าทางประกอบ นักเรียนมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ร่าเริงแจ่มใส กิจกรรมประกอบเพลงจะช่วยให้เด็กคลายความเครียด มีอารมณ์สดชื่น

2.3 พัฒนาการด้านสังคม เมื่อนักเรียนมาโรงเรียนนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตเด็ก ซึ่งเป็นสังคมใหม่ ประกอบไปด้วยสถานที่ใหม่ เพื่อนใหม่ คุณครู สิ่งที่จะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและเข้ากับผู้อื่น ได้ด้วยการใช้กิจกรรมประกอบเพลงเป็นสื่อ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนิทสนมใกล้ชิดกับเพื่อนและคุณครู

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา กิจกรรมประกอบเพลงช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและจดจำเรื่องต่าง ๆ ได้ดี ทั้งยังช่วยจำได้เร็วกว่าการบอกเล่าอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ มาริสา กาสุวรรณ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และความคงทน ของคำศัพท์และทักษะการพูด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนทันทีเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ พรพรรณทิ โขติพงศ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมประกอบจังหวะ ทำให้นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ อิมภาพร สลุงสุข (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจดจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบกับเกมประกอบ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เพลงประกอบการสอนนั้น มีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ศุภวัธย์ ชูมี (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการใช้เพลงประกอบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้เพลงประกอบการสอน สูงกว่าคะแนนดังกล่าวก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และสอดคล้องกับ (Mohammad, Alipour and others, 2012 : 140-143) ได้ศึกษาผลจากการใช้เพลงประกอบการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL) ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เพลงมีระดับความสามารถด้านการพูดสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบปกติ อันเป็นผลจากความสามารถในการจดจำคำศัพท์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังจากการใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลงพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสิ้นสุดลงเป็นเวลา 14 วัน พบว่าค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 25.78 คิดเป็นร้อยละ 85.93 และค่าเฉลี่ยหลังเรียน 14 วัน มีค่าเท่ากับ 25.11 คิดเป็นร้อยละ 83.70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย มีคะแนนความคงทนต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนและหลังเรียน

เสร็จสิ้นไปแล้ว 14 วัน ไม่แตกต่างกันจากหลังเรียน โดยการทดสอบนักเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับเดิม นำคะแนนมาเปรียบเทียบกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง มีความคงทนในการเรียนรู้ แสดงว่านักเรียนมีความรู้ มีความเข้าใจในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยการใช้กิจกรรม ประกอบเพลงตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ซึ่งเนื่องมาจากผู้เรียนได้ผ่านการฝึกคำศัพท์ซ้ำ ๆ หลายครั้ง ครั้นเมื่อเยาว์วัยเราเรียนรู้การท่องอาขยานบทหนึ่งถึง 10 ครั้งจึงจำได้ ครั้นโตขึ้นเราคิดว่าลืมบทอาขยานนั้นไปแล้ว แต่ถ้าต้องการเรียนรู้ใหม่จะใช้ระยะเวลาในการท่องจำเพียง 5 ครั้ง หรือน้อยกว่า 10 ครั้ง ก็สามารถจำได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 242-248) จากกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของพรรณทิ โขติพงศ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และความคงทน ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมประกอบจังหวะ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการทดลองเมื่อเวลาสิ้นสุดแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ กับ 4 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ มาริสา กาสุวรรณ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพ ของกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และความคงทนของคำศัพท์และทักษะการพูด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความคงทนด้านคำศัพท์มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างจากคะแนนหลังเรียน แต่มีผลคะแนนคงทนในด้านทักษะการพูดเพิ่มขึ้น จากคะแนน หลังเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคล่องแคล่วและความสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ พฤติกรรมการเรียนด้วยกิจกรรม เพลงมีความ สัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงอาจสรุปได้ว่าการเรียนโดยใช้กิจกรรมเพลงทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ และความคงทนด้านคำศัพท์และทักษะการพูดได้ และสอดคล้องกับ (Mohammad, Alipour and others, 2012 : 140-143) ได้ศึกษาผลจากการใช้เพลงประกอบการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL) เพื่อสร้างความจำและความคงทน ด้านคำศัพท์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เพลง มีระดับความคงทนในการจำคำศัพท์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.05

4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยพิจารณาจากแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ซึ่งเป็นแบบวัดเจตคติด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมประกอบเพลงมาช่วยในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น How are you, I'm fine, Head Shoulders Knees and Toes, My Feeling เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้น สนใจในการเรียนการสอน ในภาพรวมค่าเฉลี่ยของเจตคติเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.09 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ประกอบเพลง ในภาพรวมอยู่ในระดับเจตคติสูง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ดวงเดือน แสงชัย (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลง เป็นกิจกรรมเสริม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการที่ครูใช้เพลงเป็นกิจกรรมการเรียน การสอน โดยนักเรียนร้อยละ 90.70 เห็นด้วยว่าควรจะมีกิจกรรมร้องเพลงในชั่วโมงภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย แปลกใหม่และสนุกสนาน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความ สนใจในการเรียนรู้ มีความสุขสนุกสนานในการเรียน

1.2 ครูควรให้นักเรียนอ่านออกเสียงจนคล่อง ก่อนที่จะให้ร้องเป็นเพลงและอธิบายคำศัพท์ บอกความหมาย และโครงสร้างทางภาษาทุกครั้งที่สอนด้วยกิจกรรมประกอบเพลง เป็นการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้าง ภาษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้คำศัพท์กับนักเรียน ระดับอื่น ๆ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนไปแล้ว 14 วัน ควรเปลี่ยนรูปแบบของข้อสอบโดยการสลับข้อในแบบทดสอบ เพื่อให้แบบทดสอบวัดความสามารถมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology)*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. (2545). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2558). *กฎบัตรอาเซียน คำแปล กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2561, จาก <http://sites.google.com/site/krusakaydaow/kdbatr-xaseiyn>
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2559). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 39/ โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.
- ดวงเดือน แสงชัย. (2530). *รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาสัมฤทธิ์ผลการเรียนและเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงเป็นกิจกรรมเสริม*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีมาพร สล่งสุข. (2555). *การเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบกับเกมประกอบ*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นิตยา สุวรรณศรี. (2539). *เพลงและเกมประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์ปรีนท์.
- ประภาพร นุชอำพันธ์. (2554). *การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง อาหารและสุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- พรรณนที โชติพงศ์. (2552). *การใช้กิจกรรมประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มาริสา กาสวรรณ์. (2556). *ประสิทธิผลของกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และความคงทนของคำศัพท์และความสามารถในการพูด*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภวัตร ชูมี. (2557). *ผลการใช้เพลงประกอบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกาบัง จังหวัดสตูล*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิริพัชร เจริญวโรจน์. (2550). *การสอนระดับประถมศึกษา 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีการสอนสื่อสารภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2559). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2558 : บทสรุป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Brown, H. (2001). *Teaching by principles: an Interactive Approach to Language pedagogy*. New York: Addison Wesley Longman, Inc.
- Davies & Pearse. (2000). *Success in English Teaching*. Hong Kong: Oxford University Press.
- deAndres, V. (2002). The influence of affective variable on EFL/ESL learning and teaching. *The journal of Imagination in Language Learning and Teaching*, 7(3), 92-97.
- Mohammad, Alipour & others. (2012). The effects of songs on EFL learners' vocabulary recall and retention: The case of gender. *Advances in Digital Multimedia (ADDM)*, 1(3), 2166-2916.
- Murphy, T. (1990). The song stuck in my head phenomenon . *A melodic din in the LAD?*. *System*, 18(1), 53-64.
- Richards, J. (2006). *Communicative language teaching today*. New York: Cambridge University Press.

บทความวิชาการ

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำพจน์สรรพนามคำว่า “什么”

ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย

Comparative study on interrogative usage of Chinese and Thai interrogative pronoun “SHENME” and “A-RAI”

ขวัญดาว มายู¹

Kwandaw Mayou¹

Received : 7 ต.ค. 2561

Revised : 21 ธ.ค. 2561

Accepted : 24 ธ.ค. 2561

บทคัดย่อ

คำว่า “什么” ในภาษาจีน เป็นคำพจน์สรรพนาม ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาไทยว่า “อะไร” ในระบบภาษาศาสตร์ของภาษาจีนและภาษาไทย นับเป็นคำพื้นฐานที่นิยมใช้แทนคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เวลา สาเหตุ สภาพการณ์ วัตถุประสงค์ และวิธีการ เป็นต้น ถึงแม้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนจะเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน คือตระกูลฮั่น-ทิเบต แต่ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนต่างก็มีกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของภาษานั้น ๆ ฉะนั้นคำพจน์สรรพนามคำว่า “什么” และ “อะไร” จึงมีกฎทางไวยากรณ์ การสื่อความหมายและรูปแบบการใช้ที่ทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำพจน์สรรพนาม คำว่า “什么” ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย โดยศึกษาจากวิธีการและรูปแบบ ในการใช้คำถามของสองคำนี้ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่าง ความเหมือน และความคล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของชาวไทยที่เรียนภาษาจีน และชาวจีนที่เรียนภาษาไทย

คำสำคัญ : วิธีการใช้คำถาม, คำพจน์สรรพนาม, อะไร

Abstract

“SHENME” is the Chinese interrogative pronoun. The “SHENME” correspond to Thai interrogative corresponding “A-RAI”. The linguistic system of Chinese and Thai, which are basically used to people, animals, places, time, causes, conditions, objectives, and methods, etc. Although Thai and Chinese belong to the same language family, Han-Tibetan family. However, Thai and Chinese, depending on the nature of the language, have different grammatical rules. So, the “SHENME” and “A-RAI” have grammatical rules. According to the Interpretation and usage patterns of them, which have similarities and differences. So, Writer investigates and compares to the interrogative usage of “SHENME” and “A-RAI” to study interrogative by using a method. By indicating the differences and similarities, it will be beneficial for Thai learners studying Chinese and the Chinese person who learn Thai.

Keywords : interrogative usage, interrogative pronoun, A-RAI

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อีเมล: kwandaw@aru.ac.th

¹ Lecturer of Chinese Language, Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Email: kwandaw@aru.ac.th

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของประเด็นและแนวคิด

เนื่องจากคำพจนานุกรมเป็นคำที่มีลักษณะพิเศษประเภทหนึ่ง มีรูปแบบการใช้คำถามที่หลากหลาย และในบางประโยคอาจแสดงความหมายที่มีใจความกว้างขวางและคลุมเครือ ในการวิเคราะห์ความหมายจึงต้องอาศัยการสังเกตจากบริบทโดยรอบ ด้วยเหตุนี้คำพจนานุกรมจึงได้รับความสนใจจากนักไวยากรณ์ภาษาจีนอย่างแพร่หลาย หนึ่งในนั้นคือ คำว่า “什么” เพราะคำนี้มีอัตราการใช้สูงที่สุด (徐秀凤, 2015: 1) การใช้คำว่า “什么” ในภาษาจีน มีขอบเขตกว้างขวางมาก 黎锦熙 กล่าวถึง “什么” ในหนังสือ 《新著国语文法》 ว่า แบ่งประเภทของ “什么” ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แทนคำนามเพื่อใช้ในการถาม และเป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ถาม 吕叔湘 กล่าวในหนังสือ 《中国文法要略》 และ 《现代汉语语法八百词》 ว่า “什么” คือคำสรรพนามที่ใช้ถามวิธีการใช้ถามมี 5 อย่าง คือ แสดงความสงสัย ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ การใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ปกติจะเป็นกรรมของประโยค ใช้แสดงความเป็นปฏิเสธ ใช้ในการถามแบบไม่ต้องการคำตอบ และใช้เดี่ยว ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของผู้พูด เช่น แสดงความรู้สึกตกใจแสดงความรู้สึกไม่ชัดเจน เป็นต้น 丁声树 ในหนังสือ 《现代汉语语法讲话》 กล่าวว่า “什么” ใช้แทนที่คำนามแสดงการถาม สามารถวางไว้ได้หลายตำแหน่งในประโยค แต่ถ้าหากใช้ “什么” เดี่ยว ๆ จะใช้แทนสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เท่านั้น ไม่สามารถให้แทนคนได้ แต่เมื่อ “什么” อยู่ข้างหน้าติดกับคำที่จะไปแทนที่เป็นคำนามนั้น หรือทำหน้าที่คำเสริมนั้นก็สามารถใช้ถามสิ่งของ เหตุการณ์หรือคนได้ เช่น 什么人 (คนอะไร)、什么东西 (ของอะไร) นอกจากนี้ “什么” ยังสามารถวางไว้หน้าหรือหลังคำกริยาเพื่อถามสาเหตุ เช่น 干什么 (ทำอะไร)、做什么 (ทำอะไร) เป็นต้น

ส่วนในวงการการศึกษาและวิจัยไวยากรณ์ไทยนั้น กล่าวถึงวิธีการใช้แสดงคำถาม ของคำว่า “อะไร” วัณน้อยมาก นักภาษาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่สำคัญได้แก่ ถัสลนา ศรีเจริญ (2548 : 50) กล่าวในหนังสือไวยากรณ์ไทยว่า “อะไร”, “เมื่อไหร่” เป็นต้น จัดอยู่ในหมวดคำสรรพนามที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง และได้วิเคราะห์คำว่า “อะไร” กรณีที่ใช้ในประโยคบอกเล่าขณะเดียวกันได้กล่าวถึง คำสรรพนามที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจงว่าสามารถใช้ในประโยคคำถามชี้เฉพาะได้ และกล่าวว่า ข้อมูลที่เสริมเข้ามาวางไว้ท้ายประโยค คำถามชี้เฉพาะนั้นคือข้อมูลที่มาจากการเปลี่ยนแปลงจากประโยคคำถามไปเป็นประโยคบอกเล่า พระยาอุปกิตศิลปสาร (2556 : 81-82) แบ่งคำสรรพนามออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ บุรุษสรรพนาม ประพันธสรรพนาม วิภาคสรรพนาม นิยมสรรพนาม อนิยมสรรพนาม และพจนานุกรมสรรพนาม นั้น อนิยมสรรพนามใช้แทนที่คนหรือสิ่งของที่ไม่ชัดเจนแน่นอน พจนานุกรมสรรพนามใช้แทนคนหรือสิ่งของที่ไม่รู้และไม่ชัดเจน ความแตกต่างของคำ 2 ประเภทนี้อยู่ที่พจนานุกรมสรรพนาม สามารถใช้ถามได้ แต่อนิยมสรรพนามไม่สามารถใช้ถามได้ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2556 : 82) ยังกล่าวอีกว่า เมื่อ “อะไร” ใช้ในการถามให้เรียกว่า “พจนานุกรมสรรพนาม” เมื่อไม่ใช้แสดงการถามให้เรียกว่า “อนิยมสรรพนาม” กล่าวสรุปคือคำว่า “อะไร” สามารถเป็นได้ทั้งพจนานุกรมสรรพนามและอนิยมสรรพนาม นิตยา กาญจนวรรณ (2547: 114) กล่าวในหนังสือลักษณะและการใช้ภาษาไทย เรื่องประโยคคำถามเรื่อง ความหมายและลักษณะทางไวยากรณ์ของคำว่า “อะไร”, “ทำไม” และ “เมื่อไหร่” เมื่อใช้ถามว่า 3 คำนี้ใช้ในประโยคบอกเล่าได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อคำว่า “อะไร”, “ทำไม” และ “เมื่อไหร่” ถูกใช้ในประโยคคำถาม จะแสดงถึงความสงสัย หากว่าคำเหล่านี้ไม่แสดงการถามหรือไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ประโยคเหล่านี้จะเป็นประโยคบอกเล่า

แม้ว่าทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยต่างก็มีหนังสือและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำพจนานุกรม จำพวกนี้เกิดขึ้นแล้ว แต่การศึกษาเชิงเปรียบเทียบที่เป็นรูปธรรมเรื่องวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำพจนานุกรมคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย พบเห็นได้น้อยมาก ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำพจนานุกรมคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย ว่ามีรูปแบบและวิธีใช้ที่เหมือนกัน

คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนทั้งภาษาไทยและภาษาจีนให้มากขึ้น อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ และเพิ่มคุณค่าต่อผู้เรียนภาษาไทยและภาษาจีนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ สรุปและชี้ให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง เรื่องวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำปฏิเสธสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย บทความฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สอนและผู้เรียนภาษาจีน ในการเรียนการสอนวิชาไวยากรณ์จีน เรื่องวิธีการใช้คำถาม คำปฏิเสธสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย ซึ่งผู้เรียนจะได้เกิดเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ในการสื่อสารอย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันผู้สอนยังสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากขึ้น

3. ขอบเขตของเรื่อง

บทความฉบับนี้มุ่งเน้นการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบและพรรณนาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำปฏิเสธสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทยเพียงเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงหลักโครงสร้างทางไวยากรณ์ความหมายและลำดับคำในประโยคของคำสองคำนี้

เนื้อหา

1. รูปแบบการใช้คำถามคำว่า “什么” ในภาษาจีน

คำว่า “什么” ซึ่งเป็นคำสรรพนามที่ใช้ถาม ส่วนใหญ่ใช้ในการแสดงความสงสัยและคำถาม โดยสามารถวางไว้หน้าคำนามใช้ถามถึงคนหรือสิ่งของ ใช้ถามสภาพของสิ่งของหรือลักษณะของคน เป็นต้น เวลาที่เราใช้ถาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ถามแตกต่างกัน อีกทั้งรูปแบบและวิธีการใช้คำว่า “什么” แสดงการถามนั้นก็เหมือนกัน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงแบ่งวิธีการใช้คำสรรพนามที่ใช้ถาม คำว่า “什么” ออกเป็น 7 หมวดดังนี้

1.1 ใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

คำว่า “什么” ซึ่งเป็นคำสรรพนามที่ใช้ถาม โดยปกติทั่วไปสามารถใช้ในการถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ สามารถวางไว้หน้าคำนามหรือใช้เดี่ยว ๆ ในประโยคทำหน้าที่เป็น ประธาน กรรม คำขยายนามหรือเป็นคำโดดได้ เช่น

1) 什么坏了?

อะไรเสียแล้ว

2) 这么晚了, 你们在做什么?

ดึกขนาดนี้แล้ว พวกเธอทำอะไรอยู่

3) 你丢的包是什么颜色的?

กระเป๋าของคุณที่หายไปสีอะไร

4) A: 小明慢慢走, 地上有水。

เสื้อหวมิงเดินช้า ๆ บนพื้นมีน้ำ

B: 什么? 你大声点, 我听不见。

อะไรนะ เธอพูดดัง ๆ หน่อย ฉันไม่ได้ยิน

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อคำปฏิเสธสรรพนาม คำว่า “什么” ใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น ในประโยค คำว่า “什么” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลากหลาย เช่น ตัวอย่างที่ 1 “什么” ทำหน้าที่เป็นประธาน

ตัวอย่างที่ 2 และ 3 “什么” ทำหน้าที่เป็นคำขยายนามและตัวอย่างที่ 4 “什么” เป็นคำโดดขึ้นต้นประโยค ถ้าแปลเป็นไทยสามารถใช้คำว่า “อะไร” แทนได้

1.2 ใช้ถามคนหรือลักษณะของคน

คำว่า “什么” เป็นคำพฤจฉาสรรพนามในภาษาจีน ทำหน้าที่เป็นคำขยายนาม วางไว้หน้าคำนามที่แสดงถึงบุคคลใช้ในการถามถึงคน เช่น

5) 什么人在外面吵闹?

ใครทะเลาะกันอยู่ข้างนอก

6) 她那有大大的脸，长长的头发，还穿白色的衣服是什么人?

เขาคคนนั้นที่มีใบหน้าใหญ่ ๆ ผมยาว ๆ และยังใส่ชุดสีขาวเป็นใครกัน

จากตัวอย่างข้างต้นคำว่า “什么” ซึ่งเป็นคำพฤจฉาสรรพนามในภาษาจีน สามารถวางไว้หน้าคำนามที่ชี้ถึงบุคคลเพื่อใช้ถามคนหรือลักษณะของคนได้ แต่ คำว่า “อะไร” ซึ่งเป็นคำพฤจฉาสรรพนามในภาษาไทย ไม่สามารถใช้ถามคนหรือลักษณะของคนในรูปแบบนี้ได้ ถ้าแปลเป็นไทยจะตรงกับคำว่า “ใคร”

1.3 ใช้ถามสถานที่

คำว่า “什么” เป็นคำพฤจฉาสรรพนาม ที่ใช้ถามสถานที่โดยวางไว้หน้าคำนามบอกสถานที่ ทำหน้าที่เป็นคำขยายนาม เช่น

7) 他家在什么地方?

บ้านของเขาอยู่ที่ไหน

8) 请问，你来自什么地方?

ขอถามว่าคุณมาจากที่ไหน

9) 你的宿舍在什么路呢?

ห้องพักของเธออยู่ถนนอะไร

จากตัวอย่างที่ 7 และ 8 คำว่า “什么” เป็นคำสรรพนามใช้ถามในภาษาจีน วางไว้หน้าคำบอกสถานที่เพื่อถามถึงสถานที่นั้น ๆ ได้ ในภาษาไทยใช้คำว่า “อะไร” ไม่ได้ แต่ต้องใช้คำว่า “ที่ไหน” ตัวอย่างที่ 9 “什么路” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ถนนอะไร” จะเห็นได้ว่าในประโยคนี้คำสรรพนามที่ใช้ถาม คำว่า “什么” ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทยมีรูปแบบการใช้ถามที่คล้ายคลึงกันคือใช้ถามสถานที่

1.4 ใช้ถามสภาวะหรือสภาพการณ์

โครงสร้างของ คำว่า “什么” เมื่อเติมคำนาม “样” จะเปลี่ยนเป็น “什么样” ในประโยคทำหน้าที่เป็นภาคแสดง คำเสริมกริยาและคำขยายนาม เพื่อใช้ถามสภาวะหรือสภาพการณ์ได้ เช่น

10) 你喜欢什么样的人?

เธอชอบคนแบบไหน

11) 你的儿子长得怎么样了?

ลูกชายของคุณรูปร่างหน้าตาอย่างไร

จากตัวอย่างที่ 10 และ 11 ที่กล่าวไว้ข้างต้น ในประโยคที่มีคำปฤจฉาสรรพนาม คำว่า “什么” ทำหน้าที่เป็นคำขยายนาม และคำว่า “什么” ทำหน้าที่เป็นคำเสริมกริยาตามลำดับ เมื่อแปลเป็นภาษาไทยไม่สามารถใช้คำว่า “อะไร” แทนได้ โดยจะต้องแปลเป็น “แบบไหน” หรือ “อย่างไร” ขึ้นอยู่กับบริบทของประโยค

1.5 ใช้ถามวัตถุประสงค์

เมื่อใช้ถามวัตถุประสงค์ หลังคำว่า “什么” สามารถเติมคำนามที่ใช้ถามจุดประสงค์ “目的、居心、意思 (จุดประสงค์, จุดมุ่งหมาย)” ได้ เช่น

12) 你们突然来找我有什么目的?

พวกคุณจู่ๆก็มาหาฉันมีจุดประสงค์อะไร

13) 当我面前，你这么做究竟是什么意思?

ต่อหน้าฉัน คุณทำแบบนี้จริง ๆ แล้วหมายความว่าอะไร

14) 你这是什么居心?

นี่คุณมีจุดประสงค์อะไร

จากตัวอย่างข้างต้นคำว่า “什么” ใช้ถามจุดประสงค์ โดยหลังคำว่า “什么” เติมคำนามประเภทถามจุดประสงค์ลงไป แปลเป็นภาษาไทยใช้คำว่า “อะไร” แปลได้ตรงตัว นอกจากนี้ คำสรรพนามใช้ถาม คำว่า “什么” ในภาษาจีน ยังสามารถตามด้วยคำกริยาคำว่า “做”、“干” (ทำ) หรือคำบุพบท คำว่า “为了 (เพื่อที่, เพื่อว่า)” ในประโยคใช้ถามจุดประสงค์ได้อีกด้วย เช่น

15) 你需要这么多钱干什么?

เธอต้องการเงินมากมายไปทำอะไร

16) 他们来找你干什么?

พวกเขามาหาคุณทำอะไร

17) 父母辛苦地工作是为了什么?

พ่อแม่ทำงานลำบากยากเข็ญเพื่ออะไร

为了让孩子将来有美好的生活。

为了让小孩将来有美好的生活。

1.6 ใช้ถามสาเหตุ

เมื่อคำว่า “什么” เติมคำว่า “原因 (สาเหตุ)、缘故 (สาเหตุ)、事情 (เรื่องราว, เหตุการณ์)、道理 (หลักการ, เหตุผล)” เพื่อใช้ถามสาเหตุ คำว่า “什么” ไม่ต้องเติมคำบุพบท “为了” ได้ เช่น

18) 机器不转了是什么原因?

เครื่องจักรไม่หมุนเป็นเพราะอะไร

19) 什么事，这么晚跑过来?

เพราะอะไรถึงได้มาดึกขนาดนี้

ตัวอย่างที่ 18 คำว่า “什么” ซึ่งเป็นคำปฤจฉาสรรพนามในภาษาจีน ถามถึงสาเหตุที่เครื่องจักรไม่หมุน ตัวอย่างที่ 19 “什么事” ถามถึงสาเหตุที่มาดึกขนาดนี้ ในภาษาไทยใช้คำว่า “เพราะ+อะไร” ในการถามสาเหตุ โดยวิธี

การใช้และความหมายเหมือนกับภาษาจีน “什么” เดิมคำว่า “原因 (สาเหตุ)、缘故 (สาเหตุ)、事情 (เรื่องราว, เหตุการณ์)、道理 (หลักการ, เหตุผล)”

1.7 ใช้ถามเวลา

คำว่า “什么” มักจะวางไว้หน้าคำนามบอกเวลา เช่น “什么时候 (เมื่อไร)”、“什么节日 (เทศกาลอะไร)”、“什么季节 (ฤดูกาลอะไร)” เป็นต้น เพื่อใช้ถามเวลา เช่น

20) 你什么时候去泰国?

คุณไปประเทศไทยเมื่อไร

21) 请大家告诉我今天是什么节日?

ทุกคนบอกฉันหน่อยว่าวันนี้เป็นวันสำคัญอะไร

22) 明天你什么时间有空?

พรุ่งนี้คุณว่างเมื่อไร

จากตัวอย่างข้างต้นภาษาจีนคำว่า “什么” ให้ถามเวลามักใช้คำว่า “什么时候、什么时间” แปลเป็นภาษาไทยจะใช้คำว่า “อะไร” แทนที่ไม่ได้ แต่ต้องใช้คำที่ถามเวลาตัวอื่นคือ “เมื่อไร” แต่เมื่อคำว่า “什么” ใช้ถามเทศกาลหรือฤดูกาลใช้คำว่า “什么节日、什么季节” รูปแบบการถามแบบนี้ภาษาจีนคำว่า “什么” และภาษาไทยคำว่า “อะไร” มีความคล้ายคลึงกัน

2. รูปแบบการใช้คำว่า “อะไร” เป็นคำถามในภาษาไทย

รูปแบบการใช้คำว่า “อะไร” เป็นคำถามในภาษาไทยนั้นมีหลากหลาย และในประโยค คำว่า “อะไร” ยังสามารถทำหน้าที่เป็นประธาน กรรม ภาควแสดงและคำขยายนามได้ ในที่นี้แบ่งวิธีการใช้คำถาม โดยใช้คำว่า “อะไร” ออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

2.1 ใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

คำว่า “อะไร” เป็นคำปฤจฉาสรรพนามใช้ถามเกี่ยวกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ในประโยคจะทำหน้าที่เป็นประธาน คำขยายนามและกรรม เช่น

23) อะไรอยู่ในกล่องนั้น

那个箱子里有什么?

24) มาลีกำลังดูอะไร

玛丽正在看什么?

25) น้องสาวกำลังทำอะไรอยู่

妹妹正在做什么?

26) เธอไปกินอะไรมา

你去吃什么呢?

ตัวอย่างที่ 23 คำว่า “อะไร” ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ตัวอย่างที่ 24 คำว่า “อะไร” ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค ตัวอย่างที่ 25 และ 26 คำว่า “อะไร” ทำหน้าที่เป็นคำขยายนาม ปกติแล้วหน้าคำว่า “อะไร” จะมีคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ “อะไร+อยู่” เดิมคำกริยา “อยู่” “อะไร+มา” เดิมคำกริยา “มา” นอกจากนี้ด้านหน้าคำว่า “อะไร” มักจะเติมคำกริยาหรือคำนามที่บ่งบอกเหตุการณ์หรือเรื่องราวได้แก่ คำกริยา “เกิด” หรือ คำนาม “เรื่องราว” เช่น

27) เมื่อวานเธอกับเขามีเรื่องอะไรกันหรือเปล่า

昨天你和她发生什么事了?

28) ภายในห้องที่เงียบสงบ จู่ ๆ มีเสียงผู้หญิงร้องดังออกมา ทุกคนตกใจและพูดพร้อมกันว่า“เกิดอะไรขึ้น”

在安静的房间里，突然响起了女声大喊大叫的声音，大家被吓到互相问道：“出什么事了？”

ตัวอย่างที่ 27 ใช้คำนามคำว่า “เรื่อง” วางไว้หน้าคำประจักษ์สรรพนาม “อะไร” ใช้ถามสถานการณ์ต่าง ๆ และตัวอย่างที่ 28 คือโครงสร้างคำว่า “อะไร” เดิมคำกริยา “เกิด” เปลี่ยนเป็น “เกิดอะไรขึ้น” ในประโยคสามารถใช้เดี่ยวได้ ทำหน้าที่เป็นกรรมเพื่อใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์

29) A: ตอนนี้ฉันถึงกรุงเทพแล้วนะ

现在我到曼谷了。

B: อะไรนะ เธอพูดดัง ๆ หน่อย ฉันไม่ได้ยิน

什么? 你大声点我听不见呢。

30) A: เพื่อนของคุณประสบอุบัติเหตุ ตอนนี้อยู่ที่โรงพยาบาล

你朋友发生了事故，他现在在医院呢!

B: อะไรนะคะ แล้วตอนนี้อาการเป็นไงบ้างคะ

什么? 现在他的状况怎么样了?

ตัวอย่างที่ 29 และ 30 ในบทสนทนา คำว่า “อะไร” สามารถวางไว้หน้าประโยคที่ใช้ถามได้ โดยหน้าคำว่า “อะไร” ต้องมีคำบอกน้ำเสียงที่แสดงความรู้สึกไม่ชัดเจนหรือตกใจ คำว่า “นะ” ในภาษาจีนตรงกับคำแสดงความรู้สึกว่า “呢”

2.2 ใช้ถามสภาพการณ์

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามสภาพการณ์ต้องใช้คู่กับคำกริยาคำว่า “เป็น” ในประโยคสามารถเป็นได้ทั้งภาคแสดงและคำขยายกริยา ไม่เหมือนกับภาษาจีนคำว่า “什么” ที่ใช้ในการถามสภาพการณ์ “什么” ในภาษาจีนใช้ถามสภาพการณ์จะแฝงความหมายในทางลบ ในที่นี้ภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามสภาพการณ์แปลเป็นภาษาจีนว่า “怎么了” เช่น

31) เธอเป็นอะไรหรือเปล่า สีหน้าดูไม่ดีเลย

你怎么了? 脸色很不好。

32) เธอเป็นอะไร ไม่สบายหรือเปล่า ฉันเป็นห่วงเธอมากนะ

你怎么了? 不舒服吗? 我很担心你呢。

ตัวอย่างที่ 31 และ 32 คำว่า “อะไร” ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงเพื่อใช้ถามสภาพการณ์ของผู้ฟัง ในภาษาจีนไม่สามารถใช้คำว่า “什么” แปลได้ แต่ต้องแปลเป็น “怎么了” นอกจากนี้ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามสภาพการณ์ยังสามารถวางคำกริยา คำว่า “ไป” ไว้ข้างหลังคำว่า “อะไร” ได้เปลี่ยนเป็น “เป็นอะไรไป” เช่น

33) หน้าของเธอเป็นอะไรไป ทำไมแดงแบบนั้นล่ะ

你的脸怎么了? 为什么这么红呢?

34) เธอเป็นอะไรไปหรือเปล่า ทำไมไม่พูดไม่จา

你怎么了? 为什么不说话呢?

2.3 ใช้ถามวัตถุประสงค์

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ตามด้วยคำบุพบทคำว่า “เพื่อ” หรือคำกริยา คำว่า “ทำ” เพื่อใช้ถามจุดประสงค์ ในประโยคทำหน้าที่เป็นกรรมใช้ถามวัตถุประสงค์รูปแบบนี้คำปฤจฉาสรรพนามในภาษาจีน คำว่า “什么” และภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ได้เหมือนกัน เช่น

35) พวกเธอขยันตั้งใจเรียนเพื่ออะไร?

你们努力学习是为了什么?

เพื่อพวกเราจะได้อีลอนาคตที่ก้าวไกล

为了我们将来的前途。

36) พวกเราไปออกกำลังกายทุกวันเพื่ออะไร?

我们每天去锻炼身体是为了什么?

เพื่อให้เรามีสุขภาพแข็งแรง

为了我们有很健康的身体。

37) เธอต้องการเงินตั้งเยอะแยะไปทำอะไร?

你要这么多钱干什么?

2.4 ใช้ถามสถานที่

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” สามารถใช้ถามสถานที่ได้ แต่หน้าคำว่า “อะไร” ต้องมีคำว่า “ถนน” หรือ “ถนนสาย” เช่น

38) ขอถามทางหน่อยค่ะ ยาวราขอยู่ถนนสายอะไรคะ

请问一下，唐人街在什么路呢?

39) ขอโทษนะคะ มหาวิทยาลัยปักกิ่งอยู่ถนนสายอะไรคะ

不好意思，北京大学在什么路?

ตัวอย่างที่ 38 และ 39 ทั้งคำว่า “อะไร” ในภาษาไทยและคำว่า “什么” ในภาษาจีน ใช้ถามสถานที่นั้น ลักษณะทางไวยากรณ์และลำดับคำในประโยคเหมือนกัน

2.5 ใช้ถามหมายเลขโทรศัพท์

40) หมายเลขโทรศัพท์ของคุณคืออะไร?

你的手机号码是多少?

41) หมายเลขโทรศัพท์อะไรนะคะ

电话号码是多少呢?

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ตามด้วย “หมายเลข” ใช้ถามหมายเลขโทรศัพท์ ในภาษาจีนแปลได้ว่า 号码 是多少? จะใช้ในการถามหมายเลขโทรศัพท์ แต่ในภาษาจีนคำว่า “什么” ไม่ใช้ในการถามหมายเลขโทรศัพท์ ในที่นี้ ขอบเขตในการใช้ถามของภาษาไทยคำว่า “อะไร” กว้างกว่าคำว่า “什么” ในภาษาจีน

2.6 ใช้ถามวัน วันที่และเวลา

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” เป็นคำสรรพนามใช้ถามวันได้ โดยจะใช้ควบคู่กับคำบ่งบอก “วัน” “ฤดูกาล” “เทศกาล” ในประโยคทำหน้าที่เป็นกรรม เช่น

42) พรุ่งนี้เป็นวันอะไร

พรุ่งนี้เป็นวันเสาร์

明天是星期几?

明天星期六。

43) วันนี้เป็นวันอะไรเดือนที่เท่าไร

今天是几月几号?

44) วันเกิดของคุณวันที่เท่าไรเดือนอะไร

你的生日是几月几号?

วันนี้เป็นวันที่สิบเดือนมีนาคม

今天是三月十号。

วันเกิดของฉันวันที่สิบสองเดือนสิงหาคม

我的生日是八月十二号。

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามวันและวันที่ ปกติแล้วจะใช้คู่กับคำว่า “วัน” หรือ “เดือน” สองคำนี้เท่านั้น เช่น “วันอะไร” หรือ “เดือนอะไร” เป็นต้น แต่ถ้าในประโยคจะใช้ถามทั้งวันและเดือนจะใช้คำว่า “อะไร” ได้แค่คำเดียว อีกคำหนึ่งต้องเปลี่ยนเป็น “เท่าไร” เช่น “วันที่เท่าไรเดือนอะไร” หรือ “วันอะไรเดือนที่เท่าไร” เป็นต้น โดยจะทำหน้าที่เป็นกรรม เวลาตอบจะต้องตอบเป็นตัวเลขเท่านั้น

“วัน+อะไร” ใช้ถามวันทั้งเจ็ดได้ เช่น พรุ่งนี้เป็นวันอะไร (明天星期几?) และยังสามารถใช้ถามวันสำคัญต่าง ๆ ได้ “วันอะไร” จะใช้ถามได้สองอย่างคือถามวันทั้งเจ็ดและวันสำคัญ การตอบจะต้องอาศัยจากการดูบริบทของประโยคว่าผู้พูดต้องการถามอะไร สรุปคือ คำว่า “อะไร” ในภาษาไทยสามารถใช้ถามวันทั้งเจ็ดและวันสำคัญต่าง ๆ ได้ แต่ในภาษาจีนคำว่า “什么” ไม่สามารถใช้ถามวันทั้งเจ็ดได้ ต้องใช้คำว่า “星期几”

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ที่ใช้ถามวันสำคัญต่าง ๆ และฤดูกาลจะมีรูปแบบการใช้ถามเหมือนกับคำว่า “什么” ในภาษาจีน ที่ใช้ในการถามวันและเวลา เช่น

45) เดือนนี้เป็นเดือนแห่งฤดูกาลอะไร

这个月是什么季节?

46) พรุ่งนี้เป็นเทศกาลอะไร

明天是什么节日?

เดือนนี้เป็นฤดูร้อน

这个月是夏季。

พรุ่งนี้เป็นเทศกาลปีใหม่

明天是元旦节。

ข้อสังเกต คำว่า “อะไร” ในภาษาไทยใช้ถามเวลาไม่สามารถใช้ในรูปแบบ “什么时候” 或者 “什么时间” เหมือนภาษาจีนได้ เพราะเมื่อแปลเป็นภาษาไทยว่า “เมื่อไร” หรือ “กี่โมง” ไม่ใช่แปลว่า “อะไร”

สรุป

จากการศึกษา วิเคราะห์และเปรียบเทียบวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำพหูพจน์นามคำว่า “什么” ในภาษาจีน และคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย พบว่าทั้งสองคำนี้มีวิธีการใช้ถามที่เหมือนกันและแตกต่างกันดังนี้

1. ข้อเหมือนของวิธีการใช้คำถาม คำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย

1.1 ทั้งสองคำนี้ส่วนใหญ่เมื่อใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ จะทำหน้าที่เป็นประธาน คำขยายนาม และกรรมของประโยค

1.2 ทั้งสองคำนี้สามารถใช้ถามสภาพการณ์ จุดประสงค์ เวลา สถานที่ได้ เพียงแต่ว่าในบางบริบทใช้คู่กับคำอื่นเพื่อใช้ถาม เช่น

ในภาษาจีน คำว่า “什么” ใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ จะใช้ว่า “出什么事 (เกิดเรื่องอะไร)、发生什么事 (เกิดอะไรขึ้น)” ถามสภาพการณ์ใช้ว่า “怎么样” ถามจุดประสงค์ใช้ว่า “什么目的 (จุดประสงค์อะไร)、干什么 (ทำอะไร)” ถามเวลาใช้ว่า “什么季节 (ฤดูกาลอะไร)、什么日子 (วันอะไร)、什么时候 (เมื่อไร)” ถามสถานที่ใช้ว่า “什么路 (ถนนอะไร)”

ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ จะใช้ว่า “เกิดอะไรขึ้น” ถามสภาพการณ์ใช้ว่า “เป็นอะไร” ถามจุดประสงค์ใช้ว่า “ทำอะไร, เพื่ออะไร” ถามเวลาใช้ว่า “วันอะไร, เทศกาลอะไร” ถามสถานที่ใช้ว่า “ถนนอะไร”

1.3 ทั้งสองคำนี้ใช้ถามสิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ และจุดประสงค์ สามารถใช้ตัวเดียวโดด ๆ ได้

1.4 ทั้งสองคำนี้เมื่อใช้ถามสภาพการณ์จะทำหน้าที่เป็นภาคแสดง

1.5 ทั้งสองคำนี้เมื่อใช้ในการถาม ผู้ฟังจะรู้เองว่า ผู้พูดต้องการถามถึงคน สิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และหวังว่าจะได้รับคำตอบจากผู้ฟังด้วย เช่น

1) A: 你叫什么名字?

คุณชื่ออะไร

B: 我叫小明。

ฉันชื่อเสี่ยวหมิง

2) A: 你在看什么书?

เธอกำลังอ่านหนังสืออะไร

B: 我在看西游记小说。

ฉันกำลังอ่าน นวนิยายไซอิ๋ว

2. ข้อแตกต่างของวิธีการใช้คำถาม คำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย

2.1 คำว่า “什么” ในภาษาจีน ไม่สามารถใช้ถามวันทั้งเจ็ดและวันที่ได้ แต่ในภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้ถามวันที่ได้ เช่น

วันนี้เป็นวันอะไร วันนี้เป็นวันจันทร์

今天是星期几? 今天是星期一。

2.2 คำว่า “什么” ในภาษาจีน ปกติแล้วจะไม่ใช้ถามหมายเลขโทรศัพท์ แต่คำว่า “อะไร” ในภาษาไทยสามารถใช้ถามหมายเลขโทรศัพท์ได้ ถ้าแปลเป็นภาษาจีนใช้คำว่า “多少” เช่น

โทรศัพท์ที่ทำงานหมายเลขอะไรคะ

办公室的电话号码是多少?

2.3 โครงสร้างคำถามของภาษาจีน คำว่า “什么+地点” เพื่อใช้ถามสถานที่ แต่ภาษาไทยคำว่า “อะไร” ใช้โครงสร้าง “คำถามบอกสถานที่+อะไร/ที่ไหน” เพื่อใช้ถามสถานที่ โดยข้อยกเว้นคือ ในภาษาจีนคำว่า “什么地方” ไม่สามารถแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ “คำถามบอกสถานที่+อะไร” ได้ ต้องใช้คำว่า “ที่ไหน” เท่านั้น เช่น

乌龙茶是什么地方产生的?

ชาอู่หลงผลิตมาจากที่ไหน

2.4 ในภาษาจีนคำว่า “什么” เมื่อใช้ถามคนจะใช้คำว่า “什么人” แต่ในภาษาไทยไม่สามารถใช้แบบนี้ได้ ต้องใช้ “ใคร” ในการถามคนเท่านั้น เช่น

1) 今天你跟什么人一起逛街?

วันนี้เธอไปเดินช้อปปิ้งกับใคร

2) ใครยืนอยู่หน้าบ้านนะ

什么人站在家前面呢?

2.5 ทั้งสองคำนี้สามารถใช้ถามเวลาได้ ในภาษาจีนใช้คำว่า “什么时候 (เมื่อไหร่/เวลาไหน)” 或者 “什么时间(เวลาไหน)” ทำหน้าที่เป็นคำขยายนาม เมื่อแปลเป็นภาษาไทยไม่สามารถแปลตรงตัวได้ แต่ต้องใช้คำว่า “เมื่อไร” หรือ “เวลาใด” ความหมายเหมือนกับภาษาอังกฤษ “What time/When” เช่น

เราจะกลับมาเมื่อไร

他什么时候回来?

2.6 ถึงแม้ว่าทั้งสองคำนี้สามารถใช้ถามสภาพการณ์ได้ แต่วิธีการใช้ถามแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในภาษาไทย คำว่า “อะไร” ใช้ถามสภาพการณ์ต้องตามด้วยคำกริยา “เป็น” ซึ่งตรงกับวลีในภาษาจีนว่า “怎么了” โดยวลีนี้มีความหมายแฝงถึงสาเหตุที่แน่นอนและแสดงถึงสภาพการณ์เชิงลบ ไม่เหมือนกับคำว่า “什么” ที่ใช้ถามสภาพการณ์ เพราะในภาษาจีนจะใช้ว่า “什么样” และการใช้ก็ไม่เหมือนกับคำว่า “อะไร” ในภาษาไทยด้วยเช่นกัน เช่น

มือของเธอเป็นอะไรไป ทำไมบวมแบบนี้ล่ะ

你的手怎么了? 为什么这么肿呢?

นอกจากนี้ คำว่า “อะไร” ในภาษาไทย วางไว้หลังคำกริยาคำว่า “เป็น” และมีคำกริยาคำว่า “ไป ” มาต่อท้าย ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาเพื่อใช้ถามสภาพการณ์ ซึ่งแปลเป็นภาษาจีนได้ว่า “怎么了” เช่นกัน เช่น

ขาของเธอเป็นอะไร ทำไม่ถึงขยับไม่ได้

你的腿怎么了? 为什么走不动?

จากผลสรุปข้างต้น ผู้เขียนได้แยกแยะอย่างชัดเจนในเรื่องวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำปฤจฉาสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งสองภาษานี้ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้คำถามโดยใช้คำปฤจฉาสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย มากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของภาษา นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน เพื่อจะได้ใช้งานวิจัยนี้เป็นเอกสารอ้างอิง หรือแหล่งศึกษาค้นคว้าเรื่องคำปฤจฉาสรรพนามคำว่า “什么” ในภาษาจีนและคำว่า “อะไร” ในภาษาไทย ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ลัลลนา ศิริเจริญ และสุมาลี นิมานุภาพ. (2548). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุปกิตศิลปสาร พระยา. (2556). *หลักภาษาไทย*. พระนครศรีอยุธยา: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2547). *ลักษณะและการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- 黎锦熙. (1924). *新著国语文法*. 北京: 商务印书馆.
- 丁声树. (1961). *现代汉语语法讲话*. 北京: 商印书馆.
- 吕叔湘. (1980). *现代汉语语法八百词*. 北京: 商务印书馆.
- 吕叔湘. (1982). *中国文法要略*. 北京: 商印书馆.
- 徐秀凤. (2015). *汉语疑问代词“什么”与泰语疑问代词“อะไร”以及对泰国学生“什么”的教学策略*. 陕西: 陕西师范大学硕士学位论文.

บทวิจารณ์หนังสือ

ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

The Science of Teaching: Knowledge for Organising Effective Learning Process

ทิศนา ขัมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 512 หน้า

เฉลา ประเสริฐสังข์¹

Chulao Prasertsang¹

การวิจารณ์ครั้งนี้ ผู้วิจารณ์มีวัตถุประสงค์ในการวิจารณ์เพียงเพื่อสะท้อนความคิดเห็นและมุมมองที่มีต่อหนังสือในเชิงวิชาการ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ผู้วิจารณ์ได้อ่านและใช้เป็นแหล่งค้นคว้าและอ้างอิงในการสอนในมหาวิทยาลัย หรือใช้ค้นคว้าเพื่อหาสาระที่ต้องการ เวลาไปบรรยายในฐานะที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมครูในโอกาสต่าง ๆ โดยผู้วิจารณ์ได้แบ่งสาระการวิจารณ์เป็น 4 ประเด็น คือ จุดประสงค์ของการแต่ง สาระและประเด็นต่าง ๆ ของหนังสือ ข้อมูลที่น่าสนใจที่แตกต่างจากหนังสือเล่มอื่น ๆ และคุณค่าหรือประโยชน์ของหนังสือ

จุดประสงค์ของการแต่ง

หนังสือเล่มนี้ผู้แต่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นตำราทางวิชาชีพครู โดยเฉพาะสำหรับครู คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ที่มีพื้นฐานและประสบการณ์การสอนมาบ้างแล้ว โดยคัดสรรเอาเฉพาะประเด็นที่เป็นแก่นสาระสำคัญของแต่ละเรื่อง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความคิดรวบยอด (Concept) และเกิดความกระจ่างชัดในเรื่องนั้น ๆ จนสามารถนำไปปฏิบัติการสอนจริง อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระ และประเด็นต่าง ๆ ของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้ผู้แต่งได้แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นบทๆ จำนวน 15 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ผู้แต่งได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของศาสตร์การสอน ผู้แต่งได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนว่ามีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เริ่มตั้งแต่การสอนในฐานะเป็นศิลป์ (Art) และเป็นศาสตร์ (Science) ลักษณะการสอนวิวัฒนาการมาจากการสอนที่ไม่มีรูปแบบเป็นไปตามธรรมชาติ เปลี่ยนแปลงมาสู่การสอนที่มีรูปแบบ เริ่มมีการสอน (Teaching) ซึ่งเน้นบทบาทของครู ซึ่งก้าวสู่การสอนอย่างมีแบบแผน ใช้หลักการศึกษาค้นคว้าวิจัยมากขึ้น จึงเปลี่ยน “การสอน” มาเป็นการเรียนการสอน (Instruction) ซึ่งเป็นบทบาทของผู้เรียนมากขึ้น

บทที่ 2 บริบททางการสอน

ในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงบริบทการสอนใน 4 ประเด็น คือ บริบทระบบไมโคร (micro system) ซึ่งเกี่ยวข้องกับระหว่างครูและนักเรียน ระบบเมโซ (Meso System) ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหาร ระบบเอ็กโซ (Exo System) เกี่ยวข้องกับครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เพราะระบบแมโคร (Macro System) เกี่ยวข้องกับบริบทระดับกว้าง ระดับประเทศ เช่น นโยบายของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ)

¹ รองศาสตราจารย์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Associate Professor, Lecturer in Rambhai Barni Rajabhat University

บทที่ 3 ปรัชญาการศึกษา

ในบทนี้ผู้แต่งได้เสนอปรัชญาการศึกษาที่เป็นสากลด้านต่าง ๆ เช่น ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) ปรัชญาอัตถนิยม (Existentialism) เป็นต้น และปรัชญาการศึกษาของไทย ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาไทย ตามแนวพุทธธรรม ปรัชญาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

บทที่ 4 พระศาลทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นสากล

บทนี้ได้กล่าวถึง 3 หัวข้อหลัก คือ ทฤษฎีคืออะไร การประมวลทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นสากล และการประยุกต์ และหัวข้อสุดท้ายในบทนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะหัวข้อที่ 3 ผู้แต่งได้เสนอแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะพฤติกรรมการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ และหลักการจัดการสอนให้สอดคล้อง กับทฤษฎีนั้น

บทที่ 5 ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย

บทนี้ผู้แต่งได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ 5 กลุ่มแนวคิด ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการ ประมวลข้อมูล กลุ่มที่ 2 ทฤษฎีปัญหา กลุ่มที่ 3 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มที่ 4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน และกลุ่มที่ 5 ทฤษฎีการเรียนรู้ตามความร่วมมือ

บทที่ 6 หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนร่วมสมัย

บทนี้ผู้แต่งได้กำหนดหัวข้อหลักเป็น 2 เรื่องใหญ่ คือ หลักการจัดการเรียนรู้โดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง และหลักการ จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหลักการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็มีหลาย ๆ แบบ เช่น แบบเน้นผู้เรียน แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา เป็นต้น

บทที่ 7 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ และการสอนของนักคิดและนักการศึกษาไทย

บทนี้ผู้แต่งกำหนดหัวข้อหลักเป็น 2 เรื่อง คือ หลักการและแนวคิดทางพระพุทธศาสนา และหลักการและแนวคิด เกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอนของนักคิด นักการศึกษาไทย เช่น แนวคิดของนายแพทย์ประเวศ วะสี แนวคิดของ ดร.ลีปนันท เกตุทัต เป็นต้น

บทที่ 8 ระบบการเรียนการสอน

บทนี้ผู้แต่งกำหนดหัวข้อหลักเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ ความสำคัญของระบบและวิธีการเชิงระบบ และหัวเรื่องที่ 3 คือ ตัวอย่างแบบการสอน ซึ่งผู้แต่งรวบรวมไว้ 11 ระบบ เช่น ระบบการเรียนการสอนของ กาเย และบริกส์ (Gagne & Briggs) เป็นต้น

บทที่ 9 รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล

บทนี้ผู้แต่งได้รวบรวมรูปแบบ (Model) การเรียนการสอน 5 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้น พัฒนาการทางด้านพุทธิพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการด้านจิตพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการ ด้านทักษะพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ และรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ

บทที่ 10 รูปแบบการสอนและกระบวนการเรียนการสอนของไทย

ในบทนี้ผู้แต่งได้ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ การเรียนการสอน ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดเป็นเพื่การดำรงชีวิตในสังคมไทย และรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางโมเดลชิปปา (CIPPA-Model)

บทที่ 11 วิธีสอน

บทนี้ผู้แต่งได้รวบรวมวิธีสอนไว้ทั้งหมด 16 วิธี เช่น วิธีสอนโดยการบรรยาย วิธีสอนโดยการสาธิต วิธีสอนโดยการ ทดลอง วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น

บทที่ 12 เทคนิคและทักษะการสอน

บทนี้ผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดที่เป็นเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคการใช้ผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ได้แก่ ผังความคิด ผังมโนทัศน์ ผังใยแมงมุม ผังกังปลา ผังวัฏจักร ผังวงกลม เป็นต้น

บทที่ 13 นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

ผู้แต่งได้รวบรวมนวัตกรรมการสอนที่กำลังได้รับความสนใจในประเทศไทยปัจจุบัน เช่น โรงเรียนตามแนวคิดทางการศึกษา แบบวอลดอร์ฟ โรงเรียนรุ่งอรุณ การสอนตามแนวทฤษฎี Constructionism ของวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนสัตยาไส

บทที่ 14 การวิจัยและงานวิจัยด้านการเรียนการสอน

บทนี้ผู้แต่งได้นำเสนอ 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ การวิจัยและงานวิจัยด้านการเรียนการสอน การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในต่างประเทศ และการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในประเทศไทย

บทที่ 15 สรุป : มโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับการสอน

ในบทสรุปผู้แต่งได้สรุปสาระสำคัญต่าง ๆ ของทุกบทที่กล่าวมาแล้ว 14 บท เป็น 17 มโนทัศน์ (Concept) เช่น ศิลปะการสอน บริบททางการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอน หลักการสอน รูปแบบการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน นวัตกรรมการสอน เป็นต้น

ข้อมูลที่น่าสนใจที่แตกต่างจากหนังสือเล่มอื่น ๆ

ข้อมูลที่น่าสนใจที่ผู้แต่งได้จัดเรียบเรียงไว้ในหนังสือเล่มนี้ มีอยู่หลายประเด็น

1. ผู้แต่งได้รวบรวมแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยนักคิดและนักการศึกษาไทย และหลักการและแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ มองเห็นสาระ หลักคิด เพื่อเปรียบเทียบหลักคิดที่เป็นสากลแล้วสามารถจำแนก เปรียบเทียบแล้วนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีคุณภาพ
2. ผู้แต่งได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีการสอนอย่างละเอียด ตลอดจนรูปแบบการสอน เทคนิคการสอน และวิธีการสอนอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของงานเองได้เป็นอย่างดี
3. ผู้แต่งได้นำเสนอ การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสำหรับครูในทุก ๆ แนวคิดและทฤษฎีทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีคุณค่าต่อวงการศึกษามากเล่มหนึ่ง และเป็นที่ยอมรับของนิสิต นักศึกษา ครู และบุคคลทั่ว ๆ ไปมาก จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาเพียง 6 ปี (2545-2551) มีการตีพิมพ์ ถึง 7 ครั้ง จำนวนเกือบ 30,000 เล่ม ให้เห็นถึงความสนใจและการยอมรับของหนังสือ นอกจากนี้ ผู้วิจารณ์ขอสรุปคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

1. ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระ และองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอน ผู้แต่งสามารถรวบรวมองค์ความรู้ที่สำคัญ ๆ ทั้งของนักคิด นักการศึกษาไทย และทฤษฎีของต่างประเทศครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งผู้อ่านไม่จำเป็นต้องไปสืบค้นจากหนังสือเล่มใดเพิ่มเติมเลย
2. ความเชื่อมโยงในการนำเสนอผู้แต่งสามารถจัดระบบเนื้อหาสาระอย่างต่อเนื่องเป็นบท ๆ สอดคล้องกันในแต่ละบท การนำเสนอหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อยเป็นระบบขั้นตอนชัดเจน ไม่ทำให้ผู้อ่านสับสน

3. ครูที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สามารถใช้หนังสือเล่มนี้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เพราะผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีการประยุกต์ใช้พร้อมด้วยตัวอย่างเป็นเรื่อง ๆ ตลอดทั้งเล่ม

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอขอความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.2 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.3 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความและผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{1}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายใต้ชื่อเรื่อง

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา เบอร์โทรศัพท์ หรืออีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าวๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.7 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.8 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.9 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.11 ข้อเสนอแนะ

4.11.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

4.11.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.12 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ and others

5. บทความวิชาการ

- 5.1 ชื่อเรื่อง
- 5.2 ผู้แต่ง
- 5.3 บทคัดย่อ
- 5.4 คำสำคัญ
- 5.5 บทนำ
- 5.6 เนื้อหา
- 5.7 บทสรุป
- 5.8 เอกสารอ้างอิง

6. บทความทั่วไป

- 6.1 ชื่อเรื่อง
- 6.2 ผู้แต่ง
- 6.4 คำสำคัญ
- 6.5 บทนำ
- 6.6 เนื้อหา
- 6.7 บทสรุป
- 6.8 เอกสารอ้างอิง

7. บทวิจารณ์หนังสือ

- 7.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
- 7.2 ชื่อผู้วิจารณ์
- 7.3 บทวิจารณ์

8. บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

- 8.1 ชื่อเรื่อง
- 8.2 ชื่อผู้เขียน
- 8.3 คำสำคัญ
- 8.4 บทนำ
- 8.5 บทสรุป

9. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://rerujournal.reru.ac.th>

10. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://rerujournal.reru.ac.th> E-mail : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1² และ ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2³

บทคัดย่อ

เริ่มเนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ : คำที่1 คำที่ 2 คำที่ 3

Abstract

เริ่มเนื้อหา.....

Keywords : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

เริ่มเนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. เริ่มเนื้อหา.....
2. เริ่มเนื้อหา.....

วิธีดำเนินการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เริ่มเนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เริ่มเนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

¹ สังกัด ผู้นิพนธ์ ข้อมูลภาษาไทย (ข้อมูลภาษาไทย)² สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาไทย)³ สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาไทย)¹ สังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)² สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)³ สังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 เริ่มเนื้อหา.....

2.2 เริ่มเนื้อหา.....

2.3 เริ่มเนื้อหา.....

2.4 เริ่มเนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 เริ่มเนื้อหา.....

3.2 เริ่มเนื้อหา.....

3.3 เริ่มเนื้อหา.....

3.4 เริ่มเนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 เริ่มเนื้อหา.....

4.2 เริ่มเนื้อหา.....

4.3 เริ่มเนื้อหา.....

4.4 เริ่มเนื้อหา.....

สรุปผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เริ่มเนื้อหา.....

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

2. เริ่มเนื้อหา.....

2.1 เริ่มเนื้อหา.....

2.2 เริ่มเนื้อหา.....

อภิปรายผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เริ่มเนื้อหา.....

2. เริ่มเนื้อหา.....

3. เริ่มเนื้อหา.....

4. เริ่มเนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

เริ่มเนื้อหา.....

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

1.3 เริ่มเนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 เริ่มเนื้อหา.....

1.2 เริ่มเนื้อหา.....

1.3 เริ่มเนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง**หนังสือ**ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) *ชื่อหนังสือ* (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ใช้กรณี พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.**วารสาร**ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.**วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์**ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) *ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์*. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา (ชื่อเต็ม) สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้ง: สถาบันการศึกษา.ชื่อ สกุล. (พ.ศ.) *ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์*. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา (ชื่อเต็ม) สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้ง: สถาบันการศึกษา.**สื่อออนไลน์**ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). *ชื่อเรื่อง*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น.**รายงานการประชุม**ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). *ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม*. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.**ตัวอย่างตาราง**

ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มีนา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	